KARIN ALVTEGEN

KALTĖ

baltos lankos

savaitgalio detektyvas

KARIN ALVTEGEN

KALTĖ

Iš švedų kalbos vertė
Vytenė Muschick

baltos lankos

UDK 839.7-3
Al-197

Viršelio dailininkas
Tadas Stackevičius

Versta iš:
Karin Alvtegen, *Skuld*, Bokförlaget Natur och Kultur, Stockholm, 1998

Printed in Lithuania

ISSN 1822-6558
ISBN 978-9955-23-165-3

Knygą skiriu vyresniajam broliui
Magnusui Alvtegenui
1963 m. sausio 1 d. – 1993 m. birželio 21 d.

1

Milijonas trys šimtai penkiasdešimt du tūkstančiai kronų. Susumavus. Juodu ant balto užfiksuota jo nesėkmė, tvarkingai suskaičiuota darbštaus banko tarnautojo. Kava jau seniai atšalo. Ištiesti ranką ir pakelti puodelį atrodė visiškai neįmanoma.

Tolimame kampe prie stalo sėdėjo dvi merginos ir prunkštė. Kiekviena su cigarete rankoje. Negirdėjo, ką jos kalba, bet didelė tikimybė, kad ne apie jį.

Cigarečių dūmų negalėjo pakęsti nuo seno.

Jo stalas stovėjo netoli lango. Tiesiog bijojo eiti gilyn prastai apšviestoje patalpoje, kad neišnyktų. Pirmąkart po vienuolikos dienų išdrįso palikti namus, ir tai kainavo daug jėgų.

Buvo pavargęs iki išsekimo.

Iš savo vietos galėjo stebėti duris. Pinigus už kavą suskaičiavo iš anksto ir padėjo ant stalo, jei staiga apimtų nevaldomas noras bėgti lauk. Negalėjo sau leisti palikti dar ir arbatpinigių.

Beje, kavos net neparagavo.

Virš durų skambtelėjo varpelis ir vidun plačiais žingsniais įvirto moteris. Žvilgsnį jis jau anksčiau nukreipė į stiklines duris, todėl iškart ją pamatė. Lauke snigo, jos rudas paltas ir anglies juodumo plaukai buvo išmarginti baltais taškeliais, o netinkantys, per dideli saulės akinai užrasojo, vos tik ji paskui save uždarė duris. Nusiėmusi saulės akinius įsižiūrėjo į kikenančias merginas, bet žvilgsnis nuslydo toliau. Kai tik išvydo jį, lengvas akių virptelėjimas išdavė, kad rado tai, ko ieško. Nuo ryžtingo skvarbaus žvilgsnio jis norėjo skradžiai žemėn prasmegti. Nusišluosčiusi nosinaite aprasojusius akinius užsidėjo juos ant nosies ir žengė jo pusėn keturis energingus žingsnius. Sustojo jau beveik liesdama kėdę.

Nematė jos akių, bet ji stovėjo taip arti, kad nekilo jokios abejonės, jog žvelgė kaip tik į jį, o ne į ką nors kitą. Sekundės dalį jam pasirodė, kad vaizduodami jo kaltę ant kaktos švytėjo skaičiai 1 352 000.

Ji lengvai įkvėpė:

– Per Vilander, I, presume[1]?

Lengva savimi patenkintos šypsenėlės užuomina rodė, kad šią frazę išmoko ir akivaizdžiai didžiavosi rezultatu.

– Atsiprašau, šiek tiek susivėlinau, bet žinote, kaip būna su moterimis mano padėtyje.

[1] Peras Vilanderis, spėju. *angl.* (čia ir toliau vertėjos pastabos).

Lengvai paplekšnojo pilvą ir praskleidė paltą. Pasirodė suapvalėjęs pilvukas. Jis sėdėjo be žado. Pabandė susigaudyti, kad galėtų valdyti situaciją, bet nepavyko. Galbūt visą kūną sukaustė paralyžius?

– Žinokite, dvejojau, skambinti jums ar ne. Juk Vilanderis yra ir tas žymus tenisininkas. Pažįstame tokius. Važinėja po pasaulį, pamojuoja teniso rakete ir susižeria milijonus į kišenę. O mes, paprasti žmonės, kankinamės ir kantriai renkame centą prie cento. Kas gi čia tokio padaužyti truputėlį rakete? Kiekvienas gali. Bet mums už tai pinigų niekas nemoka!

Jis spoksojo į ją tarsi pro kavinės duris būtų įėjęs pats šėtonas. Bandė suskaičiuoti nuo 0 iki 100 per tris sekundes.

Nebuvo tikras, kad jo smegenys susidoros su viskuo. Bet durys už keturių žingsnių, jis paralyžiuotas, o šėtonas stovi ant tako.

– Oi, stoviu čia ir pliauškiu. Ei, gal atneštumėte karšto vandens su citrina?

Padavėja prie baro linktelėjo.

– Žinote, mano padėtyje sunkoka ilgai laikytis ant kojų, jos kenčia nuo papildomo svorio. O kava irgi netinka.

Nenusivilkusi palto ir nenusimovusi pirštinių atsisėdo aimanuodama priešais ant kėdės ir šiek tiek išsiviepė statydama ant grindų didoką rankinę.

– Nugarą irgi gelia. Privatus seklys juk nekaltas, kad jo vardas toks, kaip ir to šelmio tenisininko. Taigi todėl ir išdrįsau jums paskambinti. Ačiū, balandėle.

Pastarieji žodžiai buvo skirti padavėjai, atnešusiai garuojantį puodelį karšto vandens su griežinėliu citrinos.

Jį paralyžiavo. Jis įsitikinęs. Kūnas nebeklausė. Matymo laukas siaurėjo, kavinė nyko ir tą velnią matė lyg pro rūką. Ausyse ūžė, širdis sunkiai daužėsi krūtinėje.

Nepajėgė išleisti nė garso.

– Mano menkas užsakymas, savaime aišku, nėra labai įdomus, juk jūs pripratęs prie svarbesnių dalykų. Bet man tai be galo svarbu. Suprantate, mes su vyru pratę stebinti vienas kitą įvairiausiomis staigmenėlėmis. Pastaruoju metu jaučiausi taip išvarginta nėštumo, kad, deja, beveik visiškai nesirūpinau vyru.

Atrodė, kad jai gerokai per keturiasdešimt. Juodai dažyti antakiai kyšojo virš saulės akinių, veidas paraudęs ir sugrubęs. Plaukai nenatūraliai juodi, su kirpčiukais, nukirpti sulig ausimis. Pro rūką dar pastebėjo, kad sniegas ant palto nutirpo, o ant plaukų ne, ir galutinai įsitikino – prieš jį sėdi ne žmogus. Jis išprotėjo, visiškai.

– Mano kuklus užsakymas labai paprastas. Tiesiog nuvažiuokite į mano vyro darbovietę ir perduokite jam šią dovanėlę.

Vėl išsiviepė ir pasilenkusi prie rankinės ištraukė mažą įpakuotą dėžutę. Jis palenkė galvą ir nukreipė žvilgsnį į stalą. Dydis priminė papuošalų parduotuvės dovanas, ši gal kiek didesnė. Buvo įvyniota į tankiai rožėmis išmargintą popierių. Už raudonos juostelės kyšojo sudžiūvęs rožės žiedas.

– Tik perduokite jam šią dovaną. Kitkuo pasirūpinsiu pati. Tikiuosi, pastebite, kaip aš jums dėkinga. Ar tūkstantis kronų padengtų jūsų išlaidas? Oi, oi, laikas bėga, nelaukia. Aš juk susitarusi pas ginekologą.

Be didesnių pastangų pasikėlė, padėjo du penkių šimtų kronų banknotus ant stalo ir pajudėjo išėjimo link.

Karšto vandens su citrina net nepalietė.

– Gali būti, kad dar pasimatysime, – tarė šypsodamasi ir žvangtelėjus varpeliui dingo tarpduryje.

Jos žodžiai nuskambėjo kaip grasinimas.

Iš lėto, pamažu rūkas išsisklaidė, vaizdas grįžo, ir jis vėl matė visą kavinę. Ūžesys ausyse slopo, iš kampo jį pasiekė merginų prunkštimas. Stengėsi kvėpuoti ramiai.

Buvo visiškai sutrikęs. Kas gi čia dedasi? Pažiūrėjo į stalą ir suprato, kad viskas tikra.

Įvyniota dovana gulėjo ant stalo ir buvo per daug reali, kad galėtum ją priskirti slogiam sapnui. Atsargiai pajudino rankas ir pastebėjo, kad sukaustymas praėjo. Nuo stalo paėmė jos paliktą raštelį ir perskaitė:

Ulofas Lundbergas
reklamos agentūra „Lundbergas & Co“
Karlavegen gatvė 56

Vargšas žmogus, pagalvojo.

Jautė, kad kūnas atsigavo ir vėl jo klausė. Priepuolis praėjo. Ši keistoka situacija padėjo jam susikaupti ir atsiriboti nuo 1 milijono 351 tūkstančio 999 tikrų problemų. Jautėsi pasiruošęs nukeliauti net iki Kvala Lumpūro, kad tik galėtų atiduoti dovaną ir išvengtų dar vieno susitikimo su ta moterimi.

Pašaukė padavėją ir norėjo sumokėti už tos velnio karštą vandenį su citrina. Ji nedelsdama atėjo ir užmetė akį į nepaliestus puodelius.

– Na ką jau, šiandien nieko nekainuos. Regis, didelės paklausos nesulaukiame.

Dvejodamas jai nusišypsojo. Nebuvo tikras, ar veidas jau spėjo galutinai atsigauti. Padavėja nurinko puodelius ir nuėjo. Jis atsargiai atsistojo. Kojos šiek tiek drebėjo, bet nusprendė, kad turėtų pavykti nueiti iki durų per daug neatkreipiant į save dėmesio.

Lauke, gatvėje, vis dar snigo. Ledinis šaltis kaustė, bet grynas oras veikė atpalaiduojančiai. Veidą pasuko į krintančias snaiges ir užmerkė akis. Pačiupinėjo paketėlį kišenėje. Sausa rožė trupėjo liesdama kišenės pamušalą, todėl norėdamas apsaugoti ją apgniaužė.

Lyg neturėdamas kito pasirinkimo patraukė Karlavegen gatve. Jautė begalinį troškimą atsikratyti dovanos ir užmiršti tą įkyrią moterį. Ji blaškė ir trukdė susikaupti ties jo paties nelaime, o jis nesugebėjo jai nė pasipriešinti. Nepasidavė staiga kilusiam norui išmesti paketą, kai ėjo pro šiukšlinę, tik dar labiau paspartino žingsnį.

Labiausiai jį trikdė ne ta keista dovana, o tai, kad iš tikro jo vardas Peteris Brulinas ir per visus trisdešimt devynerius gyvenimo metus, net ankstyvoje jaunystėje, jis nė karto nesvajojo tapti privačiu sekliu.

2

Namo Karlavegen gatvėje 56 įėjimas buvo didžiulis. Pompastiškumu jį pranoko tik laiptinė. Žalvarinėje iškaboje puikavosi nuoroda, kad agentūrą „Lundbergas & Co“ galima rasti penktame aukšte. Atidarė įmantrias metalines duris ir pateko į mažutėlį liftą, kuriame neva turėtų tilpti trys žmonės. Liftas kėlė uždaros erdvės baimę, todėl pasirinko impozantiškus marmurinius laiptus.

Šeimos gydytojas jam davė lapelį su psichologinės pagalbos telefono numeriu. Niekada neišdrįso ten paskambinti. Vienintelis veiksmingas vaistas nuo stiprių baimės priepuolių, gydytojo nuomone, buvo judėjimas. Ir jis iš tiesų pradėjo bėgioti, nubėgdavo po kelis kilometrus per savaitę. Baimė nesumažėjo, bet Vitabergo parke bent matė, kaip keičiasi metų laikai. Be to, tiek išsitreniravo, kad dabar skriete užskriejo į penktą aukštą.

Viršuje buvo dvejos durys. Vienos iš jų be užrašo, vadinasi, reklamos agentūrai „Lundbergas & Co“ priklausė visas aukštas. Rankomis perbraukęs plaukus metė žvilgsnį į savo atspindį žalvarinėje iškaboje.

Tuojau suprato, kad tik dar labiau susinervino. Kol drąsa visai neišgaravo, greit ištraukė iš kišenės suvyniotą dovaną. Keli rožės žiedlapiai nukrito, bet ir anksčiau ji nedarė per daug gero įspūdžio.

Laiptinėje niekur nebuvo skambučio. Jis giliai įkvėpė, atidarė duris ir įžengė vidun.

Mergina priimamajame kalbėjo telefonu ir žvilgtelėjo į jį išsiblaškiusiu žvilgsniu. Beveik apvalus kambarys, kuriame stovėjo, priminė didelę salę su keletu pravertų durų. Langų nebuvo. Pro atviras duris girdėjosi balsai ir pritildyta radijo muzika. Aplinkui kabėjo apie dvidešimt paveikslų su dideliais auksiniais ir sidabriniais kiaušiniais. Po kiekvienu kiaušiniu lyg ir kažkas parašyta, bet reikėjo būti toliaregiui arba perdėtai smalsiam, kad galėtum įskaityti tą smulkų raštą.

Negalėjo pakęsti belangių patalpų.

Mergina prie priimamojo stalo buvo graži, vilkėjo aptemtu juodu megztiniu. Susidarė įspūdis, kad ji labai užsiėmusi, sklaidė svarbiai atrodančius popierius ir baigdama telefoninį pokalbį maloniu balsu žadėjo rasti Patriko mobiliojo numerį.

– Sveiki, kuo galiu jums padėti? – paklausė toliau vartydama popierius.

– Ieškau Ulofo Lundbergo.

– Taip. O koks būtų jūsų vardas? – šypsodama paėmė rašiklį ir popierių į rankas.

Suprato, kad ganėtinai svarbu, koks jo vardas. Greičiausiai Ulofas Lundbergas bendravo tik su ypač svarbiais asmenimis, o Peteris žinojo, kad šitai žmonių kategorijai nepriklauso.

– Pasakykite, kad sveikinimus siunčia žmona.

Jos šypsena dingo per sekundę, tarsi būtų pasiūlęs ką nors nepadoraus. Nieko nesakiusi, ji apsisuko ir nuėjo vienintelių, neskaičiuojant tų į laiptinę, uždarytų durų link. Triskart trumpai pabeldė, nelaukdama kvietimo įėjo vidun ir paskui save užvėrė duris.

Jis liko salėje vienas.

Vienas su įvyniota dovana.

Ir daugybe durų.

Bet tik vienos vedė lauk, į gryną, šaltą žiemos orą, kuo toliau nuo šitos vietos.

Jam reikia susiimti, ištverti dar porą akimirkų, tada ramia sąžine ir tūkstančiu kronų sumažėjusia skola galės pamiršti šią keistą istoriją.

Po poros minučių duris pravėrė vyras, greičiausiai jis ir buvo Ulofas Lundbergas. Mergina iš priimamojo eidama pro šalį bailiai žvilgtelėjo į Peterį, lyg būtų vylusis, kad per tas kelias minutes jis išsisklaidė kaip dūmas.

– Prašome įeiti, – reikšmingu ir reikliu balsu pakvietė Ulofas Lundbergas. Sėkmingai karjerą padariusio puikios firmos vadovo balsu.

Peteris nebūtų išdrįsęs paprieštarauti, bet arogantiška gaidelė Lundbergo balse įsiutino, ir jis net pasvarstė, ar neprasidės naujas priepuolis. Tačiau įniršis suteikė jėgų.

– Ačiū, labai malonu iš jūsų pusės, – atsakė ir pats suprato, kad padėkos jo balse visai nebuvo girdėti. To ir norėjo.

Įėjęs pirmiausia pastebėjo, kad Ulofo Lundbergo biuras turėjo langus. Langai buvo kambario gilumoje, sienoje priešais duris. Pro juos atsivėrė nuostabus Karlavegen alėjos vaizdas, puikiai buvo matyti medžių viršūnės. Likusios dvi sienos stiklinės ir perregimos, pro jas išvydo daugybę biurų be tarpinių sienų. Greičiausiai jie buvo išdėstyti aplink tą belangę pusapvalę salę. Jis negalėjo prisiminti, ar namas ir iš lauko atrodė apvalus.

Ulofas Lundbergas atsisėdo prie rašomojo stalo. Biuras buvo moderniai įrengtas ir kiekvienas lankytojas, savaime aišku, turėjo suprasti, kad apie megabaitus ir kibernetines erdves čia visi viską puikiausiai išmano. Vienintelis Lundbergas priminė, kad pasaulyje dar esama dalykų, kurie egzistuoja ilgiau nei tris mėnesius. Peterio nuomone, jam turėjo būti arti šešiasdešimties, maždaug dvigubai daugiau nei daugumai darbuotojų, plušančių už stiklinių biuro sienų. Lundbergas buvo jaunatviškai apsirengęs, žvaliai ir sportiškai judėjo, bet akys išdavė nuovargį, neįstengė jo nuslėpti.

Paėmęs nuotolinio valdymo pultą vyras paspaudė vieną iš daugelio mygtukų. Automatiškai nusileidusios baltos žaliuzės pridengė abi stiklines sienas. Visiškai atskyrė juodu nuo kitų biurų.

Peteris vis dar siuto, kad su juo taip elgiamasi, bet jautė nuo pykčio užplūdusią energiją ir džiaugėsi, kad bent langai liko neuždengti.

– Kas toks esate ir ką bendro turite su mano žmona? – pasiteiravo Lundbergas ir nepatikliu žvilgsniu įsispitrijo į paketėlį, kurį Peteris vis dar laikė rankose.

Peteriui šmėkštelėjo, kad Lundbergas pavyduliauja, bet prisiminęs savo atspindį žalvarinėje iškaboje nuvijo šią mintį. Biure jautėsi nejaukiai lyg kokia praeitų amžių liekana. Reikėtų pagaliau nueiti apsikirpti, greitomis pagalvojo.

– Mano vardas Peteris Brulinas ir, patikėkite, neturiu jokių bendrų reikalų su jūsų žmona. Ji neseniai paprašė manęs vienos paslaugos – perduoti jums šią dovaną.

Nusprendė tų dviejų penkių šimtų kronų banknotų neminėti. Neatrodo, kad tūkstančiu kronų skurdesnis Ulofas Lundbergas savaitėmis turėtų misti makaronais ir sausa duona. Be to, Peteris vis tvirčiau jautė, kad šiuos pinigus tikrai sąžiningai užsidirbo.

Lundbergas atsistojo ir priėjęs nužvelgė įpakuotą dovaną, bet, regis, nė neketino jos paliesti.

– Kur jūs ją sutikote?

– Nyleno konditerijoje, Siurbruno gatvėje.

– Ar žinote, kur ji dabar?

Pabandė įsivaizduoti kavinėje matytą moterį kartu su vyru, sėdinčiu priešais jį. Tiesą sakant, sunkoka. Ir šiame kambaryje ji atrodytų ne ką geriau nei mamutas technikos muziejuje.

– Ne, nežinau.

Negalėjo nuspręsti, katras iš sutuoktinių, su kuriais teko susipažinti ne savo noru, buvo labiau atstumiantis.

Staiga kažką miglotai prisiminė.

– Regis, prisimenu, ji minėjo, kad jai reikia pas ginekologą.

Pajuto, kad paraudo tardamas šiuos žodžius. Lundbergas pasižiūrėjo tokiu žvilgsniu, lyg jis asmeniškai būtų atlikęs patikrinimą. Ir Peteris vėl siaubingai įsiuto. Po velnių, visiškai netroško būti įtrauktas į kieno nors intymų gyvenimą. Apskritai nieko netroško, ir jį vis labiau ėmė varginti nesibaigiantys šio reklamos magnato įtarinėjimai. Elgiasi tarsi būtų pats dievulis aukštybėse!

Pakilo ir padėjo suvyniotą dovaną ant stalo ketindamas išeiti.

Tikrai atliko savo užduotį iki galo.

Lundbergas vėl atsisėdo ir su dygiu pasišlykštėjimu žvilgtelėjo į rožinį popierių.

– Ar kartais nežinote, pas kurį būtent ginekologą ji ruošėsi eiti? – paklausė žemu balsu.

Peterio smegenys sprogo.

– Esu čia, nes jūsų žmona paprašė perduoti jums svarbią dovaną. Negalėčiau pasakyti, kad jos prašymas mane labai nudžiugino, bet dėl įvairių jums nežinomų priežasčių nesuspėjau jai pasakyti ne, o ji dingo ir paliko ant stalo, prie kurio ramiai sau sėdėjau, šitą velnio dovaną. Taigi nusprendžiau, kad neturiu kitos išeities, kaip tik ateiti čia ir atiduoti tą prakeiktą dėžutę jums. Tūkstantį kartų atsiprašau, kad sugaišinau pono direktoriaus brangų laiką ir prašyčiau perduoti žmonai, kad ji vienąkart baigtų mieste kabinėtis prie vienišų vyriškių. Bent jau prie manęs!

Peteris net pats nustebo. Neprisiminė, kada paskutinį kartą būtų taip išsiliejęs.

Kol jis pakeltu balsu bėrė nesibaigiantį žodžių srautą, Lundbergas pakėlė akis ir pažiūrėjo su naujai

užgimusia pagarba. Paskui vėl įsmeigė akis į paketą. Nebuvo pratęs, kad kas nors ant jo taip rėkautų. Jausmų proveržis teigiamai paveikė Peterį. Jautėsi ramesnis nei prieš devynias dienas, kai paskambino iš banko ir pranešė, kad jo firmai gresia bankrotas.

Lundbergas giliai įkvėpė ir ėmė vynioti dovaną. Sudžiūvusią rožę suėmė nykščiu ir smiliumi, kitus pirštus ištiesė stengdamas išvengti prisilietimo prie gėlės. Iškart išmetė ją į šiukšlinę.

Peteris pakėlė antakius ir nustebęs pažvelgė į jį.

– Viskas yra ne taip, kaip jūs galvojate, – tepasakė direktorius pavargusiu balsu.

Vyniojant paketėlį, jo pečiai nusviro žemyn. Visas pasipūtimas dingo per sekundę. Peteriui net pasirodė, kad situacijos šeimininku tapo jis.

– Žmona paliko mane prieš trejus metus.

Į Peterį lyg žaibu trenkė, smegenys per sekundę ištuštėjo. Kas gi čia vyksta? Gal jis sapnuoja? O gal visai išprotėjo?

– Bet juk jūsų žmona nėščia!

Lundbergas lyg supykinus susiraukė, suspaudė lūpas ir toliau nenoriai atsainiais judesiais vyniojo dovaną. Nusviedus sudraskytą popierių ir juostelę išniro raudona aksominė dėželė. Ant dangtelio buvo priklijuotas atvirukas su raudonų rožių puokšte. Įmantriai išraitytomis raidėmis raudonu rašikliu buvo užrašyta „Meilė viską atlaiko“. Lundbergas kiek pravėrė dangtelį.

– Po velniais.

Krūptelėjęs griuvo atgal į kėdę ir dešine ranka prisidengė veidą.

Peteris žiūrėjo į jį, bet Lundbergas, regis, prarado ryšį su pasauliu. Peteris žengė žingsnį link rašomojo stalo, prie jo sėdįs kenčiantis vyras kaire ranka davė ženklą, kad jam irgi leidžiama atidaryti dėželę. Peteris dvejojo tik sekundę. Noras sužinoti, ką nešiojosi kelnių kišenėje, nugalėjo. Neimdamas į rankas dėželės, dešiniu smiliumi kiek pakėlė dangtelį. Nereikėjo prisiartinti, kad išvystum, kas gulėjo ant baltos vatos.

Kojos pirštas.

3

Po dešimties minučių žinojo, kad Ulofas Lundbergas iki šiol visada sugebėjo kontroliuoti savo būtį, o dabar pirmąkart gyvenime atsidūrė padėtyje, kurios visiškai nevaldė. Šis įvykis, savaime aišku, paliko pėdsakus, nes dabar, kai aukšti jo autoriteto rūmai ėmė griūti, jis priminė anksti subrendusį penkiametį, pasimetusį centrinėje traukinių stotyje.

Peteriui atidarius dėželę, abudu ilgai neištarė nė žodžio. Buvo girdėti tik jųdviejų kvėpavimas. Nors buvo sutrikęs, Peteris pastebėjo, kaip tylu tapo kambaryje. Greičiausiai čia įrengta garso izoliacija, kad nieko nesigirdėtų iš kitų biurų.

Lundbergas pasiėmė juodą pieštuką, uždarė dėželę ir nustūmė į priešingą stalo pusę.

Peteris grįžo prie kėdės, stovinčios šalia durų, ir atsisėdo. Negalėjo prisiversti ką nors pasakyti, o atsistoti ir išeiti nedrįso.

Galų gale Lundbergas nutraukė tylą.

– Tai tęsiasi gerus pusę metų. Viskas prasidėjo nuo keleto laiškų, atsiųstų į darbą. Per daug neėmiau į galvą, bet po kurio laiko laiškai tapo labai intymūs,

tiesiog keliantys pasišlykštėjimą. Maždaug tuo pačiu metu pradėjau gauti įvairiausius siuntinius ir į namus. Pradedant pliušiniais meškučiais, baigiant gundančiais moteriškais apatiniais anonimiškuose paketuose, neva juos užsisakiau aš pats.

Trumpai patylėjęs tęsė:

– Kai į mano asmeninį gyvenimą įsibrovė laiškai, kuriuose smulkiai aprašyta, ką vilkėjau praeitą savaitę arba ką valgiau pietums, kai atsiuntė mano ranka rašytus lapelius, kuriuos kažkas turėjo išgraibyti iš šiukšlinės namie, parašiau policijoje skundą. Ten davė suprasti, kad niekuo negali padėti, kol įtariamasis nepadarė ko nors neteisėto. Paskui porą mėnesių buvo ramu ir viskas grįžo į senas vėžes, bet prieš aštuonias dienas persekiojimas vėl prasidėjo. Gavau štai šiuos laiškus.

Iš apatinio stalčiaus ištraukė plastmasinį maišelį. Iš jo išėmė du vienodus rožinius vokus ir padėjo priešingoje rašomojo stalo pusėje, kur jau gulėjo šiandienos siuntinėlis.

Peteris atsistojo ir priėjo prie stalo. Paėmė viršutinį voką ir iškart užuodė pažįstamą stiprų kvepalų tvaiką. Nejučiomis raukydamas nosį ištraukė laišką.

Mano Mylimasis buvo išraityta tuo pačiu įmantriu raštu kaip ir ant aksominės dėželės. *Ar galėsi man kada atleisti, kad taip ilgai nerašiau? Deja, niekaip negalėjau kurį laiką to padaryti. Bet mano meilė neišblėso. Tavo vardas skamba mano ausyse, o tavo balsas, kad ir kur eičiau, seka paskui mane kaip angelas sargas. Vakar, kai žvilgsniu praskriejęs per kambarį pažvelgei į mane, laikas sustojo, ir aš regėjau mūsų bendrą ateitį. Mus skiriantys stalai išnyko, prieš akis pasirodė rožinis kelias,*

spinduliuojantis laimę ir skaidrią meilę. Skaičiuoju minutes, kai pagaliau galėsiu spausti tave savo glėbyje.

Nieko vertas laikas, jei gyventa be meilės.

Amžinai tavo

Peteris vėl įkišo laišką į voką ir pabandė įsivaizduoti, ar tas be paliovos tauškiantis velnias iš Nyleno konditerijos galėtų parašyti tokį tekstą. Tiesą sakant, sunkoka patikėti.

Iš kito voko ištraukė sulankstytą popierėlį. Išvyniojus paaiškėjo, kad tai laikraštyje spausdinto pranešimo apie kažkieno mirtį kopija.

– Mano žmona, – tarė Lundbergas. – Mano tikroji žmona. Prieš trejus metus jai staiga į smegenis išsiliejo kraujas. Angliškai tai vadinama *stroke*. Be sąmonės išgulėjo savaitę. Paskui paklausęs gydytojo patarimo leidau išjungti dirbtinio kvėpavimo aparatą.

Peteris dar kartą nužvelgė popierėlį rankoje. Pranešimas išspausdintas per dvi laikraščio skiltis, pačiame viršuje pavaizduotas balandis.

Mūsų mylima
INGRIDA LUNDBERG
* 1944 m. gegužės 3 d.
† 1994 m. vasario 17 d.

ULOFAS
Agnieta ir Biorjė
Kerstina
Davidas ir Klasas
giminės ir daug draugų

Toliau buvo kvietimas ateiti į laidotuves ir ta proga surengtą priėmimą, nurodytas laikas ir paraginta paaukoti vėžio draugijos fondui.

Peteris pastebėjo, kad pranešime necituojamas joks eilėraštis. Jis net savotiškai mėgo skaityti tokio pobūdžio eiles, kai turėdavo laiko pavartyti rytinį laikraštį. Pastaruoju metu tai atsitikdavo dažnokai. Pranešimai apie artimųjų mirtį be eilėraščių jau nuo seno atrodė neasmeniški ir sausoki, lyg jaustum dėmesio mirusiajam stoką. Lyg akivaizdžiai niekas nenorėtų įdėti pastangų ir paieškoti paskutiniam atsisveikinimui tinkamų žodžių.

Nesąmoningai apvertė popieriaus lapą, kad patikrintų, ar nieko neparašyta kitoje pusėje.

– Lapelį su komentarais rasi voke, – tarė Lundbergas ir parodė pieštuku į voką.

Tas lapelis buvo ne kas kita kaip pusė prikeverzoto A4 formato lapo, išplėšto iš languoto bloknoto. Žodžiai surašyti pabirai, kai kurie iš jų storu brūkšniu nubraukti. Tik pavieniai buvo įskaitomi: *...prakeiktas šūdžiau... kekše raudonu švarku... tau tik kruštis, tu prakeiktas šunsnuki... šlykštus sušiktas šunsnuki... užmušiu tave ir tavo kekšišką raudonkepuraitę...*

Peteris staiga suprato, kad pasaulis kupinas įvairiausių problemų ir kad jis, gerai pagalvojus, savo rūpesčiais gali tik pasidžiaugti.

– Šį laišką gavau užvakar. Dieną prieš tai pietavau su viena mūsų kliente. Prastai įsimenu žmonių aprangą, todėl gavęs laišką paskambinau ir paklausiau, kokios spalvos švarku ji vilkėjo. Atsakė, kad raudonos. Ta moteris – viena svarbiausių ir gerai

mūsų agentūros kasą papildančių klienčių, veikiausiai pamanė, kad aš kvėštelėjau. Juk sunku paaiškinti, kodėl teiraujuosi, – atsiduso Lundbergas.

Vėl nugrimzdęs kėdėje pažvelgė Peteriui tiesiai į akis.

Atrodė, kad jis ką tik priėmė sprendimą.

– Žinote, ši istorija baigia mane visai išvaryti iš proto. Pirmąkart gyvenime jaučiu baisią mirties baimę. Negaliu net paaiškinti, kodėl taip jautriai reaguoju. Net baiminuosi tamsos savo namuose. Signalizaciją įjungiu ir naktimis, kad saugotų, kai aš miegu, o rytais bijau išeiti prie durų pasiimti laikraščių. Juk ji gali sodelyje tykoti manęs. Per darbinius pietus pastaruoju metu labiau kreipiu dėmesį į sėdinčiuosius restorane nei į savo klientus, dėl mano kaltės agentūroje jau praleidome du svarbius projektų pristatymo terminus.

Jis įsibėgėjo.

– Brangusis, tu privalai man pagelbėti! Juk tu matei ją.

Peteris sumišęs pažvelgė į jį ir staiga pajuto, kad apėmė ramybė, kurios trūko jau daugelį mėnesių. Krūtinės taip nebeveržė, širdis plakė ritmingai ir ramiai. Jis vaizdavosi, kad Ulofo Lundbergo savaiminga jėga, įveikusi juos skiriantį atstumą, įsikūrė jo paties kūne.

– Ką gi turėčiau, jūsų manymu, daryti? – atsakė klausimu.

– Surask ją ir priversk baigti šiuos išpuolius!

Antrąkart šiandien pagalvojo, kad kažkokiu nepaaiškinamu būdu kelia žmonėms tipiško privataus seklio įspūdį.

Dar spėjo pagalvoti, kad tai greičiausiai, deja, nėra komplimentas.

Papurtė galvą.

– Net neįsivaizduoju, kaip tai būtų įmanoma padaryti. Mačiau ją tik trumpą akimirką, ir, atvirai šnekant, jos bruožus prisimenu ne itin aiškiai.

Net supurtė pagalvojus, kad vėl tektų ją sutikti. Pastarojo pusvalandžio įvykiai nė kiek nepadidino noro ją pamatyti.

– Kaip ji atrodo? – Lundbergo balsas nuskambėjo taip, lyg būtų pasiteiravęs gydytojo vėžio tyrimo rezultatų.

Peteris stengėsi kaip įmanoma geriau ją apibūdinti.

Lundbergas ištiesė nugarą ir sutelkęs orumo likučius tarė:

– Jei sugebėsi ją surasti – prašyk, ko tik nori.

Peteris pasisukiojo kėdėje ir ėmė tyrinėti chromuotą lubų apmušą. Kambaryje stojo spengianti tyla, kurią sudrumstė jo ištarti žodžiai:

– Norėčiau vieno milijono trijų šimtų penkiasdešimt dviejų tūkstančių kronų.

4

Kai vėl išėjo į Karlavegen gatvę, nebesnigo. Pamažu temo. Milžiniško elektroninio laikrodžio raudonai šviečiantys skaitmenys agentūros „Lundbergas & Co“ fojė rodė tikslų laiką. 16:42:34.

Lundbergas nustebęs pažiūrėjo, kai įgavęs naujų jėgų Peteris pasakė, ko nori. Neaišku, labiau nustebino sumos dydis ar tai, kad taip tiksliai ją įvardijo. Lundbergas tik keletą sekundžių pasvarstė ir atsakė, kad duos, kiek prašyta, jei Peteris sugebės priversti tą moterį baigti išpuolius.

Iš pradžių atrodė, kad laimėjo loterijoje, kad staiga išsprendė svarbiausią gyvenimo problemą. Tačiau išėjęs į gatvę pajuto, kaip drąsa ėmė blėsti.

Jis pasiteiravo, ar negalėtų paimti aksominės dėželės, nors gerai nė nenutuokė, kam jos reikia. Lundbergas sutiko. Neatrodė, kad per daug nusiminė jos netekęs. Gal kaip Pelenės princui leistis į platųjį pasaulį ir po visą karalystę atkakliai ieškoti merginos, kuriai tiktų šis pirštelis? Šiuo metu tai buvo geriausia

ir, beje, vienintelė į galvą atėjusi mintis. Tai suvokęs Peteris neapsidžiaugė.

Giliai įkvėpęs kostelėjo, kai šaltas oras pasiekė plaučius. Lėtais žingsniais ėjo link Karlaplano metro stotelės. Pastaraisiais mėnesiais negalėjo net pagalvoti, kad išdrįstų važiuoti metro, bet nauja drąsos ugnelė įsižiebė ir jis pasiryžo pabandyti. Vien ši mintis buvo geras ženklas.

Viskas kuo puikiausiai pavyko, net geriau nei tikėjosi. Po dvidešimties minučių jau rakino savo buto Osio gatvėje duris. Ant kilimėlio prie durų gulėjo prekybos centro ICA reklama ir laiškas iš SEB banko. Jie rašė, kad nori kuo greičiau susitikti ir aptarti paskolos grąžinimo galimybes.

Vėl sumaudė krūtinėje. Pastūmė laišką į šalį ir išsitraukė telefonų knygą.

Geltonųjų puslapių skiltyje „Privačių seklių biurai" nerado nė vieno Vilanderio. Surinko informacijos numerį, bet jie irgi negalėjo jam padėti. Staiga apėmė nemalonus jausmas, nes dingtelėjo – ta moteris su šaltu išskaičiavimu išsirinko jį, kad galėtų įgyvendinti savo planus, ji nė kiek neapsiriko, sąmoningai išsirinko būtent jį, viską iš anksto buvo gerai apgalvojusi.

Kitą minutę jis jau stengėsi nusikratyti šios minties ir nuėjęs prie šaldytuvo ieškojo apelsinų sulčių. Akys užkliudė ant šaldytuvo durų permatoma lipnia juosta prilipdytą lapelį su buhalterio Jano Bengtsono telefono numeriu. Tas dabar greičiausiai drybso sau po palmėmis kokioje Karibų saloje ir siurbia gaivinančius kokteilius. Pastaruosius aštuonerius

metus jis buvo atsakingas už Brulino grotų ir apsauginių vartų įmonės lėšų apskaitą. O prieš vienuolika dienų prie laukujų durų paliktas vietinės mokesčių inspekcijos laiškas įspėjo, kad Brulino firma jau ketvirti metai nedeklaruoja pridėtinės vertės mokesčių. Sudėjus papildomas išlaidas ir baudą už mokesčių mokėjimo vilkinimą bei pridėjus SEB banko paskolą susidarė lygiai 1 352 000 Švedijos kronų.

Staiga paaiškėjo, kad mokesčių konsultanto Jano Bengtsono telefono numeris nebeatsako ir abonentas išjungtas. Prieš šios aferos pradžią jis iš poros telefoninių pokalbių su Bengtsonu suprato, kad tas dažnai lankydavosi Sulvalos ir Tebio hipodromuose. SEB banko tarnautojas tik pažiūrėjo į Peterį su užuojauta pripažindamas, kad supranta, kokia kebli jo padėtis, bet apgailestavo niekuo negalįs padėti, nes turįs laikytis tarnybinių nurodymų.

Vieninteliai žmonės, su kuriais paskui kalbėjosi, buvo ta velnias ir Ulofas Lundbergas.

Pasižvalgė po kambarį tikėdamasis, kad į galvą šaus kokia išganinga mintis. Žvilgsnis sustojo ties nespalvota šeimos fotografija iš Laiko prieš tai. Nuotrauka puikavosi siauruose auksinės spalvos rėmuose, jie ilgainiui kiek apsitrynė, palikdami mažas baltas dėmeles.

Eva plačiai šypsojo objektyvui, jis pats atrodė kiek užsisklendęs. Viena tėvo ranka ilsėjosi ant jo peties, kita dingo kažkur už motinos nugaros, o motina laikė uždėjusi savo ranką ant Evos dešinės rankos.

Suvienyta Šeima.

Sulig kiekviena diena tolo nuo jos. Tolo nuo to, ko ir taip jau seniai nebėra, ir jo protas niekaip negalėjo susitaikyti su žinojimu, kad tai visiems laikams prarasta. Prarasta. Tada. Negrįžtamai. Dingo. Niekada daugiau nebus.

Jis niekad nemokėjo laiku atpalaiduoti savo gniaužtų. Iš paskutiniųjų laikėsi įsikabinęs praeities. Kai nieko nereikėjo aiškinti. Kai laikas tekėjo savaimingu ritmu ir nespinduliavo grėsmės. Kai dar nebuvo nustojęs vilties.

Laikas prieš tai ir Laikas po to.

Galėtų kalendoriuje tiksliai pažymėti datą, kai peržengė ribą, bet savo viduje tos ribos negalėjo taip aiškiai apčiuopti, tik žinojo, kad perėjimas iš vieno laiko į kitą tęsėsi ganėtinai ilgai. Kol pamažėle, diena po dienos jį apleido drąsa. O jos vietoje atsirado visa apimantis žinojimas, kad viskas prarasta. Žinojimas, kad niekas gyvenime nebebus taip svarbu, kad vėl sutiktų narsiai pasitikti likimą, kad sutiktų kovoti dėl gyvenimo. Nes viskas vis vien jau per vėlu.

Liūdniausia, kad praeitis suskilo į daugybę dalelių ir išsibarstė. Iš Laiko prieš tai prisiminė tik menkus fragmentus. Laikas po to užvaldė jį ir pavertė likusius prisiminimų fragmentus bereikšmiais.

Net nebežinojo, ko jam trūko.

Pabandė įsivaizduoti savo gyvenimą spalvomis. Laikas prieš tai buvo gelsvas ir oranžinis, nuolat

nutviekstas saulės šviesos. Bėgantis laikas, regis, apgludino visus aštrius prisiminimų kampus ir išsklaidė nerimą keliančius šešėlius iš anksčiau. Laike prieš tai gyventa be rūpesčių, viskas lengvai sekėsi, tas gyvenimo laikotarpis kvepėjo išvaškuotais odiniais rūbais ir odekolonu 4711. Jau būdamas suaugęs netyčiomis aptiko šiuos kvepalus tarp daugelio mažų flakonėlių parfumerijos parduotuvėje ir pauostęs apsvaigo nuo jų intensyvaus kvapo. Iš pradžių iškilmingai atsukęs flakonėlį dažnai leisdavosi į keliones laiku. Užmerkęs akis beveik girdėdavo ataidinčius iš virtuvės balsus Faktorijos gatvėje, o pas Gustafsonus virš jų kaip visada blerbė radijas. Šis kvapas tapo jo slapta laiko mašina, kuria keliaudamas galėjo bent kiek apmalšinti savo ilgesį.

Deja, laikui bėgant išaiškėjo, kad magiškas flakonėlio poveikis ne amžinas. Potyriai sulig kiekvienu kartu silpnėjo, kol pagaliau visiškai išnyko. Ypatingasis kvapas įsisiurbė į laiką ir prarado savo galią. Kai suprato praradęs magišką ryšį su praeitimi, pasijuto visiškai sugniuždytas, kamuojamas praradimo jausmo ir didelio liūdesio išmetė flakonėlį lauk.

Dar vienas žingsnis žengtas netekties link.

Laikas po to buvo bekvapis, žalios salotinės spalvos. Metams bėgant, jo spalva vis labiau blyško, išskyrus keletą trumpų periodų.

Laike prieš tai jis gyveno keturaukščiame name Faktorijos gatvėje, Hiuskvarnoje.

Jo tėvas dirbo ugniagesiu ir žuvo gesindamas gaisrą 1965 metais.

Tai ir buvo lūžis, po kurio viskas pasikeitė. Štai toji ribinė data, pažymėta kalendoriuje. Jam buvo tik septyneri. Ką išmanė tokio amžiaus apie niekada nepasikartojančius dalykus, apie tą NIEKADA, kuris lydės visą likusį gyvenimą? Juk negali per sekundę nustoti egzistavę dalykai, kurie visada yra ir buvo? Nustoti egzistavę tarsi jų nė nebuvę. Tėvo batai juk tebestovėjo prieškambaryje ten, kur jis juos paliko. Tėvo dantų šepetėlis tebestovėjo ir tebelaukė vonios kambaryje. Knyga, kurią juodu pradėjo skaityti, tebegulėjo atversta ant naktinio stalelio. Juk kiekvienam aišku, kad ir tėvas kažkur turi būti. Jis miręs tik dabar, šiuo momentu, bet vėliau ir vėl grįš namo.

Bet metai bėgo, ir viskam jau buvo per vėlu.

O mažas berniukas pasiliko ir laukė.

Ir veltui tikėjosi, kad viskas vėl bus kaip anksčiau.

Jo motina buvo namų šeimininkė ir iki pat mirties vylėsi, kad Peteris perims didvyrišką tėvo aurą. Ji mirė prieš šešerius metus.

Jis kaip įmanydamas stengėsi pateisinti jos viltis ir po devintos klasės porą metų mokėsi techninės pakraipos licėjuje, kad galėtų stoti į priešgaisrinės apsaugos profesinę mokyklą Rosersberge.

Jie nenorėjo jo priimti.

Jo bendrą sveikatos būklę įvertino kaip nepakankamą.

Didesnio pažeminimo negalėjo būti.

Kad nenuviltų mamos, niekada to nepasakojo. Paskui dvylika metų dirbo autobuso vairuotoju Stokholme, o paskambinęs namo į Hiuskvarną pasakodavo kvapą gniaužiančias istorijas apie darbą gaisrinėje. Dvejais metais vyresnė sesuo iškart perprato jo melą, bet nenorėdama skaudinti motinos neišdavė jo.

Vyresnioji sesuo Eva paliko tėvų namus būdama septyniolikos. Ryžtingai pasimokė intensyviuose kursuose ir tapo turistinių kelionių po Gran Kanarijos salą vadove. Per visus septynerius darbo metus jos siųstas atvirutes motina didžiuodamasi prismeigdavo ant sienos virtuvėje. Peteris vis dar gyveno namie ir atvirutės nuolat badė akis, primindamos sesers energiją ir jo paties kasdienišką pilkumą.

Galų gale pasidarbavusi iki soties sesuo ėmėsi ilgėtis Švedijos. Namo, į gimtąjį miestą, negrįžo, pasirinko Geteborgą. Retkarčiais paskambindavo Peteriui ir bandė įkalbėti, kad persikeltų į Geteborgą, bet jis niekada apie tai rimtai nesusimąstė.

Vėliau gerokai pradžiugindama motiną staiga ištekėjo už Salgrenskos ligoninės vyriausiojo gydytojo ir pamečiui pagimdė tris vaikus. Peteris retai kada skambindavo, o ji pati buvo labai užsiėmusi savo trimis berniukais. Kai jie paaugo ir ėmė lankyti darželį, sesuo, likdama ištikima įpročiui neleisti laiko veltui, mokėsi laboratorijos asistento profesijos ir iškart įsidarbino etatine darbuotoja Heslės įmonėje. Jis pats niekada nenustojo stebėjęsis, kad brolis ir sesuo gali būti tokie skirtingi.

Neprisiminė, kad būtų bent kartą atvirai kalbėję apie tėvą. Net ir po jo staigios mirties nekalbėjo. Šeimoje įsigaliojo nerašyta taisyklė nė žodžiu neužsiminti apie tėvą. Porą kartų jis užvedė kalbą, bet motina tuoj užsisklęsdavo tarsi kokia kriauklė, imdavo verkti ir siųsdavo jį į savo kambarį.

Negalėjo pakęsti, kai mama verkdavo. Kai ji prarasdavo savitvardą, griūdavo ir jo paskutinė gynybinė siena, saugojusi nuo išorinio pasaulio. Likdavo nuo nieko neapsaugotas. Labai norėjo paguosti motiną, tik nežinojo kaip. Ji atsiribojo nuo visų ir užsisklendė lyg šilkaverpis kokone. Kai verkė, kokonas tapdavo beveik regimas plika akimi. Jo luobelė saugojo ją, nieko neprileisdama iš išorės. Todėl daugiau niekada nekalbėjo apie tėvą, kad ji neverktų ir jo neatstumtų. Peteris nežinojo, kaip iš tikrųjų jautėsi Eva, kaip ji sugebėjo išsivaduoti iš praeities ir susikurti naują gyvenimą.

To jam niekada nepavyko pasiekti.

Kiek prisiminė, visuomet baiminosi bet kokių pasikeitimų, didelių ar mažų, ir niekaip negalėjo atsistebėti amžinu žmonijos troškimu nuolat atsinaujinti ir vystytis. Nuo seno laikėsi tvirtos nuomonės, kad gyvūnijos pasaulio tvarka kuo puikiausiai pritaikoma ir žmonijai. Gyvūnai egzistavo metų metus nesiilgėdami nei pažangos, nei pasikeitimų. Juk užtenka palyginti žmonių ir gyvūnų savižudybių skaičių, kad įsitikintum šios teorijos pagrįstumu. O mes šiandienos modernioje visuomenėje esame verčiami prisitaikyti prie technikos naujovių ar patobulintų

darbo metodų, jei norime sugebėti užsisakyti bibliotekoje knygą ar sutvarkyti banko reikalus. Visagalės informacijos srautas suranda mus kiekviename, kad ir pačiame atokiausiame, kampelyje ir kiekvieną be išlygos supažindina su pasaulio nelaimėmis ir sielvartais. Nuo to darosi tik dar neramiau ir beviltiškiau. Niekur žmogus neranda ramybės. Visa, kas galiojo šimtmečius, neteko galios. Peteris abejojo, ar apskritai dar kas kontroliuoja padėtį ir nutuokia kur link mes visi judame. Pamąstydavo, ar ir kiti kartais jaučia tą nenumaldomą norą tiesiog išeiti ir negrįžti.

Paprasčiausiai palikti viską, kad bent kiek būtų ramiau.

Šiais laikais niekam nėra ramybės. Viskas nukreipta į amžiną vystymosi procesą. Visus atsakingus asmenis, regis, kamavo baimė, kad kur nepaliktų kokio nepanaudoto ar nesuplanuoto žemės plotelio. Kiekvienas miesto ar priemiesčių kvadratinis metras privalėjo būti tikslingai panaudotas ir įtrauktas į miesto planą. Kiekvieno politiko svajonė, regis, buvo nugriauti kokį seną fabriką ir jo vietoje pastatyti paminklą sau – dangoraižį. Peteris tvirtai tikėjo, kad sėkmingą politiko karjerą garantavo tokios savybės kaip nesentimentalumas ir nesidomėjimas praeitimi.

Jei mieste griaudavo namą, Peterį apimdavo išsiskyrimo baimė. Prisiminimų netektis jį jaudino ir liūdino. Prisiminimų, kurie per daugybę metų įsigėrė į namo sienas. Jis nesuprato, kaip galima naikinti senus pastatus ir kvartalus, kai ten žmonės

nugyveno gyvenimus, išsvajojo svajas ir paliko savo žymes. Tokių namų naikinimas, jo galva, prilygo istorijos naikinimui. Lyg žmonių gyvenimai būtų buvę visiškai nereikšmingi, nes taip lengva ištrinti visus jų pėdsakus. Gal tie žmonės nesugebėjo įsiamžinti parašydami įstabią knygą ar padarydami kokį pasauliui reikšmingą atradimą. Tačiau kas suteikė teisę naikinti pėdsakus tų žmonių, kurie tyliai nugyveno savo gyvenimus nesitikėdami, kad jiems kas prikals atminimo lentą? Lyg jie niekada nebūtų vaidinę svarbaus vaidmens. Bet galbūt būtent šiame name jie patyrė laimingiausią gyvenimo akimirką? Gal šis laimės jausmas išliko namo sienose kaip sveikinimas kitiems namo gyventojams? Gal derėtų iš jo pasimokyti?

Jis visados piktinosi naujais miesto statybų projektais ir planais, apie kuriuos skaitydavo laikraštyje, bet niekada nesusimąstė, kaip galėtų jiems pasipriešinti. Tvirtai tikėjo, kad nei jo, nei kieno kito nuomonė negalėjo turėti nė mažiausio poveikio politikui, kartą priėmusiam sprendimą. Laikui bėgant iš šio viduje įsikerojusio įsitikinimo išaugo stiprus nepasitikėjimas ateitimi ir asmeninio nereikšmingumo jausmas.

Prieš aštuonerius metus bendradarbis iš Stokholmo vietinio transporto įmonės įkalbėjo mesti neterminuotą vairuotojo darbą ir įkurti nuosavą grotų ir apsauginių vartų įmonę. Jis gerai išmanė šią sritį, ir po ilgų dvejonių Peteris sutiko. Darbo užteko per akis, jie vos spėjo gaminti ir montuoti įvairiausias

grotas ir šarvuotas duris. Vienas užsakymas vijo kitą. SEB banke pasiėmė paskolą ir įsigijo puikių techninių įrenginių, kad paspartintų darbo procesą ir spėtų vykdyti įsipareigojimus. Gyvenimas kiek prašviesėjo, bet vis viena neišdrįso motinai papasakoti apie teigiamus poslinkius. Ir toliau skambino namo į Hiuskvarną, ir toliau porino apie pavojingą darbą gaisrinėje, o motina tylėdama klausėsi jo pasakojimų.

Maždaug po pusantrų metų, firmai vis dar tebeklestint, partneris vieną gražią dieną pranešė, kad jo žmona gavusi viliojantį darbo pasiūlymą Estešunde ir, savaime aišku, nenorinti prarasti tokios puikios galimybės. Jis pasiteiravo, ar Peteris nesutiktų išpirkti jo firmos dalį. Kadangi reikalai klostėsi sėkmingai, Peteriui draugo prašymas neatrodė rizikingas. Jis išpirko jo dalį, kartu perimdamas ir banko paskolą.

Metai bėgo. Kartą rytą prieš šešerius metus paskambino Gustafsonas iš Faktorijos gatvės, jis gyveno virš jų, ir pranešė, kad naktį pasimirė motina.

Peteris pajuto tuštumą lyg būtų praradęs šaknis, nors iš tiesų prarado motiną daug anksčiau. Visi tie melagysčių pilni metai tik dar labiau juodu atitolino. Ji taip niekada ir neprisileido jo, neparodė, kas slepiasi viduje. Jai mirus, labai liūdėjo supratęs, kad didžiausias jo troškimas suartėti niekada nebeišsipildys. Dar vienas noras iš daugybės kitų niekada neišsipildys, nes tam per vėlu.

Dar vienas atitolinantis žingsnis.

Bandė save įtikinti, kad teisingai elgėsi visus tuos metus jai dumdamas akis, o jeigu per daug graušdavo sąžinė, galvodavo visa daręs tik jos pačios labui.

Bet viduje žinojo, kad melavo ir dėl savęs.

Kad nereikėtų patirti motinos nusivylimo, nes taip ir nesugebėjo pasiekti to, ką pasiekė tėvas.

Kartais pats įtikėdavo savo išgalvotomis istorijomis, jos atrodė tokios tikros. Per jas priartėdavo prie prisiminimų iš Laiko prieš tai. Beveik tikėjo, kad pats tėvas kalbėjo jo lūpomis. Tai padėdavo bent trumpam užmiršti tikrovę ir pajusti šeimą siejančius saitus.

Pastaruosius trejus metus firmai sekėsi prasčiau. Tiksliai nežinojo, ar užėjo prastesni laikai, ar tiesiog rinka persisotino. Vis sunkiau buvo laikytis paskolos grąžinimo grafiko, telefonas skambėdavo vis rečiau, o širdis dėl nepaaiškinamų priežasčių pašėlusiai daužydavosi vis dažniau. Padažnėjo ir dūriai krūtinėje. Iš pradžių nenorėjo į tai kreipti dėmesio, bet skausmams vis stiprėjant išsigando. Nuėjo į polikliniką. Gydytojas paklausė širdies dūžių ir nuramino, bet dėl visa ko davė siuntimą į Sioderio ligoninę elektrokardiogramai. Tyrimo rezultatai rodė, kad jis sveikas kaip ridikas, ir gydytojas pajuokavo, kad galėtų sutaupyti milijonus iš mokesčių mokėtojų kišenės, jei kiekvienas būtų toks sveikas kaip jis.

Kadangi nenustatė jokių sveikatos sutrikimų, patarė daugiau judėti, o prireikus kreiptis į psichologinės pagalbos telefonu tarnybą.

Tačiau negalavimai vis aštrėjo ir pastaruosius pusę metų jis gyveno visiškai atsiribojęs nuo išorinio pasaulio.

Bet kurią akimirką galėjo užklupti nemalonus nepasitenkinimo jausmas, kurį jautė fiziškai. Bent menkiausias nukrypimas nuo iš anksto numatyto plano jį visiškai išmušdavo iš vėžių. Kuo didesnis nukrypimas, tuo smarkesnis priepuolis. Jautėsi taip, lyg staiga būtų tapęs visiškai beodis, todėl visi išoriniai įspūdžiai tiesiausiu keliu galėjo patekti į kūno vidų. Lyg jo tykotų baisi grėsmė, tik nežinojo, iš kurios pusės ji prisiartins. Apimdavo nepaaiškinamas bejėgiškumas, ėdė iš vidaus, bet Peteris nežinojo, kaip jam pasipriešinti.

Atsirado stiprus noras pagaliau viską baigti, nebesilaikyti įsikibus gyvenimo ir nesistengti jo sutvarkyti.

Iš pradžių ėmė daužytis širdis, taip stipriai, kad skausmas vėrė krūtinę. Jis aštrėjo ir vis sunkiau sekėsi kontroliuoti kvėpavimą. Nors kvėpavo dvigubai greičiau ir įkvėpdavo giliau nei įprastai, jam atrodė, kad oras pasiekdavo tik gerklas, giliau nenueidavo. Prisivertė kvėpuoti dar greičiau, bet jautėsi lyg dustų. Jam paprasčiausiai neužteko deguonies.

Paskui ėmė varstyti dūriai. Iš pradžių plaštakas ir pėdas, vėliau apėmė rankas ir kojas. Beveik negalėjo pajudėti.

Klausa pakito. Kiekvienas mažiausias trakštelėjimas skambėjo kaip pistoleto šūvis ir įvairiausi garsai be tvarkos skverbėsi į jį. Ausyse aidėjo kurtinantis ūžimas, ir staiga persmelkė baisus išgąstis. Peteris

dėjo pastangas, kad kaip nors išgyventų. Štai čia jį apleido regėjimas. Matymo laukas sumažėjo iki tunelio angos dydžio. Vaizdas pro angą buvo neryškus kaip pro purvu apneštą stiklą. Purvo dalelės lyg tūkstančiai mažų skruzdėlių judėjo visomis kryptimis ir varė iš proto.

Regėjimo praradimas tokioje būsenoje kėlė didžią baimę. Kūnas prarado savikontrolę, ir jį užvaldė kitos jėgos. Baisi tamsa sprogdino iš vidaus, o kūnas iš paskutiniųjų jai priešinosi.

Žinojo, jei tik atleistų vadžias, tuoj pralaimėtų.

Jį užvaldė visa apimantis liūdesys. Jis persmelkė kiekvieną kūno ląstelę lyg bandydamas įtikinti, kad bet koks pasipriešinimas beprasmis. Išlaisvink mane, rėkė. Pasiduok! Juk neturi ko prarasti.

Kamavo neapsakomi skausmai. Stebėjosi, kad priepuoliai nepalikdavo jokių matomų žaizdelių, jokių mėlynių.

Perskaitė krūvą medicininės literatūros, kad suprastų, kas su juo darosi. Daug kartų apsilankęs bibliotekoje ir atidžiai perskaitęs daug puslapių pagaliau vienoje knygoje aptiko skyrių apie panišką baimę. Surado, ko ieškojęs. Regis, pats būtų apie save rašęs, apibūdinimas visiškai atitiko jo būklę, bet žodžiai „paniška baimė“ pažadino gėdos jausmą ir privertė tuoj pat užversti knygą. Jautė baisią gėdą, kad prarado savikontrolę, todėl apie pagalbos ieškojimą negalėjo būti nė kalbos.

Nesinorėjo kreiptis ir į psichologinės pagalbos telefonu tarnybą. Niekaip negalėjo įsivaizduoti, kaip

turėtų pradėti pokalbį. Labai norėjo, kad gydytojas poliklinikoje perprastų jo negalią, bet per mažai apie save pasakojo.

Sulig kiekviena diena baiminosi vis labiau, vis mažiau pasitikėjo savimi, o kai paaiškėjo, kad daug metų nemokėjo pridėtinės vertės mokesčio, nugrimzdo į didžiulę krizę.

Kiekvienas veiksmas varė į neviltį.

Suskambo telefonas. Jis dvejojo. Pastaruoju metu sunkiai prisiversdavo atsakyti. Planavo įsigyti telefono aparatą, kuris rodytų skambintojo numerį, bet taip ir nenusipirko. Pažvelgė į laikrodį. Beveik pusė septynių, iš banko negalėjo tokiu metu skambinti. Giliai įkvėpė ir pakėlė ragelį:

– Taip, klausau.

– Ar čia Peteris Dalinas?

Iškart atpažino Lundbergo balsą. Buvo girdėti, kad jis sukrėstas.

– Lyg ir taip, – atsakė Peteris, neturėdamas jėgų patikslinti vardo. Pamažu priprato paklusti kitiems.

– Turi tučtuojau atvažiuoti. Aš namie. Už taksi sumokėsiu. Ji buvo čia! Mano namuose!

5

Po penkiolikos minučių Peteris jau sėdėjo taksi ir važiavo į Saltšio Duvnesą pas Lundbergą. Jo adresą skubiai pakeverzojo lapelyje.

Taksi įsuko į gatvę, kur abiejose pusėse puikavosi didelės stambių prekybininkų vilos. Iškart aišku, kad čia gyveno ne kokie viduriniosios klasės Svensonai. Gatvės pakraštyje gulėjo maišai su panaudotu popieriumi, tai buvo paruošta makulatūra. Vairuotojas mikliai laviravo tarp apsnigtų krūvų.

Gatvė pabaigoje virto į siauroką keliuką ir vedė toliau tarp krūmų. Kelio ženklas įspėjo, kad čia prasideda privati valda ir pašaliniams įvažiuoti draudžiama. Turint galvoje metų laiką, status keliukas kėlė baimę, bet danga buvo gerai prižiūrėta, visur pabarstyta smėlio.

Automobilis sustojo prie namo pačiame kalvos viršuje. Laukujės durys prasivėrė, ir Lundbergas žengė ant laiptų. Apsidairęs priėjo prie vairuotojo ir, kaip žadėjęs, sumokėjo už kelionę.

Šis namas atrodė visiškai kitaip nei didingos prekybininkų vilos gatvės apačioje. Jis buvo žemas ir

ilgas kaip nedidelė karvidė, o ties pastato viduriu įrengtas antras aukštas. Namas atrodė kažkaip kukliai ir neišvaizdžiai, bet be jokios abejonės – architektas sąmoningai suplanavo kiekvieną detalę taip, kad stebėtojui kiltų būtent toks įspūdis.

– Ačiū, kad taip greitai atvažiavai, – tarė Lundbergas ir nukreipė žvilgsnį į sodo pusę lyg gėdintųsi savo nesavarankiškumo.

Peteris linktelėjo.

Daugiau nekalbėdami įėjo vidun. Nors iš išorės namas ir atrodė kukliai, jo interjeras buvo išskirtinai prabangus. Prieškambaris perėjo į milžinišką svetainę su dvigubo aukščio sienomis. Pro platų panoraminį langą buvo matyti beveik visa Duvneso įlanka ir dar kažkas, ko tamsoje nepavyko atpažinti. Dešinėje buvo virtuvė, ją nuo svetainės skyrė baras.

Lundbergas nuėjo prie spintelės, kuri, Peterio nuomone, turėjo būti senovinis kinų baldas. Ten slypėjo beveik visos įsivaizduojamos alkoholio rūšys. Lundbergas neklausęs pripylė du didelius stiklus viskio ir vieną jų padavė Peteriui. Peteris niekada nebuvo didelis alkoholio mėgėjas, bet gero viskio atsisakyti negalėjo.

Lundbergas įsitaisė ant sofos. Peteris priėjo prie lango ir stebėjosi stulbinančiu vaizdu. Pastatų, kurie tikrai turėjo skirti Lundbergo sklypą nuo vandens, nesimatė ir vaizdas kėlė įspūdį lyg namas stovėtų tiesiai ant jūros kranto. Jis nusistebėjo, kad Lundbergas nepasikabinęs užuolaidų, kurias reikalui esant galėtų užtraukti. Juk žvelgiant iš lauko į vidų vaizdas turėjo nemažiau žavėti. Mintyse palygino jo gyvenimą su žuvimi akvariume.

Vėl pajuto vidinę ramybę, kuri užplūsdavo likus su Lundbergu. Jau seniai nebuvo jautęsis taip saugiai su svetimu žmogumi viename kambaryje. Galbūt Peteris jautėsi toks stiprus todėl, kad situacija šito reikalavo, nes Lundbergas akivaizdžiai buvo praradęs pusiausvyrą ir gerokai įsibaiminęs. Tarp jų, regis, tvyrojo neįvardytas susitarimas, kad Peteris privalo perimti vairą į rankas vos tik Lundbergą apleis jėgos, ir Peteris apsidžiaugė pajutęs nelauktą jėgų antplūdį.

Siurbtelėjęs viskio, jis išsiviepė.

– Trisdešimt metų brandintas salyklinis viskis, – paaiškino Lundbergas, pamatęs jo persikreipusį veidą. – Jei jau geri, tai gerk gerą. Nors jo skonis kaip seno dervuoto tilto, bet panorėjus galima priprasti.

Peteris suprato, kad Lundbergas bandė būti saviironiškas. Ko gero, pastaruoju metu atrado ne vieną charakterio savybę, apie kurią anksčiau nė nenutuokė.

– Paskambinau į policiją. Jie atvyko ir apieškojo namą. Vienas langas, neapsaugotas signalizacijos, buvo praviras.

Linktelėjo galva koridoriaus pusėn, tas vedė į kairę namo dalį.

– Kadangi langas neišlaužtas, tai ne pro ten pateko į namą, bet jie padarė išvadą, kad būtent pro šį langą ji išsmuko laukan.

– Gal dabar rimčiau žiūrės į tavo skundą? Juk egzistuoja toks dalykas kaip įsilaužimas į namus, – pareiškė Peteris.

Lundbergas suprunkštė.

– Patikrinau, nieko nepavogė. Kaip manai, ką reiškia policijai vienas atviras langas, jei pusė šio miesto gyventojų, kuriems mažiau nei dvidešimt, kiekvieną penktadienio vakarą daužo vieni kitiems galvas lyg tai būtų jų gyvenimo tikslas.

Peteris kreivai nusišypsojo.

– Tai iš kur žinai, kad ji čia buvo?

Lundbergas nurijo gerą gurkšnį viskio ir atsiduso.

– Nes visi mano apatiniai išdraikyti miegamajame ir visi nuotraukų albumai nuo vaikystės iki šiandienos gulėjo sudėlioti ant rašomojo stalo su sveikinimu:

Kas tave myli iš širdies, tas tave ir pravirkdys.

6

Lundbergas išgėrė visą viskį, o Peteris tik paragavo. Jis įsitikino, kad prie šviežiai dervuoto seno tilto skonio sunkoka priprasti.

Jie beveik nekalbėjo. Peteris nuėjo į miegamąjį pažiūrėti netvarkos. Tiesą sakant, neatrodė prasčiau nei pas jį namie, bet Lundbergui nieko nesakė. Grįžęs svetainėn įsitaisė priešais Lundbergą, nugara į panoraminį langą.

Meno kūriniai ant sienų buvo išrinkti rūpestingai ir su skoniu. Kiekvienam paveikslui rasta labiausiai tinkanti vieta. Peteris domėjosi menu, bet nebuvo ypatingas šios srities žinovas. Jis mėgo patalpas, kur paveikslams ant sienų leisdavo gyventi savą gyvenimą, o ne trūks plyš derindavo prie sofos atspalvio. Kambarys buvo prigrūstas baldų, bet tikrai neatrodė nykiai. Kiekvienas baldas ar detalė buvo parinkti skoningai ir taip subtiliai, kad galėjai pamanyti, jog jie buvo sukurti ir pritaikyti būtent šiai erdvei.

Čia gyveno estetas.

Priešais virtuvę ant sienos kabėjo A4 formato nespalvota vestuvinė nuotrauka. Lundbergas panašus

į save, jei numestum kokius dešimt kilogramų, o graži moteris šviesiais plaukais turėjo būti jo žmona Ingrida Lundberg. Ji plačiai šypsojo. Iš nuotraukos padvelkė septintuoju dešimtmečiu. Ingrida vilkėjo paprastute vestuvine suknele. Palyginti su Lundbergo baltais marškiniais, ji, ko gero, net nebuvo balta.

Kažkiek glumino nuotraukai parinkta vieta.

Viskas kambaryje siejosi į stilingą visumą, tik nuotrauka nepritikdama kabojo tarp dviejų didelių akvarelių. Negalėjai nepastebėti, kad ji pakabinta daug vėliau nei paveikslai.

Lundbergas sekė Peterio žvilgsnį.

– Ingrida ir aš. Šešiasdešimt septintųjų vasarą. Priešais Ulriksdalio užeigą.

Atrodė, kad Lundbergą užvaldė prisiminimai. Patylėjęs keletą minučių atsiduso.

– Pirmaisiais metais mums sekėsi velniškai gerai. Firma klestėjo, mes daug važinėjome po pasaulį ir tiesiog puikiai gyvenome.

Jis nudelbė akis į stiklinę.

– Vėliau pradėjome galvoti apie vaikus. Ypač Ingrida jautė biologinį laiko spaudimą, nes jai tuomet sukako trisdešimt penkeri. Nustojome saugotis, bet nieko neįvyko.

Peteriui atrodė, lyg žiūrėtų pro rakto skylutę į svetimą kambarį. Nebuvo pratęs, kad jam patikėtų asmenines istorijas. Juk dažniausiai, jei kitiems neatskleidi savo vidaus, tai ir jie neatveria tau sielos. Peteris tik kartą gyvenime norėjo leisti kitam žmogui pažvelgti į savo sielos gelmes.

Lundbergas tęsė:

– Bandėme ištisus metus. Paskui mylėjomės pagal Ingridos grafiką, jį sudarė remdamasi temperatūros matavimu. Kartais paskambindavo vidury svarbaus susitikimo ir pranešdavo, kad jau metas. Tokie dalykėliai nekursto meilės ugnies, ir dabar aš suprantu, kad būtent čia mūsų gyvenime įvyko lūžis.

Lundbergas papurtė galvą lyg norėdamas nusikratyti nemalonių prisiminimų.

– Pagaliau, po galais, Ingrida pasistengė, kad mums atliktų tyrimus ir nustatytų, kas negerai. Baisiausias pažeminimas! Keletą kartų turėjau duoti sėklos mėginius. Ingrida gabendavo juos rankinėje į Sofiahemetą.

Peteris raustelėjo.

– Paaiškėjo, kad tai mano bėda. Mano spermatozoidai judėjo per silpnai ir niekada nesugebėdavo pasiekti tikslo. Žinia nenudžiugino. Mano vyriškumui buvo suduotas smūgis, aš susikausčiau, kaip ir ji anksčiau buvo susikausčiusi dėl pastojimo. Keletą kartų bandėme apvaisinimą mėgintuvėlyje. Tai kainavo žvėriškus pinigus, bet nė vienas bandymas nebuvo sėkmingas. Po kurio laiko galutinai praradome viltį. Geismas negrįžtamai dingo, nes visa, kas susiję su kūno skysčiais, priminė mėgintuvėlius ar indus, skirtus sėklai laikyti. Po šio periodo, galima sakyti, mūsų santuoka galutinai iširo.

Nutilo lyg norėdamas pagrįsti šį faktą.

– Gėdijausi, kad negaliu suteikti to, ko ji labiausiai troško. Pasiūliau skirtis, bet ji nenorėjo. Užtrukdavau darbe vis ilgiau, o Ingrida vis dažniau leidosi į užsienį viena. Tada aš gyvendavau

gyvanašlio džiaugsmais. Prisipažinsiu, kad nebuvau per daug išrankus rinkdamasis kandidates į lovą. Manau, Ingrida viską žinojo, bet pikčiausia, kad jos tai visai nedomino. Ji tikriausiai tylomis vertė man visą kaltę už tai, ko jai neteko patirti. Kai jauti karčią neapykantą, nebelieka vietos meilei.

Lundbergas pakilo ir nuėjo įsipilti dar viskio. Pastebėjęs, kad Peteris savo stiklo taip ir neištuštino, vėl atsisėdo.

– Metai bėgo, – tęsė toliau. – Ingrida niekada neužsiminė apie skyrybas, o man irgi tiko, kad ji nekeldama reikalavimų rūpinasi namais ir aplinka. Tačiau vienąkart suskambo telefonas ir man pranešė, kad ji guli reanimacijos skyriuje. Po savaitės mirė.

Pažiūrėjo į gėrimą ir pateliūškavo sukdamas stiklą ratu.

– Pats nustebau dėl savo reakcijos. Porą dienų gulėjau lovoje ir verkiau. Net neįsivaizdavau, kad ji man tiek daug reiškė, kad taip jos ilgėsiuosi. Praėjo ne vienas mėnuo, kol vėl šiaip ne taip grįžau į gyvenimą.

Kurį laiką jie tylėjo. Lundbergas atsistojo ir nuėjo prie vestuvinės nuotraukos.

– Pasakysiu tau dar kai ką.

Ar sakė nuotraukai, ar Peteriui, sunku buvo suprasti.

– Iš pagarbos jai daugiau niekada rimtai nežiūrėjau į kitą moterį.

Peteris pakėlė akis į jo nugarą. Troško surasti paguodžiančius žodžius ar pats papasakoti ką nors nuoširdaus, kad išlaikytų atvirumo pusiausvyrą, bet

galva buvo lyg iššluota. Jis niekada nebuvo žodžio meistras.

– Turi nuostabų namą, – tesugebėjo išstenėti.

Lundbergas apsidairęs patraukė pečiais ir atsisukęs tarė:

– Ką tik šovė į galvą, kad tvarkytoja kaip tik šiandien tvarkė namus. Būtų įdomu paklausti, ar ji nieko nepastebėjo.

Susiradęs piniginę ištraukė vizitinę kortelę. Kitoje jos pusėje buvo ranka parašytas telefono numeris. Paėmęs į rankas bevielį telefoną surinko numerį.

– Ar čia Katerina? – paklausė po minutėlės.

Tyla.

– Mano vardas Ulofas Lundbergas. Katerina man davė šį numerį, kad prireikus galėčiau paskambinti.

Vėl tyla.

– Taip, ačiū.

Perkreipęs veidą išmaukė viskį.

– Labas, čia Ulofas Lundbergas iš Saltšio Duvneso. Norėčiau užduoti porą klausimų asmeniškai. Kur tu gyveni?

Peteris iš Lundbergo veido išraiškos suprato, kad toji Katerina išsigando, ir tai jo, tiesą sakant, nė kiek nestebino.

– Nusiramink. Būsime maždaug po pusvalandžio.

Išjungęs telefoną pažiūrėjo į Peterį.

– Tikiuosi, turi vairuotojo pažymėjimą. Nenorėčiau dabar vairuoti.

Po penkių minučių Peteris sėdėjo prie juodojo Lundbergo audi kvatro vairo. Atsargiai išvairavo iš

plataus garažo. Spėjo pastebėti, kad mašina garaže stovėjo tikriausiai šalia jaguaro. Tuo tarpu Lundbergas suvaikščiojo į tualetą. Laukujės durys prasivėrė ir vyras, įjungęs signalizaciją, klestelėjo šalia Peterio.

– Spausk kiek įmanoma greičiau, – tarė ir prisisegė saugos diržą.

Peteriui maudė pilvą. Ir garaže jautėsi nekaip, niekaip negalėjo tamsoje pataikyti į rakto skylutę. Kol stovėjo ir krapštėsi prie mašinos, staiga pasidarė negera.

Gal tik tamsa išgąsdino jį, bet buvo beveik tikras...

Garaže jis buvo ne vienas.

7

Prireikė beveik keturiasdešimt penkių minučių, kol nuvažiavo trisdešimt kilometrų iki Hiuvudstos. Ne dėl to, kad automobilis būtų buvęs prastas. Peterio neapleido negeras jausmas. Tik įsėdęs į mašiną iškart užrakino duris ir įjungęs šviesas apsidairė po garažą. Puikiai suprato, kad jei nebūtų taip baiminęsis, būtų atidžiau ir ilgiau patyrinėjęs.

Reikėjo bent Lundbergą pasiųsti, kad nuodugniau pasidairytų.

Be to, jis jaudinosi, nes ilgokai nesėdėjo prie vairo.

Katerina buvo įsikūrusi daugiaaukščių rajone, kur vienas namas nesiskyrė nuo kito lyg juos kas būtų padauginęs iš šimto ar daugiau. Mašiną paliko kiek atokiau įrengtoje aikštelėje ir ilgokai ieškojo reikiamo numerio.

Laukujės durys stovėjo praviros. Laiptinė, kaip ir buvo galima tikėtis, apleista ir purvina. Sienos apipaišytos arba taip prastai nuvalytos, kad kėlė dar purvinesnį įspūdį.

Lundbergas sustojo prie durų antrame aukšte, ties Radkovičių pavarde. Šalimais ranka rašytas užrašas skelbė, kad buto savininkai nepageidauja reklaminių leidinių.

Lundbergas paspaudė skambutį. Durys atsidarė vos spėjus nuleisti ranką. Grandinėlė leido jas praverti maždaug dešimt centimetrų ir Lundbergas linktelėjo į šalį, kad galėtų žvilgtelėti pro plyšį.

– Čia Ulofas Lundbergas. Ieškau Katerinos.

Durys užsivėrė, bet po sekundės vėl atsidarė.

– Įeik.

Vidun juos pakvietė septyniasdešimtmetė moteris.

– Palauk, tuoj ją pakviesiu, – tarė darkyta švedų kalba.

Prieškambaris, kuriame laukė, nebuvo itin didelis – du žieminėmis striukėmis apsivilkę vyrai vos tilpo.

Langų nesimatė.

Peteris bandė nurimti ir susikaupti.

Tarpduryje pasirodė tamsiaplaukė trisdešimtmetė. Ji atrodė išsigandusi.

– Atsiprašau, kad mes čia taip įsiveržėme. Norėjau užduoti porą klausimų, – pradėjo aiškinti vyras.

Moteris nė neketino jų kviesti į vidų ir Peteris pajuto, kaip pamažėle ima daužytis širdis.

– Ką gi, nieko tokio, – atsakė ji.

Lundbergas perkėlė svorį ant kitos kojos.

– Nenoriu tavęs niekuo kaltinti, bet pastebėjau, kad šiandien namuose kažkieno būta.

– Taip, buvau šiandien, – atsakė moteris kiek suglumusi. – Juk ateinu kiekvieną pirmadienį.

Peteris pastebėjo, kad net Lundbergui prieškambaryje pasidarė per ankšta.

– Ar negalėtumėme minutėlei užeiti? – paklausė suirzęs.

Moteris padvejojo ir apsisukusi nuėjo vidun.

Lundbergas nusekė iš paskos. Peteris pasilenkęs nusiavė batus.

Jie įėjo į svetainę. Dar viena moteris sėdėjo ant vienos iš kampu sustumtų sofų ir žiūrėjo televizorių. Tuoj pašoko ir tyliai pasisveikinusi dingo iš kambario.

Svetainėje buvo du langai, vienos durys vedė į balkoną. Peteris atsisėdo ant kėdės prie balkono durų, o Lundbergas su moterimi įsitaisė ant sofos. Peteris pastebėjo, kad atitirpę Lundbergo batai paliko ant grindų šlapias dėmes.

– Ar dar kas nors, be tavęs, buvo šiandien?

Lundbergas pasilenkė priekin alkūnėmis pasirėmęs į kelius.

– Ne, tvarkiausi viena.

– Gal ką matei sodelyje ar kur kitur?

– Ne, – nutęsė moteris.

– Gal išėjai trumpam iš namo neįjungusi signalizacijos?

Atrodė, kad ji stengiasi prisiminti. Priėjusi išjungė televizorių ir stovėdama papurtė galvą.

– Kas atsitiko? Ar ką pavogė?

Nelaukdama atsakymo tęsė:

– Prisiekiu, kad niekada gyvenime... Turiu galvoje, aš niekada nieko nesu paėmusi. Niekada. Aš ne tokia!

Atrodė, kad ji tuoj pravirks.

– Aš tavęs ir neįtarinėju, – ramino Lundbergas. – Tik norėjau sužinoti, ar nematei prie namo kito žmogaus.

Nusišluosčiusi smiliumi paakius, ji vėl įsitaisė ant sofos.

Lundbergas atsiduso. Sumušęs delnais per kelius atsistojo. Patylėjęs tarė:

– Namie radome pėdų atspaudus. Tu tikrai mums labai padėtum, jei galėtumėme žvilgtelėti į tavo pėdas. Turiu galvoje, galėtume iki galo įsitikinti, kad tai tikrai ne tavo pėdsakai.

Katerina dar labiau sutriko. Peteris bandė žvilgsniu pasakyti Lundbergui, kad tai visiškai nebūtina. Jis tvirtai žinojo, kad ši moteris tikrai ne tas velnias. Ji mažiausiai trisdešimčia centimetrų žemesnė ir ne nėščia. Katerina jau stovėjo basa, be kojinių. Peteris mąstė, kiek laiko prireiks, kol ji atsigaus po tokio tardymo.

Jis droviai nukreipė akis į lubas.

– Dėkoju, – tarė Lundbergas įsitikinęs, kad Katerina turi visus kojų pirštus.

– Jei kartais šautų į galvą, kaip kažkas neišjungęs signalizacijos galėjo patekti į namus, būčiau dėkingas, jei paskambintum. Namo ar į mobilųjį. Juk turi visus numerius?

Katerina linktelėjo.

Po poros minučių jie vėl sėdėjo mašinoje.

– Jei ji meluoja, tai daugiau niekuo gyvenime negalėsiu pasitikėti, – nutraukė tylą Lundbergas.

Suskambo mobilusis. Atsiliepęs išgirdo, kas skambina, ir paspaudė garsiakalbio mygtuką. Po automobilį pasklido Katerinos balsas.

– Taigi. Prisiminiau vieną dalyką. Atidariusi langą vėdinau patalynę ir netyčia išsprūdo pagalvė. Išėjau jos parsinešti ir turėjau apeiti iki kitos namo pusės. Turbūt tada palikau duris minutėlę praviras, bet, galiu prisiekti, užvalkalas tikrai nesusitepė!

Vyrai susižvalgė. Lundbergas padėkojo Katerinai ir baigė pokalbį.

– Ką gi, be galo malonu girdėti, kad žmonės vis dar nevaikšto kiaurai sienas, – tarė jis. – Beje, kur tu gyveni?

– Osio gatvėje, – atsakė Peteris. – O mano pavardė iš tikrųjų Brulinas.

– Ar tavo pavardė nesusijusi su futbolu? – paklausė šypsodamas. – Kuriame Osio gatvės gale gyveni?

– Beveik ties sankryža su Gioto gatve.

– Tai gal nuvežtum mane iki „Malmen“ viešbučio Medborgaro aikštėje? Neturiu nė mažiausio noro nakvoti namie.

Teisingas sprendimas, pamanė Peteris.

8

Kitą dieną pabudo kaip visada anksti. Priprato vakarais prieš miegą gerti imovaną – migdomuosius. Jų išrašė gydytojas iš Sioderio ligoninės, kai aiškindamas žemės vyriausybės biudžeto politikos vingius padarė pertraukėlę tarp sudėtingai suregztų sakinių. Tabletės veikdavo tik porą trejetą valandų, bet miegas dažniausiai būdavo gilus ir besapnis.

Keldavosi senu įpročiu apie penktą ryto ir sėdėdamas prie virtuvės stalo laukdavo aušros. Šįryt lengvai sekėsi negalvoti apie finansinius rūpesčius. Vakar vakare prieš užmigdamas priėmė du sprendimus. Pirmiausia paskambins seseriai, paskui nueis į kirpyklą.

Pažvelgė į aksominę dėželę, gulinčią ant klijuote dengto stalo, bet nusprendė prieš atidarydamas suvalgyti sumuštinį. Tiesą sakant, niekada rytais neturėjo apetito.

Valgydamas susirado Lundbergo plastmasinį maišelį ir ištraukė rožinius vokus. Kvepalų tvaikas taip anksti rytą pykino, bet ir kitu paros metu būtų nepakeliamas. Perskaitė laiškus.

Vakar Lundbergui pasakojant apie savo neramius meilės reikalus Peteriui dingtelėjo, kad jų ieškomoji galėtų būti kokia atstumta meilužė iš ankstesnių laikų. Tik va laiškuose kalba ėjo apie ateitį. Net tarp eilučių niekur nekalbama apie meilės nuotykį. Peteris vis tiek nusprendė sužinoti, ar Lundbergas neprisimena kokios tinkamos kandidatės.

Tuomet išstudijavo laikraščio skiautėje pranešimą apie mirtį. Agnieta ir Biorjė. Kerstina. Kas ji per viena? Paėmęs rašiklį užfiksavo ant „Dagens Nyheter"[2] sporto dalies galvon šovusius klausimus.

Sukramtytas sumuštinis saugiai gulėjo pilve, taigi pritraukė arčiau aksominę dėželę. Atsargiai pravėrė dangtelį. Nieko neužuodė. Gal nuo kvepalų tvaiko atbuko uoslė?

Kojos pirštas buvo maždaug trijų centimetrų ilgio su raudonai lakuotu nagu. Paviršius ties pjūvio vieta atrodė nelygus ir nuo sukrešėjusio kraujo parudavęs. Kyšojo galiukas sudžiūvusios odos. Regis, greičiau buvo nupjautas pjūklu nei nukirstas kirviu. Pasibaisėjęs galvojo, kiek laiko tai truko ir koks žmogus galėjo tai padaryti.

Po valandos surinko sesers darbo numerį. Sekretorė paprašė minutėlę palaukti, bet netrukus išgirdo balsą:

– Taip, Eva klauso.

– Sveika! Čia Peteris. Ar netrukdau?

Iš pradžių tyla, paskui išgirdo, kad ji apsidžiaugė:

[2] „Dagens Nyheter" – švediškas dienraštis „Dienos naujienos".

– Sveikas! Kur buvai dingęs? Šimtą kartų skambinau pastaraisiais mėnesiais. Prieš Kalėdas jau norėjau paskelbti policijoje apie dingusįjį be žinios. Kaip išprotėjusi bandžiau prisiskambinti į namus ar į darbą.

– Pastaruoju metu daug įvykių, – atsakė ir nukreipė kalbą klausimais, kaip sekasi kitiems šeimos nariams.

Porą minučių mandagiai pakalbėjęs nusprendė eiti tiesiai prie reikalo:

– Svarstau, gal galėtum man padėti. Draugas paprašė pagalbos ir tu gali atsakyti į mano klausimą. Jei turi kojos pirštą ar ką panašaus, ar galima laboratorijoje nustatyti, kokiam žmogui jis priklauso?

Tyla truko tik tris sekundes.

– Kojos pirštą ar ką panašaus! Peteri! Kokia velniava užsiiminėji? – paklausė sesuo sukrėsta.

– Čia ne man reikia. Draugeliui svarbu žinoti, – pasiteisino nemeluodamas.

– Kaip gi, žinoma, – netikėdama atsiduso ji. Jis suprato, kad paskutinės į jį dėtos viltys negrįžtamai subliuško.

– Ar gali man padėti? Tai yra jam?

– Klausimas tik hipotetinis, o galbūt turi kojos pirštą ar ką panašaus, ką galėtum atsiųsti į laboratoriją? Esu tikra, kad galėčiau nustatyti kraujo grupę ir DNR profilį, galbūt net lytį. Bet norint rasti ieškomą asmenį reikia priėjimo prie duomenų bazės. Gali ieškoti, pavyzdžiui, policijos pamestų daiktų skyriuje.

Jis nusišypsojo. Kaip visada, ji žodžių kišenėje neieško. Žinojo, kad jam padės. Eva per daug smalsi, kad atsisakytų.

– Pirštą gausi greituoju paštu jau rytoj. Pasiųsiu registruotą siuntinį.

Sesuo atsiduso.

– Kad ir ką darytum, Peteri, būk atsargus. Niekada gerai nesupratau, kuo iš tikrųjų užsiimi. Ir būk geras, palik blanko skiltį „papildomos nuorodos“ tuščią!

9

Po pietų Peteris žygiavo į Lundbergo biurą. Užkopė laiptais. Kitąkart galbūt pabandys važiuoti liftu.

Mergina priimamajame kalbėjo telefonu, bet jį išvydusi paprašė minutėlę palaukti.

– Atleiskite dėl mano vakarykščio elgesio, aš nežinojau... Maniau...

Jis mostelėjo ranka.

– Nieko baisaus. Ar jis biure? – paklausė.

– Žinoma, prašom į vidų. Jis jūsų laukia. Tarp kitko, mano vardas – Lota.

Ji tęsė pokalbį telefonu, ir Peteris pabeldė į Lundbergo duris.

– Eikite tiesiai vidun, – patarė Lota, pridengusi ragelį ranka.

Jis sekundę abejojo, bet paskui nuspaudė durų rankeną ir pravėrė duris.

Lundbergas irgi kalbėjo telefonu, bet Peteris išgirdo, kaip jis baigia pokalbį. Įžengęs užvėrė duris.

Baltos žaliuzės dengė stiklines pertvaras. Lundbergas padėjo ragelį.

– Nėra prasmės pasibeldus laukti atsakymo. Šis kambarys puikiai izoliuotas nuo garso – gali bombą viduje sprogdinti, o koridoriuje nieko negirdės. Velniai žino, kaip jie šitaip sugebėjo įrengti. Tarp kito, tave gražiai apkirpo.

Peteris susidrovėjęs perbraukė ranka per plaukus ir įsispitrijo į lempą palubėje.

– Ačiū už vakar dieną, – tęsė Lundbergas. – Malonu, kai bėdoje nelieki vienas.

Peteris suprato, kad jį iš tikrųjų pagyrė. Turbūt ne kiekvienam tekdavo tokia garbė. Ulofui Lundbergui jo reikėjo. Svarstė, katram iš jųdviejų šis jausmas buvo labiau neįprastas.

– Ar gavai šiandien kokį siuntinėlį paštu? – paklausė Peteris.

– Ne, laimei, nieko. Nė jokio nagelio, – atsakė šypsodamas Ulofas.

Šiandien jis pastebimai ramesnis, pagalvojo Peteris, ir tęsė:

– Kojos pirštas keliauja registruotame laiške į laboratoriją Geteborge. Pažiūrėsime, kas iš to išeis. Be to, norėčiau užduoti keletą klausimų.

Iš kišenės ištraukė išplėštą laikraščio lapą.

Lundbergas atrodė sužavėtas.

– Laboratorija Geteborge. Čia tai bent. Matau, kad rimtai dirbi.

Peteris ne visai suprato, ar ši pastaba ne ironiška. Tikriausiai ne. Atsisėdo ant kėdės prie durų.

– Vakar, kai pasakojai apie savo... meilės istorijas, dingtelėjo, kad ji galbūt viena iš tavo buvusių meilių.

– Ką gi, tada tektų vargti su ilgu sąrašu. Aš visų net neprisimenu.

Peteris nuleido akis – savo meilės ryšius jis galėjo suskaičiuoti ant dviejų rankos pirštų. Keista, kad Lundbergas darbe visai kitoks nei namie. O gal jis namie kitoks?

Peteris tęsė:

– Ar neprisimeni nė vienos, kuri buvo keistoka ar kurią palikai susikivirčijęs.

– Ne, nė viena šiuo metu neateina į galvą. Susikivirčijęs. Šio žodžio ilgai negirdėjau. Ar jis ne tarmiškas?

Peteris patraukė pečiais. Suprato, kad Lundbergas nieko apie jį nežino, o jis pažinojo Lundbergą iki panagių, ligi pat jo trumpikių.

– Kas ta Kerstina, jos vardą radau pranešime apie tavo žmonos mirtį.

Jis bandė grįžti prie temos. Neturėjo noro atsakinėti į klausimus, kurie galėjo kilti Lundbergo galvoje. Jam pavyko. Lundbergas sunėrė rankas už sprando ir atsilošė kėdėje.

– Ingridos vyriausioji sesuo. Ji iš Suomijos ir, tiesą sakant, nėra jos tikra sesuo. Jų šeima priglaudė ją per karą, keletą metų prieš gimstant Ingridai. Po karo sužinojo, kad tėvas žuvęs, o motina niekada taip ir neatsirado, taigi Kerstina liko pas juos gyventi. Jie elgėsi su ja kaip su tikra dukterimi. Beje, nėra reikalo jos įtarinėti. Ji – lesbietė. Kai homo-

seksualioms poroms oficialiai buvo leista susituokti, ji viena pirmųjų pasinaudojo šia teise. Mes visada gerai sutarėme, ji šauni mergina. Gali ją išbraukti iš įtariamųjų sąrašo.

Čia Peterio sąrašas ir pasibaigė. Neaiškus skaičius pusiau užmirštų meilužių ir homoseksuali svainė nerodė jokios aiškesnės krypties, o jis neturėjo naujų pasiūlymų. Nenorėjo apie tai kalbėti su Lundbergu, todėl atsistojo ir apsimetė užsiėmęs.

Durys prasivėrė. Kambaryje pasirodė milžiniška raudonų rožių puokštė.

– Puokštę pristatė iš Liovsteto gėlių parduotuvės. Jie nežino, kas siuntėjas, – pasakė Lota, apsupta gėlių.

– Padėk ant grindų, – tarė Lundbergas ir atsistojo.

Pamatė mažą vokelį. Ištraukęs perskaitė atviruką ir padavė Peteriui.

Tas pats raitytas raštas.

Greitai nebereikės laukti. Kare ir meilėje viskas leidžiama.

Liovstedo gėlių parduotuvė buvo už kelių kvartalų. Peteris skubėjo. Lauke prasidėjo atlydys ir einant per tirpstantį sniegą sudrėko kojos.

Priešais kasą stovėjo du pirkėjai. Jis kantriai laukė. Pasirodė dar vienas pardavėjas ir Peteris pirmąkart gyvenime lindo be eilės. Antrasis pirkėjas kritiškai nužvelgė jį, bet elgėsi taip, kaip ir pats Peteris tokiose situacijose elgdavosi, – metė įsiutusį smerkiantį žvilgsnį, bet nedrįso nieko sakyti.

– Jūs ką tik pasiuntėte į Karlavegen gatvę Ulofui Lundbergui didžiausią puokštę raudonų rožių. Gal galėtumėte pasakyti, kas jas užsakė? – paklausė jis.

Pardavėjas kvailai išsišiepė:

– Negi tikrai norite sužinoti?

– Taip, tai labai svarbu, – bandė įtikinti Peteris.

– Mūsų pirkėjai laiko savo paslaptis sau, o mes jų neišplepam pirmam pasitaikiusiam, – atsakė pardavėjas šypsodamas.

Peteris apčiuopė vidinėje kišenėje piniginę ir ištraukė savo seną autobuso vairuotojo pažymėjimą. Pamojavo juo prieš vyro nosį ir vėl įsikišo į kišenę.

– Mano pavardė – Peras Vilanderis, aš iš policijos. Dabar man ypač reikia jūsų pagalbos.

Pardavėjo šypsena dingo.

– Savaime suprantama, – tarė jis ir ištraukė už prekystalio esantį segtuvą.

– Jūs sakėte rožės, minutėlę, tuoj pažiūrėsiu. Šiandien rytą užsakė didelę puokštę.

Jis vartė segtuvo lapus.

– Štai... Ulofas Lundbergas. Štai čia pažymėta. Matau, kad užsakyta pusę dešimtos, bet pristatyti turėjome lygiai pirmą valandą.

Peteris pasuko į save segtuvą, kad galėtų skaityti. Užsakovo vardas nebuvo užrašytas.

– Gal prisimenate, kaip tas žmogus atrodė?

– Taip, iš tiesų, prisimenu puikiai.

Atrodė, kad pardavėjas staiga susidrovėjo.

– Atvirai kalbant, iš pradžių maniau, kad juokauja. Ta moteris visą laiką dėvėjo akinius nuo saulės,

nors šiuo metų laiku tai neįprasta. Ji buvo tamsiaplaukė, beveik visiškai juodais plaukais, kurie, tiesą sakant, atrodė nenatūraliai. Supraskite, buvau jaunystėje kirpėju. Ūgis maždaug metras septyniasdešimt. Ji neužsičiaupdama kalbėjo, negalėjau įterpti nė žodelio.

Žinau, koks tai jausmas, pagalvojo Peteris.

– Ar prisimenate, ką ji kalbėjo? – paklausė jis.

– Tikrai ne viską. Pasakojo apie savo vyrą, kad jam visos tos rožės. Paminėjo dar, kad skauda nugarą, o vėliau, turiu prisipažinti, beveik nebesiklausiau jos plepėjimo. Buvau užsiėmęs puokštės komponavimu. Ji būtinai norėjo gėles išrinkti pati.

– Ar jūs tikras, kad ji niekur nepaliko savo vardo?

– Taip, dėl kažkokios priežasties ji nenorėjo jo užrašyti. Kadangi tai nėra neįprasta, aš ir nereikalavau. Juk vardą pažymime paties pirkėjo labui. Jei puokštė kartais nepasiektų tikslo ar adresas būtų netikslus, juk kvitas visada yra pirkėjo garantija.

– Ar nematėte, į kurią pusę ji patraukė išėjusi iš parduotuvės?

– Ne. Regis, tada kaip tik paskambino, nes neprisimenu, kad būčiau matęs ją išeinant.

Peteris dėl visa ko apsižvalgė. Parduotuvė tuščia, be pirkėjų.

– Beje, kai mokėjo, o mokėjo ji grynaisiais, ant prekystalio iškrito vizitinė kortelė. Vienos galerijos senamiestyje. Prisimenu, ji pabrėžė, kad ten parduodami puikūs paveikslai.

– Gal prisimenate, kaip galerija vadinasi? – vylėsi Peteris.

– Kažkas panašaus į *light* ar *sound*[3]. Deja, tiksliai nepamenu. Bet kuriuo atveju, kažkas angliško.

– Gal galėčiau pavartyti geltonuosius puslapius? – paklausė Peteris.

Jie atvertė rubriką „Galerijos“ ir peržiūrėjo pavadinimus.

– Štai ir radome, – tarė vyras. – Galerija „Easy Light“. Svartmano gatvė. Ta pati!

Peteris paėmė nuo prekystalio parduotuvės vizitinę kortelę ir padėkojęs ėjo durų link, kai pardavėjas jį pašaukė.

– Prisiminiau, pastebėjau dar vieną dalyką. Ji šlubavo. Galbūt dėl to, kad buvo nėščia.

– Galbūt, – atsakė Peteris ir pagalvojo: o gal ir dėl to, kad nusipjovė kojos pirštą...

Kelionė metro nuo Technikos universiteto iki senamiesčio truko aštuonias minutes. Kiek paėjėjęs Kokbrinken gatve, perėjo Didžiąją aikštę ir įsuko į Svartmano gatvę. Nesunkiai rado, ko ieškojęs. Virš namo kabėjo akis rėžianti rožinė iškaba su galerijos pavadinimu. Jis niūriai pagalvojo, ar jau nebelikę taisyklių, reglamentuojančių iškabų išvaizdą senamiestyje.

Vien pažvelgęs pro langą suprato, kad jo ir tos velnio skoniai skiriasi. O velnio ir Lundbergo dar labiau. Atidaręs duris įėjo vidun. Visuose paveiksluose matyti gėlių motyvas, visi nutapyti to paties menininko. Bent

[3] light – anglų k. šviesa.
sound – anglų k. garsas.

jau jam taip atrodė. Vyraujanti rausva spalva išplėtota iki pagrindinės temos, o kiekviename ryškiame paveiksle pavaizduotos įvairiausių formų rožės.

– Laba diena, ar galiu jums kuo pasitarnauti?

Moteris prie stalo buvo maždaug šešiasdešimties. Aukšta ir liekna. Peterio galvoje šmėstelėjo, kad ji atrodo įdomiai.

– Galbūt taip, – atsakė jis. – Norėčiau užduoti keistą klausimą. Žinote, praradau ryšį su viena sena klasės drauge – nebeturiu nei adreso, nei telefono numerio. Dabar organizuoju klasės susitikimą ir išgirdau, kad tą mūsų klasės draugę vakar matė jūsų galerijoje. Jūs paskutinė mano viltis ją surasti – gal ją pažįstate?

Meluoti sekėsi puikiai. Jam dingtelėjo, kad tikriausiai darė malonesnį įspūdį meluodamas nei sakydamas tiesą.

– Koks tos moters vardas?

– Štai čia ir visa bėda, – stengėsi atsakyti lyg drovėtųsi. – Niekas nežino, kokia jos pavardė, kai ištekėjo, o vardą pastaraisiais metais ji irgi, matyt, pakeitė. Anksčiau ji buvo Eva Vilander.

– O kaip ji atrodo, ar žinote, – paklausė galerijos savininkė tokiu balsu, kad neliko abejonės, jog ji mieliau leidžia laiką su klientais, kurie planuoja pirkti paveikslus.

– Ji maždaug metro septyniasdešimties, juodais sulig ausimis kirptais plaukais. Ją pas jus matęs žmogus minėjo, kad ji laukiasi.

Galerininkė pakėlė antakius.

– Jums pasisekė. Šitaip atrodanti moteris šiandien čia buvo ir nupirko aną paveikslą.

Ranka parodė į pasibaisėtiną teplionę su akį rėžiančiomis rožėmis.

– Ji norėjo šiandien ketvirtą valandą ateiti pasiimti paveikslo.

Peterio širdis apsivertė krūtinėje.

– Ar kartais nežinote jos vardo?

– Deja, ne. Ji mokėjo grynaisiais.

Kilo noras dingti iš čia. Kuo greičiau. Atgal į Svartmano gatvę.

– Nuo ko ją pasveikinti? – šūktelėjo moteris prieš užsitrenkiant durims.

– Nereikia.

Pro durų plyšį jis įkišo galvą.

– Grįšiu apie keturias ir nustebinsiu ją.

Laikrodis ant Didžiosios bažnyčios rodė dvidešimt po dviejų. Grįždamas vėl perėjo aikštę ir užsuko į Didžiosios aikštės kavinę.

Kaip dabar elgtis? Pulti, sulaikyti ir pristatyti į policiją? Nueiti ir griežtai įspėti, kad baigtų terorizuoti Ulofą Lundbergą? Paslapčiomis sekti, kad sužinotų, kur gyvena, o tada paskambinti Lundbergui? Pasirinko pastarąjį variantą. Nebuvo tikras, kad pakeltų akistatą su ja.

Jis nervinosi. Kava atrodė neskani, alkio nejautė, nors po rytinio sumuštinio nieko burnoje netures jo.

Minučių rodyklė ant bažnyčios laikrodžio judėjo lėčiau nei paprastai. Kai ji rodė be penkiolikos tris, jis nebeiškentė. Sumokėjęs už kavą išėjo į Didžiąją aikštę.

Saulė nusileido už namų, ir atvirą aikštę apgaubė sutemos. Jis ėjo link galerijos. Visąlaik dairėsi į šalis. Tikrai nepakeltų, jei jį užkluptų iš nugaros.

Maždaug dešimt metrų nuo galerijos pamatė tarpuvartę. Nuėjo ten ir laukė. Jam pasidarė šalta. Kojos buvo šlapios, o lauke vėl paspaudė šaltukas.

Prakeikimas, kad niekada su savimi nesinešioja laikrodžio.

Prastovėjęs amžinybę nušliaužė dvidešimt metrų iki Didžiosios aikštės, kol išvydo bažnyčios laikrodį. Buvo tik pusė keturių. Vėl grįžo ir laukė toliau.

Niekas nevyko.

Kartais praeidavo koks žmogus pro vartus. Nepatikliai pasižiūrėdavo į jį. Jis bandė šypsotis ir atrodyti nepavojingas. Peteriui buvo šalta ir jis drebėjo. Tai, be abejonės, einantiesiems pro šalį turėjo atrodyti keistai.

Per tą laiką joks lankytojas neužsuko į galeriją. Keletas žmonių sustoję pažvelgė pro langą, bet iškart toliau nuskubėjo gatve. Jis jiems nepriekaištavo. Kiekvieną kartą, kai artindavosi paltą vilkinti moteris, smarkiau suspurdėdavo širdis. Bet kiekvieną kartą jos sparčiais žingsniais praeidavo pro šalį.

Jau turėtų būti po keturių. Kojų pirštų nebejautė. Greitai neberūpės jokie pinigai.

Jauna mergina su kuprine ėjo pro šalį.

– Atsiprašau, ar nepasakysite, kiek dabar valandų?

– Dieve mano, na ir išgąsdinote, – tarė ji. – Visai jūsų nemačiau.

Nieko neįprasto, pagalvojo Peteris.

– Be dvidešimt penkios.

Ji dingo vartuose.

Jis nebeiškentė. Priėjęs prie galerijos metė žvilgsnį vidun ir įėjo.

– Štai ir jūs, – nusišypsojo moteris. – Sunku patikėti! Vos jums išėjus, po poros minučių ji kaip tik atėjo pasiimti paveikslo. Papasakojau, kokiu reikalu jos ieškojote, ir ji labai apsidžiaugė. Pasakė, kad artimiausiu metu užmegs su jumis ryšį. Jūsų numerį ji turinti.

Per sekundę į jį plūstelėjo karščio banga. Per pastarąsias trisdešimt valandų Peteris pirmą kartą pajuto, kad širdis ima plakti greičiau.

Nieko nesakęs išėjo į gatvę ir automatiškai judėjo link metro. Ties kiekvienu gatvės kampu baiminosi ją sutikti. Regėjimo laukas vėl susiaurėjo, nubedė žvilgsnį žemyn, kad kur neužkliūtų. Ji puikiausiai galėjo prisiartinus iš šono jį užklupti.

Peteris stovėjo ant perono. Atvažiavo traukinys iš Sluso. Tokios būsenos neįmanoma važiuoti metro. Jį gali apimti tamsos baimė. Reikia namo.

Į peroną įriedėjo kitas metro traukinys. Matė įlipančius ir išlipančius žmones. Traukiniui pajudėjus pamatė ją prie pat durų. Pamojavo jam.

Po sekundės ji nuvažiavo.

Peteris nubėgo laiptais žemyn ir įsuko į įėjimą, vedantį į malūnsparnių nusileidimo aikštelę. Vos spėjęs išbėgti į krantinę susivėmė.

Keliaudamas namo nebejautė šalčio. Buvo nežmoniškai pavargęs – jam norėjosi kuo greičiau grįžti namo ir griūti į lovą.

Nuovargis buvo toks stiprus, lyg būtų išgėręs greitai veikiančių migdomųjų. Lyg kūnas pats būtų pagaminęs tuos migdomuosius, kad apsaugotų jį nuo šio siaubo.

Prie laukujų durų surinko teisingą saugos kodą. Verdamas duris pastebėjo, kad jos neužrakintos. Tarp durų ir slenksčio įspraustas akmuo trukdė jas uždaryti. Jo pervargusios smegenys nesuprato įspėjimo. Sukaupęs paskutines jėgas užlipo laiptais į viršų. Apie liftą negalėjo nė pagalvoti.

Kažkas atremta į jo buto duris. Įvyniota į rudą popierių ir surišta plačia juostele. Ant popieriaus raudonu tušu užrašyta:

Nuvežti Ulofui Lundbergui

Tai buvo paveikslas.

10

Kitą rytą pabudo po aštuonių dešimt. Naujas asmeninis rekordas. Vakar nenusirengęs atsigulė ir iškart užmigo. Net nespėjo išgerti migdomųjų.

Pažadino telefono skambutis. Buvo sušalęs į ragą ir siaubingai peralkęs. Prisiminė, kad ilgiau kaip parą nieko neturėjo burnoje.

Ištiesė ranką prie telefono.

– Taip, klausau, čia Peteris.

– Čia Ulofas. Kur buvai vakar dingęs? Visą vakarą skambinau, bet nieko neradau.

Dabar suprato, kaip giliai miegojo. Nors buvo apsnūdęs, bandė kiek įmanoma išsamiau papasakoti vakarykščius įvykius.

– Velniai griebtų, – tarė Lundbergas, kai Peteris nutilo. – Iš kur ta ragana gavo tavo adresą? Tikrai nemalonus reikalas. Puikiai žinau, kaip jautiesi!

Kurį laiką ragelyje buvo tylu, paskui Lundbergas tęsė:

– Nesuprask manęs klaidingai, bet nuoširdžiai kviečiu kurį laiką pagyventi pas mane. Šiąnakt vėl praleidau viešbutyje. Po galais, nebedrįstu nakvoti namie.

Peteris nieko neatsakė. Šiuo metu neturėjo nė menkiausio noro kur nors kraustytis. Net iki šaldytuvo nueiti ir pasidaryti sumuštinį jam buvo per sudėtinga. O gyventi pas Lundbergą tai tas pats, kaip bėgant nuo vilko šokti ant meškos.

– Pagalvosiu apie pasiūlymą, – atsakė.

Vis dar buvo per daug pavargęs, kad jaustų baimę.

– Po poros valandų užsuksiu pas tave į darbą.

Baigė pokalbį. Nusirengęs drabužius Peteris palindo po antklode ir per sekundę užmigo.

Po valandos jį vėl prižadino telefonas. Skambino sesuo.

– Labas rytas, Alai Kapone[4]. Kaip ir prašei, pasitarnavau tavo draugužiui. Tikra atgaiva ankstyvą rytą. Nežinau, kas tave labiausiai domina, bet šį tą sužinojome. Pirštas nupjautas maždaug prieš tris ar keturias dienas. Šitai išsiaiškino mano bendradarbis, anksčiau dirbęs teismo medicinos srityje. Be to, jis nustatė, kad pirštas nupjautas paprastu rankiniu pjūkleliu. Telieka tikėtis, kad tai įvyko nuskausminus. Pagal deguonies kiekį kraujyje galima spėsti, kad žmogus tuo metu buvo gyvas. Jo kraujo grupė nulinė, o rezus faktorius teigiamas. Tai ne pati dažniausia kraujo grupė, bet ir ne tokia jau reta. Tas žmogus yra, be abejonės, moteris, tik neįmanoma nustatyti, kokio amžiaus.

Jis atsisėdo lovoje ir dairėsi popieriaus su rašikliu.

[4] Al Capone – Alfonso Capone (1899–1947) legendinis italų kilmės amerikiečių gangsteris.

– Dar vienas dalykas. Šiuo metu tiriu antikūnus ir tiesiog dėl juoko rezultatus įvedžiau į kompiuterį. Paaiškėjo, kad tas žmogus priklauso trims šimtams dvylikai pacientų, kurie buvo bandomoji grupė ir sudarė mūsų tyrinėjimo bazę. Vos nenukritau nuo kėdės! Tikimybė, kad tavasis kojos pirštas priklausytų mūsų pacientui buvo viena iš dvidešimt šešių tūkstančių. Deja, iš to nieko gero, nes informacija apie bandomosios grupės narius įslaptinta.

– Kaip tai įslaptinta?

– Visi tiriamieji bandiniai buvo atsiųsti iš įvairiausių šalies įstaigų, pradedant gydymo centrais ir baigiant psichiatrinėmis ligoninėmis. Mėginiai paimti devyniasdešimt šeštųjų kovą. Kadangi jie buvo imami be tiesioginio pacientų leidimo, jų duomenis užkodavo Infekcinių ligų kontrolės institutas. Iki du tūkstančiai dvyliktųjų tyrimų duomenys nebus publikuojami, tik paskui ruošiamasi parengti tyrimo apžvalgą ir patikrinti, ar pasitvirtino prognozuota paciento ligos eiga.

Keletą sekundžių ji patylėjo.

– Ei, ar neužmigai?

Peteris visiškai išsibudino, tik smegenys negalėjo taip greitai sudoroti visos informacijos.

– Ne, bet klausyk, – tarė jis. – Ar nepažįsti bent vieno žmogaus, kuris turėtų priėjimą prie tų pacientų sąrašo? Kuris prireikus galėtų peržiūrėti duomenis?

– Ne, – atsakė Eva. – Čia ir visas sunkumas. Informacija yra užkoduota ir neperskaitoma iki du tūkstančiai dvyliktųjų.

– Taip, bet, – Peteris nenorėjo nusileisti. – Kas gi sukūrė kodą?

Jis puikiausiai prisiminė slaptą kodavimo kalbą, kurią rado viename „Fantomen"[5] numeryje.

– Kompiuteris. Kartą lankiausi kursuose, kur apie tai buvo kalbama. Tikriausiai jie norėjo, kad visi moksliniai darbuotojai susitaikytų su mintimi, kad nėra jokios galimybės iš anksto iššifruoti kodą. Jis keičiasi po kiekvieno vardo ir asmens kodo. Jie suskaičiavo, kad norint iššifruoti kodą prireiktų dvidešimt trejų metų. Jei sąraše būtų trys šimtai penkiasdešimt vardų ir tu dirbtum su jais po aštuonias valandas per dieną, tada darbuotumėmės iki...

Ji akimirką skaičiavo.

– ...du tūkstančiai dvidešimtųjų. Taigi išeina, kad teks mokytis kantrybės.

Peteris atsiduso.

– Bet ar bent jau negalima matyti, iš kur mėginiai atkeliavo?

– Taip, galima, – atsakė sesuo. – Šis sąrašas neįslaptintas, galiu jį atsiųsti kartu su kojos pirštu. Mielai juo atsikratyčiau. Dar vienas dalykas. Nepasakiau paties svarbiausio. Radau kraujyje bakteriją, kuri lotyniškai vadinasi *treponema pallidum*, todėl padariau dar porą papildomų tyrimų. Pagal bakterijų kiekį kraujyje galima daryti išvadą, kad tas asmuo jau seniai serga sifiliu.

– Ką tai reiškia? – paklausė Peteris.

[5] „Fantomen" – populiarus Švedijoje komiksų žurnalas.

Jis nebuvo venerinių ligų žinovas.

– Tai reiškia, kad didelė tikimybė, jog pacientas serga tretine sifilio stadija, o tai dabar Švedijoje labai retai pasitaiko. Užtenka gydymo antibiotikais, kad užkirstum kelią ligai, bet esu beveik tikra, kad šis asmuo visai nesigydė. Ligos antrinė stadija gali tęstis iki trejų metų, tada latentinis periodas, jis gali užtrukti iki dvidešimties metų. Sifilio tretinėje stadijoje liga gali pažeisti bet kurį kūno organą. Negydant kyla pavojus gyvybei. Liga gali pažeisti aortos vožtuvą ir sukelti širdies funkcijos sutrikimus, ji gali pažeisti nugaros smegenis ir sukelti paralyžių, gali sukelti ir psichozę, kuri kartais išsivysto iki šizofrenijos. Galimi ir kiti neurologiniai sutrikimai. Ypač svarbu, kad asmuo kaip galima greičiau pradėtų gydytis.

Sesers profesinės žinios buvo neabejotinai puikios ir darė įspūdį. Niekada anksčiau negirdėjo jos taip aiškiai ir protingai dėstant mintis.

– Daugiau nieko negaliu pasakyti.

– Ir taip labai ačiū, – tarė Peteris. – Tu iš tiesų atlikai milžinišką darbą. Esu tikras, kad ir mano draugas bus dėkingas.

– Kaip gi, žinoma, – šnirpštelėjo sesuo.

Į galvą šovė paskutinis klausimas.

– O jei moteris laukiasi. Kaip ši ligos stadija atsiliepia nėštumui?

– Niekaip neatsiliepia. Tretinėje stadijoje moteris paprastai jau būna nevaisinga.

Ji nutilo, o paskui paklausė:

– Ar tai svarbu?

Sekundę pasirodė, kad išgirdo jos balse vilties gaidelę. Dar prieš keletą metų kiekvieną telefoninį pokalbį ji pradėdavo klausimu, ar jis nesusirado draugės.

– Ne, visai nesvarbu, – suskubo atsakyti. – Tik pagalvojau, jei ji buvo nėščia, galbūt galėčiau jos ieškoti vaikų gydymo centre.

– Turbūt norėjai pasakyti motinų gydymo centre. Ne, ji tikrai nenėščia. Peteri, ar nenorėtum pagaliau papasakoti, kas čia vyksta?

Jis minutėlę pamąstė, bet nerado argumentų, kodėl negalėtų jai atskleisti visos tiesos. Tik vengė pasakoti apie savo baimės priepuolius, gresiantį bankrotą ir kokį honorarą jam pažadėjo Lundbergas, jei išspręstų jo problemą. Nieko nepasakojo ir apie Lundbergo vedybinį gyvenimą, nes manė, kad su šiuo reikalu tai neturi nieko bendra.

– Dievulėliau, Peteri, kodėl tiesiog į viską nespjauni? Pagalvok, jei ji ims persekioti ir tave! Ar išvis turi tokiems dalykams laiko?

– Taip, – atsakė jis. – Lundbergas yra vienas iš mano pagrindinių klientų, taigi padedu jam kaip konsultantas saugumo klausimais.

Ji atsiduso.

– Kad ir ką darytum, būk atsargus!

Jis pakilo iš lovos ir nuėjo į virtuvę. Susitepė du sumuštinius su sviestu ir ikrų kremu iš tūbelės. Šaldytuve nerado nieko, ką dar galėtų dėti ant duonos. Duona buvo sausa, nurijo ją užsigėręs dviem stiklinėmis pieno. Kai gurkštelėjo pirmą gurkšnį šalto pieno, suspaudė tuščią skrandį.

Padėjęs ragelį suprato, kad kelias minutes pakalbėjęs su seserimi pajuto tokį artumo jausmą, kokio anksčiau nebuvo patyręs. Pirmąkart gyvenime jie turėjo apie ką šnekėti. Paprastai reti jų pokalbiai būdavo neasmeniški ir be turinio. Eva kartais pasakodavo, ką įdomaus nuveikė su vaikais, o Peteris tiesiog būdavo dėkingas, kad ji kalba, nes pats niekada neturėjo ko papasakoti.

Jie nuo vaikystės domėjosi skirtingais dalykais. Eva visada buvo atvira, bendraujanti ir sportiška. Kai buvo paauglė, priklausė gimnastikos klubo viršūnėlei. Jų laiptinėje gerbėjai stovėdavo eilėje. Peteris anksti išmoko be reikalo neeikvoti energijos, stengiantis įsiminti jų vardus. Prisiminė visus motinos aiškinimus ir įspėjimus Evai, bet dar ryškiau prisiminė, kaip išdidžiai tviskėdavo jos akys, kai prie durų išdygęs naujas gerbėjas teiraudavosi jos dukters.

Jis pats buvo visai kitoks. Visada geriausiai jautėsi būdamas vienas. Vaikystėje vis įsivaizduodavo, kad šalia jo yra tėvas. Dabar, po tiek metų, sunku spręsti, ar būtent dėl to jis mieliausiai ir žaisdavo vienas. Mokykloje neturėjo geriausio draugo, bet nebuvo ir atstumtasis. Į jį žiūrėjo kaip į paprastą bendraklasį. Peteris nereikalavo sau dėmesio ir labiausiai mėgo būti vienas. Metams bėgant tiek jis, tiek aplinkiniai priėmė tai kaip savaime suprantamą dalyką. Jam patiko dažni ilgi pasivaikščiojimai su tėvu – jam vieninteliam tėvas patikėdavo visas savo paslaptis ir mintis. Taip tarp jų atsirado ypatingas ryšys.

Iš tų menkų prisiminimų, kurie išliko atmintyje, jis susikūrė savą tėvo paveikslą. Jo motina gyveno atskirame uždarame pasaulyje su savo paslaptimis ir prisiminimais. Juos saugojo kaip didžiausius brangakmenius – neprieinamus širdyje. Galbūt ji manė, kad dalydamasi prisiminimais su kitais prarastų savo mylimojo dalelę, dar labiau nuo jo nutoltų. Todėl užrakino jį giliai širdyje ir nenorėjo su niekuo dalytis. Net su tikrais savo vaikais.

Iš pradžių po tėvo mirties Peteriui užteko nuosavų prisiminimų, bet augant ir laikui bėgant, jie tapo blankesni. Jo karščiausias noras, kad motina atvertų jam savo prisiminimų turtus, niekada neišsipildė.

Po nesėkmingų bandymų niekada daugiau nedrįso jos prašyti. Ji visa savo esybe rodė, kad tai jos privati valda, į kurią įeiti draudžiama. Jos gyvenimas ir ateitis buvo sunaikinti, ir ji nesijautė niekam įsipareigojusi.

Tėvas Peteriui tapo mitu ir neturėjo nieko bendra su gyvenusiu žmogumi. Kiekviena savybė, kurią priskyrė tėvui, iš tikrųjų buvo jo paties fantazijos vaisius.

Bet žinojo, kad giliai viduje vis tiek kažkas liko. Kažkas sava. Ten, smegenų vingiuose ir nuošaliausiuose kampeliuose, glūdėjo prisiminimas, o gal tiksliau prisiminimo jausmas apie tikrą, šildančią meilę. Jis regėjo ją tėvo veide, kai bėgdavo jo pasitikti prie durų. Kai tėvas jį apkabinęs pakeldavo ir dvelkdavo saugumu, artumu ir dūmais.

Panašaus jausmo gyvenime daugiau niekada nepatyrė. Jam taip norėjosi, kad motina jį būtų patvirtinusi savo prisiminimais.

Kad ji bent kartelį jį būtų įsileidusi vidun. Kad bent kartelį jam būtų leidusi priartėti, bent kartą būtų pasakiusi: „Taip. Viskas buvo taip! Tu nesusapnavai. Būtent šitaip viskas ir buvo. Šviesa. Skonis. Garsai. Tu nieko neišsigalvoji. Ir aš tai jaučiau!"

Dabar jis net nežinojo, ar tai buvo tiesa. Galbūt tai tik sapnai, kuriuos kažkada susapnavo ir klaidingai išsiaiškino.

Kai kiti berniukai klasėje pradėjo lankyti futbolo treniruotes ar žaisti gatvėje žolės riedulį, jis ėmė lankyti akvariumo mėgėjų klubą. Ten išmoko visų pasaulio akvariumo žuvelių lotyniškus pavadinimus. Išsizirzė ir nuosavą akvariumą. Prižiūrėjo jį pavyzdingai, užsakydavo į namus neįprastas žuveles, kurios retkarčiais darė įspūdį net jo vyresniajai seseriai.

Iš akvariumo mėgėjų klubo pakeliui į namus, kai po futbolo treniruočių visi berniukai su tėčiais jau būdavo išsiskirstę, jis visada valandėlę pažaisdavo.

Jo vardas buvo Pelė[6], o jo tėvas stovėjo vartuose. Jam beveik kiekvieną kartą pasisekdavo jį pergudrauti ir įmušti įvartį.

Kamuolį paslėpdavo krūmuose netoli aikštelės.

Kiekvienais metais per Kalėdas juos aplankydavo tėvo bendradarbis. Atnešdavo šokoladinių saldai-

[6] Pelé (g. 1940) – žymus brazilų futbolininkas.

nių dėželę ir įrištą knygą – priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos metinę ataskaitą. Kiekvienais metais, vos bendradarbiui išėjus, motina išmesdavo ją į šiukšlių dėžę. Jau per pirmąsias Kalėdas Peteris nubėgo prie konteinerio ir pasiėmė knygą. Ir šitaip metai iš metų. Jis įsivaizdavo, kad tos knygos – tai tėvo asmeninis sveikinimas jam. Rūpestingai slėpdavo palėpėje, kad motina nerastų.

Ji niekada tylomis nenustojo kaltinti gaisrininkų už tai, kad atėmė iš jos gyvenimą, ir negalėjo pakęsti vyro, kuris per kiekvienas Kalėdas šitai primindavo.

O Peteris, nugvelbęs seną pagalvę, susirentė palėpėje gultą. Nešinas kišeniniu žibintuvėliu sprukdavo viršun ir skaitydamas knygas bandė įsivaizduoti, kokį gyvenimą būtų pasirinkęs jo tėvas.

Vyresnėse klasėse kiti vaikinai ėmė domėtis merginomis. Jam ir toliau visiškai pakako akvariumo žuvelių, bet mokykloje buvo mergaitė, kuriai neliko abejingas net jis.

Ji buvo metais už jį vyresnė ir mažiausiai dešimčia centimetrų aukštesnė už savo bendraamžes. Savaime aišku, ją išrinko tų metų Liucija[7]. Kai pamatė ją ilgais, šviesiais, ant pečių išsisklaidžiusiais plaukais einančią Liucijos procesijos priekyje, pirmąkart gyvenime įsimylėjo. Buvo kupinas šio jausmo. Mokykloje pertraukas nuo šiol rūpestingai planavo. Greitai išmoko rasti vietą, iš kurios

[7] Gruodžio 13 d. Švedijoje per Liucijos šventę darželiuose, mokyklose ir įstaigose renkama Liucija, dažnai tai būna gražiausia šviesiaplaukė.

galimybė ją pamatyti buvo pati didžiausia. Dažniausiai paskui ją sekiodavo pulkas vaikinų. Per savo nelaimingą meilę jis net apleido akvariumą. Vakarais sėdėdavo kambaryje, be paliovos rašinėjo jos vardą ir ieškojo, koks raštas gražiausias. Aišku, į sesers rankas galų gale pateko vienas tokių prikeverzotų lapelių.

Niekada daugiau nepatyrė tokio stipraus noro užmušti žmogų.

– Čia juk Mikės jaunesnioji sesuo! Pasakysiu, kad perduotų jai nuo tavęs linkėjimų!

Jis žvėriškai įsiuto ir kaip išprotėjęs puolė mušti seserį.

Baisiausia buvo ne grasinimas perduoti linkėjimus, bet kad sesuo vienintelė iš visų žmonių žinojo jo paslaptį.

Jis net tėvui nieko nepasakojo.

Motina išgirdo triukšmą ir įėjusi išskyrė juos. Evos nosis kraujavo, išeidama ji metė neapykantos kupiną žvilgsnį. Peteris suprato, kad rytoj rytą prieš nuskambant Alfredo Dalino mokyklos skambučiui visi žinos, kad jis įsimylėjo.

Kitą dieną jis sirgo. Kitą ir dar kitą irgi, o paskui atėjo savaitgalis. Eva visai su juo nekalbėjo, ir jis nežinojo, ar ji savo grasinimą įvykdė.

Šeštadieniais mokyklos sporto salėje organizuodavo diskoteką. Niekas pasaulyje nebūtų jo privertęs ten nueiti. Suskambo telefonas. Skambino Ingera. Jo Liucija. Ji paklausė, ar jis nežada eiti į diskoteką, ir jis atsakė, kad žada. Ji paklausė, ar negalėtų pasimatyti salėje, ir jis atsakė, kad galėtų.

Jis skrajojo padebesiais.

Lauke kamšatis. Kai kurie padaugino alkoholio ir jų neįleido vidun. Kiti stovėjo būreliais ir kalbėjosi. Jis prisidėjo prie poros bendraklasių, kurie gurkšnojo iš litrinio kolos butelio. Pasiūlė ir jam išgerti. Jis trūktelėjo porą gerų gurkšnių. Peteris nežinojo, ko ten primaišė. Kadangi niekada nebuvo ragavęs svaigalų, vos nenugriuvo atbulas.

Po poros minučių jautė alkoholį visame kūne. Vienas vaikinas paslėpė butelį krūmuose ir Peteris su visais nuėjo vidun.

Buvo mažai vietos, karšta ir tvanku. Jam ėmė suktis galva. Iš pradžių jos nematė, bet paskui tarp žmonių už kolonos kyštelėjo šviesi galva. Jis nė sekundės nedvejojo. Yrėsi per minią ir sustojo priešais ją akis į akį. Ji buvo mažiausiai penkiolika centimetrų už jį aukštesnė. Jis pasakė labas, ji atsakė labas, bet klausiamai į jį pažiūrėjo.

– Štai aš ir čia!

– Aha.

Ji susinervinusi apsidairė.

– Aš – Peteris. Tu man skambinai.

Jis pasijuto nekaip.

– Aš? – nustebusi paklausė ji. – Ne, tai tikrai nebuvau aš.

Jis išsiblaivė per sekundę.

Viską suprato. Net nenutuokė, kad prakeikta sesuo taip rafinuotai jam atkeršys. Po velniais, koks kvailas asilas. Jis išbėgo iš salės. Visą kelią nesustodamas bėgo namo, kol palindo po antklode.

Visą savaitę nėjo į mokyklą. Motina susirūpino, o neprižiūrimos žuvelės viena po kitos nugaišo ir išplaukė pilvais į viršų. Paskambino klasės auklėtojas ir pasidomėjo, kaip jis jaučiasi. Atsakė, kad susirgo sunkia plaučių uždegimo forma.

Praėjus devynioms dienoms suskambo durų skambutis. Motinos nebuvo namie, todėl pats nuėjo atidaryti.

Už durų stovėjo Ingera.

Jis nepratarė nė žodžio.

– Brolis papasakojo, kas atsitiko. Bjauriai pasielgta. Aš neturėjau žalio supratimo. Dairiausi tavęs visą savaitę mokykloje, kol išgirdau, kad baisiai sergi. Kaip dabar jautiesi?

– Gerai.

– Ar galima užeiti?

Vėliau ryškiausiai prisiminė, kad kambarys atrodė per ankštas ir kad akvariume pilvais į viršų plaukiojo du rausvieji neonai. Jo lova buvo nepaklota. Dar prisiminė, kad jie beveik nešnekėjo, bet neprisiminė, kaip atsidūrė lovoje ir kaip ji jį nurengė. Jis buvo lyg paralyžiuotas. Tik jai apsirengus suprato, kad ką tik su ja pasimylėjo.

– Telieka tai mūsų paslaptimi, – tarė ji.

Jai išėjus, Peteris suprato, kad daugiau jie niekada nesusitiks.

Jo meilė užgeso tik po aštuonerių metų.

Bėgant laikui ne kartą klausė savęs, kodėl ji šitaip pasielgė. Jis greičiausiai pažadino globos instinktą.

Be to, ji turbūt suprato, kad tai vienintelis būdas jį išgelbėti.

Kai vakare namo grįžo sesuo, pasitiko ją plačiai šypsodamas ir pasidomėjo, kaip jai sekėsi.

Tą dieną jis tapo vyru.

11

Buvo jau po dviejų, kai atėjo pas Lundbergą į darbą. Pakeliui rimčiau užkando keptų bulvių su dviem keptais kiaušiniais restorane „Mažasis Budapeštas“ Getgatsbakene.

Po pažastimi nešėsi paveikslą. Peteriui vyniojant popierių, Lundbergas šlykštėdamasis nukreipė akis. Ryškios spalvos rožės ir paauksuoti rėmai šioje aplinkoje rėžė akį.

– Net nežinau, ant kurios sienos reiktų pakabinti, – kreivai šypsodamas tarė Lundbergas. – Gal atsidėkodamas padovanosiu Katerinai? Ne pro šalį būtų kiek pagyvinti jos buto sienas.

Peteris nieko neatsakė. Užtat papasakojo apie sesers tyrimo rezultatus.

Lundbergas atidžiai klausėsi ir su palengvėjimu atsiduso, išgirdęs, kad ta moteris nenėščia. Peteriui nutilus, tylėjo ir Lundbergas, lyg bandydamas suvirškinti informaciją.

– Ar niekada nesirgai sifiliu? – paklausė Peteris, įsispitrijęs į lubas. – Turiu galvoje, ar kartais ne tu ją užkrėtei?

Lundbergas papurtė galvą.

– Mano žiniomis, ne. Juk sergant negalima to nepastebėti?

– Nežinau, – atsakė nemeluodamas Peteris. – Bent jau taip turėtų būti. Bet gal geriau nueik pasitikrinti. Jei ji buvo viena iš tavo... atsitiktinių pažįstamų, nepamiršk, kad ji serga dvidešimt metų.

Lundbergas sunkiai atsiduso.

– To būtent labiausiai ir trokštu po ketverių metų susilaikymo. Ką gi, matau, teks skambinti į Sofiahemetą. Vis tenka žemintis ten nuėjus.

Peteris norėjo pakeisti temą.

– Surašiau viską, ką apie ją žinome. Iki šiol, – pridėjo jis, nes sąrašas nebuvo itin ilgas.

Perskaitė papunkčiui:

Moteris, nulinė kraujo grupė, rezus faktorius teigiamas.

Ūgis – maždaug metras septyniasdešimt.

Plaukų spalva nežinoma.

Serga sifiliu.

Devyniasdešimt šeštųjų kovo mėnesį lankėsi gydymo įstaigoje. Ten buvo paimtas kraujo mėginys, bet jos liga nebuvo gydoma.

Pasiturinti.

Lundbergas pakėlė antakius.

– Turiu omenyje gėles ir paveikslą. Tai turėjo tikrai brangiai kainuoti.

Peteris nepaminėjo tūkstančio kronų, kuriuos iš jos gavo.

Lundbergas linktelėjo. Atsistojęs priėjo prie plačių langų.

– Gali pridurti, kad ji turi tik devynis kojų pirštus.

Klusniai papildė sąrašą, nepastebėjęs, kad Lundbergas juokauja.

– Ką ketini dabar daryti? – paklausė šis.

– Tiksliai ir pats nežinau, – atsakė Peteris. – Tikiuosi, kad sesers sąrašas iš laboratorijos rytoj padės kur nors užsikabinti.

Teisybę pasakius, jis nenutuokė, kuo dabar reikėtų užsiimti.

– Ar jau svarstei apie mano pasiūlymą?

Peteris suprato, kad Lundbergas kalba apie kvietimą kurį laiką pagyventi Saltšio Diuvnese. Prisiminė baimės priepuolį garaže ir nusprendė, kad neturi noro iš naujo patirti tą jausmą. Nepaisant visko, savo bute jautėsi saugiau.

– Šiąnakt nelabai tinka, – atsakė jis. – Vakare turėsiu svečių.

– Mano pasiūlymas galioja ir toliau, – tarė Lundbergas.

Visą kelią namo ėjo pėsčiomis. Lauke buvo šalta, bet malonu. Jau ilgokai taip gerai nesijautė. Pastarųjų dienų įvykiai buvo lyg atostogos nuo Peterio Brulino monotoniško ir neturiningo gyvenimo. Staiga atsirado kažkas, kam jo reikėjo ir kuris juo tikėjo. Nežinojo, kada pastarąjį kartą patyrė šį jausmą. Pajuto dėkingumą ir būties pilnatvę. Noras padėti Lundbergui buvo nenugalimai stiprus. Niekada nieko panašaus nejautė.

Jis turėjo įgimtą silpnesniojo ir menkesniojo savimonę. Kadangi pats tai spinduliavo, taip su juo ir

elgėsi. Jei nepasitiki savimi, kaip gali norėti, kad kiti tavimi tikėtų. Metams bėgant įprato gauti paskutinę vietą ir tenkintis tuo, kas kitiems buvo per prasta. Lyg tikėtis ko geresnio neturėtų teisės.

Su Lundbergu buvo kitaip. Jis žiūrėjo į Peterį kaip į sau lygų. Kaip į žmogų, kuris sugeba išspręsti problemą, kurios jis pats nepajėgia įveikti. Lundbergo tikėjimas jo sugebėjimais atvėrė sieloje dureles, kurios seniai buvo užrakintos. Pirmąkart po daugelio metų susidūręs su sunkumais Peteris nebėgo nuo jų, o priėmė juos kaip iššūkį. Todėl net savo akyse jis gerokai ūgtelėjo.

Giliai sielos užkaboriuose po daugybės nenusisekusių metų užgimė gležnas daigelis.

Pasišildęs mėsos sriubą iš skardinės vakarą praleido prie televizoriaus.

Apie dešimtą išgėrė migdomųjų ir iškart užmigo. Sapnavo, kad po butą laksto didelės ir riebios žiurkės. Jos rentė iš lentų tiltus ir keisti statiniai beveik siekė jo lovos kraštą. Negalėjo nei atmerkti akių, nei pajudėti. Girdėjo, kaip jos artinasi, ir norėjo šauktis pagalbos.

Staiga pašoko lovoje.

Visi miegai bematant išsisklaidė. Radijo laikrodis rodė 04:13.

Apsidairė. Pro langą be užuolaidų lauko žibintas apšvietė kambarį. Žiurkių nematė, bet girdėjo. Kambaryje sklido keisti garsai, tik Peteris nesusigaudė iš kur.

Atsistojęs apsigaubė antklode ir tylėdamas klausėsi. Garsas ėjo iš koridoriaus. Jis atsargiai pritykino arčiau. Širdis daužėsi kaip besispardančių eržilų kaimenė.

Šviesos pluoštas šiek tiek apšvietė ankštą prieškambarį. Atsargiai iškišęs galvą pro kambario duris pastebėjo, kad šviesa sklinda iš plyšio laiškams. Ruda pirštine apmauta ranka įlindo pro plyšį ir laikė užvožą plačiai atidarytą. Stora plieno viela taikėsi apvyti durų rankeną.

Nespėjo nieko pagalvoti, tik išgirdo save šaukiant:

– Ką čia po velnių išdarinėji!

Pro plyšį žvilgtelėjo pora akių ir prožektorius plykstelėjo tiesiai į jį. Staigi šviesa apakino ir Peteris prisidengė rankomis akis. Kitą akimirką trinktelėjo užsidarydamas užvožas ir jis išgirdo, kaip kažkas greitai nudundėjo laiptais žemyn. Vis dar prastai matė. Uždegė šviesą ir greit šoko į kelnes.

Po akimirkos jau buvo ant laiptų, išgirdo, kaip apačioje užsitrenkė durys. Nors buvo be batų, nedvejodamas nusivijo laiptais žemyn.

Lauke buvo tuščia. Visa Osio gatvė lyg iššluota. Pabėgėjo link Gioto gatvės ir spėjo pamatyti taksi, važiuojantį Medborgaro aikštės pusėn. Stengėsi įsiminti numerį.

2930 2930 2930

Iš pietų artinosi rėkaujančių jaunuolių grupelė ir Peteris prisiminė, kad yra iki pusės nuogas. Nenorėjo jų susitikti, todėl apsisukęs nubėgo namo.

Buto durys stovėjo plačiai pravertos. Plieninė viela kyšojo pro durų plyšį lyg klastingas ginklas. Lyg paliktas grasinimas.

Jį apėmė baimė. Peraugo į klaikų siaubą ir sukaustė taip, kad negalėjo nė iš vietos pajudėti. Minutės ėjo.

Kvėpavo vis greičiau. Ausyse ūžė. Pajuto, kaip ėmė drebėti kūnas.

Laiptinėje užgeso lempos. Iš jo buto sklido blyški kambario šviesa, nuo kurios staigi tamsa pasirodė dar gilesnė. Ji atsivėrė už nugaros kaip bedugnė.

Vis dar negalėjo pajudėti.

Iš kažkur sklido garsai. Jis nesuprato iš kur. O gal jam tik vaidenasi? Kiekvienas širdies dūžis aidėjo galvoje. Kiekvienoje kūno dalyje jautė pulsą.

Lyg šūvis atsidarė laukujės durys, kažkas įžengė į laiptinę. Uždegė šviesą ir sparčiais žingsniais kopė aukštyn.

2930 2930 2930 2930 – vienintelė mintis sukosi galvoje, Peteris kartojo skaičius kaip mantrą.

Sutelkęs milžiniškas valios pastangas pasuko galvą, kad pamatytų, kas artinasi. Jo galva ruošėsi kovai, bet kūnas vis dar buvo sukaustytas.

Laiptais lipo laikraščių išnešiotojas.

Vyras nustebo jį pamatęs. Nors iki aikštelės buvo likę tik pora laiptų, sustojo kaip įkastas ir nepasitikėdamas nužvelgė jį. Peteris atsuko nuogą nugarą, bet pakreipė galvą, kad galėtų žiūrėti į akis.

– Viskas gerai? – atsargiai paklausė vyras.

Peteris bandė atsipalaiduoti. Pats baisumas jau buvo praėjęs. Norėjo apsisukti. Deja, ne visai pavyko ir liko nenatūraliai stovėti.

– Kažkas bandė įsibrauti į mano butą, – pagaliau ištarė, stengdamasis kalbėti kuo ramesniu balsu. – Nežinau, ar jis vis dar čia yra.

Vyras dvejojo.

– Ar paskambinai farams?

– Ne.

Vyras įveikė juos skyrusius laiptus. Matyt, nusprendė juo patikėti.

– Jei nori, einam, apžiūrėsim kartu. Įsivaizduoju, kaip jautiesi. Pas mano motiną praeitą rudenį irgi įsilaužė.

Peteris linktelėjo.

Jis vis dar jautėsi sustingęs ir sunkiai galėjo judėti. Vyras parodė į plieninę vielą ir sumurmėjo:

– Prakeiktas šunsnukis. Žinai, jei Švedijoje už grotų pasodintų penkiasdešimt žmonių – farai kuo puikiausiai pažįsta tuos asmenis, – įsilaužimų skaičius sumažėtų iki šešiasdešimties procentų. Juk viską daro tie patys tipai. Prakeikti šunsnukiai!

Peteris įėjo į kambarį. Jis buvo tuščias. Vyras pasuko į virtuvę ir šūktelėjo, kad ten nieko nėra. Apieškojo drabužinę, vonios kambarį, pasižiūrėjo po lova, bet nieko nerado.

– Regis, tvarka, – tarė vyras. – Na, man reikia dirbti. Štai tavo laikraštis.

– Dėkui, – pasakė Peteris, turėdamas galvoje tiek laikraštį, tiek pagalbą.

– Sure[8]. Nepamiršk paskambinti farams. Jie atvyks ir užregistruos skundą, tas nukeliaus į kokios suknis-

[8] sure – šnekamąja anglų k. „nėra už ką".

tos popierių krūvos apačią ir pradings amžinai. O jei tau pasiseks, galbūt pateksi į statistinę apžvalgą.

Peteris stengėsi šypsotis.

Rūpestingai užrakino duris ir viela pririšo durų rankeną prie radiatoriaus.

Bute uždegė visas lempas ir atsisėdo virtuvėje prie stalo. Buvo po penkių penkios. Bandė suskaičiuoti, kiek laiko prastovėjo laiptinėje. Mažiausiai pusę valandos. Po šio įvykio kiekviena išsekinta kūno ląstelė šaukėsi poilsio, bet jis nedrįso prigulti.

Galvojo apie tą velnią.

Ko ji iš jo nori? Ar tai ji bandė įsilaužti į jo butą? Įsibrauti į jo tvirtovę? Vien tokia galimybė varė iš proto.

Jis stebėjosi, kaip tobulai ji mokėjo terorizuoti žmones. Ji visiškai prikaustė prie savęs dviejų suaugusių vyrų dėmesį ir reguliavo jų elgesį. Dėl savo reakcijos per daug nenustebo. Jis nebuvo drąsus žmogus, todėl jį ir užvaldė baimė, kurią kėlė ši moteris, spinduliuojanti pavojų. Bet Lundbergas? Neatrodė, kad jis būtų iš tų, kurie greitai išsigąsta.

Jis pakėlė telefono ragelį ir surinko policijos numerį. Nespėjus jiems atsiliepti, numetė jį ir išsitraukė telefonų knygą. Surinko naują numerį.

Praėjus porai minučių išgirdo dvejojantį Lundbergo balsą:

– Taip?

– Čia tik aš, Peteris. Jei kvietimas tebegalioja, mielai atvažiuočiau dabar.

12

Lundbergas sėdėjo ir laukė, kol jis atvažiuos. Taksi sustojo viršuje, tiesiai priešais laukujes duris. Įleido Peterį vidun, tada užsirakino ir vėl įjungė signalizaciją.

– Turėjai vėlyvų svečių, kas nutiko?

Jis sunerimęs pažiūrėjo į Peterį.

– Kažkas bandė įsilaužti į butą. Laimei, laiku pabudau. Vijausi jį iki Gioto gatvės, deja, nespėjau nieko pamatyti.

Nepasakojo, kas nutiko laiptinėje. Jokiais būdais nesutiktų, kad Lundbergas nustotų jį gerbęs.

– Nematei, gal tai buvo ji?

– Ne, nieko nemačiau, tik ranką ir vielą, įkištą pro durų plyšį. Trumpai regėjau ir akis, bet viskas vyko greitai, todėl negaliu pasakyti, ar tai buvo jos akys.

Jis greičiausiai neatpažintų jos akių, jei net būtų galėjęs spoksoti į jas visą valandą, bet garsiai to nepasakė.

– Tikra velniava, – tarė Lundbergas, – nuoširdžiai apgailestauju, kad ir tavęs neaplenkė bėdos. Jei tai iš tikrųjų buvo ji.

Akimirką pagalvojo, kad dabar Lundbergas pasiūlys jam mesti visą šį reikalą, bet tas nepasakė nieko, tik nuėjęs į virtuvę užkaitė kavą. Po poros minučių ištiesė Peteriui garuojantį puodelį, prieš tai nė nepaklausęs, ar jis nori. Peteriui nuo kavos suskaudo pilvą, bet šią minutę jam tai nerūpėjo.

Labiausiai už viską norėjosi miego.

Lyg perskaitęs jo mintis Lundbergas pasiūlė:

– Gali eiti į kambarį tiesiai prieš mano miegamąjį. Gal jis kiek sujauktas, bet lova patogi.

Pats nuėjo ir uždegė lempą. Peteris nusekė iš paskos. Kambaryje stovėjo didelis rašomasis stalas, ant sienų kabojo lentynos, prigrūstos segtuvų ir knygų. Ant stalo gulėjo krūvos popierių ir žurnalų, viskas buvo surikiuota pagal tam tikrą tvarką. Ir ant lovos buvo matyti rimto tvarkymosi rezultatai; ten gulėjo dar kruopščiau sudėliotos popierių ir nuotraukų krūvelės, susegtos spalvotomis sąvaržėlėmis.

– Kaip minėjau, čia šiek tiek suversta. Kitame namo gale yra dar vienas svečių kambarys. Jei nori, gali miegoti ir ten.

Nelaukdamas atsakymo Lundbergas ėmė rankioti nuo lovos popierių krūvas.

– Gerai ir čia.

Peteris atsinešė keletą švarių trumpikių, megztinį ir dantų šepetėlį. Įsimetė viską į medžiaginį krepšį, kurį gavo dovanų knygų klube. Numetė jį ant lovos. Popieriai jau buvo dingę.

– Lova šviežiai apvilkta. Niekas joje nemiegojo. Bent jau taip manau.

Peteris neturėjo jėgų reaguoti į juokus.

Lundbergas paliko jį vieną, prieš tai paaiškinęs, kur vonios kambarys. Peteris nusimovė kelnes, nusivilko megztinį ir palindo po antklode.

Paliko degančią lempą ant naktinio stalelio prie lovos.

Kambarys buvo skoningai įrengtas, kaip ir visas namas. Daugybė knygų ir žurnalų teikė kambariui jaukumo.

Sienos virš knygų lentynų buvo šviesiai pilkos spalvos. Ant jų kabėjo daugybė mažų skirtingų epochų paveikslėlių. Bet visuose buvo pavaizduoti laivai. Jis gulėjo lovoje ir stebėjosi tokia paveikslų kolekcija. Iš viso suskaičiavo penkiasdešimt septynis kūrinius.

Jis irgi buvo kolekcionierius, nors kitokios rūšies. Jis rinko prisiminimus. Atminimo dovanas. Popieriaus lapus, užrašus, džiovintas gėles, susijusias su svarbiais jo gyvenimo momentais. Net pirmoji akvariumo žuvelė – raudonasis kardonešis – gulėjo sudžiovinta ant šilko popieriaus senoje degtukų dėžutėje. Ant kiekvieno bilieto tvarkingai pažymėdavo datą ir filmo pavadinimą ir įdėdavo į vieną iš savo stalčių. Kitoje pusėje užrašydavo nuomonę apie filmą ir su kuo jį žiūrėjo. Buvo trys filmų vertinimo kategorijos. Geras, neblogas ir prastas. Niekada gyvenime nebuvo išmetęs atvirutės ar laiško. Dauguma sąskaitų iš smuklių ar barų gulėjo stalčiuje šalia senų pažymėjimų, traukinių bilietų ir klasės draugų konfirmacinių atvirukų. Jis rinko viską, kas siejosi su svarbiais įvykiais. Visada manė, kad kada nors ateityje galės pasidžiaugti surinktais dalykais. Bet dabar,

kai artėjo prie keturiasdešimties, vis dažniau klausė savęs, ar ateis kada tas laikas, kai jis atidaręs stalčių pajus dėkingumą ir gaus atpildą už savo pastangas išsaugoti praeitį. Iki šiol jautė tik sąžinės graužatį. Keletą kartų pametė bilietą ir teatro programą ir jį persmelkė nemalonus suvokimas, kad jo rinkinys su spragomis. Ideali tvarka ir nepriekaištinga kontrolė prarasta.

Išjungus lempą ant naktinio stalelio jį iškart apėmė tamsos baimė.

Užuolaidos nebuvo užtrauktos. Akimirką pasvarstė argumentus „prieš" ir „už", bet susiėmė į rankas ir užtraukė jas. Pakeliui į lovą uždegė stalinę lempą.

Stengėsi prisiminti, kada pastarąjį kartą miegojo ne namie. Prieš septynerius metus, kai lankėsi pas Evą Geteborge, o prieš tai – kai draugavo su Susana.

Prisiminė svečių kambarį pas tetą Neššės mieste. Būdamas septynerių praleido ten penkias naktis, kai grįžęs nuo sūpuoklių rado mamą sėdinčią ant virtuvės grindų ir rėkiančią, kad tėvas sudegė. Kambaryje stovėjo dvi lovos, bet viena iš jų buvo tuščia, nes Evai leido miegoti su teta.

Visą savaitę jam niekas žmoniškai nepaaiškino, kas atsitiko. Visi tiesiog nėrėsi iš kailio stengdamiesi prigalvoti linksmų žaidimų ir išvykų, kad tik nukreiptų jo dėmesį ir išvengtų klausimų.

Bet vakarais, kai jie manydavo, kad jis miega, gulėdavo lovoje atmerktomis akimis ir klausydavo per sieną ataidinčių suaugusiųjų pokalbių prislopintais

balsais. Suprato, kad atsitiko kažkas baisaus, bet, matyt, tai turėjo reikšmės tik suaugusiesiems. Todėl nusprendė būti ypač geras, nes visi akivaizdžiai liūdėjo. Greitai juk vėl bus namie.

Po savaitės dėdė Stigas vežė jį ir Evą namo į Faktorijos gatvę Hiuskvarnoje. Visą kelionę neužsičiaupdamas traukė su vaikais įvairiausias daineles ir sprendė linksmas žodžių šaradas. Tik vėliau Peteris suprato, kaip dėdė baiminosi, kad kartais kuris neužduotų nepatogaus klausimo. Eva tylėjo, o Peteris kaip įmanydamas stengėsi kuo geriau dainuoti.

Namo įbėgo puikiausiai nusiteikęs.

Motina sėdėjo ant sofos. Prisimena, kaip nustebo išvydęs paraudusias akis ir sutinusį veidą. Ji atrodė baisiai, jis net nenorėjo sėstis šalia.

Tada paklausė, kur tėtė.

Motinos reakcija jį taip išgąsdino, kad šis prisiminimas liko neišdildomas lyg įdeginta žymė. Ji pradėjo tankiai kvėpuoti, pravirko kaip vaikas ir suklykė:

– Jis mirė! Numirė! Ar nesupranti? Jis niekada negrįš namo! Aš jo niekada daugiau nepamatysiu. Jūs nebeturite tėtės.

Peteris nubėgo į savo kambarį ir užtrenkė duris. Visi stengėsi nuraminti jo motiną.

Ji ir toliau dengdavo stalą keturiems, rūpestingai skalbdavo ir lygindavo vyro drabužius. Mėnesių mėnesiais. Tik suaugęs Peteris suprato, kaip stipriai ji gedėjo žuvusio vyro. Turbūt niekada po jo mirties taip ir nebeatsigavo.

Jis prisimena, kad vaikystės patirtis jį išmokė kiek įmanoma mažiau lįsti į akis ir nekvaršinti jai galvos. Motinai dažnai pritrūkdavo jėgų, kai jam jos reikėdavo. Jis išmoko, kad geriausia iš viso nesitikėti jos pagalbos, nes niekada iš anksto nežinai, kada mama pavargs.

Jos džiaugsmas ir noras gyventi sudegė ir užgeso su jos gyvenimo meile. Kai po 26 metų ji mirė, niekas negalėjo tiksliai nustatyti jos mirties priežasties.

Gyvenimo tėkmėje suprato, kad nei jis, nei Eva niekada nesugebės užpildyti tuštumos, kuri atsivėrė žuvus tėvui. Bet iki pat jos mirties jis bandė tai padaryti.

13

Pažadino telefono skambutis. Iš pradžių nesusigaudė, kur yra. Baltos užuolaidos gerai praleido šviesą, tad puikiai matė visą kambarį, bet vis viena praėjo keletas sekundžių, kol suvokė, kur esantis. Pakilęs iš lovos iškišo galvą pro duris. Norėjo pašaukti Lundbergą, bet dvejojo, nes negalėjo apsispręsti, ar jį šaukti vardu, ar pavarde. Galų gale tiesiog šūktelėjo:

– Alio!

Niekas neatsakė.

Priėjęs prie rašomojo stalo, pakėlė ragelį. Nespėjęs ištarti nė žodžio išgirdo Lundbergo balsą:

– Tai aš! Atvažiuok kuo greičiau į darbą. Naktį įsilaužė į biurą. Daugiau papasakosiu, kai būsi čia.

Prieš padėdamas ragelį Lundbergas dar išaiškino Peteriui, kaip užrakinti duris ir įjungti signalizaciją.

Peteris skubiai apsirengė ir radęs dantų šepetėlį porą kartų perbraukė juo per dantis. Iškvietęs taksi nuėjo į virtuvę. Ant stalo rado popierėlį su Lundbergo linkėjimais. Rašė, kad važiuoja į darbą, ir siūlė Peteriui nesikuklinant tuštinti šaldytuvą.

Peteris nebuvo alkanas. Tik pajuto stiprų norą dingti iš čia.

Kai atėjo, agentūra dar buvo tuščia. Laikrodis vestibiulyje rodė 08:13:12. Lundbergo biuro durys buvo praviros, o jis pats sėdėjo viename iš lankytojams skirtų fotelių priešais rašomąjį stalą.

Peteris apsidairė. Be abejonės, kambaryje lankėsi nekviesti svečiai. Baltos užuolaidos sudraskytos, jų skutai tabalavo nuo lubų. Ant grindų mėtėsi popieriaus gniužulai ir nuo rašomojo stalo nusviesti daiktai. Ant kėdės prie stalo buvo užmesta raudona suknelė, o jos rankovės stora virve pririštos prie kėdės porankių.

Lundbergas parodė į stalą. Priėjęs arčiau Peteris pamatė ant viršaus išraižytas raides. Apėjo aplink stalą, kad perskaitytų, kas ten parašyta.

AKYS – TAI MEILĖS LIEŽUVIS.

Lundbergas, papurtęs galvą, pakėlė nuo grindų popieriaus lapą. Pasiklojęs ant kelio, išlygino jį.

– Greit išprotėsiu, – pasakė nuoširdžiai.

Tą pačią akimirką suskambo telefonas. Lundbergas apsidairė. Telefoną rado ant palangės. Nuspaudęs garsiakalbio mygtuką atsiliepė:

– Lundbergo agentūra. Lundbergas klauso.

– Sveiki, čia kalba kriminalinio skyriaus inspektorė Bodil Anderson. Skambinu iš Normalmo policijos komisariato.

Iškart išgirdo, kad ji kalba skambia Suomijos švedų tarme.

– Gavome jūsų skundą dėl namų neliečiamybės pažeidimo ir neteisėto grasinimo, kurį mums persiuntė Nakos policijos skyrius. Norėčiau užduoti

keletą klausimų. Jei teisingai supratau, jūsų manymu, jus terorizuoja nepažįstamas asmuo. Skundas pateko ant mano stalo, nes turiu šioje srityje patirties.

Lundbergas pakėlė ragelį ir kalbėjo toliau tiesiai su ja.

– Kaip tik ruošiausi paduoti naują skundą, – pasakė pabrėžtinai griežtu oficialiu tonu. – Esu dabar savo biure, jį šiąnakt siaubingai nuniokojo. Būčiau labai dėkingas, jei kuo greičiau atvyktumėte ištirti ir ši istorija vienąkart baigtųsi! Negalėčiau pasakyti, kad policija iki šiol būtų persistengusi tirdama bylą.

Peteris negirdėjo jos atsakymo, bet pamanė, kad ji tikriausiai atsiprašė. Jam niekada nepatiko Suomijos švedų tarmė. Vaikystėje apsikrėtė liūdesiu klausydamas patefono plokštelės įrašo apie trolį mumį[9]. Turbūt jam susidarė sąlyginis refleksas, nes vos išgirdus šią tarmę, jį apimdavo nemalonus jausmas.

Lundbergas, nurodęs agentūros adresą, baigė pokalbį.

– Jie pažadėjo atvykti po pusvalandžio. Sako, kad yra tokių bylų specialistai.

Peteris pats tiksliai nežinojo, ar nuo šios žinios labiau apsidžiaugė, ar sunerimo.

Kas bus su jų susitarimu?

Pastarosiomis dienomis užgimęs pasitikėjimas savimi subliuško lyg iš pripučiamo čiužinio išleidus orą.

– Ar nori, kad pasilikčiau? – paklausė.

Lundbergas pažvelgė į jį nustebęs:

[9] Knygas apie trolį mumį parašė Tuve Jansson (1914–2001) Suomijos švedų tarme.

– Žinoma, – atsakė jis. – Juk tu vienintelis matei ją. Be to, tas kelias valandas rytą miegojau ypač gerai. Ką ir besakysi – esu beveik kaip mažas vaikas, kuriam reikia globos!

Peteris pasijuto kiek ramiau.

Kriminalinio skyriaus inspektorė Bodil Anderson įžengė pro duris ne vėliau kaip po dvidešimties minučių. Lota jau irgi buvo darbe, bet Lundbergas nerodė jai savo nusiaubto kambario.

Anderson nužvelgė juodu ir porą sekundžių padvejojusi apsisprendė, kuris iš jų Ulofas Lundbergas. Tiesiu taikymu nuėjo prie jo ir ištiesė ranką.

– Bodil Anderson. Mano kolega vėluoja, bet turėtų greitai atvykti.

Apsižvalgiusi po kambarį tęsė:

– Atrodo, čia ne itin jauku.

– Noriu jums pristatyti Peterį Bruliną, – tarė Lundbergas. – Jis man talkininkauja ieškant šios moters. Jis vienintelis kalbėjo su ja.

Jei tai galima pavadinti pokalbiu, pagalvojo Peteris.

Ji priėjo prie Peterio ir ištiesė ranką, norėdama pasisveikinti. Jis atsargiai nusivalė savo dešinę į kelnių klešnę. Moteris, paėmusi jo ranką, papurtė ir nebepaleido.

– Iš kažkur jus pažįstu. Ar nesame susitikę anksčiau?

Peteris sutriko. Tai pastebėjęs suglumo dar labiau. Instinktyviai norėjo atitraukti ranką, bet susitvardė.

– Nežinau. Galbūt, – atsakė.

Ji patyrinėjo į jį ir paleido ranką.

– Ar dažnai dirbate privačiu sekliu, ar čia tik jūsų laisvalaikio užsiėmimas? – paklausė ganėtinai sarkastiškai.

Jis norėjo skradžiai žemėn prasmegti. Negalėjo ištarti nė žodžio.

Lundbergas skubėjo jam į pagalbą.

– Klausykite, – pasakė jis gana sureikšmintu oficialiu balsu, – nėra reikalo čia atėjus laidyti arogantiškas pastabėles. Nepastebėjau, kad policija iki šiol būtų daug nuveikusi mano labui. Geriau būtumėte dėkinga, kad tokie žmonės kaip Peteris atlieka jūsų darbą. Prieš šešis mėnesius paskambinau jums pirmą kartą, vėliau padaviau dar du pareiškimus. Ir kas per tą laiką įvyko? Ogi, po galais, nieko! Jei žmonės nusipjauna kojų pirštus, tai gal ir yra jų asmeninis reikalas, bet jei įdeda juos į mažas šleikštulį keliančias dėželes ir atsiunčia su krūva atgrasių meilės laiškų, jei jie įsibrauna į tavo namus ir nusiaubia tavo darbo vietą, tai gal galite suprasti, kad norisi sulaukti policijos reakcijos!

Jo veidas išraudo.

Inspektorė stebėjo jį tylėdama.

Ji nebuvo iš tų moterų, kurias lengva išgąsdinti.

– Užtai aš ir esu čia, – tarė ramiai savo tarme.

Paskui mostelėjo ranka.

– Kada aptikote šią netvarką?

Lundbergas vis dar buvo įsiaudrinęs, bet bandė nusiraminti. Jis, matyt, suprato, kad geriau su ja nesipykti.

– Atėjau į darbą maždaug be penkiolikos aštuonios. Buvau pats pirmas. Dauguma darbuotojų dirba

pagal slenkantį grafiką ir ateina vėliau. Be telefono, nieko daugiau nepaliečiau.

Giliai įkvėpė, kad sutramdytų susijaudinimą.

– Ant stalo viršaus ji paliko žinią.

Anderson nuėjo prie stalo ir perskaitė.

– Ar išsaugojote daugiau jos laiškų, kuriuos galėčiau pamatyti?

– Iš pradžių mesdavau juos lauk, bet du naujausius pasilikau. Juos turi Peteris.

– O kojos pirštas? Jis neminimas pareiškime, kurį gavau iš Nako policijos skyriaus. Ar pateikėte jį kaip įkaltį?

– Ne, nepateikiau.

Ji klausiamai pakėlė antakius.

– O kodėl ne?

– Jis niekieno nedomino. Iš patirties žinojau, kaip efektyviai jūs dirbate, todėl pirštu pasirūpino Peteris. Nusiuntė jį ištirti į laboratoriją Geteborge. Šiandien sužinosime tyrimo rezultatus, ar ne, Peteri?

Lundbergas akivaizdžiai turėjo kaip reikiant susiimti į rankas, kad susivaldytų ir nepasiųstų jos po velnių.

– Taip, žinoma, – atsakė Peteris ir nuėjo prie lango. Labiausiai norėjo kuo greičiau iš čia dingti.

– Būtų gerai, jei kaip galima greičiau gautume laiškus ir visa kita, – tarė inspektorė ir apsidairė aplinkui. – Regis, ši moteris drąsėja ne dienomis, bet valandomis. Ar negalėtume kur nors netrukdomi pasikalbėti? Norėčiau sužinoti visas detales.

Lundbergas nuvedė juos į posėdžių kambarį ir paprašė Lotos atnešti kavos. Vieninteliai baldai tame

kambaryje buvo didelis ovalus stalas ir aplink sustatytos kėdės. Suskambo Bodil Anderson mobilusis. Jie suprato, kad kalba ėjo apie kitą tyrimą. Pakalbėjusi ji paaiškino, kad teks tęsti pokalbį be jos kolegos. Jis šiuo metu stovi kitoje Liljeholmo tilto pusėje. O tiltą ką tik pakėlė, kad galėtų praplaukti laivai.

Tiek Peteris, tiek Lundbergas stengėsi kuo smulkiau papasakoti, ką žinojo. Ji atidžiai klausėsi. Baigus pasakoti, žvilgtelėjo į Peterį ir paklausė:

– Ar jūs kartais nedirbate firmoje, kuri užsiima langų grotomis?

Lundbergas irgi pasižiūrėjo į jį. Iš pradžių nustebęs, paskui susidomėjęs. Tikriausiai tuo momentu suvokė, kad iki šiol taip ir nežino, kuo Peteris užsiima.

– Taip, – atsakė Peteris.

– Dabar žinau, kur matėmės. Prieš kokius pusę metų dirbote mano brolio firmoje Uplands Vesbyje. Aš irgi ten buvau, padėjau jam įsivesti signalizaciją.

Jis iš tikrųjų turėjo užsakymą Uplands Vesbyje, prieš kokius du šimtus metų.

– Taip turbūt ir buvo, – atsakė.

Peteris vylėsi, kad jie daugiau nieko nebepaklaus apie jo firmą.

– Kada gausiu iš jūsų, ko prašiusi? – pasidomėjo ji.

– Jei paštas nevėluos, kojos pirštas atkeliaus šiandien. O laiškus laikau namie.

– Norėčiau vėl susitikti po pietų ir kuo greičiau viską gauti. Ar galite atnešti įkalčius į policijos nuovadą Agnės gatvėje 33?

Peteris dvejojo. Visiems buvo aišku, kad jis neturėjo nė mažiausio noro vykti į policijos nuovadą. Net

pats nežinojo kodėl. Gal bankas išsiuntė pranešimą, kad jis ieškomas asmuo. Ką jis žino apie policijoje taikomą praktiką?

– Gerai, galime susitikti Nybro aikštėje. Prie Tornbergo laikrodžio. Pusę trijų.

Abu suprato, kad ji buvo draugiška. Matyt, norėjo atsiprašyti už savo elgesį prieš tai. Lundbergas atrodė patenkintas. Peteris sutrikęs.

– Ką gi, perduodu šį reikalą į jūsų rankas ir tikiuosi, kad ledai pagaliau pajudės, – tarė Lundbergas.

– Padarysime viską, kas mūsų galioje, – atsakė ji. – Duosiu jums savo telefonus. Štai čia nuovados, bet geriausiai galite su manimi susisiekti per mobilųjį. Jei neprieštarausite, paimsiu suknelę ir virvę?

– Mielai prašom, – atsakė Lundbergas. – Kuo mažiau man reikės tuo užsiiminėti, tuo geriau. Būtų nuostabu, jei bent kartelį galėčiau ramiai padirbėti. Jei ko prireiktų, Peteris yra mano kontaktinis asmuo. Šiuo metu mūsų santykiai labai artimi.

Paslapčia šyptelėjo Peteriui ir šis nuraudo.

Lundbergas, spinduliuojantis vyriškumu, galėjo sau leisti tokius juokus.

Peteris ne.

14

Peteris parvažiavo namo į Osio gatvę metro. Ant kilimėlio prie durų gulėjo dar vienas laiškas iš banko ir pranešįmas, kad pašto korespondencijos siuntą gali pasiimti filiale Folkungo gatvėje.

Laišką iš banko pastūmė į šalį.

Bute pasijuto nejaukiai ir tai jį sunervino. Namai buvo vienintelis ramybės prieglobstis nuo supančio pasaulio ir šios saugios erdvės nesinorėjo prarasti. Jo namai tiesiogine prasme buvo jo tvirtovė. Peteris įniršo supratęs, kad ta velnio moteris nori jo tvirtovę sugriauti. Nusprendė jai sutrukdyti.

Pasiėmęs plastmasinį maišelį sudėjo laiškus, migdomuosius ir švarių drabužių pamainą. Norėjo kuo greičiau išeiti iš buto.

Tarpduryje sustojo ir grįžęs susirado glaudes. Jau ilgokai nebuvo po dušu ir apsilankymas pirtyje tikrai nepakenktų.

Pakeliui užsuko į paštą, pasiėmė sesers laišką ir toliau keliavo į Fošgrenskos baseiną. Valandėlę paplaukiojo, bet greitai pavargo ir nuėjo į pirtį.

Prisiminė kriminalinio skyriaus inspektorę Bodil Anderson. Nerimavo, kaip jos atsiradimas paveiks jųdviejų su Lundbergu susitarimą. Dabar, kilus grėsmei užduotį prarasti, jis suprato, kad ryšys su Lundbergu jam tapo labai svarbus. Viskas sukosi ne vien tik apie pinigus.

Be to, Peteris nervinosi prieš susitikimą Nybro aikštėje. Juk Lundbergo nebus kartu. Vadinasi, bus priverstas būti su ja vienas. Bus priverstas su ja kalbėtis; vien ši mintis vertė jo širdį plakti smarkiau.

Jis nebuvo geras pašnekovas, ypač su moterimis.

Niekada nemokėjo apsieiti su merginomis. Galėjai pamanyti, kad gimė su genetiniu sutrikimu ir pasirodžius moteriai savaime prarasdavo kalbos dovaną.

Po Ingeros apsilankymo jo vaikystės namuose Faktorijos gatvėje jautėsi lyg apžavėtas. Paskui mintys ir fantazijos tapo svarbesnės už ją pačią, ir jis akimis jau nebesekiodavo pavymui mokyklos kieme.

Kai po kelerių metų išgirdo, kad Ingera susižadėjo, ši žinia nė kiek nesujaudino. Ji jau gyveno Peterio širdyje, tapusi nuolatine jo gyvenimo palydove. Niekas negalėjo atimti jo fantazijų, jų bendrų potyrių ir išgyvenimų.

Kai bendraamžiai buvo užsiėmę draugių ieškojimu ir čiupinėjimusi, sėdėjo sau kamaroje namie ir svajojo. O kai atėjo laikas ir jam eiti į medžioklę, buvo taip atsilikęs, kad tikimybė susirasti merginą tapo lygi nuliui.

Kartais šeštadienio vakarais nueidavo į smuklę. Kad nesėdėtų namie vienas. Kartais prie jo prisėsdavo

moterys ir pabandydavo užmegzti ryšį, bet po kurio laiko visos kažkur dingdavo ir niekada nebegrįždavo. Jis dėl to jų nekaltino. Žinojo, kad kelia neapsakomą nuobodulį, nes niekada nesugalvoja, ką pasakyti. Vėliau tai tapo savaime suprantamu dalyku. Jis net nustojo stengtis. Jam tik buvo įdomu, ar atspės, kokią priežastį ji šį kartą sugalvos, norėdama baigti pokalbį. Dauguma paprasčiausiai išeidavo į tualetą. Kitoms skubiai prireikdavo paskambinti. Moteriška fantazija pasirodė esanti beribė, kai reikėdavo sugalvoti, kaip juo atsikratyti.

Peteris buvo patenkintas savo laisva valia pasirinkta vienatve. Vienatvė darė jį nepažeidžiamą. Žmonės nenorėjo jo, bet jam jų ir nereikėjo. Kas vienas, tas stiprus. Jis pats – sau geriausias draugas. Jam nebuvo sunku apsispręsti gyventi tokį gyvenimą.

Po Susanos.

•

Pirmaisiais darbo Stokholmo vietinio transporto įmonėje metais laiką dažnai leisdavo su grupele jaunų autobuso vairuotojų. Jie įkūrė boulingo klubą ir dažniausiai ten žaisdavo ketvirtadienio vakarą, kai daugelis jau būdavo atidirbę rytinėje pamainoje. Kaip buvo įpratęs, ir čia laikėsi atokiau nuo grupės gyvenimo, bet vertino ketvirtadienio vakarus klube. Grupės nariai buvo atsikraustę iš kitų vietovių ir viengungiai, todėl neturėdami kitų pažinčių pamažu ėmė susitikinėti ir savaitgaliais. Kartu nueidavo į smuklę ar į diskoteką. Peteris niekada nebuvo didelis naktinio gyvenimo mėgėjas. Taigi ir per savaitgalio iškylas jis anksčiau nusiplaudavo ir keliaudavo namo. Vienas.

Vieną vakarą draugų įkalbėtas nuėjo švęsti pas bendradarbį. Bute grūdosi daugybė žmonių ir jam norėjosi uždaryti duris iš kitos pusės. Staiga kažkokia mergina įbruko į rankas vyno taurę ir išsitempė šokti. Muzika grojo labai garsiai ir jam nereikėjo kalbėti. Draugeliai rūpinosi, kad vyno taurė vis būtų pilna. Kai butas po kurio laiko ištuštėjo, jis stovėjo apsvaigęs viduryje kambario, rankomis apkabinęs jos liemenį.

Peteris įsimylėjo.

Jie nuėjo pas ją ir permiegojo. Jo patirtis šioje srityje buvo menka, bet pagaliau suprato, apie ką eina kalba.

Rytą pasimylėjo dar kartą. Įkaitęs ir laimingas jis primerkė akis, kad ne taip drovėtųsi.

Jie ir toliau susitikinėjo. Eidavo į kiną ir muziejus arba pasivaikščioti po Jurgordeną. Susana studijavo universitete meno istoriją ir tampė jį po įvairiausias parodas ir vernisažus. Peteris net neįsivaizdavo, kad toks menas egzistuoja.

Jie daug juokėsi. Pirmąkart gyvenime jis papasakojo apie savo tėvą, netekties liūdesį ir apie melą motinai. Atskleidė jai slapčiausius savo sielos užkaborius, bet to nesigailėjo. Juk buvo tvirtai įsitikinęs, kad jie niekada neišsiskirs.

Pagaliau perprato tikros meilės paslaptį, apie kurią kalbėjo ir daugybė sunkiai suprantamų filmų. Kad be baimės, be žodžių ir paaiškinimų gali parodyti kitam, koks esi iš tikrųjų. Kad nereikia baimintis, jog parodęs savo ribotumą ir trūkumus būsi išmestas per bortą kaip nereikalingas balastas.

Šį skaidrų savo gyvenimo periodą vėliau matė šviesiai violetinės spalvos. Pirmą kartą po Laiko prieš tai jis pasijuto visiškai laimingas.

Praėjus šešiems mėnesiams ir devynioms dienoms ji staiga paskambino ir pasakė, kad kitą savaitgalį negalės su juo susitikti. Pagal piešimo iš natūros kurso grafiką turėjo dalyvauti savaitgalio seminare.

Peteris visą savaitgalį sėdėjo namie ir lipo sienomis.

Sekmadienio vakarą manydamas, kad ji tuoj grįš namo, susikrovė krepšin vyną ir sūrį ir nuvažiavo autobusu iki jos namų Riorstrando gatvėje. Namie jos nebuvo, todėl nutarė palaukti prie įėjimo.

Po pusvalandžio ji parėjo. Pamatė iš tolo ateinančią nuo Šv. Eriko aikštės. Ji Peterio nematė. Juokėsi, atrodė laiminga ir tokia graži, kad jam net sumaudė pilvą.

Laikėsi susikabinusi už rankų su šviesiaplaukiu graikų dievaičiu.

Likus maždaug dvidešimčiai žingsnių iki įėjimo, ji pastebėjo Peterį. Pasisukusi į dievaitį kažką pakuždėjo jam ausin ir paleido jo ranką. Vien nuo šio intymaus kuždėjimo Peteriui po kojomis atsivėrė bedugnė. Jo Susana, kuriai priklausė jo siela, stovėjo ir šnabždėjo svetimam vyrui į ausį. Peterį nuo jų skyrė perregima siena. Jis aiškiai matė, kad jiedu priklauso vienas kitam. Jam nereikėjo žodžių. Puikiai suprato ir taip, kad viskas prarasta.

Praėjo pora valandų. O gal sekundžių?

Pagaliau ji prisiartino.

Jos žvilgsnis buvo prirakintas prie gatvės grindinio. Ji nė karto nepažvelgė jam į akis.

– Man nebuvo lengva, – pasakė ji. – Juk žinau, kad be manęs nieko neturi.

Praėjo dar pora valandų. Praraja tarp jų gilėjo.

– Susipažinau su Kristeriu prieš porą savaičių. Jis pozavo piešimo iš natūros kurse. Nieko negalėjau padaryti – iškart įsimylėjau.

Peterio liežuvis priaugo prie gomurio. Taip ir liko prilipęs. Neištaręs nė žodžio, padavė jai krepšį su vynu ir apsisukęs nuėjo.

Tai atsitiko prieš aštuoniolika metų ir tai buvo paskutinis kartas, kai jiedu matėsi.

Vėliau niekada niekuo nebepasitikėjo.

Kai išlindo prie Medborgaro aikštės, laikrodis ant Fošgrenskos fasado rodė po dvylikos dešimt. Nusprendė nusileisti iki Nybro aikštės. Nuėjęs iki Josterlongo gatvės pajuto alkį. Užsuko į pirmą pasitaikiusį restoranėlį, išsirinko stalą prie lango.

Vis dar buvo susinervinęs.

Užsisakęs maisto ištraukė minkštą voką su pamušu, kurį atsiuntė sesuo. Kad nedingtų apetitas, aksominės dėželės iš voko neištraukė. Ėmė skaityti tyrimo rezultatus ir nagrinėti sąrašą.

Pačiame viršuje sesuo siuntė linkėjimus, perspėjo, kad būtų atsargus, ir kvietė artimiausiu metu apsilankyti. Jos kvietime išskaitė nuoširdų norą pasimatyti. Jie iš tiesų retai matėsi, ir ryšys tarp jų nebuvo glaudus. Jei Eva taip nesistengtų jo palaikyti, jis išvis nutrūktų.

Negalėjo paaiškinti, kodėl taip yra.

Peteris žiūrinėjo sąrašą. Pasiskolinęs iš padavėjo rašiklį pažymėjo visas gydymo įstaigas, kurios buvo įsikūrusios Stokholme ir jo apylinkėse. Iš viso rado septynias ligonines, iš kurių buvo atkeliavę dvidešimt keturi mėginiai. Keturi iš Karolinskos ligoninės ir septyni iš Sioderio. Likusias gydymo įstaigas sudarė keturi ambulatoriniai gydymo centrai Stokholmo priemiestyje ir trys motinų gydymo centrai. Šeši mėginiai buvo gauti iš Bekombergos psichiatrijos ligoninės.

Pavalgęs grįžo į Didžiąją Ny gatvę. Pašte padarė sąrašo kopijas ir įsikišo jas į vidinę kišenę.

Į sutartą susitikimo vietą atėjo laiku. Tornbergo laikrodis rodė po dviejų dvidešimt.

Inspektorė atėjo penkios po pusės trijų. Pamatė ją einančią Nybro gatve. Neatrodė, kad ji skubėtų, nes dairėsi pro antikvariato langus. Antikvariatas buvo įsikūręs priešais dramos teatro tarnybinį įėjimą.

Peteris jau laikė pasiruošęs plastmasinį maišelį rankoje. Norėjo, kad jų sutikimas baigtųsi kuo greičiau.

– Ar čia jau viskas? – paklausė ji žvelgdama į maišelį.

– Taip, – atsakė jis. – Tai viskas, ką esu gavęs iš Lundbergo.

Inspektorė tylėdama tyrinėjo jo veidą.

Peteris nesugalvojo, ką daugiau pasakyti, bet kankinanti tyla jos, regis, nė kiek nevargino.

– Tai tiek, – ištarė pagaliau. – Jei dar ką prisiminsiu, paskambinsiu.

Ji kreivai šyptelėjo netikėdama jo žodžiais.

– O kaip galėčiau su jumis susisiekti? – paklausė pagaliau.

Jis neturėjo nė mažiausio noro duoti savo telefono numerį.

– Per Lundbergą.

Peteris keliavo į Karlavegen gatvės pusę ir džiaugėsi, kad pokalbis baigėsi. Perkirtęs Strandvegen gatvę apsisuko ir pamatė, kad ji tebežvelgia jam pavymui. Nusukęs galvą paspartino žingsnius.

Lundbergas sėdėjo ant kėdės prie rašomojo stalo.

– Ar jau susitikai su mūsų mažąja drauge, kriminalinio skyriaus inspektore? – pasidomėjo vos spėjus Peteriui įžengti pro duris.

Peteris linktelėjo galva ir klestelėjo į lankytojams skirtą krėslą. Čia jautėsi ramesnis.

– Ji tikrai lanksti kaip javų kombainas. Įsivaizduok, jei tektų kiekvieną rytą šalia jos pabusti.

Atsilošė kėdėje ir sunėrė rankas už sprando.

– Bet tai, matyt, susiję su jos profesija. Galiu įsivaizduoti, kad mačiusi ji šilto ir šalto ir turbūt tokių dalykų, kurie nebūtinai kursto meilę žmonėms.

– Žinoma, – mandagiai pritarė Peteris.

Kambarys buvo sutvarkytas, sudriskusios užuolaidos nuimtos. Už stiklinių sienų virte virė darbas. Peteris nujautė, kad ne vienas už pertvaros sėdinčių darbuotojų ilgėjosi senosios uždangos.

– Ar pasiliksi savaitgaliui pas mane, ar turi kitų planų? – paklausė Lundbergas.

Peteris net nepagalvojo, kad jau penktadienis.

– Ne, neturiu. Galiu pasilikti.

Jis nenorėjo paleisti Lundbergo iš akių, kol nežinojo, ar tikrai intensyviai dirbs kriminalinio skyriaus inspektorė Anderson. Be to, nenorėjo miegoti savo bute.

– Lota priimamajame turi atsarginį namų raktą. Gali jį pasiimti. Ar dar prisimeni signalizacijos išjungimo ir įjungimo kodą?

Peteris pasirausęs kišenėse ištraukė suglamžytą popiergalį.

– Puiku, – tarė Lundbergas. – Aš dar pasiliksiu. Paskui pakeliui namo nupirksiu kokių skanėstų. Ko norėtum?

Suprato, kad Lundbergui patiktų, jei ką nors pasiūlytų parodydamas, jog turi savo valią ir savus norus. Lundbergas žiūrėjo į jį kaip į sau lygų, tik jis pats ne. Jo didžiausia problema buvo jis pats.

– Būtų puiku, jei parvežtum jūros gėrybių, – atsakė Peteris.

15

Vakarienė buvo nuostabi. Peteris buvo vidutiniškas virėjas, bet vis dėlto suprato, kad Lundbergas puikiai išmanė, kaip elgtis prie viryklės. Patiekė norveginį omarą nuostabaus skonio padaže. Šia proga atkimšo butelį baltojo Elzaso vyno. Peteris perskaitė ant etiketės, kad jis išpilstytas 1979-aisiais, ir nusistebėjo, kad vynas to paties amžiaus kaip ir jo prisiminimai apie Susaną.

Jam truputį svaigo galva, bet apgirtimas buvo malonus, jį užliejo savotiška ramybė.

Per vakarienę kalbėjo nedaug. Peteris tiesiog mėgavosi skaniu maistu ir per daug nesijaudino dėl ilgesnių tylos pertraukėlių prie stalo.

Lundbergas, užgulęs lėkštę, ėmė žaisti su omaro kiauto gabalėliais. Nepakeldamas akių paklausė:

– Kodėl nenorėjai eiti į policijos nuovadą?

Peteris vis dar buvo ramus. Čia jis jautėsi saugiai. Lundbergo tikėjimas juo pravėrė širdyje dureles, pro kurias dabar iš lėto sroveno pasitikėjimas kitu.

– Atvirai šnekant, net pats nežinau kodėl, – atsakė nemeluodamas. – Gal mane išgąsdino tai, kad turiu su SEB banku šiokių tokių rūpesčių.

– Gerai bent tiek, kad nesi įtariamas žmogžudyste! Net truputį sunerimau. Juk nesi iš tų, kurie iškart kelia milžinišką pasitikėjimą.

Lundbergas nusišypsojo.

– Gal yra kas nors, ką turėčiau žinoti, – žiūrėjo Peteriui į akis. – Turiu galvoje, gal po savo stogu priglaudžiau finansinį nusikaltėlį ir saugau nuo bausmės?

Lundbergas vis dar šypsojo, bet Peteris suprato, kad jis iš tikrųjų nori žinoti, kokia dabartinė Peterio padėtis.

Net pats nustebo dėl savo atvirumo. Neslėpdamas nė vienos smulkmenos papasakojo apie firmą, skolą ir Bengtsono apgaulę dėl mokesčių mokėjimo. Papasakojo net apie baimės priepuolius, nors smulkiau ir neaiškino jų dydžio.

Pasakodamas pastebėjo, kad skruostais rieda ašaros, ir susigėdęs prisidengė rankomis veidą. Baigęs kalbėti pasijuto visiškai tuščias. Vos galėjo išsilaikyti ant kėdės, bet pasidalijus našta širdyje palengvėjo tūkstančiu kilogramų.

Lundbergas jį stebėjo. Peteris manė, kad jo akyse išvys panieką, bet pamatė tik švelnų gailestį. Peteris paskubėjo užbėgti jam už akių.

– Dabar, kai sužinojai, koks esu nevykėlis, visiškai suprasčiau, jei norėtum, kad tavo reikalais rūpintųsi tik policija.

Peterio balse nebuvo girdėti nei savigailos, nei užslėpto prašymo pagelbėti. Tiesiog vėl užėmė jam įprastą vietą – pačioje apačioje, kur bato galu jis lengvai paspiriamas.

Lundbergas ilgai nenuleido nuo jo akių. Peteris įrėmė žvilgsnį į grindis. Jau nebesijautė lygiavertis su Lundbergu. Besvoris sėdėjo aukštai vienoje sūpuoklių pusėje, o Lundbergas, abiem kojomis saugiai liesdamas žemę, – kitoje.

Peterio atostogos baigėsi.

– Turėjau kartą draugą, – pradėjo pasakoti Lundbergas. – Jo vardas buvo Janas Ousbekas. Buvome labai artimi. Trankėmės kartu nuo pirmosios dienos mokykloje, drauge praleidome ir jaunystę su visais jos pakilimais ir nuopuoliais. Viską žinojome vienas apie kitą.

Patylėjęs nusijuokė lyg kažką linksmo prisiminęs.

– Kaip bebūtų. Po gimnazijos mūsų keliai išsiskyrė: aš studijavau Upsaloje, o jis liko mieste. Nesimatėme kelerius metus. Paskui grįžau ir įkūriau savo firmą. Man puikiai sekėsi. Prisipažinsiu, tuo metu mūsų draugystė man nelabai rūpėjo. Janas paskambino keletą kartų. Ilgai kalbėjomės telefonu. Kiekvieną kartą jis norėdavo susitikti. Bet aš niekada neturėjau laiko. Teisingiau būtų sakyti – niekada neskirdavau tam laiko. Turėjau pelningesnių užsiėmimų ir pažinojau svarbesnių žmonių, su kuriais vertėjo pasirodyti ir būti pamatytam svarbioje svarbių susitikimų vietoje – Operos bare.

Lundbergas susikryžiavo rankas ant krūtinės.

– Po pusės metų paskambino jo tėvas ir papasakojo, kad jį rado palėpėje. Prakabėjo ten visą savaitę. Jo atsisveikinimo laiškas buvo palindęs po laikraščių krūva, užtai jį taip vėlai surado. Paaiškėjo, kad jį

buvo prislėgusios rimtos finansinės problemos ir jis tiesiog nebeištvėrė.

Lundbergas gurkštelėjo vyno.

– Ši žinia mane pribloškė. Pirmąkart gyvenime supratau, kad visi kada nors mirsime. Kad laikas turi ribas. Už tų metų pelną apmokėjau jo skolas. Vėliau stengiausi labiau rūpintis savo draugais. Geriau nelaukti iki kito karto, nes jo galbūt niekada nebebus. O pinigų daugiau užsidirbti galima visada.

Minutėlę patylėjo.

– Aišku, lengva kalbėti tam, kuris uždirba daugiau nei gali išleisti, – savikritiškai tarė.

Kalbėdamas Lundbergas nuėjo prie kiniško stiliaus spintelės ir įsipylė stiklą viskio. Peteris papurtė galvą leisdamas suprati, kad jis nenori.

– Nežinau, kaip su tavimi yra, Peteri Brulinai. Galbūt tu man primeni Janą. Galbūt įneši kitos spalvos į šiaip jau gana vienspalvį mano pažįstamų ratą. Tu spinduliuoji neapsimestinį tikrumą. Tai reta tuose visuomenės sluoksniuose, kuriuose man tenka sukinėtis. Tau aplinkiniai neturi didelės įtakos, tu visada lieki savimi. Dar nesu sutikęs tokio kaip tu. Suprantu, kiek daug jėgų kainavo papasakoti savo istoriją. Tau tai reiškia tą patį kaip šuniui apnuoginti gerklę ir parodyti priešininkui, kad yra nugalėtas.

Keletą sekundžių buvo tylu. Lundbergas siurbtelėjo gerą gurkšnį viskio ir kalbėjo toliau:

– Neleisiu tau taip lengvai išsisukti. Net neketinu leisti viską mesti. Dirbk ir toliau prie savo užduoties, kaip esame susitarę, ir aš, velniai griebtų, net minties neturiu, kad tau nepasiseks. Įrodyk sau, man ir tai

jaučio nuotakai, kad nepasiduosi ir pats sutvarkysi šį reikalą. Garantuoju šimtaprocentinę paramą. Bet net nemanau padėti išspręsti tavo finansinių problemų, kol neįrodei, ką gali. Turi pats kovoti, kad sutvarkytum savo bėdas. Nenorėčiau prarasti mūsų draugystės vien tik dėl to, kad tu iki gyvenimo pabaigos jaustumeisi prislėgtas dėkingumo naštos. Tada niekada nežinočiau, ar tu iš tikrųjų noriai bendrauji su manimi, ar tik iš dėkingumo. Sugebi daugiau nei pats tuo tiki, Peteri Brulinai! Ir tai jau įrodei. Tik niekas iki šiol to nepastebėjo. O mažiausiai tu pats.

Peteris nustojo verkęs. Nurimęs sėdėjo ir žiūrėjo į Lundbergą, o tas susipylė paskutinius viskio lašus į gerklę.

Kambaryje buvo visiškai tylu.

Durys Peterio viduje plačiai prasivėrė. Visas kūnas stebėjosi stipria šviesa, kuri apšvietė vidų. Kiekviena jo esybės dalelė suvokė, kad atsitiko kažkas neįtikėtinai nuostabaus.

Jis rado tikrą draugą.

16

Savaitgalį nė neprisiminė, kad egzistuoja ta velnio boba. Peteris savo kambaryje vartė knygas. Ulofas dirbo apačioje, pasiskleidęs popierius ant valgomojo stalo.

Šeštadienio vakarą parsivežė picos iš Ektorpo centro ir žiūrėjo per televizorių gana sudėtingą filmą. Nė vienas pernelyg daug nekalbėjo, bet atrodė, kad abiem gera vienas kito draugijoje.

Sekmadienį ilgai vaikščiojo po Saltšio Diuvnesą, nukeliavo net iki Nakos gamtos draustinio. Grįžo namo tik pradėjus temti.

Nė vienas neužsiminė apie penktadienio vakaro pokalbį. Išsakyti žodžiai sutvirtino ryšį tarp jų. Nebebuvo reikalo dar kartą perkramtyti senas problemas. Peteris žinojo – jam nebereikia kovoti, kad Lundbergas jį gerbtų. Dabar tereikėjo įrodyti, kad jis to vertas.

Pirmadienio rytą Ulofas išvažiavo į darbą, o Peteris liko namie ir nusprendė paskambinti į vieną vietą.

Ulofui išėjus, name pasidarė nejaukiai tylu. Nors buvo graži ir šviesi diena, Peteris pasijuto nemaloniai. Įsijungė radiją, kad pamirštų tylą.

Susirado telefonų knygos geltonuosius puslapius ir surinko Bekombergos psichiatrinės ligoninės numerį. Pasidėjęs Evos sąrašo kopijas ant valgomojo stalo paprašė, kad pakviestų ką nors iš laboratorijos.

Nauja pasitikėjimo savimi banga teikė drąsos rizikuoti viską statant ant vienos kortos.

– Aš esu docentas Peras Vilanderis. Skambinu iš Infekcinių ligų kontrolės instituto. Reikėtų jūsų pagalbos skubiu reikalu. Bendradarbiaujame su policija tiriant vieną nusikaltimą. Į policijos saugumo skyrių slaptais kanalais pateko kraujo mėginys. Įtariame, kad jis paimtas iš vieno jūsų psichiatrinės ligoninės paciento. Kraujyje aptikome labai retą ir pavojingą ligos sukėlėją klomodiną Ch_2. Tiksliai nežinome, kieno šis mėginys, bet nepaprastai svarbu kaip galima greičiau rasti pacientą ir su juo bendravusius asmenis. Mūsų duomenimis, kraujo davėjas buvo moteris. Maždaug keturiasdešimties metų. Kraujo mėginys paimtas devyniasdešimt šeštųjų kovo mėnesį. Duomenys nepatikrinti, bet įtariame, kad ji maždaug prieš mėnesį gydėsi jūsų įstaigoje.

Savaitgalį Peteris suko galvą, kodėl gi velnias kurį laiką liovėsi siųsti savo rašliavą Lundbergui. Šią priverstinę pertrauką pati minėjo viename laiške.

Peteris kalbėjo toliau:

– Ši baisi infekcinė liga kelia grėsmę gyvybei. Mes, tiesą sakant, nebesitikime, kad ta pacientė dar gyva. Bet jei taip būtų, labai svarbu kuo greičiau ją

nustatyti, kad galėtume užkirsti kelią galimiems mirties atvejams.

Moters balsas kitame laido gale buvo sutrikęs ir išsigandęs:

– Galiu paieškoti kartotekoje, bet turbūt suprantate, kad mūsų informacija neviešinama. Pirmiausia turiu gauti ligoninės vadovybės leidimą

– Žinoma, suprantu, – atsakė Peteris. – Bet prašom paskubėti. Didelė tikimybė, kad užsikrėtė ir jūsų įstaigos personalas. Liga plinta lašeliniu būdu per orą. Patys turėtumėte būti suinteresuoti kuo greičiau mums padėti. Net aš užsikrėčiau tirdamas tą mėginį. Šiuo metu esu gydomas, bet dar toli gražu iki visiško pasveikimo. Dar kartą prašau – nedelskite atsakyti!

– Pakartokite prašom savo vardą. Kaip galiu su jumis susisiekti? – paklausė ji.

– Jei rasite pacientę, kurios kraujo mėginys buvo paimtas mano minėtu laikotarpiu, prašom skambinti tiesiai į Normalmo policijos skyrių kriminalinio skyriaus inspektorei Bodil Anderson.

Davė inspektorės telefono numerį.

– Mane patį kamuoja sunkios šios ligos pasekmės. Laukiu operacijos, todėl greitai nebegalėsiu dalyvauti tyrime. Beje, tos moters kraujo grupė nulinė, o rezus faktorius teigiamas. Turėtų padėti ieškant. Juk ši kraujo grupė ne tokia dažna, todėl savaime atkris nemaža dalis pacientų. Būčiau be galo dėkingas, jei malonėtumėte pacientės pavardę mano vardu nufaksuoti ir į vidaus tyrimų skyrių policijoje. Fakso numeris šeši šeši trys dvylika devyniolika, aš esu docentas Peras Vilanderis. Taip sutaupytume

daug brangaus laiko. Širdingai dėkoju už pagalbą ir nepamirškite, kad žmonių gyvybė jūsų rankose! Ar teisingai prisimenu jūsų vardą – Solveiga Gran?

Peteris padėjo ragelį.

Po pusantros valandos paskambino Ulofas.

– Sveikas. Mūsų bendra pažįstama iš policijos ką tik skambino ir ieškojo tavęs. Man regis, ji įniršusi.

– Aha, – atsakė Peteris ramiu balsu, – ne pirmas kartas. Perskambinsiu jai ir pakviesiu po valandos susitikti pas tave darbe. Tinka?

– Žinoma. Atvažiuok taksi, tik paprašyk, kad išrašytų sąskaitą. Galėsiu deklaruoti kaip su darbu susijusias išlaidas.

Peteris išlipo iš taksi prie Liovstedo gėlių parduotuvės. Dirbo tas pats pardavėjas kaip ir praeitą kartą. Jis baugščiai žvilgtelėjo į Peterį.

– Ar neradote galerijos? – paklausė sunerimęs. – Visą laiką žvalgiausi tos moters, bet niekur nemačiau. Kitaip būčiau iškart pranešęs. Garbės žodis!

– Galeriją radau, – tarė Peteris. – Dėkui už pagalbą.

Paskui pasilenkė prie pardavėjo ir pritildęs balsą tarė:

– Per vieną slaptą operaciją, kad nukreipčiau dėmesį, buvau priverstas duoti jūsų numerį. Ar man kartais neatėjo faksas?

Vyras kaip išgąsdinta žiurkė šmurkštelėjo į biurą. Po dešimties sekundžių grįžo rankoje laikydamas popieriaus lapą.

– Docente Vilanderi, – sušnabždėjo jis, – prisiekiu, nieko neskaičiau.

– Puiku, – pagyrė Peteris ir sulankstęs lapą įkišo į vidinę kišenę. – Ir niekam nė žodžio! Tai mano slapyvardis.

Išėjo iš parduotuvės. Tik pasukęs už kampo greitomis išlankstė popieriaus lapą. Perskaitė dailiu raštu surašytus šešių moterų vardus ir pavardes, asmens kodus ir adresus. Tada apsisukęs vėl grįžo į gėlių parduotuvę.

– Norėčiau nusiųsti Soveigai Gran į Bekombergos ligoninės laboratoriją dvidešimt geltonų rožių.

Paėmęs kortelę užrašė:

„Širdingai dėkoju. Jūsų pagalba svaresnė nei nujaučiate. Pagarbiai docentas Peras Vilanderis".

Sumokėjus už puokštę piniginė liko visiškai tuščia.

Kai Peteris įžengė pro duris, kriminalinio skyriaus inspektorė Bodil Anderson jau stovėjo agentūros „Lundbergas & Co" vestibiulyje. Jis per sekundę suvokė, kad Ulofas, norėdamas paerzinti, inspektorę privertė laukti. Tik išvydusi Peterį Lota pranešė, kad Ulofas Lundbergas pasiruošęs juos priimti, ir atsiprašė inspektorės, kad teko palaukti.

Vos spėjus užverti duris Anderson kreipėsi į Peterį:

– Kaip drįstate naudotis mano vardu per savo neteisėtus tyrimus! – praplyšo ji. – Manote, kad nieko nenutuokiu? Kaip manote, velniai rautų, kas gali atsitikti, kai mano vardas staiga išnyra pramanytuose telefoniniuose pokalbiuose? Kai iš patiklių žmonių

išviliojama slapta informacija? Galėčiau jus suimti ir visam laikui uždaryti į policijos nuovadą, į kurią užeiti taip akivaizdžiai bijotės. Šitaip nesielgiu tik todėl, kad nenoriu kelti audros stiklinėje vandens ir atkreipti į save dėmesio. Iki šiol galėjau pasigirti nepriekaištinga reputacija ir tikiuosi, kad jūsų kvailas poelgis niekada neišlįs į paviršių. Bet pažadu, jei dar kartą kas nors panašaus nutiks, per sekundę įkišiu į belangę!

Ulofas žiūrėjo pakaitomis tai į Peterį, tai į ją. Peteris visiškai nesijaudino. Ji nieko negalėjo jam padaryti. Jam pavyko tai, kas jai nebūtų pavykę. Peteris mėgavosi šia situacija, nes jautė, kad ji irgi viską suprato.

– Tik dėl vienintelio dalyko esu patenkinta – ligoninėje jie taip ir nerado nė vieno tinkamo asmens, – tęsė Bodil Anderson įpykusi.

Peteris pažvelgė į jos pusę.

– Keista, – tarė jis, traukdamas iš vidinės kišenės popieriaus lapą. – Man atsiuntė šešių kandidačių vardus.

Po trumpos tylos ji su neapykanta pažvelgė į jį. Žengė žingsnį ir išplėšė iš jo rankos popieriaus lapą. Greitai akimis permetė, kas parašyta, ir jos veidas dar labiau paraudo. Peteris žvilgtelėjo į Ulofą. Šis nusišypsojęs pamerkė akį.

Kambaryje tvyrojo tyla. Būtum galėjęs išgirsti net oru perduodamą infekcinės ligos sukėlėją. Peteris ir toliau liko ramus.

– Patikrinsiu, ko sąrašas vertas, – tarė ji sukdamasi link durų.

– Jei jūs nieko prieš, norėčiau nukopijuoti. Ulofai, ar nerastum kartais netoliese kopijavimo aparato?

Ulofas plačiai nusišiepė ir eidamas pro šalį pačiupo lapą iš Bodil Anderson rankos.

– Padarysiu, šefe, kaip liepėte.

17

Kriminalinio skyriaus inspektorė Bodil Anderson paliko agentūrą gerokai įsiutusi. Naujų jėgų įgavęs Peteris užsidarė posėdžių kambaryje, kad apsvarstytų tolesnius tyrimo žingsnius.

Mėgavosi kylančia drąsa, tiesiog juto, kaip ji šakojosi ir plėtėsi pamažu apimdama kiekvieną kūno dalį.

Seniai pamiršo, kad naujai aptikti pėdsakai – tai loterija.

Vien Bodil Anderson veido išraiška buvo neprastas atlygis už įdėtas pastangas.

Ulofas įėjo ir užvėrė paskui save duris.

– Ką tik paskambino iš Sofiahemeto. Aš nesergu sifiliu.

– Na, sveikinu, – tarė Peteris ir šyptelėjo.

– Vadinasi, neturėjau su ja anksčiau jokių reikalų, jei ji iš tiesų taip ilgai serga. Turiu pripažinti, ši žinia kelia nuotaiką. Ir anksčiau buvau pakankamai išrankus.

Peteris toliau žiūrinėjo sąrašą.

– Skambinėjau ir tikrinau kitus variantus. Štai Margareta Lundgren jau mirė, ją galime išbraukti iš sąrašo.

– Manai, kad to užtenka, – atsiduso Ulofas.

Peteris pakėlė akis ir suprato, kad Ulofas pajuokavo.

– Lena Ljungren prieš aštuonis mėnesius persikėlė gyventi į Malmę. Sužinojau informacijoje, – tęsė jis. – Taigi sąraše lieka keturi vardai. Visi adresai, regis, teisingi.

– Puikiai padirbėta! Žinojau, kad taip ir bus, – tarė Ulofas ir pamerkė akį.

Nuo pagyrų Peteris išraudo. Norėdamas paslėpti sutrikimą, pakėlė telefono ragelį ir surinko numerį iš sąrašo.

– Ar kalbu su Karin Siodergren?

– Taip, – tarė dvejojantis balsas.

– Skambinu iš „Dagens Nyheter" prenumeratos skyriaus. Norėčiau pasiteirauti, ar jums šiandien laiku pristatė laikraštį.

Ulofas pakėlė antakius, šypsodamas papurtė galvą ir išėjo iš kambario.

– Ką pristatė? – paklausė moteris kitame laido gale.

Vis dar nebuvo tikras, ar balsas jam pažįstamas.

– Ar gavote šiandien laikraštį ir kuri dalis jums labiausiai patiko?

Norėjo priversti ją kalbėti.

– Neprenumeruoju jokių laikraščių. Kas bebūtum, palik mane ramybėje! Čia yra žmonių, kurie mane globoja. Jei nepasisaugosi, pasiųsiu vieną tiesiai į ausį.

– Ką gi, daugiau jūsų nebetrukdysiu, – tarė Peteris ir padėjo ragelį.

Neįmanoma nuspręsti, ar čia tikrai velnio balsas, bet ištarti žodžiai stumtelėjo ją įtariamųjų sąraše į pirmąją vietą.

Daugiau niekam neskambino.

Nuėjo papasakoti Ulofui apie pokalbį. Pasibeldęs stumtelėjo duris. Lundbergas pakėlė ranką lyg norėdamas jį sustabdyti. Peteris lyg sumuštas šuo – susikūprino ir atbulomis traukėsi iš kambario. Lundbergas laikė telefono ragelį prie ausies. Susierzinęs suraukė kaktą ir papurtė galvą rodydamas, kad Peteris jį ne taip suprato. Davė ženklą prisiartinti ir ranka parodė į ragelį.

Peteris suprato, kad kitame laido gale velnias.

Žinojo, kad turi reaguoti greitai. Skubiai pakilo ir kiek galėdamas tyliau užvėrė duris. Nubėgo prie telefono aparato priimamajame ir paskubomis surinko 90 000.

Kaip bebūtų, per televiziją juk matė porą trejetą detektyvinių filmų.

– Numeris negalioja. Prašome rinkti 112.

Nuspaudęs mygtuką iš naujo surinko numerį ir pagalvojo, kiek mirštančiųjų sukaupę paskutines jėgas vargo rinkdami 90 000, kad klausydamiesi informacijos apie numerio pasikeitimą numirtų.

– Bendrosios pagalbos centras klauso.

– Padėkite! Noriu atsekti, iš kurios vietos šiuo metu mums skambina. Tai labai skubu!

– O su kuo kalbu?

– Mano vardas yra Peras Vilan…

Lundbergas išėjo iš kambario.

Peteris sekundę padvejojęs padėjo ragelį.

Abudu grįžo į biurą. Užvėręs paskui save duris Lundbergas linktelėjo.

– Tai buvo ji.

Aiškiai matyti, kad išsigando. Toliau kalbėjo pritildytu balsu:

– Ji visą laiką šnabždėjo, todėl turėjau labai susikaupti, kad suprasčiau, ką kalba.

Peteris nekantravo išgirsti, ką ji pasakė.

– Ji užsiminė, kad greitai vėl turėsiu progą nusiųsti savo pasiuntinį į Liovstedo gėlių parduotuvę. Galėsiu užsakyti laidotuvių vainiką savo nešvankiai svainei. Paskui apkaltino, kad nužudžiau savo žmoną, kad ji žinanti, kaip tai padariau. O su mano svaine ji norinti išbandyti, ar jos metodas tinkamas.

Lundbergas pervargęs papurtė galvą.

Peteris pajuto kylančią baimę. Kad ir ką darytų, ji visada keliais žingsniais greitesnė už jį. Jautėsi lyg vaikytųsi paskui rudens vėjo nešiojamą sudžiūvusį lapą. Stenkis nesistengęs, o pavyti niekaip negali. Kai manydavo, kad pavyko prisiartinti, naujas vėjo gūsis nunešdavo jį toliau.

– Privalau įspėti Kerstiną, – tarė Lundbergas ir ėmė vartyti užrašų knygelę.

Suradęs numerį siekė telefono ragelio.

– Peteri, gal galėtum paskambinti Bodil Anderson? Noriu, kad policija pradėtų klausytis mano telefoninių pokalbių.

Lundbergas įjungė garsiakalbį ir surinko numerį. Nuskambėjus porai signalų pasigirdo balsas:

– Kerstina Tilberg.

– Sveika, čia Ulofas. Kaip sekasi?

– Sveikas. Tai bent sutapimas! Ruošiausi tau skambinti. Norėjau papasakoti, kad vakar sutikau tavo naują pažįstamą. Begėdi! Kodėl nieko nesakei?

– Ko nesakiau?

– Kad pagaliau susipažinai su kita moterimi! Atleidžiu vien dėl to, kad ji iš tiesų nepaprastai maloni. Tarp kitko, pakviečiau jus abu kada pas mane vakarienės. Taigi dabar naudojuosi proga ir perduodu tau kvietimą asmeniškai.

Lundbergas užmerkė akis.

Peteris grįžo į posėdžių kambarį. Susirado Anderson numerį ir giliai įkvėpė oro.

– Kriminalinio skyriaus inspektorė Bodil Anderson.

Jo pasitikėjimas savimi ėmė svyruoti. Ir šiaip nebuvo per tvirčiausias, bet dabar išjudo kertinis akmuo.

– Čia kalba Peteris Brulinas, padedu Ulofui Lundbergui.

Ragelyje tyla.

– Jam skambino į darbą ir grasino. Jis pageidauja, kad policija ateityje klausytųsi jo telefoninių pokalbių.

– Ką gi, kokie norai!

– Taigi, jei ji vėl skambintų, galbūt galėtumėte atsekti, iš kur. Norėjau pats paskambinti policijai, bet nespėjau.

Išgirdo, kaip inspektorė suprunkštė.

– Kuo gi grasino? – paklausė ji.

– Grasino, kad užmuš jo svainę, ir skiedė, kad Lundbergas nužudęs savo žmoną, – atsakė Peteris.

– Suprantu, jei jis nerimauja dėl pirmojo grasinimo, bet manau, kad į antrąjį rimtai nežiūri. Kitaip tai būtų posūkis nauja įdomia linkme.

Peteris nesugalvojo, ką atsakyti, ir ji tęsė:

– Iš patirties žinau, kad tokie grasinimai ypač retai įvykdomi. Dažniausiai siekiama sukelti aukai baimę ir pagarbos jausmą. Savaime aišku, stengsimės apsaugoti Lundbergo svainę, visų pirma ją įspėsime. O gal jau tai padaryta?

– Ulofas šiuo metu kalba su ja telefonu. Ar ji gali tikėtis policijos apsaugos? – paklausė jis.

Bodil Anderson prunkštelėjo dar garsiau.

– Deja, praėjo laikai, kai galėjome į kairę ir į dešinę dalyti žmonėms asmeninę apsaugą. Šitaip būna nebent jūsų primityviame detektyviniame romane, kuriuo akivaizdžiai vadovaujatės per savo tyrimą. Be to, policijoje ir pasiklausymo aparatai šimtais nesimėto. Šiuo metu susitelkė nepaprastai daug kitų tyrimų, kuriems teikiame pirmenybę.

Ji nutilo lyg laukdama jo reakcijos, bet jis nesileido išprovokuojamas.

– Patikėkite, Lundbergas tikrai ne vienintelis, kurį terorizuoja nežinomas asmuo. Vien ant mano stalo guli tuzinas panašių bylų, o jo byloje, pripažinkime, iki šiol niekas nenukentėjo.

Peteris jautė, kaip širdis daužosi krūtinėje, bet jis nepasidavė pagundai numesti ragelį. Nenorėjo, kad būtų jos viršus. Nenorėjo parodyti, kad nedrįsta susiremti su ja net per telefoną.

Sunkiai nurijo seiles ir sukaupė drąsą.

– Kodėl taip manęs nemėgstate? Kuo jums nusižengiau, kad šitaip su manimi elgiatės?

Ragelyje tyla. Paskui ji atsakė:

– Viskas labai paprasta – man nepatinka žmonės, kurie įsitikinę, kad puikiausiai išmano mūsų darbą. Tikri nuliai, kurie įsivaizduoja esą kažko verti.

Kaip reikės viską papasakoti Lundbergui, kad šio neištiktų širdies infarktas? Jam būtinai reikia pagerinti santykius su Bodil Anderson. Darėsi vis aiškiau, kad vien dėl prestižo ji mieliau leis velniui pabėgti nei sutiks, kad kas kitas ją susektų. Tegul sau galvoja, kad yra pranašesnė už jį, kol jo neapleidžia jausmas, kad pats kontroliuoja situaciją.

Peterio smegenys įtemptai dirbo. Neturėjo patirties, kaip geriausia numaldyti moterį, bet žinojo, kaip tokiu atveju elgtis su vyrais.

– Atleiskite, jei jums susidarė įspūdis, kad nepakankamai gerbiu jūsų sugebėjimus ir patirtį. Puikiai žinau, kad galiu iš jūsų tik pasimokyti. Suprantu, kad neteisingai pasielgiau, paminėdamas jūsų vardą per pokalbį su Bekombergos ligoninės personalu. Tiesiog rimtai nesusimąsčiau apie pasekmes, todėl atsiprašau dėl savo elgesio.

Net nepastebėjo, kad kalbėdamas sukryžiavo po stalu dešinės rankos pirštus. Pastarąjį kartą tai darė meluodamas mamai. Matyt, šis refleksas įaugo į kraują.

Ragelyje spengianti tyla.

– Akimis permečiau jūsų sąrašą, – pagaliau tarė inspektorė. – Kai turėsiu daugiau laiko, patikrinsiu tų asmenų duomenis.

Peteris nutylėjo, kad du iš šešių jau patikrinti. Nusprendė, geriau pasakys progai pasitaikius kitą kartą.

Ji tęsė:

– Perduokite Lundbergui nuo manęs linkėjimus. Tegul nusiperka telefono aparatą, kuris rodo skambinančiojo numerį. Kainuoja nebrangiai. Tada matys, kas jam skambino. O jei pati rasiu ką įdomaus, pranešiu.

Peteris išgirdo skambant kitą telefoną.

– Turiu eiti prie kito aparato. Manau, netrukus pasimatysime, – pasakė Bodil Anderson ir padėjo ragelį.

Peteris nebuvo visiškai tikras, ar iš tikrųjų valdė situaciją, ar vis dėlto nugalėtoja liko ji.

Padėjęs telefono ragelį nusprendė kuo mažiau turėti su ja reikalų. Po kiekvieno jųdviejų susitikimo ar pokalbio jo valandų valandas neapleisdavo bjauri savijauta.

Lundbergas baigė pokalbį su svaine. Susinervinęs nuėjo prie stiklinės pertvaros ir nematančiu žvilgsniu spoksojo į savo darbuotojus.

– Policija turi pagaliau rimtai užsiimti šiuo reikalu! Ji jau įsisuko į mano giminių ratą. Kerstina iš pradžių nenorėjo manimi patikėti! Ta boba susirado ją bibliotekoje, apačioje prie Sveavegen gatvės, ir prisistatė kaip Marie Larson. Ji paistė, kad Kerstiną atpažino iš mano nuotraukų albumo, ir pripliurpė, kad mes slapta draugaujame daugiau kaip metus! Kerstina, aišku, labai nustebo, bet apsidžiaugė, kad

pagaliau išdrįsau užmegzti ryšį su kita moterimi. Išprotėsiu! Tikriausiai artimiausiu metu ji griebsis ir mano klientų!

– Ar papasakojai, kad grasino?

Lundbergas atsisuko į jį.

– Kerstina pažadėjo būti atsargi. Dėl savęs ji nesibaimina, bet kilus bent menkiausiam įtarimui iškart skambins į policiją. Ką pasakė Anderson?

Peteris nurijo seiles.

– Šiuo metu jie neturi laisvų pasiklausymo aparatų, todėl ji siūlo įsigyti numerius rodantį telefono aparatą. Be to, kai tik turės laiko, pradės tikrinti Bekombergos sąrašo duomenis.

Lundbergas pakratė galvą.

– Taip, būtų tikrai gaila, jei bedirbdami sprogtų nuo tokio krūvio, – atsiduso. – Tau teks ir toliau viskuo rūpintis, Peteri. Būčiau dėkingas, jei pirmiausia nupirktum tą aparatą. Parnešk iškart du. Turėsiu ir namie. Ar reikia pinigų?

Peteris apsidžiaugė, kad jis pasidomėjo. Kaip tik rengėsi prabilti šia tema.

– Būtų neblogai. Mano piniginė beveik tuščia, – atsakė jis.

Lundbergas tylėdamas išrašė čekį ir ištiesė ranką.

Peteris nepažvelgęs į sumą, įsikišo čekį piniginėn. Lundbergas giliai įkvėpė.

– Planuoju šiandien anksti grįžti namo. Jaučiuosi nuvargęs. Pirmadieniais Katerina tvarko namus, bet apie antrą baigia darbą. Važiuosi su manimi ar grįši vėliau?

Peteris turėjo kitokių planų.

– Pakeliui į namus užsuksiu pas Karin Siodergren.

Lundbergas klausiamai pakėlė antakius.

– Tai viena kandidatė iš mūsų sąrašo, – paaiškino jis. – Neseniai kalbėjau su ja telefonu ir susidomėjau. Ji gyvena Bergo gatvėje 35.

– Tik būk atsargus, – tarė Lundbergas. – Nieko nedaryk skubotai. Jei pasirodys, kad tai ji, paskambink mūsų draugei iš policijos. Štai, imk mano mobilųjį.

Peteris paėmė telefoną ir Lundbergas parodė jam pagrindines funkcijas.

– Baterija beveik išsikrovusi, todėl geriau laikyk išjungtą, kol prireiks. PIN kodas yra nulis penki nulis trys. Jei spausi raides, išeina Olof[10]. Lengva įsiminti. Tik nebūk per daug drąsus, kad nepatektum į keblią padėtį.

– Nesiversiu per galvą. Nesu jau toks drąsuolis, kaip kai kurie mano!

Ulofas šypsojo.

Peteris nustebo sugavęs save juokaujant. Ilgai to nedarė.

[10] Olof – taip švediškas rašomas vardas Ulofas.

18

Išėjęs į Karlavegen gatvę išsitraukė iš piniginės čekį. Ant jo puikavosi užrašas 10 000 kronų. Iškart įsikišo atgal ir bailiai apsidairė lyg jaudintųsi, kad kas neapiplėštų.

Seniai neturėjo tiek pinigų.

Už poros kvartalų užsuko į banką, kad pasiimtų grynuosius. Pusę sumos pervedė į savo sąskaitą, kad galėtų naudotis banko kortele. Teko sumokėti 50 kronų pervedimo mokestį, nes bankas buvo ne jo. Bet Peteris nusprendė, kad gali sau leisti tokią prabangą.

Kad nepriprastų peržengti finansinių galimybių ribų, tyčia nevažiavo taksi, o nuėjo į metro. Juk nežinia, kiek laiko prireiks gyventi iš šių pinigų.

Išlipo Fridhemo aikštėje, pirmiausia nuėjo į „Telijos" parduotuvę ir nupirko du numerius rodančius aparatus. Paskui keliavo į Bergo gatvę. Kai priėjo prie 35 numerio, pastebėjo, kad namas stovi tiesiai priešais policijos būstinę. Tai turbūt turėtų

veikti raminamai, bet sąmonę užkariavo fantazijos. Įsivaizdavo ant sienų priklijuotas išdidintas savo nuotraukas. „Peteris Brulinas – ieškomas mokesčių vilkintojas“. Pasistatė apykaklę ir ant veido užsitraukė šaliką.

Karin Siodergren gyveno antrame aukšte. Lauko durys buvo užrakintos. Jis keletą minučių dvejojo.

Penktame aukšte gyveno E. ir K. Lundeliai. Peteris paspaudė mygtuką.

– Taip? – atsiliepė moteris.

– Atleiskite, kad trukdau. Aš esu Karlsonas iš pirmo aukšto. Kodas neveikia, o aš pamiršau pasiimti laukujų durų raktą. Gal galėtumėte mane įleisti?

Durys suzirzė ir atsirakino. Peteris įėjo laiptinėn. Kažkur iš viršaus išgirdo klausiant:

– Ar lauko durys atsidarė?

– Taip! Dėkui už pagalbą!

Buto durys trinktelėjo ir laiptinėje įsigalėjo tyla.

Peteris tyliai sėlino laiptais aukštyn ir jautėsi kaip vagis. Negalėjo atsikratyti šio jausmo, nors ir bandė save įtikinti, kad viską daro ne dėl savęs, o dėl kito žmogaus. Susimąstęs pasiekė antrą aukštą ir prisipažino, kad apgaudinėja pats save. Tačiau prisipažinimas jį greičiau juokino nei kėlė sąžinės graužatį.

Antrame aukšte buvo matyti trejos durys. Karin Siodergren vidurinės. Kadangi visos buvo be akučių, išdrįso prikišti ausį prie Siodergren buto durų.

Neišgirdo nė menkiausio garselio.

Į galvą šovė mintis. Ištraukęs iš vidinės kišenės mobilųjį su sąrašu surinko Karin Siodergren telefono numerį. Telefonas sučirškė penkis kartus ir jis išgirdo apsimiegojusį balsą:

– Alio.

Tučtuojau išjungė mobilųjį ir įkišo atgal į kišenę. Patyliukais nulipo laiptais ir išėjo pro laukujes duris. Atplėšė galelį lipnios juostos nuo numerių aparato dėžės ir atsargiai užlipdė ant mygtuko su Siodergren vardu.

Apsidairęs perėjo į kitą gatvės pusę. Ten stovėjo krovininė mašina. Pro jos priekinį langą pats nesirodydamas galėjo puikiai stebėti 35 numerį. Vėl ištraukė mobilųjį ir paskambino Karin Siodergren. Ji atsiliepė per sekundę.

– Kas čia? – piktai paklausė.

– Laikraštis „Dagens Nyheter". Apgailestauju, kad neseniai jus sutrukdžiau. Suklydau, nes lauke ant jūsų skambučio mygtuko pakeistas vardas. Noriu pranešti, kad kartais jūsų globėjai nepraeitų pro šalį. Ką tik mačiau vieną keistai besidairantį.

Po minutės prasivėrė laukujės durys. Išvydęs iškart suprato, kad tai ne velnias. Ši moteris geriausiu atveju metro trisdešimties ir maždaug šešiasdešimties metų. Tai jį nustebino, nes pagal asmens kodo duomenis ji turėjo būti gerokai jaunesnė. Koks sunkus buvo jos gyvenimas, jei taip sumurkdė ir prieš laiką pasendino. Prisiminė motiną ir pirmąkart susigėdo dėl tokių savo darbo metodų. Jo motinos gyvenimas baigėsi, kai jai buvo trisdešimt treji. Paskui ji tik seno, kol numirė.

Karin Siodergren nuplėšė lipnią juostą ir įniršusi apsidairė po gatvę.

– Prakeikti idiotai! – garsiai sušuko, kad net nuaidėjo tarp namų.

Peteris, slėpdamasis už krovininės mašinos, susigūžė. Kai vėl pakėlė galvą, moteris buvo dingusi laiptinėje. Pažadėjo sau jos daugiau niekada nebetrukdyti.

Namo parvažiavo taksi. Kruopščiai išbraukė Karin Siodergren vardą iš savo sąrašo.

Liko trys vardai.

Vakare pavalgė prie televizoriaus. Ulofas buvo išvargęs ir nešnekus. Peteris papasakojo, kad išbraukė Karin Siodergren iš sąrašo, tik nepaaiškino kodėl. Ulofas tikriausiai manytų, kad jis pasielgė protingai, bet Peteris per daug nesididžiavo, jog apgaudinėjo sergančią moterį. Kitą kartą elgsis taktiškiau.

Po žinių Ulofas tarstelėjo, kad ketina eiti gulti. Norėjo lovoje perversti porą knygų, kad tinkamai pasiruoštų rytdienos darbiniam susitikimui.

Ulofas ruošėsi į vonios kambarį.

– Gali palikti koridoriuje šviesą, – tarė. – Smagiau, kai ne visur tamsu.

Išgirdęs savo žodžius atsiduso, papurtė nuvargusią galvą ir dingo už durų.

Peteris dar žiūrėjo pasaulio futbolo čempionato atrankos varžybų rungtynes tarp Švedijos ir Škotijos. Rungtynėmis pernelyg nesidomėjo, bet sporto

komentatorių šneka nuo seno veikė raminamai. Tie garsai skleidė kažkokį saugumo ir jaukumo jausmą. Kai tik per televiziją rodydavo sportą, prie ekranų susiburdavo savotiška bendruomenė. Atrodė, kad visus žiūrovus staiga susiejo laidai, kyšantys iš milijonų šviečiančių ekranų. Prieš ekraną visi lygiateisiai. Keistuoliai, jauni, seni, raiši ir paliegę – visi kartu nerimavo ir vylėsi to paties. Lyg didelė šeima.

Miegas užspaudė akis prieš baigiantis rungtynėms. Pabudo Ulofui išėjus iš vonios kambario ir palindo po dušu.

Po dešimties minučių gulėjo lovoje jausdamas, kaip migdomieji, išvaduodami nuo nemigos, maloniai sklinda po jo kūną.

Jautėsi ramus ir saugus.

600 metrų nuo jo Saltšio Diuvneso stotelėje sustojo traukinys. Į peroną išlipo moteris. Už dviejų vagonų prasivėrė durys. Konduktorius iškišo ranką ir davė mašinistui ženklą važiuoti toliau. Po poros minučių ji liko viena.

Eidama nieko nesutiko. Po penkių minučių buvo prie Lundbergo sklypo ribos. Nėjo mažu takeliu, vedančiu tiesiai prie namo, bet perkirto sklypą skersai. Pasnigę buvo nedaug, todėl lengvai rasdavo pėdai vietos ant neapsnigto žemės plotelio. Žemė buvo įšalusi ir kieta. Ji nepaliko pėdsakų.

Iš koridoriaus ir pro vieno kambario užuolaidas smelkėsi šviesa. Kitur buvo tamsu.

Ji laukė.

Niekur neskuba.

Po kurio laiko apėjo namą. Visur buvo tamsu, net ir kitoje namo pusėje. Tik pro vieną langą, pro užuolaidų kraštelį, smelkėsi silpna šviesa.

Pėdą vis dar skaudėjo, bet pastarosiomis dienomis maudžiantis skausmas kiek aprimo. Seniai išmoko išverti skausmą, bet noras juo pasidalyti su kitu vis didėjo. Šis troškimas tapo toks nenumaldomas, kad negalėjo tverti.

Greitai.

Greitai ateis jos eilė.

Ji tykino aplink namą. Lyg laukinis tigras suko ratus aplink savo grobį. Greitai, oi, greitai jis klūpos priešais ją ant kelių, maldaus pasigailėti ir atleisti. Jis bus jos valioje. Tegul ir jis pajunta tą skausmą, kurį jai teko iškentėti.

Jis užmokės jai už kiekvieną minutę.

Vos tvardėsi.

Pritykino prie apšviesto kambario. Atsistojo ant pirštų galų ir pažvelgė pro užuolaidų plyšį.

Ten gulėjo jis.

Miegojo pravėręs burną. Seilės plona srovele tekėjo per skruostą. Bjaurėdamasi stebėjo.

Ją sprogdino neapykanta. Jis guli ten visiškai bejėgis. Kovojo su savimi, kad išdaužus langą nepultų ant jo.

Jis taip lengvai neišsisuks.

Iš pradžių tegul kenčia. Paskui sugniuždys jį.

Miegodamas jis apsivertė ir veidas dingo iš akių. Stebėjo jo nugarą, kuri kvėpuojant tolygiai kilnojosi.

Greitai, pagalvojo ji. Netrukus tu būsi mano. Greitai ateis mano eilė.

Paskui nutykino, kad įvykdytų savo planą.

19

Peteris pabudo anksti. Kitaip nei įpratęs, liko gulėti lovoje. Radijo laikrodis rodė 06:52. Suieškojo P1 kanalą ir klausėsi septintos valandos ryto žinių.

Mintyse planavo dieną. Turėjo patikrinti dar tris adresus. Tada pamatys, ar jo žaidimas loterijoje buvo veltui. Pusę aštuonių nuėjo į vonios kambarį ir nusiskuto. Paskui grįžęs į kambarį apsirengė. Lauke vis dar buvo tamsu. Radijo laikrodis rodė 07:49. Tiesą sakant, jau turėtų būti prašvitę. Nuėjo į virtuvę patikrinti, ką rodo laikrodis ant mikrobangų krosnelės. Gal radijo laikrodis jo kambaryje sugedo.

Tik koridoriuje prisiminė, kad neseniai klausėsi septintos valandos žinių. Kažkas buvo ne taip.

Visame name tamsu, nors į akį durk, tik koridoriuje vis dar švietė iš vakaro uždegta lempa.

Nuėjo prie panoraminio lango, sudėjo rankas ir pažiūrėjo tarsi pro žiūronus. Tamsu kaip kape. Lauke nematyti net šviesios dėmelės.

Širdis ėmė daužytis. Ar jis vis dar sapnuoja?

Išėjęs į koridorių surinko siganlizacijos išjungimo kodą ir pravėrė lauko duris.

Staigi ryški šviesa lyg suvirinimo aparato liepsna jį visiškai apakino.

Iš pradžių nieko nesuprato. Apsisukęs pažvelgė į tamsų namą. Basomis žengtelėjo ant laiptelių.

Nepatikėjo savo akimis.

Visi namo langai buvo nudažyti juodai. Kažkas juos labai kruopščiai nupurškė. Pro stiklą negalėjo prasiskverbti joks šviesos spindulėlis.

Jis greitomis apsidairė. Sodas tuščias. Prie laukujų durų mūro plyšyje pamatė įspraustą rožinį voką. Įsinešė jį vidun ir paskubomis užrakino duris. Pakeliui pas Ulofą į miegamąjį sudegė visas šviesas.

Pabeldė į uždarytas duris.

Iškart išgirdo Ulofo balsą:

– Kas yra?

Peteris pravėrė duris.

– Pažiūrėk, kas atsitiko. Turi pats pamatyti.

Ulofas pašoko ir ranka siekė chalato, kybojusio ant pakabos prie durų.

– Kiek valandų? – paklausė išėjęs koridoriun.

– Greitai aštuonios. Kažkas juodai nupurškė visus langus. Užtat taip tamsu.

– Kas, po velnių, čia darosi! – susijaudino Ulofas. Miegai dar nebuvo išsiblaškę ir jis spoksojo į Peterį nesuprantančiomis akimis.

– Šį laišką radau prie durų.

Peteris ištiesė rožinį voką.

Ulofas dairėsi suglumęs. Paskui nuėjo į svetainę ir atsisėdo ant sofos. Peteris uždegė lempą ir atsistojo

jam už nugaros. Ulofo skaitymo akiniai gulėjo ant stalelio prie sofos, užsidėjo juos. Tuo tarpu Peteris perskaitė per jo petį.

IEŠKOK MEILĖS – NIEKADA JOS NERASI
BĖK NUO MEILĖS – JI IMS TAVE PERSEKIOTI

Apačioje pasirašyta inicialais EG.

Peteris nubėgo į savo kambarį ir pačiupo Solveigos Gran iš Bekombergos ligoninės laboratorijos sąrašą. Kažką prisiminęs metė žvilgsnį į sąrašą ir grįžo į svetainę.

– Atrodo, radome ją! Elisabet Gustavson. Falu gatvė 11. Ji iš mūsų sąrašo!

Pakišo Ulofui popierių po nosimi.

– Tučtuojau ten važiuoju.

Peteriui išlakstė visi miegai. Jis nesitvėrė savame kailyje, nes laimėjo loterijoje.

– Palauk, – tarė Ulofas. – Važiuosiu kartu. Gal čia kokie spąstai.

– Kodėl turėtų būti? Juk ji nė nenutuokia apie mūsų sąrašą. Galbūt, kaip policija sako, čia viskas labai paprasta. Ji vis drąsėja ir šiek tiek viliasi, kad ją rasi. Be to, ji greičiausiai mano, kad visiškai nepavojinga palikti savo inicialus. Kaip manai, kiek žmonių Stokholme pasirašytų sutrumpinimu EG? Esu tikras, kad šimtai tūkstančių.

– Prakeikimas, juk šiandien mano susitikimas. Nebegaliu jo atšaukti.

Ulofas įnirtingai svarstė.

– Pažadėk, kad vienas nesiartinsi prie jos ir nepradėsi jokių kalbų. Tik išsiaiškink, ar tai tikrai ji. Paskui ten eisime kartu, – tarė.

Kiek padvejojęs Peteris paklausė:

– Gal vis dėlto reikėtų paskambinti Bodil Anderson?

– Žinai, – atsakė Ulofas, – ji tikriausiai labai užsiėmusi ir tikrai neturės laiko iki liepos! Ne, išsiversime patys. Svarbiausia, kad nesugalvotum be manęs vaidinti didvyrio.

Peteris šypsojo.

Ulofas išėjo ant priebučio laiptų apžiūrėti nudergto namo.

– Prakeikta kiaulė, – tik tiek pasakė.

Ne tik langai, bet ir namo fasadas buvo nuteptas juodai. Teks perdažyti visą namą.

– Pirma aplankysime Elisabet Gustavson, o paskui paskambinsiu Bodil Anderson ir viską pranešiu.

Taip nusprendė Lundbergas.

20

Po pusantros valandos Peteris išlipo iš taksi Šv. Eriko gatvėje. Vairuotojas sustojo ties sankryža su Falu gatve. Namai stovėjo arti gatvės. Nė vienoje gatvės pusėje nebuvo matyti įėjimo į kiemą, taigi lauke pasislėpti nebuvo kur.

Jis priėjo prie 11 namo. Prie laukujų durų aptiko aparatą kodui surinkti. Vardų su mygtukais nebuvo matyti, bet laiptinės viduje pamatė mėlyną iškabą su gyventojų pavardėmis. Elisabet Gustavson gyveno trečiame aukšte.

Jis apsidairė. Kitoje gatvės pusėje pamatė nedidukę tabako parduotuvėlę. Piniginėje susiradęs seną autobuso vairuotojo pažymėjimą kirto gatvę.

Vyras prie prekystalio atrodė ne švedų kilmės. Jis pasiteiravo, ko Peteris pageidautų.

– Man reikėtų jūsų pagalbos, – atsakė Peteris. – Aš esu inspektorius Peras Vilanderis iš Normalmo policijos skyriaus.

Pamosavo priešais nosį pažymėjimu ir įsikišo kišenėn.

Neatrodė, kad vyras būtų išsigandęs, jis greičiau nustebo ir susidomėjo.

– Seku vieną asmenį, kuris, mūsų įtarimu, gyvena ano namo laiptinėje. Norėčiau kurį laiką pasilikti ir pažiūrėti, kas įeina ir išeina iš ten.

– Mielai prašom, jūsų draugija bus maloni.

Vyras perkėlė per prekystalį kėdę ir, pastatęs prie lango, pasiūlė atsisėsti.

– Ar tyrimas labai slaptas? O gal galite truputį, kad nereikėtų paskui nušauti, papasakoti? – paklausė šypsodamas.

– Geriausia, kad žinotumėte kiek įmanoma mažiau, – atsakė Peteris stengdamasis kalbėti reikšmingu balsu.

– Gerai, – sutiko vyras. – Mano vardas Ahmedas. Ar norite kavos?

– Ačiū, būtų ne pro šalį, – melavo Peteris.

Į vidų užsuko pirkėjas ir nusipirko cigarečių. Jam išėjus, Ahmedas dingo savo mažos parduotuvėlės užkaboriuose.

Peteris išgirdo, kaip jis įjungė kavos aparatą. Po poros minučių grįžo ir ištiesė jam puodelį juodos kavos. Ant puodelio buvo matyti Švedijos vėliava.

– Puikiai kalbate švediškai, – tarė Peteris.

– Gyvenu čia jau dvidešimt antrus metus. Per tą laiką šiek tiek pramokau, o ko dar nežinau, vaikai namie moko.

Peteris pažvelgė į tuščią gatvę. Pravažiavo vienas kitas automobilis ir viskas. Kiek tolėliau ant asfalto lesinėjo balandžiai. Jis paragavo kavos. Ji buvo tokia stipri, kad beveik ašarojo akys. Stengėsi nerodyti grimasų.

Po dešimties minučių pamatė ją besileidžiančią Šv. Eriko gatve. Per sekundę pamiršo savimi pasitikinčio policininko vaidmenį ir išsigandęs susigūžė už stovo, ant kurio buvo išdėlioti laikraščiai ir žurnalai. Vos nugertą puodelį pastatė ant lentynos. Tada patraukė žurnalus „Savaitės įvykiai“, „Žiūrėk“ ir „Klausyk“ į šalį, kad geriau matytų pro langą. Užtikrintais žingsniais ji artinosi prie vienuolikto namo. Be abejonės, tai – velnias.

– Ar tai ji? – paklausė Ahmedas, pastebėjęs Peterio nerimą.

Peteris neatsakė. Nenorėjo būti nemandagus, bet tiesiog prarado amą. Ši moteris, pažeisdama visus gamtos dėsnius, jį veikė net pro langą. Nors juos skyrė gatvė, langas ir laikraščių stovas, Peteris vis vien negalėjo suvaldyti jį apėmusio gyvuliškos baimės jausmo.

Prie įėjimo į laiptinę ji surinko kodą ir atidarė duris. Buvo bežengianti vidun, bet staiga apsisuko kaip žaibo nuplieksta ir pažiūrėjo tiesiai į tabako parduotuvę. Peteris beveik apvirto aukštielninkas. Lyg būtų jam trenkusi. Kai vėl pažvelgė pro langą, ji jau buvo perkirtusi pusę gatvės ir tiesiu taikymu artinosi prie jo slėptuvės. Jį apėmė panika. Keturiomis rėpliojo į kambarėlį, kur Ahmedas neseniai virė kavą. Tik spėjo užlįsti už prekystalio, kai staiga išgirdo prasiveriant lauko duris. Greitomis susirietęs ant grindų įsispraudė tarp prekystalio ir Ahmedo kojų.

Ahmedas nustebęs pažvelgė žemyn. Prikišęs prie lūpų smilių Peteris tylomis maldavo Dievo ir Alacho, kad Ahmedas jo neišduotų.

– Ko pageidaujate? – paklausė pardavėjas.

Peteriui atrodė, kad praėjo amžinybė, kol ji atsakė:

– Taigi aš ir galvoju.

Be jokios abejonės, tai buvo ji. Nuo jos balso ėmė pykinti.

– O ką galėtumėte pasiūlyti? – tęsė. – Gal turite ką nors ypatingo ar netikėtino?

Ahmedas nieko neatsakė, o Peteris buvo tikras, kad velnias žino, jog jis susirietęs slepiasi po prekystaliu. Nieko negalėjo būti bjauriau, kaip susitikti gulint prie jos kojų.

Ahmedas nežiūrėdamas žemyn atsakė:

– Neįsivaizduoju, ką galėčiau pasiūlyti. Ką mėgstate?

Vėl tyla. Peteriui atrodė, kad ji tęsėsi keletą ilgų minučių. Girdėjo, kaip ji vaikšto po parduotuvėlę.

– Ką gi, – tarė dvejodama, – tie saldainiai – guminukai, guminiai žmogeliukai, tikrai skanūs. Galima tik stebėtis, kad jų užtenka taip ilgai. Kramtai kramtai, čiulpi čiulpi ir niekada nenusibosta. Gal turite kartais tokių?

– Manau, kad ne, – atsakė Ahmedas. – Bet anoje lentynoje yra guminių žiurkyčių. Tuose geltonuose maišeliuose.

Peteris girdėjo, kaip nuėjusi ji paėmė šiugždantį maišelį saldainių. Jis neprisiminė, ar bent kartą įkvėpė nuo tada, kai ji peržengė slenkstį. Tikriausiai parduotuvė skamba nuo besidaužančios širdies. Širdies dūžiai aidėjo galvoje. Nedrįso kvėpuoti, kad jo neišgirstų. Reikia sukandus dantis dar kiek laiko užgniaužti kvėpavimą.

– Gerai, – išgirdo jos balsą. – Žmogeliukai ar žiurkytės, jokio skirtumo. Kiek kainuos?

– Aštuonias kronas penkiasdešimt.

Jo krūtinės ląsta greitai sprogs. Vos beįstengė sulaikyti kvėpavimą, baisiai norėjosi įtraukti oro. Nors akyse ėmė mirgėti, vis vien iš paskutiniųjų sukando dantis ir toliau kentė skausmą, nes bijojo būti aptiktas.

Ant prekystalio suskambo byrančios monetos.

– Iki pasimatymo, – tarė ji.

Išgirdo tolstančius žingsnius ir kad prasivėrė durys.

Tada mirgantys taškeliai susiliejo ir akys visai aptemo.

21

Kai atsipeikėjo, Peteris vis dar tebegulėjo už prekystalio. Ahmedas pasilenkęs vėdavo tos dienos vakariniu laikraščiu protarpiais patapšnodamas per skruostą.

– Ei! Ar girdite mane?

Balsas aidėjo vis arčiau ir arčiau, kol pagaliau Peteris pravėrė akis.

– Kas atsitiko? – paklausė Ahmedas. – Mirtinai išsigandau. Kaip atrodytų, jei paskambinčiau į policiją, o jie atėję rastų už prekystalio mirusį kolegą. Imigrantas negali sau leisti tokių dalykų!

Peteris apdujęs atsisėdo. Vis dar skaudėjo plaučius.

– Ar ji mane pamatė? – paklausė jis.

– Esu beveik tikras, kad ne, – atsakė Ahmedas. – Apalpote ar kas atsitiko?

– Tiesiog užsnūdau, – tarė Peteris. – Pastaruoju metu daug dirbau.

Atsistojęs nusibraukė nuo kelnių dulkes.

– Dėkoju už pagalbą. Tikrai labai padėjote.

Jis nuėjo prie durų, o Ahmedas tik pakraipė galvą. Peteris, pasistatęs apykaklę, įtraukė galvą tarp pečių ir išėjo iš parduotuvėlės.

Net nežvilgtelėjęs į vienuoliktą namą tekinomis pasileido link Šv. Eriko gatvės. Susistabdė pro šalį važiavusį taksi ir paprašė nuvežti į Karlavegen gatvę 56.

Ulofas dar nebuvo grįžęs iš darbinio susitikimo, bet Lota pasiūlė palaukti biure. Peteris pasiprašė įleidžiamas į posėdžių kambarį. Jam nesinorėjo į biurą su stiklinėmis pertvaromis.

Kai tik Lota užvėrė duris, pakėlęs ragelį surinko Bodil Anderson darbo numerį. Niekas neatsiliepė. Tada pabandė paskambinti į mobilųjį.

– Kriminalinio skyriaus inspektorė Anderson.

Jis vis dar jautėsi prastai ir ta jos baisi Suomijos švedų tarmė varė iš proto.

– Sveiki, čia Peteris Brulinas. Tas, kuris padeda...

– Žinau, kas jūs esate. Tęskite!

Pasijuto lyg nevykęs mokinys. Prakeikta boba.

– Aš ją radau. Turiu ir adresą.

Keletą sekundžių buvo tylu.

– Kaip gi šį kartą sužinojote? Gal neteisėtai įsiveržėte į svetimus namus ar dar ką neteisėtą padarėte, kaip praeitą kartą?

Jis pajuto, kaip paraudo veidas.

– Šį kartą ne. Tiesiog įdėmiai peržiūrėjau sąrašą, kurį esu davęs ir jums. Tiesą sakant, net nebuvo labai sudėtinga.

Dabar tyla užtruko dar ilgiau.

1:1.

– Koks jos vardas?

– Elisabet Gustavson, gyvena Falu gatvėje 11.

Išgirdo, kaip sušlamėjo popieriai.

– Gimusi penkiasdešimt penktųjų birželio aštuntą dieną. Ar jūs tikras, kad tai ji?

– Taip, visiškai tikras, – atsakė nemeluodamas.

– Gerai, norėčiau, kad palauktumėte nesiimdamas jokių veiksmų. Nuvyksiu pas ją rytoj rytą. Šiandien privalau atlikti begalę svarbesnių pavedimų.

Peteris nepatikėjo savo ausimis.

– Pamiršau paminėti, kad ji šiąnakt lankėsi pas Lundbergą ir juodai nupurškė langus. Nuniokojo visą namą! Ar to neužtenka, kad skubiai reaguotumėte? Kas gali žinoti, ką ji padarys šią naktį? Manau, Ulofas būtų be galo dėkingas, jei imtumėtės kokių nors veiksmų tuoj pat!

Bodil Anderson tylėjo. Jis tiksliai nežinojo, ar rezultatas persisvėrė 2:1 jo naudai, ar ji tiesiog rinkosi naują ginklą puolimui.

Moteris prabilo pasikeitusiu balsu.

– Jau minėjau, bet priminsiu iš naujo. Nesikiškite į mano darbą! Pati puikiai išmanau, ką man daryti. Iš patirties galiu pasakyti, kad ši moteris nekelia jokios rimtos grėsmės Lundbergo gyvybei. Ant mano stalo laukia krūva tikrų grasinimų nužudyti. Todėl sakau paskutinį kartą – būsiu pas ją rytoj rytą. O jūs su Lundbergu nedrįskite net prisiartinti prie Vasastano[11], kitaip asmeniškai pasirūpinsiu, kad

[11] Vasastan – miesto dalis, priklausanti Normalmo rajonui Stokholmo centre.

atsakytumėte prieš visą policijos pareigūnų būrį. Ar suprantamai pasakiau? Puiku.

Ji numetė ragelį Peteriui nespėjus nieko atsakyti.

Po dešimties minučių iš susitikimo grįžo Ulofas. Peterio pulsas kiek aprimo. Jis iškart papasakojo Ulofui džiugią naujieną apie Elisabet Gustavson.

– Ką gi, skambinam Bodil Anderson. Po galais, kaip laukiau šios akimirkos. Tu esi genijus, Peteri, – tarė Ulofas iš džiaugsmo trindamas rankas.

Jau ėjo prie telefono. Peteris dvejojo nenorėdamas gadinti geros nuotaikos.

– Tiesą sakant, jau skambinau jai...

– Ir ką?..

Ulofo šypsena sustingo veide.

– Ji sakė, kad palauks iki rytojaus ryto, – susigėdo Peteris lyg būtų dėl to kaltas.

– Velniai rautų!

Lundbergas staiga įniršo.

– Tie idiotai nepajudino nė pirštelio, o kai pateiki ant sidabrinio padėklo sprendimo atsakymą, tai jie net neturi laiko tuo pasirūpinti. Prakeikti diletantai. Koks jos telefono numeris?

Peteris kaupė drąsą. Jis baiminosi, kad Lundbergas nenukreiptų į jį savo pykčio.

– Deja, manau, kad nieko gero iš to nebus. Ji gerokai įširdo, kai paprašiau, kad nedelsiant imtųsi veiksmų.

Lundbergas papurtė galvą lyg negalėtų patikėti savo ausimis.

– Ką gi, – tarė jis. – Jų valia, išsiaiškinsime viską patys. Iki šiol puikiai sekėsi be jų pagalbos. Kur ji gyvena?

Peterio smegenys perskilo į dvi dalis. Viena vertus, žinojo, kad Lundbergas visai pasius, jei pasakys, kad Anderson jiems kategoriškai uždraudė ten važiuoti. Be to, Lundbergas suprastų, kad Peteris ir vėl leidosi jos įsakinėjamas. Kita vertus, privalo įspėti Lundbergą, kad neišvengs keršto, jei pasipriešins jos draudimui.

Lundbergas jau ėjo link durų, ir Peteris nustūmė pastarąją mintį į šalį. Vis dėlto jautėsi nemaloniai.

Jie paprašė taksisto, kad privežtų iki pat vienuolikto namo įėjimo. Kol Lundbergas mokėjo, Peteris išlipo iš taksi. Jo mėginimas dingti nepastebėtam nuėjo niekais. Ahmedas iškišo iš parduotuvėlės galvą ir šūktelėjo:

– Sveiki dar kartą! Ar geriau jaučiatės?

– Ačiū, geriau, – atsakė jis ir atsuko nugarą, rodydamas, kad pokalbis baigtas.

Lundbergas klausiamai pažvelgė į Peterį, paskui į Ahmedą, bet Peteris apsimetė, kad nepastebėjo jo žvilgsnio.

Žengęs prie įėjimo Lundbergas susikeikė, nes paaiškėjo, kad be kodo neįeis. Supykęs trūktelėjo duris.

Lauko durys buvo neužrakintos.

Peteriui dilgtelėjo, kad jau buvo pakliuvęs į panašią situaciją. Jo viduje nuaidėjo įspėjamasis signalas.

Lundbergas nedvejojo nė sekundės – užtikrintais žingsniais energingai lipo aukštyn. Peteris žengė iš paskos, atsilikęs per porą metrų. Vien nuo minties, kad greitai vėl ją pamatys, širdis krūtinėje ėmė plakti dvigubai greičiau.

Lundbergas paskambino į duris.

Niekas neatsakė.

Luktelėjęs vėl paskambino. Skambino primygtinai ilgai, tačiau durų niekas nepravėrė. Paskui paklebeno durų rankeną. Peteris norėjo jį sulaikyti, bet jau buvo per vėlu. Durys plačiai prasivėrė.

– Ulofai, geriau einam iš čia, – maldavo jis. – Anderson gana aiškiai pasakė, kad pati imsis šio reikalo.

Lundbergas prunkštelėjo ir žengė į koridorių.

– Alio! – riktelėjo.

Jokio atsako.

Peteris prisiartino prie slenksčio, bet toliau eiti nedrįso. Lundbergas žengė dar vieną žingsnį vidun.

Koridorius buvo ankštas, prikimštas batų ir drabužių. Ant grindų Peteris pamatė velnio rankinę. Jį supykino.

– Ar yra kas nors namie? – pašaukė Lundbergas.

Niekas neatsiliepė.

– Eime, Ulofai, iš čia. Geriau palaukim jos gatvėje. Nemanau, kad elgiamės visiškai teisėtai. Einam.

Lundbergas atsisuko ir nustebęs pasižiūrėjo.

– Nuo kada tau parūpo, kas teisėta, o kas ne? – paklausė kreivai šypsodamas ir dingo Peteriui iš akių.

– Beje, negalėčiau tvirtinti, kad ji mums parodė gerą pavyzdį, – tęsė Lundbergas.

Bjauru stypsoti laiptinėje, bet eiti vidun buvo dar nemaloniau. Be to, Peteris jautė stiprų poreikį kontroliuoti situaciją ant laiptų.

– Iš tikrųjų teisingai pataikėme, – išgirdo Lundbergo balsą iš buto gilumos. – Ateik ir įsitikink.

Peteris dvejojo.

Paskui apsisprendęs peržengė slenkstį. Nuslopinęs norą koridoriuje nusiauti batus įėjo vidun.

Tai buvo vieno kambario butas su virtuve. Lundbergas stovėjo pasilenkęs prie rašomojo stalo. Tas kambarys buvo ir svetainė, ir miegamasis. Lundbergas kairėje rankoje laikė iškėlęs pakelį rožinių vokų, o dešine rodė į fotografiją, kabančią ant sienos virš paklotos lovos. Peteris pagalvojo, kad nuotrauka greičiausiai daryta prieš dešimt metų. Pusnuogis Lundbergas šypsodamas pozavo ant saulės nutvieksto tiltelio.

– Ji pagrobė šią nuotrauką iš mano namų. Čia mane nufotografavo per konferenciją, kurią mūsų agentūra organizavo prieš keletą metų.

Peteris apsidairė.

Ant grindų mėtėsi plastmasinis maišelis, bet šiaip kambarys buvo iki panagių sutvarkytas. Ant baltai dažytų sienų nė paveikslėlio. Daiktai ir baldai kambaryje priminė oficialią ligoninės ar kokios gydymo įstaigos atmosferą. Vienintelis asmeninis daikčiukas buvo Lundbergo fotografija. Net užuolaidos atrodė lyg ką tik nukabintos iš ligoninės laukiamojo.

Peteris kilstelėjo vieną maišelio galą.

– Štai ir naktinės išvykos įkalčiai, – tarė jis.

Lundbergas priėjęs nužvelgė keturis dažų purškiklius.

– Čia tai bent vietelė, – tarė jis. – Ką ji, dėl Dievo meilės, manyje rado? Jei būčiau šiek tiek jaunesnis ir ne toks pavargęs, beveik įsižeisčiau!

Jie nuėjo į virtuvę. Ir ten viskas pedantiškai sutvarkyta. Kriauklėje nė lašelio vandens.

Staiga išgirdo laiptinėje balsus.

Lundbergas sustingo, o Peterį apėmė panika.

Išlėkė į koridorių lyg tai būtų gyvenimo ar mirties klausimas, pradarė duris, kurios, jo manymu, turėjo vesti į vonios kambarį ir tuoj pat užsirakino iš vidaus.

Peterį apsupo tamsa. Kažkur ūžė ventiliacija, per ją negirdėjo, kas vyksta už durų. Rankomis grabinėjo ieškodamas šviesos jungiklio. Neradęs prie durų, toliau grabaliojo tamsoje. Atsirėmė į kriauklę ir žingtelėjo atgal. Atsitrenkė į kažką sunkaus ir minkšto, tai nuo smūgio nutolo. Jis apsisuko. Užčiuopė šiurkščią medžiagą. Toliau lietė kažką minkštą ir suglebusį, smegenys liepė tai tučtuojau paleisti iš rankų.

Kai padarė, ką liepė smegenys, staiga suvokė, kas tai buvo.

Ranka.

Kažkas pasibeldė į duris ir tą pat akimirką užsidegė šviesa.

Dešimt centimetrų nuo Peterio veido kybojo velnias su virve ant kaklo. Virvė buvo pritvirtinta prie lubų.

Jis metėsi prie durų ir bandė atrakinti jas, bet rankos jo neklausė. Per sekundę regos laukas susiaurėjo iki tunelio angos dydžio, ūžimas ausyse pasidarė nepakenčiamas. Jis išgirdo, kad rėkia. Kumščiais trankė į duris, kurios tą pat akimirką atsidarė. Stačia galva išvirto į koridorių tiesiai prie Lundbergo kojų. Šliau-

žė ant pilvo toliau nuo vonios kambario ir susirietė ant grindų prie koridoriaus durų.

– Tikra velniava! – išgirdo Lundbergą šaukiant.

Po poros sekundžių Lundbergas pasilenkė prašydamas kvėpuoti ramiau. Rankose jis vis dar laikė peilį, kuriuo atrakino vonios duris.

– Turim pranešti policijai, – tarė Lundbergas.

Peteris negalėjo suvaldyti savo kvėpavimo. Jam durstė rankų plaštakas ir pėdas. Nors drebėjo visu kūnu, vis tiek sugebėjo prieštaraudamas papurtyti galvą.

– Negalima,– išstenėjo Peteris.

Pabandė porą kartų giliai įkvėpti oro.

– Bodil Anderson mums kategoriškai uždraudė čia eiti. Ar pamiršau pasakyti?

Lundbergas atsistojęs pamąstė minutėlę.

– Mums reikia iš čia greičiau dingti, – pagaliau tarė.

Įkišęs peilį į palto kišenę padėjo Peteriui atsikelti. Užmetęs Peterio ranką sau ant peties, atsargiai pro durų plyšį ištyrė, ar netyko kelyje pavojus. Peteris greičiau nušliaužė nei nulipo laiptais. Apačioje Lundbergas atrėmė jį į sieną ir išsitraukė mobilųjį.

– Prakeikimas, vėl išsikrovė baterija.

Peteris parodė pirštu į tabako krautuvėlę. Lundbergas vargais negalais atidarė duris ir nutempė į jo petį besiramstantį Peterį per gatvę.

Ahmedas laukė jų pravėręs duris. Lundbergas pasodino Peterį ant kėdės, kuri nuo ryto tebestovėjo prie lango.

– Ar turite telefoną? – pasiteiravo.

Pardavėjas galva parodė į kambarėlį už prekystalio.

Lundbergas nuėjo iškviesti taksi.

Ahmedas pažvelgė į Peterį, kuris vos ne vos sėdėjo.

– Prasta diena, ar ne? – paklausė. – Gal galėčiau pasiūlyti šokoladinio torto?

22

Peteris gerai neprisiminė, kaip parsigavo namo. Lundbergas beveik nešte parnešė jį ir paguldė į lovą. Paskui surado raminamųjų, jų turėjo dar nuo tada, kai pats buvo kritiškos būklės po Ingrid mirties.

Peteris klusniai išgėrė ir iškart užmigo.

Pramiegojo visą laiką neramiai vartydamasis. Kai pabudo, iš vidaus sprogdino nepakeliamas galvos skausmas. Buvo be dešimt šešios. Suprato, kad išmiegojo beveik šešiolika valandų.

Galvą taip skaudėjo, kad nusprendė pasilikti lovoje. Prisiminė vakar dienos įvykius ir susijaudino. Pulsas padažnėjo.

Kiekvienas širdies dūžis, rodės, susprogdins galvą. Jį pykino.

Stenėdamas pakilo. Šiaip ne taip nusigavo iki vonios. Iš tuščio pilvo nieko neišvėmė. Pasilenkęs prie kriauklės nurijo keletą gurkšnių vandens tiesiai iš krano.

Krūptelėjo, kai prilietė rankomis kriauklę. Pirštų galai prisiminė ne prasčiau nei smegenys. Ji vilkėjo

savo rudą paltą. Juodi plaukai kiek nuslinkę į šoną ir per skruostą raitėsi šviesi kviečių spalvos garbanėlė. Ant ausies kabojo nusmukę saulės akiniai. Jos plačiai išplėstos akys priekaištingai žiūrėjo į jį. Peteris žinojo, kad šio vaizdo niekada nepajėgs ištrinti iš atminties.

Išėjęs iš vonios pamatė Lundbergą.

– Kaip jautiesi? – paklausė šis.

– Nežmoniškai skauda galvą. Gal turi vaistų nuo galvos skausmo?

Lundbergas iš spintelės vonioje ištraukė dvi tabletes nuskausminamųjų.

– Ar nereikėtų iš pradžių ko užvalgyti? – paklausė. – Jau ilgokai nieko neturėjai burnoje.

– Turbūt reikėtų. Tik kad mane pykina.

– Eik ir atsigulk, atnešiu sumuštinį.

Lundbergas pasuko į virtuvę. Po kiek laiko grįžo nešinas stikline pieno ir sumuštiniu su sūriu. Vis dar jausdamas šleikštulį Peteris palindo po antklode. Tylėdamas pavalgė. Paskui išgėrė dvi tabletes nuskausminamųjų.

Pykinimas kiek aprimo.

Lundbergas atsisėdo ant kėdės prie rašomojo stalo ir išsiblaškęs timpčiojo susinarpliojusį telefono laidą. Paskui paėmė ragelį ir, paleidęs žemyn, laikė už laido, kol šis besisukdamas atsinarpliojo. Vėl padėjo ragelį ant telefono.

Abudu tylėjo.

Lyg susitarę neprakalbo apie praėjusios dienos įvykius. Regis, viskas išsisprendė, bet jie buvo dar labiau prislėgti nei vakar dienos rytą. Peteris nesuvokė, kaip jautėsi Lundbergas. Pačiam rodėsi, lyg

būtų savomis rankomis jai ant kaklo užnėręs kilpą ar pastūmėjęs ją šiam kraupiam žingsniui. Jis vaizdavosi, kad viskas būtų kitaip baigęsi, jei būtų klausęs kriminalinio skyriaus inspektorės Bodil Anderson ir nėjęs į uždraustą vietą. Nors ir suprato, kad tai netiesa, vis vien negalėjo nuvyti karčių minčių.

Staiga jie patys tapo nusikaltėliais. Tokiais kaip velnias. Jie neteisėtai įsibrovė į butą ir laiku nepranešė apie lavoną. Jei policija sužinos, kad jų būta ten, tikrai pasirodys įtartina. Velnio terorizavimas baigėsi, su užduotimi susidorota, bet tai nepraskaidrino to slegiančio ir nemalonaus jausmo, kuris graužė iš vidaus.

Jei galėtų, pasiliktų lovoje ir niekada nebesikeltų.

– Vis tiek teks paskambinti Bodil Anderson, – pagaliau tarė Lundbergas.

Peteris užmerkė akis.

– Jei jau nepaskambinom vakar, keistai atrodys, jei skambinsim šiandien. Ji juk vis vien ruošėsi ten eiti. Nueis ir pati pamatys. Geriau palaukiam, kol ji mums paskambins.

Jis neišdrįso pažvelgti į Lundbergą.

Kambaryje įsigalėjo tyla.

– Ką gi, gal tu ir teisus, – atsiduso jis. – Tik nesuprantu, kuo nusikaltau, kad šita klaiki painiava užvirto man ant galvos.

Vėl tyla.

– Nėra taip, kaip manai, – tyliai tarė Peteris. – Pažiūrėk į mane. Aš gyvenime nė musės nenuskriaudžiau, o vis vien gyvenimas nuėjo velniop. Kartais iš tiesų sunku suvokti, ko iš mūsų tikimasi.

Peteris nenorėjo, kad susidarytų įspūdis, jog jis gailisi savęs, bet Lundbergas pritarė jam žvaliu balsu:

– Būtent! Mums šiandien reikia į banką. Juk turi ten porą trejetą draugužių, kurie tik ir laukia, kad pasirodytum. Šiandien tavo diena!

Jei Peteris tokius žodžius būtų išgirdęs prieš gerą savaitę, greičiausiai iš džiaugsmo persiverstų ore kūlvirsčia. O dabar tik gulėjo lovoje ir markstėsi.

Jautėsi visiškai išsunktas.

Protu suvokė, kad niekas taip abejingai nedrybso, kai siūloma 1 352 000 kronų, tačiau nieko negalėjo padaryti. Jis net neturėjo jėgų gėdytis akivaizdaus nedėkingumo.

– Man žvėriškai skauda galvą, – teištarė.

Lundbergas atsiduses pakilo:

– Kaip vadinasi tavo bankas?

Po pusantros valandos suskambo telefonas. Peteris vis dar tebegulėjo lovoje ir snūduriavo. Nuo skambučio išlakstė visi miegai. Kaipmat pašoko. Galvą skaudėjo mažiau, pats baisumas jau praėjo.

Pro uždaras duris girdėjo Lundbergo balsą, tik negalėjo suprasti, ką jis sako.

Pakilęs iš lovos apsimovė kelnes. Neprisiminė, kad būtų vakar vakare jas nusivilkęs. Vadinasi, jas nutraukė Lundbergas. Nuo šios minties Peteris susigėdo.

Pravėrė duris.

– Ateisime pirmą valandą, – nugirdo Lundbergo žodžius.

Peteris pasuko link virtuvės ir dirstelėjęs pamatė, kaip Lundbergas išjungė bevielį telefoną. Didžiulį panoraminį langą kiek apvalė pasamdyta firma, prie rėmų derėjo likusios nenuvalytos juodos gedulo juostos. Virtuvės langas vis dar juodavo.

Vėl suskambo telefonas. Lundbergas paspaudė mygtuką.

– Ulofas Lundbergas.

Pora sekundžių tylos. Lundbergas, rodydamas į ragelį, be garso ištarė „Anderson". Jis puikiai suvaidino nustebusį.

– Po galais, sunku patikėti!

Peteris atsisėdo prie stalo virtuvėje. Nors visas įsitempė, kad išgirstų, ką ji sako, tačiau negalėjo pagauti nė žodelio. Matyt, jai nemažai gulėjo ant širdies, nes Lundbergas ilgokai tylėjo. Paskui pasakė:

– Deja, jo nėra namie. Jis išėjęs su reikalais. Kodėl klausiate?

Ir vėl tyla. Peteris suvokė, kad susidomėjo, kur jis yra. To buvo per daug. Labiausiai troško, kad jį paliktų ramybėje ir nesukrautų atsakomybės už tai, kas atsitiko. Jis išsigando pajutęs, koks jis priklausomas nuo Lundbergo, tas spinduliavo natūralų pasitikėjimą savimi ir jėgą. Peteris dabar buvo laisvas žmogus – jo nevaržė nei skolos, nei įsipareigojimai. Jis galėjo eiti, kur tik akys veda, ir vėl viską pradėti iš naujo. Tačiau labiausiai troško sėdėti ant Lundbergo kėdės ir likti ten amžinai.

– Kai jį pamatysiu, perduosiu, kad jums skambteltų, – tarė Lundbergas. – Pats lyg ir neturiu už ką

dėkoti. Tikiuosi, kad daugiau nebereikės jums skambinti. Sudie.

Jis išjungė telefoną.

– Jie rado ją, – tarė padėjęs telefoną ant suolelio. – Anderson skambino iš jos buto. Prašė, kad jai paskambintum, bet, manau, geriau palauk. Nematau reikalo su ja kalbėti dabar.

Peteris užsimerkė. Lundbergas tęsė:

– Dabar siūlau nuvažiuoti į banką. Paskambinęs susitariau, kad ateisime pirmą valandą, ir Lota jau žino, kad į darbą šiandien vėluosiu.

Pramerkęs akis Peteris pažvelgė į Ulofą Lundbergą. Prisiminė, kokios mintys sukosi apie jį pradžioje. Kaip tada klydo! Priešais stovėjo sėkmingą karjerą padaręs vyras, kuris turėjo teisę didžiuotis savimi. Vietoj to, jis mokėsi iš savo sėkmių ir nesėkmių, kaupdamas patirtį ir neprarasdamas gebėjimo užjausti kitą. Jo širdis per visą tą laiką nesukietėjo. Sėkmingai kopdamas į viršų kartą paliko geriausią draugą didelėje nelaimėje vieną ir dabar bandė, kiek leido jėgos, ištaisyti savo klaidą. Taigi Peteris galėjo dėkoti, kad gimė po laiminga žvaigžde, nes Lundbergas, norėdamas išpirkti savo kaltę, išsirinko būtent jį. Staiga jis dėl savo abejingumo ir nedėkingumo pasijuto nesmagiai. Juk Ulofas ir tą siaubingą rytą turėjo atlaikyti visą krūvį vienas. Peteris pabandė suimti save į rankas.

– Atleisk, kad negalėjau padėti toje klaikioje situacijoje, ir nuoširdžiai dėkoju, kad pasirūpinai manimi vakar. Iš manęs naudos kaip iš ožio pieno, kai mane prigriebia priepuolis.

Ulofas žvilgtelėjo pavargęs ir nusišypsojo. Atrodė, lyg per dieną senstelėjo dešimčia metų. Peteriui staiga šovė mintis, kad Ulofas galėtų būti jo tėvas. Nors ir gana jaunas, bet vis dėlto tėvas. Klausė savęs, ar Ulofui irgi užklydo kada nors panaši mintis.

– Apsirenk ir važiuojam į miestą, – tarė Ulofas. – Nepaisant visko, yra ką švęsti.

23

Dvi minutės po pirmos jie užsuko į SEB banką Gioto gatvėje. Ulofas primygtinai reikalavo, kad nenueitų per anksti. Kadangi jau buvo vietoje be dešimt pirmą, kiek palūkuriavo prie šalia esančios parduotuvės.

– Nereikia atrodyti labai uoliems, – paaiškino Peteriui.

Peteris nelabai suprato, ką prarastų pasielgęs tinkamai, bet įsidėmėjo šią pastabą lyg ji būtų svarbi verslo paslaptis.

Lundbergas laikėsi nuošalyje ir Peteris į banko darbuotojus kreipėsi pats. Jiems teko kiek palaukti. Pagaliau atėjo tarnautoja, su kuria Peteris bendravo pastarąjį kartą. Pažvelgusi iš aukšto nusivedė juos į atskirą kambarėlį patalpos gilumoje.

– Nepasisekė su jumis susisiekti, – tarė ji, sėsdama prie rašomojo stalo.

Mostelėjo į kėdes kitoje stalo pusėje. Jie paklusniai atsisėdo.

– Tuoj suskaičiuosime, – tęsė tarnautoja. – Milijonas trys šimtai penkiasdešimt du tūkstančiai kronų su palūkanomis sudaro...

Ji skaičiavo kompiuteryje.

– ... aštuoniolika tūkstančių septynis šimtus devyniasdešimt aštuonias kronas. Pridėjus delspinigius išeina... milijonas trys šimtai septyniasdešimt devyni tūkstančiai penki šimtai devyniolika kronų. Ar turite pasiūlymų dėl skolos apmokėjimo?

Ji buvo padėties šeimininkė ir kalbėdama nerodė nė lašelio užuojautos. Jis buvo tiesiog darbo objektas. Pora skaičių ant popieriaus, kuriuos reikėjo ištaisyti. Nevykusi visuomenės padugnė, kuri nesugebėjo tinkamai elgtis su pinigais.

Peteris žvilgtelėjo į Ulofą. Šis tylėjo kaip akmuo, akis įbedęs į paveikslą ant sienos. Peteris nesumojo, ką pasakyti.

– Tada siūlau sudaryti finansinį skolos grąžinimo planą dvidešimčiai metų. Tokiu atveju jums tektų mokėti po...

Ji vėl pabarškino kompiuterio klaviatūrą.

– ... aštuoniolika tūkstančių trys šimtus šešiasdešimt aštuonias kronas per mėnesį.

Peteris neramiai pasimuistė kėdėje.

Lundbergas pagaliau pakirdo iš sąstingio.

– Visą sumą galite pervesti iš šios Prekybos banko Karlavegen gatvėje sąskaitos, – tarė jis.

Prisitraukęs ant stalo gulėjusį bloknotą užrašė sąskaitos numerį, jį sudarė devyni skaičiai.

– PIN kodas šeši vienas nulis trys.

Moteris nustebo ir nepatikliai pažvelgė į jį.

– O jūs kas būsite? – paklausė.

– Ulofas Johanas Bertilis Lundbergas. Trisdešimt devyni nulis keturiolika dvidešimt šeši septyniolika[12].

– Gal turite asmens pažymėjimą?

Pasirausęs kišenėse išsitraukė piniginę. Padavė jai vairuotojo pažymėjimą. Tarnautoja įdėmiai tyrinėjo Lundbergo veidą, tada plastikinę kortelę, paskui vėl Lundbergą.

– Turbūt suprantate, kad pirmiausia privalau patikrinti visus duomenis.

Lundbergas patraukė pečiais.

– Prašom, mielai. Kiek prisimenu, sąskaitoje turėtų būti gerokai daugiau pinigų. Jei viskas gerai, vakar rusų mafija man pervedė mažiausiai septynis milijonus.

Peteris paraudo, o banko tarnautoja suglumo. Ji atsistojo ir išėjo iš kambario.

– Atleisk, – tarė Ulofas, – negalėjau susilaikyti.

Po penkių minučių grįžo nešina krūva popierių, ant kurių Peteris pasirašinėjo. Jam baigus, ji kreipėsi į Lundbergą:

– Su jūsų sąskaita viskas gerai.

– Aš irgi manau, kad viskas gerai, – atsakė jis.

Moteris sumišusi nusišypsojo ir stumtelėjo jo pusėn popieriaus lapą. Lundbergas pasirašė.

– Puiku, viską sutvarkėme, – tarė ji ir šypsodama ištiesė Lundbergui ranką.

[12] Lundbergas pasako savo asmens kodą.

Ulofas pažiūrėjo į jos ištiestą ranką. Įsikišęs piniginę kišenėn nuvėrė ją skvarbiu žvilgsniu.

– Kiek pamenu, ką tik grąžinome Peterio Brulino paskolą. Jam ir derėtų dėkoti.

Sutrikusi ji patraukė ranką, o jos veidą nuplieskė raudonis. Peteris jau stovėjo prie durų ir atsisveikindamas mojavo.

Paskui išėjo iš kambario kaip žmogus, neslegiamas skolų naštos.

Gatvėje jie stabtelėjo. Peteris juto, kad neranda tinkamų žodžių padėkoti.

– Dėkui, – buvo vienintelis žodis, tuo metu atėjęs į galvą.

– Tai aš turiu dėkoti. Ar jau pamiršai?

Pirmąkart tarp jų stojo nejauki tyla. Abu suprato, kad daugiau nėra ką sakyti.

– Ką gi, – pagaliau nutraukė tylą Lundbergas. – Važiuoju į agentūrą. Pažiūrėsiu, kaip ten visiems sekasi darbuotis. Pastaruoju metu vargšeliams dažnokai teko suktis be mano pagalbos. Susiskambinsime?

– Žinoma, – pritarė Peteris.

– Lik sveikas, – atsisveikino Lundbergas ir pamojo pravažiuojančiam taksi.

Peteris pakėlė krepšį su visu turtu, kurį buvo nusivežęs į Saltšio Diuvnesą, ir patraukė link Osio gatvės.

Bute į nosį trenkė sudvisęs oras. Kambarinių gėlių lapai nuleipę. Bent gėlės pastebėjo, kad jo nebūta namie. Nusvirusiais lapeliais sakė, kad ilgėjosi jo tą

laiką. Ant kilimėlio prie durų laukė geroka krūva laiškų ir laikraščių. Daugiau nei pusė laiškų iš banko. Išmetė juos net nepraplėšęs. Pačioje krūvelės apačioje rado laišką su ranka užrašytu adresu. Atpažino sesers raštą. Nusinešęs laišką virtuvėn krestelėjo ant kėdės ir apsidairė aplinkui.

Nebejautė baimės, bet butas pasirodė visiškai svetimas. Pirmąkart gyvenime dilgtelėjo mintis, kad jo butas bjaurus ir nejaukus.

Sienos šaukte šaukėsi perdažomos. Ne vienoje vietoje žali alyvuogių spalvos apmušalai nuspuro, o buvę nuomininkai paliko tamsias žymes ten, kur anksčiau kabėjo paveikslai ar papuošimai. Žalia alyvuogių spalva. Jo gyvenimo spalva. Nenustebtų, jei atsirėmęs į sieną ištirptų joje, pranyktų sienos apmušale.

Baldai atrodė nušiurę, iš nudrengtos sofos vietomis švietėsi kamšalas. Iš gatvės sklindančią šviesą filtravo šimtmečius nevalyti nupilkėję langai, trukdantys spinduliams prasiskverbti į vidų. Visur nusėdęs gerokas dulkių sluoksnis, šen bei ten krūvelėmis mėtėsi nešvarūs skalbiniai.

Tai buvo jo namai.

Prieš keletą dienų buvo pasiryžęs ginti šiuos namus bet kokia kaina. Priebėgą ir tvirtovę, saugančią nuo supančio pasaulio.

Turėjo prisipažinti – viskas, ką aplinkui matė, ir buvo jo gyvenimas. Išvydęs supančią bjaurastį suvokė, koks nevykėlis vis dėlto buvo. Kodėl liko gyvas, nors iš jo jokios naudos? Kodėl tėvas, toks svarbus visiems aplinkiniams, neteko gyvybės? Jis jau pergyveno savo tėvą. Ketveriais metais.

Ir kokia iš to nauda?

Kokia neteisybė! Aplink vien netvarka. Jokio skirtumo, kaip žmonės nugyvena savo gyvenimus. Juk tiek žmogžudžių, tiek šventųjų tas pats kelio galas. Jis seniai nebetikėjo, kad pabaigoje visų lauks paskutinis teismas. To vis vien neužtektų. Žmonės gyvendami turėtų išmokti, kad kuo daugiau gėrio jie skleis, tuo didesnis atlygis jų lauks perėjus į kitą pasaulį. Ir tie, kurie pasirenka šalikeles, turėtų žinoti, kas jų laukia. Juk kvaila bausti, kai žala padaryta ir nieko nebegali pakeisti. Geriausia būtų, jei gyvenimus teistų iškart po mirties – apdovanotų arba nubaustų. Čia gal ir įžiūrėtų prasmę. Arba dar geriau. Jei apdovanotų dar gyvus. Papildomomis smiltelėmis smėlio laikrodyje. Geri darbai pailgintų gyvenimą keliomis valandomis. O piktų žmonių gyvenimai su velnio darbais tirptų lyg seniai besmegeniai kovo mėnesį.

Tada ir gyventi būtų pakenčiama.

Būdamas vaikas sukūrė savą pasaulio tvarką. Nusprendė, kad mirusieji prisikels kaip karveliai. Baltomis plunksnomis galės dabintis tik gerieji. Kuo blogesnis žmogus buvo, tuo tamsesnis plunksnų apėdas anapus. Visi sąžiningai nusipelnę galės didžiuotis savo iškiliomis baltomis plunksnomis ir niekas neabejos jų teisumu. Nors ši tvarka galiojo tik jo karvelių karalystėje, jam to pakako, kol buvo mažas.

Bet dabar jis suaugęs.

Jį supo gyvenimas, kuriuo šlykštėjosi.

Pirmąkart prisipažino, kad jaučiasi baisiai vienišas. Maudė kūną. Dabar, atlikus užduotį ir grąžinus skolą, jis daugiau niekam neberūpi. Jei gulėdamas ant grindų imtų ir numirtų, jo nepasigestų mėnesiais. Jis būtų tas tipiškas atvejis, apie kurį kartkartėmis laikraščiuose rašo slogius straipsnius. Pasimirė savame bute, rado, kai kaimynai užuodė lavono smarvę.

Metams bėgant sėkmingai įtikino save, kad miela gyventi vienam, bet per vienintelę savaitę pajuto, kaip malonu, kai kažkas grįžta namo, kai turi su kuo pasišnekučiuoti ir pasidalyti mintimis, kai kažkam net įdomu, kaip praleidai dieną. Net neramu, kaip greitai priprato! O dabar baisu, kad nesugebės atprasti.

Jis grįžo namo.

Senas įprastasis Peteris Brulinas sėdėjo nevaržomas skolų prie virtuvės stalo, bet jo gyvenimas buvo nykiai nuobodus, kaip praėjusios savaitės naujienos. Blogiausia, kad palengva susiformavęs naujasis Peteris Brulinas niekaip negalėjo įsivaizduoti tolesnio bendro gyvenimo su senuoju Brulinu.

Jis nenutuokė, ką toliau daryti. Kaip iškęsti gyvenimui skirtą laiką.

24

Atsigulęs ant lovos pravirko. Kaip mažas vaikas. Ilgėjosi motinos, tėvo ir to kutenančio pasitenkinimo jausmo, kurį patyrė Ulofo Lundbergo dėka.

Giliai širdyje nuoširdžiai troško jaustis saugus.

Jaustis saugus su kuo nors, kas nelaikė jo nevykėliu, priėmė tokį, koks yra. Kam nereikėtų nuolat įrodinėti, kad kažką sugebi.

Pagyvenęs pas Ulofą staiga suprato, ko trūko gyvenime. Tai, ką jis patyrė, išdegino sieloje gilią žaizdą, kuri nepagis. Jis nepajėgia įminti gyvenimo mįslės. Kažkas pamiršo perduoti mįslės įminimo raktą.

Pamiršo pamokyti, kaip gyventi.

Gyveno lyg nususėlis. Jam visąlaik kažko trūko, kažkas liko nebaigta. Tai trukdė, palikus praeitį už savęs, žengti tolyn.

Ilgėjosi žmogaus, kuris žinotų jo gyvenimo istoriją, su kuriuo galėtų pasidalyti prisiminimais. Jam užtektų paskambinti ir suprastų iš vieno žodžio.

Nenorėjo būti bereikšmis. Troško būti toks svarbus, kad jam dingus kieno nors pasaulis subyrėtų į šukes.

Bet tokio žmogaus nebuvo.

Jį supo slegianti tuštuma, kad net trūko oro.

Jis buvo vienišas - anksčiau, dabar ir visados.

Geriausia jau nugyventa. Visa, kas liko, buvo laikas.

25

Pabudo prieš aštuonias. Butas skendėjo prietemoje. Likęs lovoje apsidairė. Viduje atrodydavo jaukiau, kai pro nevalytą langą skverbėsi Osio gatvės žibinto šviesa.

Suskambo telefonas.

Netikėtai nuskambėjęs garsas perrėžė kambario tylą. Jis pašoko. Tarsi bijotų, jog signalas kam nors sutrukdys, skubiai pakėlė ragelį.

Skambino Eva.

– Kur buvai? – paklausė įpykusi. – Po paskutinio mūsų pokalbio skambinau milijoną kartų! Negi neneša galva, kad dėl tavęs nerimavau?

Tokia mintis nebuvo jam net dingtelėjusi.

– Sveika. Taigi bandžiau porą kartų pasukti, bet visą laiką buvo užimta.

Jis uždegė lempą. Tamsoje kalbėti su ja telefonu drybsant lovoje buvo kažkaip nepadoru.

– Kaip sekėsi? – tęsė ji. – Mirštu iš smalsumo. Visą laiką mintys sukasi vien apie tai. Ar radai ją? Ar mūsų laboratorijos tyrimai buvo naudingi?

– Taip, labai, – atsakė jis. – Ją radau. Deja, per vėlai. Ji nusižudė.

Kitame laido gale įsivyravo tyla.

– Ojojoj, – tarė ji po pertraukėlės. – Bet negalėčiau pasakyti, kad labai nustebau. Menki juokai sergant taip toli pažengusiu sifiliu. Liga šioje stadijoje gali smarkiai pažeisti smegenis. Aš, tiesą sakant, labai stebiuosi, kad ligos nenustatė anksčiau. Juk aiškiai žinome, kad ji lankėsi gydymo įstaigoje!

– Iš tikrųjų keistoka.

Tarp jų įsigalėjo tyla. Ta pati sena, įprastinė tyla. Kaip visada, jis nedėjo jokių pastangų, kad nutrauktų ją.

– Klausyk, Peteri, prisiminiau vieną dalyką. Po mėnesio sueis šeštosios mamos mirties metinės. Ketinu į „Jonšiopings Posten" laikraštį paduoti „In memoriam" – keletą eilučių jai atminti. Ar nenori prisidėti?

Jam sugėlė širdį. Štai kitame laido gale sėdi sesuo, kuri gali dalytis prisiminimais ir žino jo gyvenimo istoriją. Daugybę metų taip ir nerado jėgų atvirai pasišnekėti. Dėl jos reikėjo stengtis, su ja reikėjo suartėti, bet jis nustūmė ją į šoną, kaip išaugtą vaikišką rūbą. Kas jis per vienas, jei būdamas 39 metų guli po antklode ir žliumbia dėl savo nenusisekusio gyvenimo ir begalinės vienatvės, turėdamas pašonėje artimą giminaitę. Jie juk vieno kraujo. Ir ji neteko tėvo ir motinos, bet vis vien laikėsi. Ji irgi savaip vieniša, tik neleido vienatvei

išsikeroti. Ji nepasidavė nevilčiai ir susikūrė savo pasaulį. Per visus šiuos metus nepailsdama jam skambinėjo ir atkakliai šnekino, kad atvažiuotų jos aplankyti.

Pats jos nė karto nepakvietė.

Jam buvo gėda.

Stengėsi prisiminti, kaip ji atrodo. Atmintyje užsilikęs atvaizdas buvo dvidešimties metų senumo.

Įsižiebė menka vilties kibirkštėlė, nes suvokė, kad pasaulyje dar yra dalykų, kuriuos norėtų patirti.

Jis iš visos širdies troško ją pamatyti.

Ji nepaisė savo nesėkmių ir kovodama judėjo į priekį. Nesileido sužlugdoma ar nubloškiama atgalios.

Galėjo iš jos pasimokyti.

– Tikrai mielai prisidėčiau prie mirties metinių paminėjimo laikraštyje.

– Puiku, – tarė ji.

Jos balsas nuskambėjo džiugiai.

– Tada aš viską tvarkau, – tęsė ji. – Tarp kitko, ar gavai mano laišką?

Peteris žvilgtelėjo į virtuvės stalą.

– Ką tik grįžau namo ir nespėjau visko peržiūrėti.

Pajuto, kad meluodamas paraudonavo, ir pamanė, kad turbūt tai tik į sveikatą.

– Tai ką, ilgai nelaukdami susiskambinam vėl, – tarė ji. – Būtų be galo smagu kada nors pasimatyti.

Suprato, kad ji tikrai nori.

– Taip, iš tikrųjų, būtų nuostabu,– atsakė jis.

Peteris pajuto, kad išgirdusi jo žodžius sesuo apsidžiaugė.

26

Kai vėl pabudo, buvo ketvirtadienis. Lauke dar tvyrojo tamsa. Atsisėdo prie stalo virtuvėje. Širdyje buvo kiek šviesiau.

Pakalbėjęs su Eva nuėjo apsipirkti į prekybos centrą „7–Eleven“. Parsinešė šiek tiek maisto, kad papildytų ištuštėjusį šaldytuvą. Dabar išsitraukęs sviesto ir sūrio užvirino vandenį arbatai.

Evos laiškas tebegulėjo neperskaitytas ant stalo. Išilgai praplėšė voką. Rado ranka rašytą lapelį. Ji prašė kuo greičiau paskambinti ir rašė, kad jai dėl jo labai neramu.

Padėjo laišką į šalį.

Aštuntą valandą suskambo telefonas.

– Čia kalba Bodil Anderson. Visur jūsų ieškojau.

Jam širdis apsivertė krūtinėje.

– Kaip jau tikriausiai girdėjote, radome ją vakar. Norėčiau užduoti keletą klausimų. Radome pirštų atspaudų, kurie nepriklauso aukai. Norėjau pasitikslinti, ar tikrai klausėte mano nurodymų ir nesilankėte tame bute. Radome dviejų neatpažintų

asmenų pirštų atspaudus. Viliuosi, kad ne jūsų su Ulofu Lundbergu, nes kitaip patektumėte į sunkoką padėtį. Mat ką tik ištyrėme, kad Elisabet Gustavson ne pati pasikorė, kažkas jai talkino. Norėčiau iki galo išsiaiškinti, ar bent kartą turėjote proto manęs paklausyti. Ar vis dėlto yra priežastis pasikviesti jus į policijos nuovadą apklausti?

Jam užėmė kvapą. Nesugebėjo net nieko pameluoti.

– Alio! Ar girdite mane?

Jos klausimas priminė, kad lieka viena išeitis – padėti ragelį, ką nedvejodamas ir padarė. Tada iš lizdo ištraukė kištuką ir skubiai apsirengė. Metro nuvažiavo iki Karolio aikštės. Paskui pasuko link Karlavegen gatvės 56.

Sekundę padvejojęs įlipo į liftą.

Ulofas sėdėjo biure vienas, atrodė pavargęs.

– Sveikas, – tarė jis ir nusišypsojo. – Kaip jautiesi?

– Ačiū, geriau, – atsakė Peteris, pats tiksliai nežinodamas, ką norėjo tuo pasakyti. Juk viskas, įskaitant ir jo savijautą, taip reliatyvu.

– Skambino Bodil Anderson, – tęsė jis. – Atvirai šnekant, ji mane išgąsdino. Net nežinojau, ką jai pasakyti. Ji užsiminė, kad Elisabet Gustavson pasikorė ne pati ir norėjo būtinai sužinoti, ar nesilankėme bute.

– Ir ką jai atsakei? – paklausė Ulofas.

Peteris nuėjo prie lango ir pažvelgė laukan.

– Nieko, – atsakė jis. – Aš, prakeiktas kvailys, nieko neatsakiau. Tiesiog nesugalvojau, ką pasakyti.

Pamaniau, gal ji jau kalbėjo su tavimi, ir nutariau, kad būtų ne pro šalį, jei mūsų parodymai sutaptų.

Ulofas žvilgtelėjo į jį.

– Ji man kol kas neskambino nei į darbą, nei į namus, – tarė jis.

Peteris atsiduso.

– Ką gi, tada pasielgiau nei į tvorą, nei į mietą, – niūriai tarė jis. – Ir jai mano elgesys, aišku, pasirodė įtartinas.

Suskambo telefonas. Ulofas nė piršto nepajudino. Po poros minučių antras skambutis.

Lundbergas pakėlė ragelį.

– Klausau, – atsiliepė irzliai.

Peteris jį stebėjo.

– Aha. Ne. Aha. Ne, ne, ne, bute nesilankiau. Taip. Ne, jo ten irgi nebuvo, jis praleido su manimi visą popietę. Ne, ir vakarą praleidome kartu. Ne, kito alibi neturime, bet, jei nesate iš jautriųjų, galiu smulkiai papasakoti, kuo užsiiminėjome visą vakarą. Ne. Ne, aš tikrai nemanau. Taip. Ne, nuo vakar ne. Iki.

Jis numetė ragelį, o Peteris nekantraudamas žvilgtelėjo į jį.

– Ką ji sakė?

Atrodė, lyg Ulofas stengėsi susikaupti, kad prisimintų pokalbį. Paskui jis prašneko:

– Iš pradžių ji pranešė, jog kilo įtarimas, kad Elisabet Gustavson buvo nužudyta. Paskui paklausė, ar aš ten buvau, paskui – ar tu ten buvai, paskui – ar mes buvome ten, ar turime liudininkų, kad ten nebuvome, o kai jai pasakiau, kad visą naktį praleidome kartu, ji ėmė kalbėti nepagarbiai, su juntama panieka, ir

garsiai svarstė, ar tu negalėjai naktį paslapčia išsėlinti iš namų, tada aš pasakiau, kad tikrai nemanau, o ji paklausė, kada paskutinį kartą su tavimi kalbėjau, tada aš atsakiau, kad vakar.

Jis patraukė pečiais.

– Manau, geriausia nekreipti į tai dėmesio. Mes juk nenužudėme jos, tai ir nėra ko jaudintis.

– O kaip mūsų pirštų atspaudai? – sunerimęs įsiterpė Peteris. – Bute jų pilna. Mano net ir nusikaltimo vietoje – vonios kambaryje.

– Bet mano pirštų atspaudai neregistruoti policijoje, taigi jie nieko negali įrodyti.

Peteris užmerkė akis, bet vis vien juto, kad Ulofas į jį žiūri.

– Negi viskas iš tiesų taip blogai? – paklausė Ulofas.

Peteris dirstelėjo pro langą.

– Kai kūriau savo firmą, reikėjo pristatyti pažymėjimus iš policijos ir draudimo tarnybos. Palikau policijoje savo pirštų atspaudus, kad ant grotų ar signalizacijos įtaisų galėtų juos atskirti nuo įsilaužėlių atspaudų. Dirbant tokį darbą palikti pirštų atspaudus asmeninio saugumo sumetimais buvo būtina. Nežinau, į kokį registrą jie pateko. Niekada nepagalvojau, kad dėl to pakliūsiu į nemalonią padėtį.

Peteris nežiūrėjo Ulofui į akis, nes jam buvo gėda. Jei ne jis, Lundbergas ramia širdimi galėtų pamiršti šią istoriją. Jis gramzdino Ulofą į liūną. Buvo kaip akmuo po kaklu. Anderson vargu bau sunkintų Lundbergui gyvenimą, juolab neturėdama rimtų

įrodymų, bet Peterį ji su malonumu pakankintų, jei turėtų bent menkiausią galimybę prikibti. Jei ji aptiktų jo pirštų atspaudus registre ir atrastų, kad jie sutampa su atspaudais velnio vonioje, būtų tiesiog laiminga. Dėl to neabejojo. Tada įtrauktų į žaidimą ir Ulofą. Be to, Peteris puikiai suvokė, kaip sunku būtų įtikinamai viską paaiškinti.

Jei sakytų visą tiesą, tikrai nepatikėtų.

Apsisprendė dėl dviejų dalykų – kad niekada neišduos, kad Ulofas buvo bute ir kad nuvažiuos į Geteborgą aplankyti Evos.

Pabandė nusiraminti.

– Gal viskas savaime susitvarkys, – pasakė Ulofui, bet ir pats suvokė, kad jo žodžiai nuskambėjo ne itin įtikinamai.

Labiausiai už viską norėjo įrodyti Ulofo nekaltumą. Juto poreikį apsaugoti jo pečius nuo papildomų rūpesčių. Jis to tikrai nenusipelnė. Ulofas ir taip padarė daugiau, nei galėjai tikėtis.

– Jei ji vėl paskambins, sakyk, kad ilgą laiką nesimatėm. Kad nežinai, kur esu. Tegul pati ieško manęs. O aš važiuoju į Geteborgą. Pagyvensiu kurį laiką pas seserį.

Peteris apsisukęs pažvelgė į Ulofą. Porą minučių kambaryje tvyrojo tyla.

Ulofas atsistojo.

– Būk atsargus, Peteri, – pagaliau tarė jis. – Kai grįši namo, paskambink.

Peteris jo žodžius suprato lyg raginimą, bet kartu jie teikė vilties. Ulofas atrodė kiek nuliūdęs. Lyg būtų

sukrėstas, kad negali Peteriui niekuo padėti. Žengė porą žingsnių link Peterio ir apkabino jį.

Daugiau nieko nepasakė.

Peteriui sugniaužė gerklę.

Išeidamas užvėrė paskui save duris.

27

Iki Humlegordeno parko buvo netoli. Ten nuėjęs Peteris atsisėdo ant suolelio. Nutirpęs sniegas ir paukščių čirškėjimas priminė, kad artinasi pavasaris. Pavasaris. Šiuo metų laiku žmonės įgydavo džiugaus pasitikėjimo savimi ir ateitimi. Vasara ir atostogos, rodės, ranka pasiekiamos, o radijas ir televizija maloniai informavo kiek daug žmonių šiandien sėdėjo ant koncertų rūmų laiptų laižydami pirmuosius šių metų ledus. Šią akimirką lūkesčiai buvo patys didžiausi ir gili žiemos tamsa atrodė labiausiai nutolusi, nors ne per seniausiai kiekvienas skendėjo joje.

Jis pasirinko suolą saulės atokaitoje. Atsilošęs įsitaisė ir užmerkė akis. Saulės spinduliai šildydami glostė veidą.

Apmąstė savo padėtį.

Prieš pusantros savaitės viskas buvo kitaip. Per savaitę įvyko daugiau nei per pastaruosius dešimt metų.

Iš prasiskolinusio ir beveik bankrutavusio neveiklaus nuobodos tapo įtariamuoju žmogžudyste, vis

dar neveikliu, bet be skolų. Taip ir nesuvokė, ar jo situacija pagerėjo, ar ne.

Išgirdęs, kaip šalimais kažkas šlumštelėjo, pramerkė akis. Prie jo nepastebėtas pritykino šuva ir stovėdamas prie pat kelių draugiškai vizgino uodegą. Ištiesęs ranką paglostė šuniui galvą. Kažkur netoliese švilptelėjo, šuo tuoj pakėlė galvą ir nuskuodė per parką. Peteris pažvelgė pavymui. Kad geriau įžiūrėtų, nuo spiginančios saulės prisidengė ranka akis. Mažai ką padėjo.

Tačiau pamatė kitką.

Prie Karališkosios bibliotekos kampo kažkas jį stebėjo. To žmogaus siluetas buvo per toli, kad galėtų išskirti kokias nors detales, bet Peteris pamatė, kaip tas žmogus lėtu judesiu kažką atitraukė nuo veido. Žiūronus.

Peteris sustingo, o žmogus žengė už kampo ir dingo. Negalėjo patikėti savo akimis.

Galėjo prisiekti, kad pamatė velnią.

Nė sekundės nesudvejojęs perbėgo parką ir įveikė šimtą metrų iki bibliotekos kampo, už kurio ji buvo dingusi.

Nesimatė nė gyvos dvasios.

Toliau bėgo žemyn Humlegordeno gatve, paskui Birgerio Jarlo gatve.

Ji lyg skradžiai žemėn prasmego.

Apsisukęs pasuko per žolę prie bibliotekos centrinio įėjimo. Priėjęs prie durų perskaitė iškabą, kad dėl remonto biblioteka nedirba. Netoliese išvydo darbininką ir nuskubėjo prie jo.

– Atleiskite, – tarė Peteris, vos gaudydamas kvapą, – ar ką tik nematėte juodaplaukės moters, einančios pro šalį?

– Ne, nepastebėjau, – atsakė jis. – Turbūt suprantate, kad dirbu, ne vien tik dairausi į šonus.

Peteris apsigręžė ir skubiai nuėjo.

Vėl atsidūrė Humlegordeno gatvėje. Tamsių nuojautų kupina širdimi bandė įtikinti save, kad dėl akinančios šviesos ir neramių minčių jam greičiausiai pasivaideno.

Visą kelią namo iki Osio gatvės parėjo pėsčiomis. Kuo ilgiau ėjo, tuo labiau įtikėjo, kad matė tikrai ne ją. Ji paprasčiausiai negalėjo ten būti. Juk pats savo akimis regėjo ją negyvą tabaluojančią vonios kambaryje.

Stengėsi nusikratyti to nemalonaus jausmo.

Grįžęs namo paskambino į geležinkelio stotį ir sužinojo, kada į Geteborgą važiuoja traukiniai. Paskui surinko sesers numerį.

– Jei jums tinka, mielai atvažiuočiau porai dienų paviešėti.

– Kaip smagu! – atsakė ji. – Važiuok, kada panorėjęs, esi visada laukiamas! Berniukai tavęs beveik nebeprisimena. Paskambink, kai žinosi atvykimo laiką. Pasitiksim stotyje.

Baigęs pokalbį Peteris atsinešė už laukujų durų tebestovintį neiškraustytą krepšį ir ėmė rinktis daiktus kelionei.

Mintys apie nuotykį Humlegordeno parke įkyriai zujo galvoje ir nedavė ramybės. Pagaliau neiškentęs

atsisėdo ant lovos ir surinko Ulofo numerį. Atsiliepė Lota.

– Ne, jo nėra, išėjęs su reikalais, – sučiulbėjo ji. – Ta tetulė iš policijos paskambino, paskui netrukus jis ir išėjo. Tarp kitko, ji paliko jums žinutę.

Peteris nurijo seiles. Lota tęsė:

– Ji prašė perduoti, kad lieka skolinga už puodelį karšto vandens su citrina.

Iš pradžių Peteris visiškai nesusigaudė. Skirtingos dalys niekaip viena prie kitos nederėjo. Paskui laikas sustojo ir staiga į smegenis trenkė žaibas. Jam iš rankų iškrito telefono ragelis. Kai pagaliau šiaip ne taip sugraibęs pakėlė, pastebėjo, kad pokalbis nutrūko.

Jis nesustodamas vaikščiojo pirmyn ir atgal. Smegenys dirbo iki įkaitimo ir pastarųjų dienų įvykiai mirgėjo prieš akis tarytum nebylus filmas.

Niekas – tik velnias ir jis žino, kad Nyleno konditerijoje ji užsisakė karšto vandens su citrina.

Jis negalėjo patikėti tuo, ką smegenys jam sufleravo.

Tai buvo ji.

Bodil Anderson.

Bodil Anderson buvo velnias.

Ji sąmoningai išsirinko jį.

Iš pradžių nusiuntė pas Ulofą, kuris iškart pakibo ant jauko. Paskui Peteris bėginėjo kaip šunytis ir vis į tą pusę, į kurią ji rodydavo. Lyg naivi ir nuolanki avelė stropiai sekė jos pėdomis, o jei kiek nukrypdavo nuo takelio, tai pats pranešdavo jai, suteikdamas galimybę pakeisti planą. Juk Nyleno konditerijoje

akimirksnį žiūrėjo jai tiesiai į akis. Kaipgi galėjo jų neatpažinti vėliau?

Paskambino Ulofui į mobilųjį, bet jis neatsiliepė.

Tada paskambino į informaciją ir paprašė Normalmo policijos skyriaus numerio. Iš nevilties bandė griebtis paskutinio šiaudo, kad įsitikintų, jog jis klydo ir viskas buvo tik nesusipratimas.

– Ieškau kriminalinio skyriaus inspektorės Bodil Anderson, – tarė jis.

Pats išgirdo, koks jis įsitempęs.

– Palaukite sekundę, – tarė balsas kitoje laido pusėje ir nutilo.

Jis laukė, užkandęs žadą.

– Ji dirba čia, Normalmo skyriuje? – paklausė balsas.

– Taip, tikiuosi, kad ji pas jus dirba, – atsakė Peteris.

– Bodil Anderson čia nedirba, bet galiu paieškoti kompiuteryje, gal ji dirba kitame skyriuje.

Ir vėl tyla.

– Apgailestauju, bet registre išvis nėra tokio vardo. Gal norėtumėte kalbėti su kuo nors kitu?

Peteris numetė ragelį.

Ji, regis, viską buvo pastačiusi ant vienos kortos. Vis dėlto jai nežmoniškai pasisekė, kad nė vienas iš jų nepatikrino jos telefono numerių ir kad Peteris jos neatpažino. Juk buvo matęs ją Nyleno konditerijoje. Tik nesveikas žmogus šitaip rizikuoja.

Kažkas, kas nebeturi, ko prarasti.

Jis susiieškojo telefono numerį, kuris, paaiškėjo, buvo velnio, bet niekas neatsiliepė.

Peteris viską pergalvojo iš naujo. Kiek kartų aplinkybės jai buvo palankios!

Kvailiams sekasi.

Jis privalo surasti Ulofą!

Dar kartą paskambino į agentūrą ir paklausė Lotos, ar Ulofas neprasitarė, kur einąs. Ne, nieko neužsiminė. Priešingai, jis išeidamas net neatsisveikino ir atrodė susinervinęs.

Atsisėdęs ant lovos Peteris ėmė sukti galvą. Ji kažkur turėjo palikti pėdsaką. Juk neįmanoma, kad vykdydama savo planą nepadarė nė vienos klaidos.

Išėjęs į koridorių striukės kišenėse ieškojo Bekombergos laboratorijos sąrašo. Pagaliau jį surado. Grįždamas į kambarį žvilgtelėjo į plyšį laiškams. Tai pažadino nemalonius prisiminimus.

2930.

Surinko taksi numerį.

– Čia kalba policijos inspektorius Peras Vilanderis. Man reikėtų jūsų pagalbos tiriant vieną bylą.

Jis paskaičiavo ant pirštų ir tęsė toliau.

– Praeitą trečiadienį, maždaug ketvirtą valandą ryto, vienas keleivis įsėdo į taksi Gioto ir Osio gatvių sankryžoje. Taksi numeris buvo 2930.

– Palaukite minutėlę, tuoj patikrinsiu.

Po poros sekundžių ji prakalbo.

– Taip, radau tą reisą. Kuo galiu padėti?

– Kur važiavo tas taksi? – paklausė jis.

– Į Tyskbagaro gatvę 7. Jei norite, paklausiu vairuotojo, ar prisimena keleivį. Jis dabar kaip tik dirba.

– Būčiau dėkingas, – atsakė Peteris.

Vėl stojo tyla ir jis kurį laiką laukė.

– Alio. Atsiprašau, kad teko palaukti. Vairuotojas sako, kad tiksliai nebeprisimena, ką vežė. Nuo praeito trečiadienio praėjo ne viena darbo pamaina.

– Dėkui už pagalbą, – tarė Peteris ir padėjo ragelį.

Išvyniojo savo sąrašą.

Pataikė kaip pirštu į akį.

Paskutinis vardas sąraše:

Anja Frid, gimusi 54 07 26. Adresas: Tyskbagaro gatvė 7.

28

Po penkiolikos minučių taksi sustojo Tyskbagaro gatvėje. Peteris nežinojo, kur ji yra, bet dabar pastebėjo, kad nuo Karlavegen gatvės iki jos galėjai nusigauti per ketvirtį valandos.

Negi viskas taip paprasta? Negi ji tiesiog pamatė Lundbergą gatvėje ir įsimylėjo?

Jis paspaudė mygtuką prie laukujų durų, ant kurio rado užrašytą pavardę Frid. Niekas neatsakė, bet netrukus durys suzvimbė, ir Peteris suprato, kad jas atrakino.

Dirstelėjęs į iškabą su surašytais butų savininkų vardais pamatė, kad Frid gyvena viename iš vidinio kiemo namų.

Nedelsdamas kirto laiptinę ir atsidūrė nedideliame vidiniame kiemelyje. Namai iš visų pusių stiebėsi į viršų. Jis paspėliojo, už kurio gi lango ji slepiasi. Kairėje kiemelio pusėje išvydo įėjimą ir pustekinis užlėkė į viršų. Ant durų perskaitęs jos vardą suprato, kad yra penktame aukšte.

Nieko nelaukęs paskambino į duris. Nė kiek nesibaimino.

Durims prasivėrus akis į akį susidūrė su Bodil Anderson. Matyt, ji ką tik buvo išsiplovusi savo trumpai kirptus šviesius plaukus, nes stovėjo ant pečių užsimetusi rankšluostį. Neatrodė nė mažumėlę nustebusi.

Nejudėdami iš vietos jie varstė vienas kitą akimis.

– Nesitikėjau taip greitai, – pagaliau pratarė ji. – Pasisekė kaip aklai vištai...

Peteris pertraukė ją.

– Kur Lundbergas? – šaižiai paklausė.

Ji kaire ranka mostelėjo į vidų. Peteris, nieko negalvodamas, prasibrovė į koridorių. Nestabtelėdamas greitai apieškojo virtuvę ir du kambarius.

Nieko nerado.

Grįžęs koridoriun spėjo pamatyti šarvuotose lauko duryse besisukantį raktą, kuris dingo jos kelnių kišenėje.

Pirmą sykį dingtelėjo, kad situacija tampa pavojinga.

– Kur jis? – paklausė Peteris.

– Kas toks? – tarstelėjo ji su šypsenėle lūpose.

– Baik, – tarė jis.

Nuojauta pamažu keitėsi į aiškesnį jausmą – jam grėsė pavojus. Jis juto, kaip kažkas spaudė krūtinės ląstą ir vertė daužytis širdį. Vis dar valdėsi ir nutarė jokiu būdu neparodyti baimės. Taip lengvai jo nenugalės.

Ji, regis, nesiruošė jam atsakyti, kol jis pakartotinai neištarė Ulofo vardo. Peteris trečią kartą paklausė, kur jis yra.

– Ach, jis, – pašaipiai tarė ji.

Parodė ranka į langą svetainėje, priešais jį įkypai stovėjo didelis teleskopas. Ji davė ženklą, kad priėjęs pažiūrėtų. Peteris nekantraudamas nuėjo prie teleskopo. Prikišęs akį iš arti išvydo Ulofą, žengiantį pro duris į biurą. Atsisėdęs prie rašomojo stalo Ulofas atgręžė Peteriui nugarą. Peteris išsitiesė ir apsižvalgė. Visi jos buto langai žiūrėjo į Sibylės gatvės pusę, o prie sankryžos su Karlavegen gatve puikiausiai matėsi „Lundbergo & Co" agentūros fasadas. Naudojantis teleskopu atrodė, lyg sėdėtum pirmojoje parterio eilėje.

Peteris apsigręžė. Staiga pajuto realią pavojaus grėsmę, bet vis dar nepajėgė suvokti, kas čia vyksta. Jo galvoje kirbėjo viena vienintelė mintis – kuo greičiau dingti iš šio buto.

– Ką gi, – bandė kalbėti ramiai, – tada nebetrukdysiu!

Jis ėjo prie lauko durų. Ji nepajudino nė piršto, kad jį sustabdytų. Nuspaudęs durų rankeną įsitikino, kad durys užrakintos.

Atsigręžęs vėl žvilgtelėjo į ją. Ji šypsojo. Nieko gera nežadančia šypsena. Jis nurijo seiles.

– Būk maloni, atrakink duris, – tarė jis.

Pats pastebėjo, kad jo žodžiai nuskambėjo greičiau kaip maldavimas nei griežtas reikalavimas.

Ji ir toliau tylėjo. Įdėmiai pažvelgusi į jį nuėjo virtuvėn. Po poros sekundžių išvydo ją tarpduryje.

Dešinėje rankoje ji laikė švirkštą.

Peteris apsigręžė ir ėmė daužyti duris. Norėjo garsiai šauktis pagalbos, bet lyg sapnuojant baisų sapną nepajėgė išgauti nė garso. Akies kampeliu

pastebėjo, kad ji artinasi. Stumtelėjęs ją į šalį įbėgo į vieną iš dviejų kambarių. Instinktyviai žvalgėsi aplinkui, ieškodamas tinkamo gynybai daikto. Jo akys užkliuvo už išdidintos fotografijos, kybančios ant priešais esančios sienos.

Ten pamatė save.

Ten jis suaugęs, bet Peteriui kažkaip atrodė, kad nuotrauka daryta mažiausiai prieš keturiasdešimt metų.

Jis išgirdo, kaip ji artinasi ir pajuto dūrį į nugarą.

Kambarys ėmė suktis ir jis apvirto aukštielninkas ant grindų. Grimzdo vis gilyn ir gilyn. Kažkur paviršiuje regėjo išplaukusį lyg pro rūką veidą, kuris pamažu artėjo prie jo. Galvos ertmėje nuaidėjo tolimas balsas.

– Na, mano mažasis Peteri. Pagaliau pakliuvai man į rankas!

Jis spėjo pagalvoti, kad jos Suomijos švedų tarmę pūste nupūtė vėjas.

Grimztelėjo dar kiek gilėliau ir viskas dingo.

29

Pirmiausia grįžo klausa. Iš tolo girdėjo garsus, kurių nesuvokė. Jis nepajėgė atmerkti akių ir stengėsi prisiminti, kas atsitiko.

Aštrus kvapas pasiekė šnerves ir kūnas per sekundę pabudo. Pramerkė akis ir tą pat akimirką viską prisiminė. Ji stovėjo pasilenkusi virš jo ir kažką laikė pakišusi po nosim. Peteris pasuko galvą kuo toliau nuo to šlykštaus kvapo.

Suvokė, kad guli lovoje, ir pabandė pakilti. Kažkas trukdė. Kojos ir kairė ranka nepajudėjo.

Pajuto, kad artinasi panikos priepuolis. Ko ji iš jo nori?

Pažvelgė į ją, bet nepajėgė ištarti nė žodžio.

– Siūlau elgtis ramiai, – tarė ji. – Tave pririšau saugumo sumetimais, kol geriau vienas kitą pažinsime. Jei šauksi arba bandysi išsilaisvinti, keliausi tiesiu taikymu į drabužinę. Ten, žinok, dabar tikrai ankštoka. Ta storulė Elisabet Gustavson pati viena jau užima visą vietą.

Peteris dirstelėjo į užvertas duris. Negi tai iš tiesų įmanoma? Negi ji sugebėjo nepastebėta atgabenti negyvą kūną čionai? Ne, to negali būti!

Lyg išgirdusi jo mintis, ji tęsė toliau:

– Gal norėtumei, kad išeitų pasisveikinti?

Nelaukdama atsakymo priėjo prie drabužinės ir atvėrė duris.

– Pasisveikink su žiūrovais, – nusikvatojo ji.

Ištraukusi pro durų plyšį negyvą ranką pamojavo ja.

Peteris apsidairė, kur galėtų nusivemti. Nieko tinkamo neradęs, pasilenkė kiek galėdamas toliau per lovos kraštą ir ištuštino skrandį.

– Oje, negi mažąjį Peterį supykino, – ulbėjo ji lyg kalbėtų su kūdikiu. – Taip tau ir reikia!

Jis vėl nugriuvo ant pagalvės ir užmerkęs akis ėmė laužyti galvą. Nieko nesuprato. Per daug aplinkybių pasikeitė, per daug žmonių įtraukta į šį žaidimą, o jis per daug apkvaitęs, kad perprastų padėtį. Matė tik vienintelę galimybę išsiaiškinti – sužinoti per ją. Jei čia jo kelio pabaiga, tai bent jau norėjo žinoti, kodėl.

Pramerkė akis. Išvydo ją, palinkusią ties patefonu. Po akimirkos kambarį pripildė muzikos garsai. Ji pasileido šokti, ranką pritraukdama prie burnos lyg mikrofoną. Peteris atpažino dainą.

„Dancing Queen“[13].

Neištvėręs šio klaikaus vaizdo nugręžė galvą į sieną.

[13] „Dancing Queen“ – anglų k. šokių karalienė. Tai viena garsiausių įžymios švedų grupės ABBA dainų.

Staiga nustebęs suvokė, kad nebejaučia baimės. Pastaruoju metu šitiek prisibaimino, kad net pačiam atrodė nesuprantama, kaip dabar gali likti ramus. Gal išnaudojo visas baimės atsargas? O gal pasąmonė pakuždėjo, kad baiminimasis nieko nepadės?

Po dainos muzika nutilo. Patefono adatėlė užstrigo ir braižė plokštelę.

Pažvairavęs į jos pusę pamatė, kad moteris įsitaisė fotelyje.

Kambarys buvo pakankamai didelis. Be lovos, ant kurios gulėjo, dar stovėjo rudo velveto sofa su foteliu, daiktais nukrautas staliukas prie sofos ir knygų lentyna. Sienos buvo netvarkingai nukabinėtos neskoningais paveikslais ir plakatais, kurie protarpiais pridengė vieni kitus. Jie dar labiau paryškino kambario netvarką. Jai įvardyti tinkamiausias žodis būtų chaosas. Tos retos vietos ant sienų, kur nekabojo jokie paveikslai, išdavė, kad anksčiau sienų būta pistacijų žalumo spalvos. Vietomis bolavo trupantis sienos mūras. Lubas skrodė gilus rėžis, net didžiausiam ramuoliui turėjo būti neramu. Šis rėžis tęsėsi iki lango, kuris vėrėsi į Sibylės gatvę. Nuo karnizų, kiek pridengdami langą, kabėjo purvinai žali užuolaidų draiskalai. Ant grindų krūvelėmis pūpsojo laikraščiai ir šiukšlės, mėtėsi senos maisto prekių pakuotės ir skudurai. Jokių kambarinių gėlių. Tarytum visi daiktai aplinkui būtų pasirašę slaptą paktą neleisti nė vienam organizmui išlikti gyvam šiame bute ilgesnį laiką. Net oras čia buvo nesveikas.

Buvo aišku, kad šioje kiaulidėje gyvenantis žmogus prastai jautėsi. Kitaip tariant, jis buvo viename kambaryje su pamišėle.

Patefono plokštelė vis dar sukosi šaižiai braižoma adatėlės.

Peteris žvilgtelėjo į teleskopą spėliodamas, ar nesimato pro jį šiuo metu Ulofo. Ši galimybė skleidė saugumo jausmą ir jis nieko labiau netroško, tik kad teleskopas liktų kur stovėjęs, nes jo anga spinduliavo ramybę.

Ji sekė jo žvilgsnį, todėl jis iškart nusuko akis į kitą pusę. Negalima leisti, kad sunaikintų paskutinį jo ryšį su išoriniu pasauliu. Ji pakilo ir Peteris pabūgo, kad perskaitė jo mintis. Moteriai pranykus koridoriuje, kiek nusiramino.

Jis pasijudino ir pabandė atsisėsti lovoje. Kairę ranką kaustė prie sienos storu kabliu pritvirtintas antrankis, o kojas varžė storos virvės. Nenutuokė, kaip jos pritvirtintos po lova.

Vos spėjo atsigulti, kai ji išdygo tarpduryje.

Visą jo kūną persmelkė antipatija.

Bodil Anderson ir Anją Frid dar galėjo šiaip ne taip pakęsti, bet vėl susitikti su velniu tikrai nebuvo dvasiškai pasiruošęs.

Būtent velnias ir stovėjo duryse.

Šį sykį be palto, bet su puikiai pažįstamais saulės akiniais ir peruku. Dėvėjo raudoną suknelę, kurią prieš porą dienų buvo pririšusi prie Ulofo biuro kėdės. Ar prieš keletą metų?

Šypsojo jam plačia šypsena.

Jo širdis daužėsi.

Nusilenkusi vėl uždėjo plokštelę. Peteris nugręžė veidą į sieną. Per sekundę ji atsidūrė prie jo ir pačiupusi už plaukų atgręžė jo galvą į kambario pusę.

– Žiūrėk ir nesispyriok! Ar supratai, prakeiktas šūdžiau?

Ji spoksojo išvertusi išprotėjusias akis. Peteris suprato, kad nukreipdamas galvą įžeidė ją. O jis nusisuko nenorėdamas matyti, kaip ji apsijuoks. Bet ji norėjo šokti. Jam. Jis sukaupė visą savitvardą, kad vėl nenusuktų galvos. Ji šoko taip apgailėtinai, kad Peteris net gėdijosi dėl jos. Ir nieko negelbėjo savęs įtikinėjimai, kad taip jai ir reikia.

Juk ji, be jokios abejonės, tikras ligonis. Tik niekaip nesuvokė, kuo čia jis dėtas. Ji šoko protarpiais iššaukiančiai, paskui vėl padrikai, kaip papuolė. Retkarčiais paropodama keturiomis ar atsigulusi ant nugaros pamataruodama rankomis, žiopčiojo atkartodama visus dainos žodžius.

Vidury dainos ji staiga pakilo ir atrodė sutrikusi. Kurį laiką tylėdama stovėjo. Kairė veido pusė ėmė trūkčioti ir nusigręžusi ji išėjo iš kambario.

Grįžo po poros minučių. Be suknelės ir be peruko. Vilkėjo tomis pačiomis kelnėmis ir megztiniu, kaip ir tą dieną, kai Peteris užėjo.

Tačiau skirtumas buvo milžiniškas. Širdinga šypsena dingo ir jos veidas piktai prasiviepė. Peteris iškart pajuto, ką spinduliuoja jos akys.

Deginančią neapykantą.

– Ko iš manęs nori? – pratarė jo lūpos.

Ji nieko neatsakė. Nuėjusi prie patefono pakėlė adatėlę.

– Kuo čia dėtas aš? – tęsė Peteris. – Nenorėjau stotis tarp tavęs ir Lundbergo. Atvirkščiai! Juk jis paprašė manęs, kad tave surasčiau.

Ji skambiai nusikvatojo.

– Manai esąs protingas, tu, niekingas nuli, – pratarė žemu balsu. – Tu nieko nesupranti. Ulofas Lundbergas man visiškai neįdomus. Jis tebuvo žaislas mano rankose, malonus užsiėmimas ir laiko praleidimas.

Ji mostelėjo į lango pusę.

– Tūnojo savo stikliniame narve pasipūtęs kaip gaidys ir lepinamas sėkmės – tiesiog prašyte prašėsi supurtomas. Nusiunčiau jam porą laiškų ir jis mane pralinksmino labiau nei tikėjausi. Sėdėjau čia ir stebėjau, kaip jis raunasi plaukus dėl mano mažų dovanėlių. Tiesiog sutvertas tam, kad ant jo mokytumeis.

Ji purkštelėjo.

– Paskui į galvą šovė mintis, kad neblogai būtų iš malonumo gauti naudos. Tada nutariau judu supažindinti. Du nuliai mano žaidime.

Ji šyptelėjo jam, bet tos šypsenėlės negalėjai pavadinti draugiška.

– Tu. Tu nieko taip ir nesupranti. Man nusispjaut ant Ulofo Lundbergo. Ne jo man reikia, bet tavęs, mažasis Peteri. Esi man už daug ką skolingas. Ir už viską užmokėsi su kaupu. Aš niekur neskubu. Keturiasdešimt dvejų pragare nugyventų metų neišpirksi

per minutę. Tavęs niekas neieškos, taigi laiko turime į valias.

Peteriui pasidarė šalta. Vis dar nejuto baimės, bet kūnas siuntė kitus ženklus.

– Ką aš padariau? – atsargiai paklausė jis.

– Nieko, mažasis Peteri. Ogi nieko. Čia ir yra visa bėda.

30

Ji nepratarė nė žodžio. Vėl įsitaisė fotelyje ir nenuleido nuo jo akių. Nuo jos veido išnyko net šypsenos užuomina.

Peteris nedrįso daugiau klausinėti.

Pabandė susivokti, kiek dabar valandų. Pabudęs prarado bet kokį laiko jausmą. Be to, pamažu ėmė noras šlapintis.

Vis dar nesibaimino. Nujautė, kad ji labiausiai trokšta išvysti jį palūžusį, bet pirmąkart po ilgo laiko tiek kūnas, tiek siela jo neišdavė.

Lauke tvyrojo tamsa. Ulofas tikriausiai nebe biure. Kambarys skendėjo tamsoje, bet ji, regis, nė neketino uždegti šviesos. Fotelyje iš jos liko tik siluetas, kurį apšvietė pro langą iš Sibylės gatvės krintanti šviesa.

Jie tylėjo ne vieną valandą.

Peterį varė į neviltį apgailėtina padėtis, bet jo neaplankė nė viena išganinga mintis.

Prisiminė kitame kambaryje kabančią nuotrauką ir mintys dar labiau susijaukė. Turbūt jam taip tik pasirodė. Bet Humlegordeno parke irgi pamanė, kad tik rodosi, o dabar juk žino, kad tada tikrai matė ją.

Veidas iš fotografijos tiesiog įsisiurbė į akių tinklainę ir nenorėjo išnykti. Jis suprato, ką matė. Ten matė save. Porą metų senesnį, su vandeniu šlakstytais atgal sušukuotais plaukais. Su marškiniais ir su kaklaraiščiu. Su megztiniu.

Niekad gyvenime nedėvėjo tokio megztinio. Nekalbant jau apie kaklaraištį. Taigi vyras fotografijoje yra ne jis.

Bet jo antrininkas.

Antrininkas, kurio Anja Frid, matyt, aiškiai nekentė.

Jis įsisąmonino, kad svarbiausia yra ją įtikinti, jog jis ne tas, kuo jį laiko.

– Kas tas vyras fotografijoje? – paklausė Peteris.

– Erikas Fridas, – išpyškino ji.

Peteris sumišo nuo tokio atsakymo. Vadinasi, jo spėlionės buvo klaidingos.

– Ar jis giminė?

Ji tylėjo.

– Ar galima pasinaudoti tualetu? – paklausė.

– Ne, – atsakė ji, – tačiau leidžiama daryti į kelnes,– ir skardžiai piktdžiugiškai nusikvatojo.

Jis nutarė dar kiek pakentėti.

Vėl įsivyravo tyla. Siluetas nė nekrusteldamas bolavo fotelyje.

Peteriui gulėti tapo vis nepatogiau. Antklodė po juo susikuitė. Laisvąja dešine ranka jis stengėsi išlyginti susimetusius antklodės gauburius. Nuo šio judesio noras šlapintis dar sustiprėjo.

Ji užtraukė vaikišką dainelę. Pradžioje tyliai, paskui vis garsiau ir garsiau.

– Kur eini, maža mergaite? Tau atnešti vandenaičio.

Per pirmąjį pakartojimą „einame drauge“ ji garsiai subaubė. Paskui atsistojo ir klaikiai riaumodama užbaigė dainą.

Kažkas iš apačios pabeldė į grindis.

Beldimas paguodė Peterį, bet ji suklykė:

– PRASMEKIT PRAGARAN, PRAKEIKTI IDIOTAI!

Palubėje užsidegė lempa. Nuo staigios šviesos jis markstėsi.

– Man reikia į tualetą, – maldavo jis.

– Niekur tau nereikia, tu šūdžiau, – sušnypštė ji.

Jis nusigręžė sienon.

– Jei gražiai paprašysi, gal ir leisiu nueiti, – sušnabždėjo.

– Mieloji, būk gera, leisk į tualetą, – pabandė jis.

– Gali dar geriau! Sakyk: mieloji, nuostabioji Anja!

– Mieloji, nuostabioji Anja, – pakartojo jis.

Šlapimo pūslę nepakeliamai veržė.

– Sakyk: mieloji, nuostabioji, stebuklingoji Anja, – įsakė ji.

Užmerkęs akis pakartojo, kas buvo liepta.

– Matai, kaip puikiai moki,– tarė ji ir išnyko virtuvėje.

Grįžo nešina antrankiais ir paprašė ištiesti dešinę ranką. Tada pasilenkė virš jo ir pritvirtino laisvai kadaruojančią antrankio grandinėlę prie kairiojo riešo. Jos nosiaskylės atsidūrė tiesiai prieš jo akis. Peteris stengėsi žvelgti pro šalį. Jos kvapas užgulė

lyg sunkus užklotas. Nuo jos tvoskė senu, aitriu prakaitu ir išsivadėjusiais kvepalais. Jis stengėsi užgniaužti kvėpavimą. Ji atkabino jį nuo sienos ir Peteris atsisėdo. Trumpam pagavo pagunda ją sumušti, bet suprato, kad laimėtų iš to nedaug. Be to, siaubingai veržė pūslę. Ji atrakino spyną ir prie lovos rėmų prirakintos kojos atsipalaidavo. Jis permetė jas per lovos kraštą. Kojos buvo supančiotos virve, tad Peteriui į tualetą teko šuoliuoti. Koridoriuje paskubomis žvilgtelėjo į gretimą kambarį ir vėl pamatė nuotrauką. Vis dėlto panašumas pritrenkiantis.

Jai pravėrus tualeto duris, įšuoliavo vidun.

– Didelio ar mažo? – išsiviepė ji.

Nušokavęs prie unitazo, vargdamas stengėsi prasisegti klyną. Jį taip spaudė reikalas, kad nebuvo kada gėdintis. Jautėsi, lyg atlikinėtų reikalus prie kokio šuns. Beveik pamiršo, kad šalia jo moteris.

– Jei nenori, kad prišlapinčiau ant grindų, teks padėti prilaikyti, – išgirdo save sakant ir pats nepatikėjo savo ausimis.

Pasukęs galvą įsmeigė į ją akis.

Ji atbulomis išėjo pro duris ir prisiglaudė nugara prie sienos koridoriuje. Spoksojo į jį išplėtusi akis ir garsiai dvėkavo.

Peteris nusigręžė ir kaip įmanydamas stengėsi pataikyti į unitazą. Šlapimas čiurkšlėmis varvėjo per tualeto kriauklės kraštą ant žemės. Kiek įmanoma, bandė apsaugoti pėdas ir kelnes.

Po didelių pastangų pagaliau pavyko atsukti vandens čiaupą. Be galo norėjo nusiplauti rankas.

Akies kampeliu pastebėjo, kaip ji išdygo tarpduryje, ir nespėjus jam net krustelėti, suvarė adatą į nugarą.

Sąmonė dar spėjo užfiksuoti šlapimo kvapą ir išsijungė.

31

Jis gulėjo ligoninėje Jonšiopinge. Kai pabudo, pastebėjo šalimais ant kėdės sėdinčią mamą. Pravirko, nes skaudėjo pilvą, ir mama negrabiai glostė skruostą.

– Greit praeis, – ramino ji.

Lovoje greta jo miegojo vyresnio amžiaus vyriškis. Kambarys buvo baltas ir kvepėjo švara.

Jam buvo devyneri. Ką tik išoperavo apendiksą.

Nustojo verkęs ir užmerkė akis. Nustebęs mėgavosi mamos glamone ir visai netroško pagyti. Po kiek laiko ji atitraukė ranką. Peteris žvilgtelėjo į ją.

Ji verkė. Stambios ašaros ritosi per skruostus. Jis sunerimo, nes nesuvokė, ką padarė blogai.

– Aš tik šiaip, – nusišnypštė ji nosinėn. – Pasistenk dabar užmigti.

Vėl glostė skruostą, o jis stengėsi paklusti mamos prašymui.

Nubudo. Ji vis dar švelniai glostinėjo veidą. Pramerkė akis.

Greta jo sėdėjo ne mama, o Anja Frid. Peteris iškart nusigręžė. Jos glamonės atrodė kaip piktnaudžiavimas. Ji atitraukė ranką.

Pilvas urzgė iš alkio.

– Duok ko nors užkąsti, – paprašė jis.

Minutę padvejojusi, dingo virtuvėje. Kambaryje buvo šviesu. Peteris suvokė, kad turėtų būti šeštadienis. Tikriausiai šiandien Ulofo nepamatytų pro teleskopą. Ši mintis gniuždė. Suprato, kad žūtbūt turi išsilaisvinti. Tik neįsivaizdavo kaip. Taip ir nesulaukusi jo Eva tikriausiai kraustosi iš proto. Tikėjosi, kad šį kartą ji praneš policijai, jog jis dingo. Bet ką tai padės? Niekam net nešaus galvon, kad tarp jo ir Ulofo ar tarp jo ir Anjos Frid yra koks nors ryšys. Tad jo rasti neįmanoma.

Vienintelė viltis – taksi vairuotojas, vežęs čionai. Vis dėlto Peteris gerai žinojo, kad nepalieka neišdildomo įspūdžio, todėl labai abejojo, ar kas per šią kelionę jį įsidėmėjo.

Kodėl buvo toks kvailys ir niekur nepaliko nė menkiausios užuominos, kur einąs. Pernelyg didelis pasitikėjimas savimi, regis, aptemdė protą, nes įsiveržė pas ją kaip koks Supermenas.

Jis tikras nevykėlis, nes nesusidorojo su savo užduotimi. Bet jei jau galas, tai bent turi išsiaiškinti, kodėl.

Galbūt dėl to ir buvo toks ramus. Širdies gilumoje manė, kad išmušė jo valanda ir, tiesą sakant, per daug nenuliūdo.

Prisiminė sapną. Viskas atrodė taip tikroviškai. Niekad anksčiau nesapnavo motinos. Vis dar tebešildė jos artumas. Jau seniai buvo prisiminęs ją.

Moteris grįžo nešina padėklu su dviem suteptais sumuštiniais ir stikline pieno.

Peteris atsisėdo lovoje ir ji pastatė padėklą jam ant kelių.

Apsigręžusi vėl išnyko virtuvėje.

Peteris su pasibjaurėjimu pažvelgė į sumuštinius. Ant sūrio pamatė jos purvino nykščio atspaudą. Kilo šleikštulys vien pagalvojus, kad jos rankos viską lietė, bet alkis paėmė viršų. Atsikandęs sumuštinio vėl prigulė, kad laisva ranka pasiektų stiklinę pieno.

Žvilgsnis užkliuvo už kablio sienoje. Trūktelėjo, bet kablys nepajudėjo nė per milimetrą. Tada suėmęs pirštais paklibino jį į visas puses.

Iš atminties gelmių išniro prisiminimas. Prieš daugelį metų slampinėjo su draugeliu Johanu iš autobusų vairuotojų kompanijos po Versterlongo gatvės parduotuvėles, išpuoštas prieš Kalėdas. Saldumynų parduotuvės lange pastebėjo mechaninį Kalėdų senelį, kuris su kvailio užsispyrimu barbeno savo lazda į stiklą, suduodamas vis į tą pačią vietą. Johanas lankė vakarinius fizikos kursus ir su nuostaba sekė vaizdą lange. Jis paaiškino, jog stiklas po tam tikro smūgių skaičiaus turėtų suskilti dėl medžiagos nuovarginio dilimo. Nesvarbu, kad tie smūgiai vos juntami. Galbūt tam Kalėdų seneliui metų metus tektų stovėti barškinant į tą pačią vietą. Pagal sudėtingą formulę būtų galima tiksliai apskaičiuoti, kiek smūgių tas stiklas išlaikytų. Pagaliau jis vis tiek pasiduotų trinčiai ir dilimo procesui ir neištvėręs lazdos smūgių sudužtų.

Šitai prisiminęs Peteris tikėjosi, kad šis dėsnis galioja ir mūrinėms sienoms.

Taigi ne tik kramsnojo sumuštinį, bet ir kaire ranka judino kablį sienoje.

Ji vėl grįžo į kambarį ir įsitaisė fotelyje. Ranka nušlavė žemėn nuo stalelio trupinių likučius ir pastatė butelį „Silvaner"[14] su taure. Paėmusi Peteriui nuo kelių padėklą, pastatė ant grindų tiesiai į vakarykščius vėmalus.

Prisidengęs kairę ranką antklode, jis toliau klibino kablį.

Atsisėdusi į fotelį moteris prisipylė taurę vyno ir vienu mauku išgėrė.

Abudu tylėjo.

Ji greitomis tuštino butelį, o Peteris spėliojo, geras tai ar greičiau blogas ženklas.

Pagaliau įsidrąsinęs paklausė:

– Ar galėčiau iš arčiau pamatyti Eriko Frido nuotrauką?

Ji tylėdama atsistojo ir nušlitiniavusi dingo už durų. Greit grįžo nešina nuotrauka tarp nykščio ir smiliaus. Peteris prisiminė, kaip panašiu judesiu Ulofas numetė nuo dovanos sudžiūvusią rožę.

Priėjusi ji paleido fotografiją iš rankų. Nuotrauka nusklendė ant Peterio krūtinės. Atsargiai laikydamas ją rankose, jis įdėmiai įsižiūrėjo.

– Ar žinai, kad čia ne aš? – paklausė jis.

Ji purkštelėjo.

– Gal manai, kad aš kvailė, šūdžiau tu, – atšovė.

[14] „Silvaner" – baltojo vyno rūšis.

Taip, gal ir manau, dingtelėjo jam.

– Tai kas jis? – nenusileido Peteris.

Moteris atitraukė žvilgsnį nuo vyno taurės ir pažvelgė į jį susiaurėjusiomis akimis.

– Tai, mažasis Peteri, mano tėvas.

Priėjusi išplėšė iš rankų nuotrauką ir pakėlusi nuo žemės rašiklį ėmė badyti ją.

– Kiaule tu, kiaule tu, kiaule... – raudodama badė tėvo veidą.

Peteris tylėdamas stebėjo ją. Viskas aišku, ji tikrai nėra sveika. Stipriai kūkčiodama krito į fotelį. Visas kūnas drebėjo. Norėjo įsipilti vyno, bet nepataikė į taurę. Tada užsivertusi butelį godžiai nurijo porą gurkšnių.

Jos akivaizdus silpnumas suteikė jam drąsos

– O koks jis buvo? – atsargiai paklausė.

Ji susitvardė ir pervėrė jį tokiu skvarbiu žvilgsniu, kad Peteris net nustojo judinęs kablį.

– Labai jau knieti sužinoti, ar ne? – sušnypštė. – Nori žinoti, kaip jautiesi, kai tavo tėvas metų metus, diena iš dienos, kiek tik siekia atmintis, vakarais įsėlina į tavo kambarį ir išdarinėja draudžiamus dalykus. Tau tai patiktų, ar ne?

Jis paraudo.

Ji vėl užsivertė butelį. Vynas varvėjo per skruostus. Ji apgirto.

– O paskui, kai jis pagaliau padvesia, pastebi, kad paliko mažą dovanėlę prisiminimui. Tokią, kurios nei nusiplausi, nei kitaip nusikratysi, – ji lyg amžina bausmė persekioja tave iš vidaus. Ant tavo kūno atsiveria didelės kraujuojančios žaizdos, jos negyja.

Visi mato gėdą, kurią nešiojiesi savyje, tarytum pats šėtonas lįstų lauk per tavo odą. Norėtum žinoti, kaip tada jautiesi, ar ne?

Peteris tylėjo. Tas vyras iš nuotraukos užkrėtė ją sifiliu. Jos pačios tėvas.

– Kodėl nenuėjai pas gydytoją? – tyliai paklausė.

– UŽSIČIAUPK! – suriko ji ir pakilo. Išgėrusi paskutinius vyno lašelius nusviedė ant grindų butelį. Patrypčiojo vietoje lyg nežinodama, kur eiti ir ką daryti, bet paskui vėl atsisėdo. Peteris nutarė, kad geriausia bus patylėti.

Moteris paskendo savo mintyse. Baimindamasis, kad ji visai neprarastų noro kalbėti, Peteris kostelėjo ir nutraukė tylą. Pavyko. Pažvelgė į jį apgirtusiomis akimis ir tarė:

– O tave, nelaimingas šūdžiau, aplenkė ši karti taurė. Tiesiog dingai ir palikai mane vieną vargti tame pragare. Iš pradžių atėmei iš manęs mamą, o tavęs net neturėjau progos pamatyti. Paskui likau vienui viena to pabaisos irštvoje. Tik kai užaugau, suvokiau, kad tu visai neketini grįžti, kad išgelbėtum mane.

Jis niekaip nesuprato, kuo jinai jį laikė?

– Paskui jis mirė ir aš likau laisva. Taip iš pradžių galvojau. Bet jis jau buvo palindęs po mano oda ir nuodijo mane iš vidaus. Taip niekada ir neišsilaisvinau.

Atsirėmusi į atlošą, ji užsimerkė.

– Paskui gavau laišką ir pradėjau tavęs ieškoti. Radusi pamačiau, kad tu esi jis. Ketverius metus laukiau šios dienos. Kai tau teks užmokėti už savo išdavystę. Vertėjo tiek ilgai laukti!

Nuėjusi prie knygų lentynos, ji kažką paėmė ir vėl nusmego į fotelį.

– Šį laišką, mažasis Peteri, jau skaičiau mažiausiai tūkstantį kartų. Jis skirtas tau.

Ji nusijuokė.

– Žinai, kas man juokingiausia? Ar numanai? Ogi tai, kad tu niekada jo neperskaitysi!

Ji nusvirduliavo prie jo ir pakišo voką, kad galėtų pamatyti adresą. Peteris išvydo, kad adresas ant voko buvo jos, bet nuo rašto jam užgniaužė kvapą. Žaibišku judesiu pabandė laisva ranka pačiupti voką. Ji atšoko vikriai kaip žebenkštis.

Peterio širdis ėmė daužytis, kvėpuoti darėsi vis sunkiau.

Kažkas buvo ne taip.

– Ne, mielas broliuk, – pratarė neapykantos kupinu balsu. – Mano pagrindinis gyvenimo tikslas ir yra, kad tu niekada neperskaitytum šio laiško!

Peteris užmerkė akis ir tikino save, kad apsiriko. Tačiau širdis sakė priešingai.

Ant voko jis atpažino motinos raštą.

32

Pagaliau ji užmigo fotelyje. Padažnėjęs Peterio širdies plakimas įspėjo, kad baimės priepuolis artinasi. Gynėsi iš paskutiniųjų ir stengėsi kvėpuoti ramiau.

Jis laikė ją visiškai pamišusia.

Beprote, be priežasties įpainiojusią jį į šią istoriją. Tokios mintys teikė ramybės ir neslėgė atsakomybės našta. Bet nuo tos akimirkos, kai ji parodė motinos laišką, viskas apsivertė aukštyn kojomis. Jis suvokė, kad yra kažkas daugiau.

Kažkas, apie ką nė nenutuokė.

Laiškas išslydo iš jos rankų ir nusklendė ant grindų. Veltui žvilgsniu naršė, ieškodamas kokio ilgesnio daikto, kad prisitrauktų laišką.

Kol neparodė laiško, jį mažai jaudino dabartinė padėtis. Net nebuvo pernelyg įdomu, kas jam atsitiks. Tačiau dabar kaustė siaubas vien pagalvojus, kad gali niekada nesužinoti, ką norėjo pasakyti motina. Ši velnio boba tiksliai apčiuopė jo silpniausią vietą ir per sekundę pavertė auka. Pradžioje kėlusi grėsmę tik gyvybei, dabar ji kėlė grėsmę visai jo savasčiai.

Kodėl pavadino savo broliu? Ar čia dar viena išmonė jos žaidimo labirinte? Kad dar labiau sujauktų jo sąmonę?

Visu proto aštrumu suvokė, kad pavojinga rodyti sukilusius jausmus. Ji triumfuotų pasiekusi savo tikslą. Nenorėjo net pagalvoti, ką darytų su juo paskui.

Į nosį tvinktelėjo iš drabužinės atsklendęs lavono tvaikas. O gal tik įsivaizduoja, nes kvapas gana silpnas? Ir šiukšlės bute gali dvokti.

Nepamirštant ir jo paties.

Atkakliai klibino kablį sienoje, bet tas nekrutėjo iš vietos. Net pirštus paskaudo. O ką darytų, jei pavyktų išsilaisvinti iš pančių? Juk neturi raktų nuo laukujų durų. Ant grindų mėtėsi net du telefono aparatai, bet abu su nukirptais laidais. Gal ir prisišauktų pagalbos per plyšį laiškams, bet tam reikia laiko. Beje, pirmiau turėtų kažkaip su ja susidoroti, o šitai ir yra sunkiausia. Greičiausiai nepajėgtų.

Privalo sugalvoti, kaip geriausiai patraukti jos dėmesį. Kad tiesiog negalėtų jo nepastebėti.

Kaip įmanydamas stengėsi išvengti priepuolio. Tiesiog neprisileido baimės artyn. Jei dabar užkluptų priepuolis, tuomet galėtų su juo daryti, ką panorėjusi.

Pamažu kambarį apgaubė sutemos. Pakirdusi iš miegų, ji apsiblausiusi apsidairė – ant jos dešiniojo skruosto buvo matyti velveto įspausti ruoželiai. Piktokai dėbtelėjusi išnyko virtuvėje ir Peteris išgirdo, kaip atsuko vandens čiaupą.

Iš kažkurio kaimyninio buto ausis pasiekė tylūs muzikos garsai.

Kiekvieną kartą širdyje palengvėdavo, kai išorinis pasaulis primindavo vis dar egzistuojąs. Tačiau galvą tuoj vėl imdavo varstyti neramios mintys.

Ar kas ieško jo? Ar kas ilgisi?

Vakaras įpusėjo. Laimei, ji taip ir nepasirodė, o jis laimėjo laiko ir nusiramino. Laiškas vis dar gulėjo ant grindų. Kiekvieną kartą į jį pažvelgus suspurdėdavo širdis.

Kai visai sutemo, apvyniojo kablį antklode, šitaip apsaugodamas maudžiančius pirštus. Dabar galėjo net kumščiu suduoti. Bet kablys vis tiek nesileido išjudinamas.

Protarpiais trumpam užsnūsdavo, bet nuo menkiausio garso iškart pakirsdavo. Nė kiek nesinorėjo, kad jį netikėtai užkluptų.

Jau greičiausiai buvo naktis. Laiptinėje senokai nutilo visi garsai ir name įsigalėjo tyla.

Spėliojo, ką ji veikia. Tikriausiai jai dabar pačios pagirios.

Užsidegė lempa.

Jis užsimerkė ir apsimetė miegąs. Girdėjo ją nerimastingai žingsniuojančią pirmyn ir atgal. Vos pramerkęs akis įsitikino – sukryžiavusi rankas ant krūtinės ji nęramiai suko ratus po kambarį.

Apsimetęs, kad jį pažadino, iš lėto pravėrė akis, bet po antklode ir toliau judino kablį.

Ji metė piktą žvilgsnį. Atrodė susinervinusi. Gal viskas vyko ne taip linksmai, kaip tikėjosi? Gal medžioklė ir aukos varymas prie tikslo buvo įdomiau nei pati pergalė?

– Tau juk patinka tas Lundbergas, ar ne? – pagaliau ištarė ji.

Peteris tylėjo.

– Pro žiūroną mačiau jus besiglėbesčiuojančius biure. O ką išdarinėjate naktimis, nesunku įsivaizduoti. Po velnių, šlykštu, kad net vemti norisi.

Kalbėjo trūkčiodama – lyg kęstų skausmą.

Peteris paraudo.

– Gal reikia ką iškrėsti, kad pražvalėtum. Juk negali čia visą laiką drybsoti lovoje ir būti mano išlaikytiniu.

Ji įsitaisė fotelyje.

– O jei taip imčiau ir nurėžčiau jam galvą? – išsiviepė ji.

Peterį sukaustė šaltis.

– Gal tiesiog jam miegant padegti namą? Stovėsiu sau lauke ir tykosiu, kol jis išbėgs. Na, kaip manai, Peteri, ar galėtų tai įvaryti tau neviltį?

Jis nurijo seiles.

Gerasis mielaširdingasis Dieve, suteik jėgų susitvardyti!

Jis garsiai suprunkštė, net snargliai ištiško ant lūpos.

– Tik pamanyk, – tarė jis išsišiepęs, – deja, ant Ulofo Lundbergo man nusispjauti!

Kalbėdamas jis nesąmoningai sukryžiavo kairės rankos pirštus.

Ji suprato, kad Peteris kalba jos žodžiais, ir moters akys susiaurėjo iš įniršio:

– Kaip manai, kas tu toks esi? Pats į save pažvelk! Guli suraišiotas kaip koks paketėlis ir negali pajudinti nė pirštelio. Darau su tavimi, ką geidžiu. Aš sprendžiu, ar išgyvensi šią naktį, ar ne!

Kairioji jos veido pusė ėmė trūkčioti. Po kiek laiko drebėjo visa galva. Regis, šitai glumino ją. Paslėpusi veidą tarp delnų atsuko jam nugarą.

Kaire pėda užkliuvo už laiško.

Lyg jaustų jo žvilgsnį, pasilenkė ir pakėlė laišką. Veido traukuliams aprimus atsigręžė. Nuožmi šypsena jos veide jį sustingdė. Pamojavo laišku.

– Dabar, mažasis Peteri, patikrinsime, ar šiame pasaulyje tau tikrai taip jau niekas ir nerūpi!

Jo širdis nustojo plakusi.

Jai dingus virtuvėje išgirdo, kaip įsižiebė degtukas. Jis iškart čiupo už kablio ir iš paskutiniųjų stengėsi jį išjudinti. Tą akimirką ji išniro tarpduryje, laikydama raudonoje kalėdinėje žvakidėje degančią žvakę išjungė lempą palubėje.

– Nagi, pažiūrėkim, ar gerai dega tos senės atsisveikinimo žodžiai, – sukuždėjo.

Lyg kokia Liucija lėtais žingsniais nuplaukė prie staliuko priešais nešdama žvakę. Pastatė žvakidę ant staliuko. Jo širdis daužėsi kaip laukinis žvėris. Tegu tik nedegina šio laiško, tegul daro su juo, ką tik geidžia.

Ji irgi žinojo, ką jis galvoja.

Ji laimėjo.

Laiškas iš lėto artėjo prie liepsnos.

Kažkas jo viduje subyrėjo.

Peteris rėkė. Lyg proto netekęs. Lyg visi jo jausmai būtų susitvenkę į gerklę. Tas riksmas buvo į nieką nepanašus. Paslapčiomis susikaupęs pastarųjų dienų siaubas staiga pavertė jį riaumojančiu laukiniu tigru, kuris stojo gintis, ruošdamasis žūtbūtinei kovai. Kūnu persirito adrenalino banga ir raumenys įsitempė lyg plieniniai. Jis beveik nenustebo pastebėjęs, kad iš sienos išsilaisvino kablys.

Jis atsisėdo ir atsigręžė į ją. Ji suakmenėjo, ranką tiesdama link žvakės. Be smegenų žinios Peterio rankos pačiupo pagalvę ir sviedė į liepsnos pusę. Žvakė apvirto ir užgeso.

Kol smegenys išsijungusios, kūnas darbavosi vienas. Sugriebęs virvę prie kojų, jis ėmė spardyti lovos rėmus. Akies kampeliu pamatė, kad atsipeikėjusi nuo pirmo šoko, ji išlėkė į virtuvę.

Nors ir zvimbdama, galva perspėjo, kad reikia skubėti, nes laiko labai mažai. Jis toliau spardė. Triokštelėjęs lūžo lovos kojūgalis ir virvė atsilaisvino.

Jis buvo laisvas.

Pamatė ją tarpduryje ir kūnas įsitempė, pasiruošdamas kovai. Šią akimirką jis buvo nenugalimas.

Ji įjungė lempą. Išvydusi Peterį pabūgo ir stovėdama delsė. Jis nė sekundei nenuleido nuo jos akių.

Moteris dvejodama apsidairė.

Staiga jis žengtelėjo link jos. Ji sudrebėjo. Iš paruošto švirkšto, kurį laikė įspraudusi tarp smiliaus ir didžiojo piršto, plona srovelė ištryško puslankiu ir nusileido ant grindų.

– Duok buto raktus, – sugergždė Peteris.

Lyg balsas būtų užstrigęs gerklėje.

Jos veido išraiška pasikeitė suvokus, kad vis dar jos viršus.

– Ateik ir pasiimk, – prasiviepė.

Žengtelėjo antrą žingsnį jos pusėn. Ji stovėjo kaip žemėn įkasta, o jo širdis pumpavo po kūną adrenaliną. Jautė pulsą kiekvienoje kūno dalyje.

– Aš jų neturiu, – pagaliau tarė ji. – Paskandinau juos tualete. Tu daugiau niekada neišeisi iš šio buto. Ar vis dar nesupranti? Mes abu čia gyvensim – tu ir aš. Kaip laiminga šeima. Juk tokia ir esame, ar ne, broliuk?

Jis stryktelėjo ir ji aukštielninka nugriuvo į koridorių. Gulint ant jos, jam pasisekė pačiupti už rankos riešo ir jį užlaužti. Rankoje ji tebelaikė švirkštą. Nors ir buvo stipri, bet šią akimirką jis buvo stipresnis. Jos ranka paleido švirkštą. Vis dar valdomas instinktų, jis vienu kumščio smūgiu sutrupino švirkštą. Ji neišleido nė garso, bet akys plieskė neapykanta.

Iš visų jėgų smogė jai į veidą.

Tvokstelėjęs kvapas dar labiau jį įsiuto. Pagriebęs už plaukų trenkė jos galvą į grindis. Jos akys įsisiurbė į jį, bet jis ir toliau talžė jos galvą. Paleido ją iš rankų, tik kai jos kūnas suglebo ir akys užsimerkė.

Atsistojęs garsiai sukūkčiojo. Kraujas vis dar varinėjo gyslomis adrenaliną. Laišką rado valgomajame ant stalelio. Sulankstęs įsibruko jį kelnių kišenėn.

Išbėgęs į koridorių ėmė daužyti laukujes duris.

Šaukėsi pagalbos, bet trūko laiko laukti atsakymo. Nubėgo prie lango, ketindamas jį praverti.

Ulofo biure šviesa nedegė.

Langai buvo be rankenų. Aklinai uždaryti. Peteris apsižvalgė. Pakėlė nuo grindų telefoną ir sviedė jį pro langą. Vidinis langas subyrėjo į šukes, o išoriniame žiojėjo telefono dydžio skylė. Nutraukęs nuo lango užuolaidą, apsivyniojo ranką ir toliau daužė įskilusį langą.

Iš koridoriaus pasigirdo dejavimas.

Peteris persisvėrė per langą. Per aukštai, neįmanoma išlipus nusileisti žemyn. Lauke tvyrojo tamsa, tik gatvių žibintai skleidė šviesą, o Sibylės gatve zujo automobiliai, lyg manydami, kad šiandien įprasta diena.

Išvydo ant šaligatvio į šipulius subyrėjusį telefoną.

Pora žmonių ėjo gatve pro šalį. Peteris suriko, bet neišleido nė garso.

Žmonės stabtelėjo ties telefonu. Kažkuris bakstelėjo koja ir pakėlė viršun akis. Peteris persisvėrė per lango rėmus ir energingai mojavo abiem rankomis. Ant kairiosios rankos kadaravo antrankis.

Jie pamojavo atgalios ir nuėjo savais keliais.

Peteris drebėjo visu kūnu.

Ji aimanvo koridoriuje.

Jo rankos kraujavo.

Jis nieko negalvojo – kūnas pats žinojo, ką daryti.

Priėjęs prie drabužinės pravėrė duris. Elisabetos Gustavson sutinęs veidas, išvertęs akis, spoksojo į jį, bet Peterio kūnas į tai nereagavo. Jo pirštai mikliais judesiais atlaisvino diržus, kuriais ji buvo pritvirtinta prie vidinės sienos. Negyvas kūnas dunkstelėjo ant grindų. Peteris pagriebė ją už pažastų ir nutempė

prie lango. Sukaupęs paskutinius jėgos likučius, užkėlė ją ant palangės ir išvertė pro išdaužtą langą.

Pervargęs atsisėdo ant grindų.

Kūno jėgos seko ir pabudusios smegenys ėmė palengvėle dirbti.

Vargais negalais atsistojo ir pažvelgė pro langą. Ant šaligatvio gulėjo nenatūraliai išsikėtojęs kūnas. Du automobiliai sustojo. Jis pamojavo jiems dešine ranka ir visiškai išsekęs nusvirduliavo į kambarį. Prieš panirstant sąmonei į prieblandą, įjungė radiją ir paleido visu garsu. Tada svyrinėdamas koridoriumi peržengė per Anją Frid ir įėjo į tualetą.

Kruopščiai užrakino duris ir ištraukė raktą.

33

Prisėdo ant klozeto dangčio. Ankštame kambarėlyje jam svaigo galva, todėl atsilošė ir užsimerkė. Nugrimzdo į besapnį snaudulį.

Kažkas garsiai trenkė į duris. Peteris pašoko ir ištiesė nugarą. Kūną maudė, galva svaigo ir kambarėlis sukosi ratu.

– Ei, ar čia kas nors yra? – paklausė vyriškas balsas.

Peteris pamėgino atsiliepti, bet balsas neklausė. Neturėjo jėgų net pakilti iš vietos. Pasilenkęs priekin, silpnai trinktelėjo į duris.

– Atidarykit duris! – suriko balsas. – Čia policija! Išeikite pakėlęs rankas virš galvos!

Matė lyg pro rūką, kad durų raktelis ant žemės. Ištiesė ranką jo paimti. Kūnas purtėsi. Pasiekęs raktelį, staiga griuvo priekin, galva kliudydamas kriauklę. Taip ir liko kniūbsčias gulėti ant grindų.

– Skaičiuoju iki trijų, – perspėjo balsas. – Jei neišeisit geruoju, laušim duris!

Vienas, du, trys.

Išgirdo smūgį ir ant galvos pasipylė skiedrų lietus. Saugodamasis prisidengė rankomis galvą, tad nepamatė pro medines duris sušvytravusių kirvio ašmenų.

Kambarėlyje pasklido šviesa. Pasuko galvą į šviesos pusę ir išvydo du į jį žiūrinčius veidus. Vienas priartėjo.

– Paskambinkit Ulofui Lundbergui į Saltšio Diuvnesą, – prašvokštė Peteris.

Kalbant atrodė, kad gerklėje žioji atsivėrusi žaizda.

Paskui paniro į akliną tamsą.

Jis atpažino kvapą, bet neperprato į sąmonę prasiskverbusių garsų. Skaudėjo gerklę, o kaire ranka tebejautė antrankių geležį. Išgirdo kažką kvėpuojant ir suvokė, kad yra ne vienas.

Persigandęs atmerkė akis.

Tai buvo Ulofas.

Pastebėjęs, kad Peteris pravėrė akis, priėjo prie jo lovos. Kambaryje buvo tamsu, tik virš tuščios lovos šalimais degė vienintelė lempelė skaitymui.

– Kiek valandų? – sušnabždėjo Peteris.

Ulofas kilstelėjo kairę ranką.

– Pusė dviejų, – atsakė ir šyptelėjo.

Peteris pabandė nuryti seiles. Perštėjo gerklę.

– Kuri šiandien diena? – toliau kamantinėjo.

– Sekmadienis. Ne, juk jau pirmadienis. Dabar yra naktis. Ar nori gerti?

Jis linktelėjo.

Ulofas nuo naktinio stalelio paėmė stiklinę su raudonu skysčiu ir prikišo prie Peterio burnos šiaudelį. Gerklę perštėjo lyg gertų gryną alkoholį.

Jis sukosėjo.

– Kur aš esu?

Gerklę skaudėjo, jog vos įstengė kalbėti.

– Karolinskos ligoninėje.

Ulofas pastatė stiklinę ir susirūpinęs žvilgtelėjo į Peterį.

Šis nežinojo, ką sakyti. Iš visos širdies džiaugėsi, kad Ulofas sėdi šalia. Jam šiuo metu to užteko. Ištiesė ranką Ulofui ir šis paglostė ją.

Prasivėrus durims, į palatą įėjo seselė.

– Jau pabudote, – draugiškai pasiteiravo. – Kaip jaučiatės?

Patikrino lašelinės vamzdelį, pritvirtintą prie kairės rankos.

– Man baisiai skauda gerklę, – sukaupęs jėgas šnibždėjo Peteris.

Atsikrenkštė, bet nuo to buvo dar blogiau.

– Pagalvosiu, ką duoti, kad skausmas atlėgtų, – šypsodama tarė ji. – Jei ko prireiktų, spauskit šį mygtuką.

Seselė dingo tarpduryje.

– Ar gali kalbėti? – paklausė Ulofas.

Peteris parodė pirštu į gerklę ir papurtė galvą.

Kurį laiką jie sėdėjo tylėdami. Pagaliau prasivėrė durys ir palaton grįžusi seselė suleido į ranką vaistus.

– Greitai palengvės, – šyptelėjo ji. – Pasistenkite gerti kuo daugiau skysčių. Jus atvežė pas mus gerokai išsausėjusį.

Seselei išeinant, pro durų plyšį šmėkštelėjo uniformuoto policininko nugara. Peteris atsilošė, jausdamasis visiškai saugus.

Vaistai suveikė per akimirksnį.

– Tai buvo ji, – tarė Peteris, pastebėjęs, kad vėl gali kalbėti.

– Kas?

– Bodil Anderson.

– Ką?

– Tai visąlaik buvo ji. Ieškodamas tavęs, paskambinau į darbą, bet tu buvai išėjęs su ja susitikti. Ji per Lotą man perdavė žinią ir supratau, kad tai ji.

– Bet...

– Bekombergos sąraše susiradau jos vardą ir iškart puoliau į taksi. Galvoje sukosi vienintelė mintis – ji gali tau ką nors padaryti. Tik įsiveržęs į jos butą supratau, kad įviliojo mane į spąstus. Kur ji dabar? Ar aš ją užmušiau?

Skausmas atlėgo, bet kalbant vis dar draskė gerklę. Reikia būtinai suspėti pasakyti, kas svarbiausia, kol vaistų poveikis pasibaigs.

– Bute jos nerado, – tarė Ulofas. – Ten rado tik tave.

Peteris apsidairė.

– Būtinai reikia ją surasti! Ji visiška pamišėlė. Laikė mane visą laiką pririšusi prie lovos ir...

Jo balsas nutrūko.

– O policija? – sušnabždėjo, rodydamas link durų.

Ulofas nudūrė akis.

– Jie čia, kad tave apklaustų... Aš gi nesuvokiau, kas vyksta, todėl nežinojau, ką sakyti policijai. Šis

vardas – Anja Frid – man visiškai nieko nesakė. Bet tavo sesuo vakar pagaliau prisiskambino man. Tik tada supratau, kad tau kažkas nutiko. Paskelbiau tave dingusiu. Bodil Anderson niekaip negalėjau prisiskambinti ir dabar žinau, kodėl.

Ulofas pats netikėdamas pakraipė galvą.

– Prakeikta pakvaišėlė! Negi tai iš tiesų ji? Bet juk ji...

Jį nutildė staiga užplūdusios mintys. Jie skambindavo tik į jos mobilųjį arba rinkdavo tiesioginį darbo numerį. Informaciją, kurią teigė gavusi iš Nakos policijos skyriaus, iš tiesų turėjo ji pati. O vis vėluojančio jos kolegos jie taip niekada ir nesutiko. Ulofas dar kartą pakraipė galvą stebėdamasis, kaip lengvabūdiškai jie viską priėmė už gryną pinigą.

– Tai ko gi ji nori? – paklausė jis.

Durims prasivėrus, į palatą įžengė pora policininkų. Atpažinę Ulofą, linktelėjo jam ir prisitraukė kėdes prie Peterio lovos.

– Bosė Eriksonas iš smurtinių nusikaltimų skyriaus, – prisistatė vienas policininkas, ištiesdamas Peteriui ranką. – Kaip manote, ar pajėgsite atsakyti į mūsų klausimus?

Ranka mostelėjo savo kolegos pusėn.

– O čia Magnusas Dalbergas.

Dalbergas linktelėjo Peteriui ir išsitraukė iš vidinės kišenės nedidelį bloknotą su rašikliu.

– Pirmiausia išlaisvinkime jus, – tarė jis, rodydamas į kairės rankos antrankį.

Ištraukė raktelį, kuris puikiausiai tiko. Peteris stebėdamasis nužvelgė jį.

– Čia visraktis, – paaiškino Eriksonas.

Peteris grįžtelėjo į Ulofą.

– Tikiuosi, kad jie parodė tarnybinius pažymėjimus.

Ulofas šypsodamas linktelėjo. Eriksonas su Dalbergu kiek sumišę susižvalgė, paskui įsmeigė akis į Peterį.

– Ulofai, gal gali pradžią papasakoti tu, – paprašė jis.

Sunkiai rydamas seiles parodė į savo gerklę.

Ulofas papasakojo viską nuo pradžių, o policininkai įdėmiai klausėsi. Poroje vietų jie pertraukė užduodami klausimą, dukart Peteris kilstelėjo ranką, nes Ulofas pamiršo reikšmingas smulkmenas. Ulofas artėjo prie paskutinio pokalbio su Bodil Anderson ir prisipažino, kad daugiau nieko nežino. Kitką savu kailiu patyrė Peteris. Tad Ulofas baigė papasakodamas jų pokalbį ketvirtadienį:

– Ji perdavė telefonu, kad skubėčiau į butą Faliu gatvėje, bet nuėjęs ten neradau nė gyvos dvasios. Nemačiau ir jokių ženklų, kad vyktų koks nors policijos tyrimas.

Jis atsiduso.

– Žinoma, tada turėjau susivokti ir įtarti, kad kažkas ne taip, bet ji visada mane puikiai vedžiojo už nosies. Žinojo, kad imsime įtarinėti Elisabet Gustavson, kai pasirašė jos inicialais laiške, kurį paliko mano namuose ant laiptų. Paskui nužudė ją ir sudėliojo visus daiktinius įrodymus. Vokus, mano nuotrauką ir maišelį su dažų purškikliu.

Lyg pirmąkart iki galo suvokęs, ką sako, pridūrė:

– Tai juk nenormalu! Ji turi būti visiškai pamišusi!

Ulofas nutilo.

– Ir paskui jos daugiau nematėte? – pasidomėjo Eriksonas.

Ulofas papurtė galvą. Atrodė, kad vis dar stengiasi perprasti.

Eriksonas atsigręžė į Peterį.

– Bet jūs matėte ją?

Peteris linktelėjo. Jis ėmė kalbėti tyliai, atsargiai rinkdamas žodžius. Kiekvienas skiemuo skaudžiai badė gerklę.

– Kai Ulofas išvažiavo į Faliu gatvę, į biurą paskambinau aš. Bodil Anderson, o gal vadinkime ją dabar Anja Frid, paliko man žinią, supratau, kad ji ir yra tas velnias.

– Velnias? – apstulbęs paklausė Dalbergas.

– Tiesiog taip ją pavadinome per mūsų tyrimą.

Peteris nudūrė žvilgsnį žemyn.

– Vadovaudamasis nuorodomis nutariau, kad ta moteris turi būti Anja Frid ir nieko nelaukęs sėdau į taksi. Maniau, kad turiu skubėti, nes ji gali ką nors negera padaryti Ulofui. Ji atidarė duris ir įsileido mane vidun, o aš net nesusimąsčiau apie tykantį pavojų. Ji užrakino duris ir suvarė nugaron adatą. Paskui praradau sąmonę. Atsipeikėjęs pamačiau, kad guliu surištas lovoje. Ten visąlaik ir pragulėjau.

Eriksonas su Dalbergu susižvalgė.

– Bet mes jus radome tualete, – priminė Eriksonas. – O prieš tai po buto langais ant šaligatvio

radome lavoną. Kaip dabar jau žinome – tai Elizabet Gustavson kūnas. Kaip galite visa tai paaiškinti?

Peteris vėl nurijo seiles.

– Man pavyko išsilaisvinti. Nutariau, kad reikia kuo greičiau patraukti dėmesį. Anja Frid buvo rodžiusi, kad drabužinėje laiko lavoną. Nežinau, kaip ji atgabeno kūną.

Peteris papurtė galvą, o abu vyrai apsikeitė žvilgsniais.

Ulofas didelėmis akimis žiūrėjo į Peterį.

Skausmas vėl ėmė stipriai draskyti gerklę. Peteris nepajėgė ilgiau šnekėti. Dėl to tik apsidžiaugė. Jis tyčia nieko nepasakojo apie motinos laišką. Kol kas šitai norėjo pasilaikyti sau.

– Na, – tarė Eriksonas, – jei jūsų pasakojimas yra tiesa, tai žaviuosi jūsų ramybe ir šaltakraujiškumu. Juk sunku būti viename bute su negyvėliu ir jį ignoruoti.

Ulofas vos ne didžiuodamasis šyptelėjo.

Peteris pasistengė dar kartą įveikti gerklę kaustantį skausmą.

– Ar žinote, kur ji yra? – paklausė jis. – Ji persekioja mus abu – ir mane, ir Ulofą.

Abu policininkai susižvalgė.

– Ne. Kai atėjome, butas buvo tuščias.

Palatoje įsivyravo tyla.

– Paskutinis klausimas: kodėl jums taip skauda gerklę? – paklausė Dalbergas.

Peteris patraukė pečiais.

Eriksonas su Dalbergu pakilo ir atsisveikino.

– Taigi tiek. Paprašėme personalo mums pranešti, kai jus išrašys iš ligoninės.

Staiga Peteris persigando. Nekreipdamas dėmesio į skaudančią gerklę sušuko:

– Bet jūs juk neišeisite! Ji gali bet kuriuo metu čia pasirodyti!

Vyrai persimetė žvilgsniais.

– Nesijaudinkite, mes perspėsime budintį sargą vestibiulyje, kad įdėmiai stebėtų visus lankytojus. Iki pasimatymo.

Jie išėjo.

Peteris suprato, kad jie juo netiki.

– Sakiau teisybę, – sukuždėjo jis.

– Žinau, – atsakė Ulofas ir raminamai linktelėjo.

Peteris nusuko galvą ir užsimerkė.

Greitai papasakos visą tiesą.

Bet pirmiausia pats ją turi suvokti.

34

Ulofas išėjo ir Peteris liko vienas. Sopėjo žaizdas ant rankų. Susipjaustė, kai daužė langą. Nors kūnas buvo pervargęs, smegenys sparčiai darbavosi. Sunerimęs iš baimės nė akių nesudėjo. Mąstė apie laišką, paliktą kelnių kišenėje. Ruošėsi prašyti seselės, kad atneštų laišką, bet vis delsė. Jis dar nepasirengęs. Nujautė, kad laiške parašyta kažkas, ko anksčiau nežinojo. Ir baiminosi iš anksto nenuspėjamos savo reakcijos. Jis stovi ties bedugnės kraštu. Jei perskaitys laišką, galbūt žemė išslys iš po kojų ir jis pakibs absoliučioje tuštumoje.

Kas ji yra?

Kas ją sieja su jo motina?

Paspaudęs mygtuką iškvietė naktinę seselę. Po poros minučių ji pravėrė palatos duris.

– Atleiskite, kad trukdau. Gal galėtumėte paduoti mano kelnes? Norėčiau kai ką pasiimti iš kišenės.

Seselė pravėrė kairėje durų pusėje stovinčią spintą ir ėmė naršyti tarp jo drabužių. Pagaliau rado kelnes.

– Ne pro šalį būtų jas išskalbti, – tarė raukydama nosį.

Peteris paraudo.

– Viena kišenė tuščia. Kurioje ieškoti?

Jį sukaustė ledinis šaltis. Peteris atsisėdo lovoje.

– Leiskite man pažiūrėti pačiam!

Priėjusi ji padavė kelnes. Jos trenkė nešvara ir šlapimu. Peteris rausėsi dešinėje kišenėje, į kurią kišo laišką.

Ji buvo tuščia.

Seselė dairėsi prie spintos ant žemės.

– O ko ieškote? – pasidomėjo ji. – Ar ko nors svarbaus?

Jis nepajėgė atsakyti, tik tankiai ir greitai kvėpavo. Prie jo priėjo seselė.

– Nekaip jaučiatės? Prigulkite, atnešiu vaistų, kad geriau miegotumėte.

Ji išnyko tarpduryje.

Peteris nedelsė nė sekundės. Staigiu judesiu nuplėšė lipnia juostele priklijuotus lašelinės vamzdelius ir atsargiai ištraukė adatą. Atsistoję išmėgino ar kojos jį laiko. Vos pastovi, bet nieko nepadarysi. Apsimovė kelnes ir susikišo baltus ligoninės marškinius. Spintoje nerado nei batų, nei striukės. Vadinasi, liko jos bute.

Basomis ištipeno koridoriun ir apsidairė. Kiek toliau, kairėje pusėje, pro praviras duris sklido garsas ir jis nuskubėjo priešinga kryptimi.

Koridorius baigėsi stiklinėmis durimis, už kurių buvo matyti laiptai. Patyliukais pravėręs duris, jis pustekinis nuskubėjo žemyn. Nusileidęs per du aukštus pravėrė panašias stiklines duris ir atsidūrė kitame ligoninės skyriuje.

Baltas laikrodis palubyje rodė, kad greitai bus pusė penkių.

Dešinėje pamatė palatą Nr. 8 ir tylomis įsliūkino vidun.

Jam pasisekė. Ten knarkdami miegojo penketas vyriškių. Šešta lova buvo tuščia. Spintos išdėstytos panašiai kaip ir jo palatoje. Jis tyliai varstė spintų dureles. Pirmi pasitaikę batai buvo keturiasdešimt penkto dydžio. Jų nejudino. Kitoje spintoje aptiko senus sportinius batelius. Tikriausiai savininkas jų per daug nepasiges. Apsiavęs Peteris ištykino iš palatos. Suabejojo, ar nereikėtų ir striukės, bet paskui apsigalvojo. Iki šiol niekuo nenusikalto, sąžiningai privalo elgtis ir toliau.

Laiptai vedė į rūsį. Prieš akis atsivėrė kokių šimto penkiasdešimties metrų ilgio požeminis koridorius, kurio lubos buvo bauginančiai žemos. Peteris susiėmė į rankas. Jo jau tikriausiai pasigedo. Reikia kuo greičiau dingti iš šio pastato. Praeidamas jis paklebino visas iš šio siauro koridoriaus vedančias duris, bet visos buvo užrakintos. Tada priėjo liftą. Nors jo savitvarda pastebimai seko, įėjo į liftą ir paspaudė pirmą aukštą. Nieko neįvyko. Jis spaudinėjo visus mygtukus iš eilės, bet liftas nejudėjo iš vietos. Iš nevilties kumščiu trenkė į sieną ir įrėmė kaktą į šaltą skardą.

Lifto durys prasivėrė. Jis krūptelėjo lyg gavęs smūgį ir atsigręžė.

Pamatė kokių dvidešimt penkerių metų baltai apsitaisiusį vyriškį su dideliu raktų ryšuliu rankoje.

– Sveiki, į kurį aukštą norite?

– Noriu į lauką, – valdydamasis atsakė Peteris.

Vyriškis įkišo vieną iš savo daugybės raktų į skylutę lifte ir pasuko. Paskui paspaudė mygtuką ir liftas pajudėjo aukštyn. Peteris atsuko jam nugarą, bet juto į sprandą įbestą žvilgsnį.

– Ar jūs esate iš UH 3? – paklausė vyras.

Peteris linktelėjo ir liftas sustojo. Vyriškis įdėmiai tyrinėjo jį nuo galvos iki kojų, o Peteris meldė Dievo, kad lifto durys prasivertų. Regis, jis buvo išklausytas. Durys atsidarė. Lipdamas iš lifto pajuto, kad vyriškis jam ant peties uždėjo ranką. Peteris stabtelėjo.

– Klausykit, mūsų ligoninėje nėra jokio UH 3 skyriaus. Bus geriau, jei eisite su manimi.

Peteris greitai mąstė. Tik ne dabar, kai jis taip arti tikslo. Tą akimirką lifto durys ėmė vertis, jis žaibiškai apsisuko ir įstūmė vyriškį vidun. Pro užsiveriančių durų plyšį dar spėjo pamatyti apstulbusi veidą, o paskui pasileido tekinas link išėjimo.

Net keista, bet šiuo metu jį tikrai lydi sėkmė.

Po poros minučių Peteris jau buvo lauke, netoli automobilių aikštelės.

Be striukės buvo šalta. Po dešimties minučių jis jau keikė save už sąžiningumą.

Visas tirtėte tirtėjo nuo šalčio.

Per gerą pusvalandį nužingsniavo į Tyskbagaro gatvę. Tikslas, kurį regėjo prieš akis, nustūmė į šalį kitus jausmus ir mintis. Jam net neatėjo galvon mintis, kad vėl gali sutikti ją.

Būtina rasti laišką.

Tai svarbiau už visa kita, nes be laiško niekas neturi prasmės.

Prie laukujų durų spaudinėjo visus mygtukus iš eilės. Kažkas pasiteiravo, kas jis toks, bet Peteris nieko neatsakė. Pagaliau durys suzvimbė.

Jis jau pusiaukelėje.

Šįkart viskas vyko atvirkščiai. Jo smegenys įsakinėjo ir neleido kūnui galutinai pasiduoti nuovargiui. Nors kojos drebėjo, jis nė nestabtelėjo. Sunkiai alsuodamas sparčiai kopė laiptais aukštyn.

Ketvirtame aukšte sustojo ir įsiklausė. Be savo paties alsavimo nieko daugiau neišgirdo. Tada įveikė paskutinį aukštą.

Aiškiai matyti, kad Anjos Frid buto duris laužė. Policija jas laikinai užantspaudavo ir pakabino paprastą spyną. Užrašas prie durų įspėjo, kad į butą dėl tiriamo nusikaltimo įeiti draudžiama.

Peteris prikišo galvą prie durų. Negirdėti nė garselio, o pro išmuštą skylę matyti, kad viduje visiškai tamsu. Lauke ėmė švisti. Jis nebedegė laiptinėje užgesusios lempos ir paklibino spyną. Ji laikėsi tvirtai, bet nepakankamai stipriai, kad atlaikytų ryžtingą spustelėjimą. Triokštelėjo ir spyna išsilaisvino iš įtvirtinimo. Peteris nustėręs sukluso, ar nieko neišgirs laiptinėje.

Tyla.

Šį butą paliko tik prieš dvidešimt valandų. Niekada nebūtų pagalvojęs, kad taip skubės čionai grįžti.

Durys prasivėrė ir antrąkart gyvenime Peteris nesusimąstydamas įžengė vidun. Visur buvo ramu. Jis uždegė lempą ir naršydamas šiukšlėse, ėjo keliais po

kambarį, kuriame dar neseniai gulėjo supančiotas. Paskui apieškojo virtuvę ir kitą kambarį, nutuokdamas, kad ten laiško tikrai negalėjo pamesti. Pamažu viltis ėmė gesti. Labiausiai tikėtina, kad laiškas išslydo iš kišenės pakeliui į ligoninę. Jis susmuko ant žemės, prisitraukė kelius ir susiėmė rankomis galvą.

Negi tai tiesa.

Jo kelnės dvokė.

Tualetas!

Išlėkė į koridorių ir pravėrė tualeto duris. Nors šlapimo tvaikas ir laužė nosį, jis nė sekundės nedvejojo – puolė ant kelių ieškodamas laiško.

Rado jį už unitazo. Viduje palengvėjo lyg kas būtų suleidęs greito veikimo nuskausminamųjų. Paėmęs laišką dar kartą perskaitė, kas užrašyta ant voko.

Jis neapsiriko.

Koridoriuje kabėjo jo striukė, o kišenėje kyšojo piniginė. Net neapsidairęs išėjo iš buto, palikdamas plačiai pravertas duris.

Leisdamasis laiptais rūpestingai įkišo laišką į piniginę. Pinigai buvo nepaliesti.

Gatvėje susistabdė pirmą pasitaikiusį taksi.

35

Kai įsitaisė ant užpakalinės sėdynės, kūnas priminė save. Pasivaikščiojimas šaltyje atėmė paskutines jėgas. Kiekviena kūno ląstelė šaukte šaukėsi poilsio ir ramybės.

Paprašė vairuotojo, kad nuvežtų į Satšio Diuvnesą. Šiuo paros metu Ulofas turėtų būti namie, o jei jo ir nėra, tai Peteris laiko kišenėje Lotos atsarginį namo raktą.

Jis delsė ant laiptų. Atvažiavus taksi laikrodis rodė be dešimt šešias. Skambinti ar atsirakinti duris pačiam? Pasirinko tarpinį variantą: atrakinęs duris garsiai šūktelėjo įspėdamas, kad tai jis. Raudona signalizacijos lempelė piktai žybčiojo po stiklu grasindama užkaukti, jei niekas nesuves teisingo kodo. Laimei, kodą prisiminė ir lempelė užgeso.

Peteriui nespėjus nusiauti batų, koridoriuje su rytiniu chalatu pasirodė Ulofas. Jis buvo taip nuvargęs, kad vos laikėsi ant kojų.

– Ką tu čia veiki? Ar neguli ligoninėje?

Paklausė apstulbęs ir kiek supykęs.

– Neištvėriau ten. Ar galiu užeiti?

Peteris nubedė akis suvokęs, kad jau nepasiklausęs įėjo. Nepalikdamas Ulofui kito pasirinkimo.

– Užeik ir atsisėsk! Atrodai labiau miręs nei gyvas.

Peteris tą patį galėjo pasakyti ir apie Ulofą, bet nutylėjo. Ulofas nuvedė jį prie sofos ir antklode apgaubė pečius.

– Dieve mano, tu juk visas drebi. Ar ko nors nori?

Peteris linktelėjo.

– Arbatos neatsisakyčiau.

Ulofas nuėjo į virtuvę, o Peteris atsirėmė į sofos atramą ir užsimerkęs mąstė, kiek kūnas dar leis save alinti, kol neiškentęs numirs.

Ulofas grįžo su arbata ir prikišo puodelį prie burnos. Smegenys dar dirbo, nors kūnas ir buvo išsekęs.

– Pasistenk gerti daug skysčių. Juk šitaip patarė ir Karolinskos ligoninėje. Ar kas nors žino, kad tu esi čia?

Peteris papurtė galvą.

– Bus geriau, jei paskambinsiu ir pranešiu, kur tu, kol jie nepaskelbė paieškos po visą šalį.

Ulofas juokavo, bet Peteris neturėjo jėgų net šyptelėti. Ulofas surinko informacijos numerį. Jį sujungė su Karolinskos ligoninės priimamuoju.

– Norėčiau kalbėti su kuo nors iš penkiasdešimt trečiojo skyriaus. Ačiū.

Peteris vėl užmerkė akis.

– Mano vardas Ulofas Lundbergas. Norėčiau pranešti, kad šiąnakt dingęs pacientas Peteris Brulinas šiuo metu yra mano namuose.

Tyla.

– Taip, jis labai pavargęs. Girdau jį skysčiais. Ar reikėtų dar ko nors?

Vėl tyla.

– Gerai. Ne, jis pasiliks čia. Jis nepakenčia ligoninės aplinkos. Gal galėtumėte ką nors atsiųsti į namus, kad paslaugytų jį dieną?

Ulofas padiktavo namų adresą ir baigė pokalbį.

– Dėkui, – sušnabždėjo Peteris.

– Nusiramink ir pailsėk. Iškart pasijusi geriau, kai žmoniškai išsimiegosi. Sakė, kad turi daug gerti, bet dar svarbiau – poilsis ir ramybė. Jie sakė, kad tu persitempęs. Negi tai tiesa?

Peteris žvilgtelėjo į jį. Ulofas šypsojo. Šįkart silpnai šyptelėjo ir Peteris.

– Kas iš tiesų nutiko tame bute? – surimtėjęs paklausė Ulofas. – Ar turi jėgų pasakoti?

– Rytoj, – atsakė Peteris.

Ulofas linktelėjo.

– Ar dar nori pasėdėti, ar eisi prigulti? Tavo patalynė tebelaukia.

Peteris nenorėjo būti vienas. Lauke prašvito ir viskas atrodė nebe taip grėsminga. Bet jis žinojo, kad svečių kambaryje likęs vienas nesudės nė bluosto.

– Ar galėtum pasėdėti su manimi valandėlę? – paklausė. – Nors tu turbūt irgi ne ką miegojęs šią naktį?

– Na, dvi, tris valandas tai miegojau.

Ulofas atsisėdo priešais jį ir atsirėmė į fotelio atlošą.

– Be to, netrukus pakaks laiko išsimiegoti.

Peteris nustebęs žvilgtelėjo į Ulofą, tas pirštais barbeno į fotelio atramą.

– Pastarosiomis dienomis priėmiau svarbų sprendimą.

Nugėrė gurkšnį arbatos.

– Šią mintį jau kurį laiką brandinau, bet pastarąją savaitę galutinai apsisprendžiau. Parduosiu savo agentūrą.

Kambaryje įsigalėjo tyla.

– Maniau, kad ji tau labai svarbi, – pagaliau pratarė Peteris.

Ulofas nustojo barbinęs pirštais.

– Taip, ji buvo svarbi, bet laikai keičiasi. Prieš mėnesį man suėjo penkiasdešimt septyneri, o su amžiumi laikas bėga dar greičiau. Trisdešimt septynerius metus nieko daugiau neveikiau, tik dirbau išsijuosęs. Per pastaruosius dešimt metų agentūra pasiekė sėkmės viršūnę. Nematau priežasties arti ir toliau. Užsidirbau tiek pinigų, kad nežinau, ar sugebėsiu visus išleisti. Todėl nutariau tuo užsiimti jau dabar.

Ulofas, atrodė, visiškai išsibudino. Atsilošęs fotelyje kalbėjo lyg norėdamas įtikinti save ir Peterį.

– Neturiu nei vaikų, nei šeimos. Neturiu net brolių ar seserų. Velniai rautų, nesiruošiu sužerti į valstybės kasą savo sunkiai užkaltų skatikų! Galiu išvardyti šimtus dalykų, apie kuriuos visad svajojau. Pakeliauti po Himalajų kalnus, panardyti palei Didįjį barjerinį rifą Australijos pakrantėje, leistis į safarį Afrikoje. Kyla klausimas, kodėl šios svajonės lig šiol neišsipildė? Ogi dėl to, kad kasdien lekiu į darbą. Sė-

džiu ten laužydamas galvą, kaip įtikinti žmones, kad labiau pirktų skalbimo miltelius „Via“, o ne „Ariel“. Pudruoju smegenis, kad jie nė dienos ilgiau neišgyvens neįsigiję satelitinės antenos, dėl kurios per televiziją matys keturis šimtus kanalų.

Atsiduses jis loštelėjo atgal.

– Aš tam per senas. Nėra reikalo ir toliau šitaip leisti laiką. Trokštu vienintelio dalyko – ramybės.

Kambaryje įsivyravo tyla. Pro panoraminį langą praskrido kirų būrys.

– Ir galų gale atvirai prisipažinau, kad parduoti agentūrą man trukdė vienatvės baimė.

Jis pažvelgė į Peterį, kuris klausėsi ištempęs ausis. Ulofas išskėtė rankas.

– Jei norėčiau, galėčiau paskambinti ir prisikviesti svečių. Iki vakaro jų prisirinktų apie šimtą. Bet kas iš to? Devyniasdešimt besišypsančių veidų būtų iš reklamos srities. Jie žino, kad apsimoka palaikyti gerus santykius su Ulofu Lundbergu. Likusią dešimtį asmenų turbūt galėčiau pavadinti savo draugais. Bet su jais nieku gyvu nenorėčiau kartu keliauti po Himalajų kalnus. Jie turi šeimas ir yra užsiėmę savais reikalais.

Lyg būtų staiga susigėdęs Ulofas nuleido akis. Peterį užplūdo švelnumas.

– Daugelis pamiršta, kad ir sėkmės lydimas žmogus gali būti vienišas. Ir pats beveik pamiršau. Bet taip yra. Turiu pripažinti, kad esu visiškai vienišas. Darbas man atstojo draugus. Kiekvieną dieną einu į biurą, kad įsitikinčiau, jog esu kažkam tinkamas ir reikalingas. Bet profesinis vaidmuo nustelbė mane

ir aš net nežinau, koks esu iš tikrųjų. Todėl nutariau artimiausiu metu tai ištirti.

Kurį laiką jis tylėjo. Paskui pakėlęs akis pažvelgė į Peterį.

– Bet aš dar jaučiuosi netvirtai ir šiek tiek baiminuosi. Todėl pagalvojau apie tave, Peteri.

Abu tylėjo.

– Turiu pasiūlymą, – tęsė Ulofas. – Tik žiūrėk man, kad neištiktų priepuolis! Ar nenorėtum gyventi kartu su manimi šiuose namuose? Padalytumėm juos pusiau, o per vidurį įrengtumėm bendrą virtuvę ir svetainę. Jei norėtųsi daugiau ramybės, galėtume pasitraukti į savo namo dalį. Tas pats galiotų ir lankantis svečiams.

Peteris netikėjo savomis ausimis. Negi po trisdešimt dvejų vienoda žalia alyvuogių spalva nuteptų metų jį kažkas pastebėjo? Negi jį išties aplankė laimė?

Peteris šypsodamas žvelgė į Ulofą. O Ulofas žvelgė į Peterį nekantraudamas išgirsti atsakymą.

– Tu ką, prašai mano rankos? – paklausė šypsodamas.

Ulofas nusikvatojo.

– Taip, panašiai, – atsakė jis.

– Bet, – tęsė jis grūmodamas ore smiliumi, – kad nekiltų neaiškumų, įspėju iš anksto, kad vedybinės pareigos į mūsų sutartį neįeina. Šitai turi susitvarkyti pats. Po trijų savaičių važiuoju į Nepalą. Ar nori važiuoti kartu? Gal ten su kuo nors susipažinsi?

Peteris juto, kaip kūną užliejo maloni šiluma ir iki giliausios širdies kertelės prasismelkė išsvajota

ramybė. Jis reikalingas, galbūt dar labiau nei kada nors anksčiau.

– Gal net neverta užsiminti, kad neturiu tokiai kelionei pakankamai pinigų, – tarė jis.

Ulofas nusišypsojo.

– Turi.

36

Peteris gulėjo lovoje dešinėje rankoje laikydamas piniginę. Buvo aštuonios valandos. Jį apėmė lengva ramybė.

Juto, kad yra pasirengęs.

Kol drąsa neapleido, greitai išvyniojo laišką.

Perskaičius pirmuosius žodžius gerklėje ėmė augti skausmo gniužulas, o po poros sakinių jis pratrūko išvaduojančių ašarų pliūpsniu. Ašaros tekėjo upeliais jo skruostais. Perskaitė laišką keturis kartus ir tyliai raudojo. Šiuo metu nenorėjo nieko matyti.

Apdujęs vėl įkišo laišką piniginėn.

Mintys ir prisiminimai zujo skersai išilgai po galvą ir dėliojosi į nuoseklią seką. Jis žengė žingsnį virš bedugnės ir vis dar nežinojo, nuskris ar nukris.

Po jo gyvenimo pamatais slėpėsi melas. Niekad neišsakyta tiesa. Pagaliau sužinojo slaptažodį, kurio metų metus ieškojo ir ilgėjosi. Sužinojo, kodėl praeitis lyg sunkūs svarsčiai slėgė, trukdydama judėti į priekį. Tačiau jis negalėjo priimti šios tiesos. Nesupyko, nenuliūdo, bet ir nenudžiugo, nes jam nuo to nepalengvėjo.

Jautėsi tuščias.

Galvojo apie motiną.

Jai mirus, butą rado išvalytą ir tvarkingą. Išėjimą iš šio pasaulio ji suplanavo iki paskutinės smulkmenėlės. Visi rūbai buvo sukišti į didelius juodus plastikinius maišus, didžioji dalis namų apyvokos reikmenų sukrauta į kartonines dėžes. Buvo paskambinusi į „Lions“ klubą[15] ir susitarusi, kad jie atvažiuos paimti jos daiktų.

Visas žmogaus gyvenimas tilpo į aptrintas kartono dėžes ir juodus plastikinius maišus.

Keturias dėžes pažymėjo Peterio ir Evos vardais. Motina jiems po lygiai padalijo vertingus daiktus ir nuotraukas. Vienoje jam skirtoje dėžėje, pačiame dugne, rado ryšulėlį priešgaisrinės gelbėjimo tarnybos metinės veiklos ataskaitų. Ji niekur nepaliko asmeniškų atsisveikinimo žodžių. Ant stalo virtuvėje jie rado oficialumu dvelkiantį baldų sąrašą su patarimais, kaip lengviausia jais atsikratyti. Šalia sąrašo gulėjo raktelis nuo jos seifo dėžutės banke. Ten jie pamatė du baltus vokus, kuriuose rado nepriekaištingai padalytą turtą. Ir vėl nė vieno žodelio. Manė, kad motina taip elgėsi nenorėdama jų apsunkinti. Bet mielai būtų praleidęs kelias dienas kuopdamas tėvų namus. Ji atėmė iš jo galimybę vienam ramiai sutvarkyti ir apžiūrėti daiktus iš Laiko prieš tai, neleisdama gedėti ir susitaikyti su netektimi.

Dabar jis žino, kad ji jautė baimę. Baimę, kad jis gali rasti visą gyvenimą taip kruopščiai slėptus popierius ir kitus pėdsakus.

[15] „Lions“ – tarptautinė labdaros organizacija, įkurta 1917 m. Amerikoje.

Ji pati viską iškuopė ir suskirstė savo gyvenimą į dėžutes. Paskui atgulė lovon, kad pagaliau susijungtų su savo mylimuoju.

Per skrodimą jie nerado migdomųjų pėdsakų ar bent menkiausių savižudybės požymių. Ji tiesiog atsigulė ir nustojo kvėpavusi.

37

Po poros valandų Ulofas jam davė tabletę migdomųjų ir Peteris nugrimzdo į nuo visko išvaduojantį miegą.

Pabudo beveik sutemus. Praėjo šiek tiek laiko, kol visi nauji jausmai, pojūčiai ir žinios susidėliojo į vietas. Užsimerkęs stengėsi nuo sumišusių jausmų atskirti grynus faktus. Būtų geriau, jei nebūtų toks pervargęs – tada gal labiau susigaudytų minčių ir jausmų chaose. Jo smegenyse – maišatis, o kūnas nepajėgia net iš lovos pakilti. Nei vienu, nei kitu šiuo metu negali pasitikėti. Jis privalo iš naujo įvertinti savo gyvenimą. Tai pareikalaus daug fizinių ir dvasinių jėgų. Dabar ne laikas pasiduoti sentimentams ar savigailai.

Juk taip greit gali įklimpti į šias viliojančias pinkles, nes tai lengviausias kelias iš visos tos painiavos. Ypač dabar, kai sužinojo tiesą ir šiaip jau ištiktas krizės.

Bet jis juk turi Ulofą.

Jo gyvenime įvyko lūžis. Ulofas pramynė jam takelį. Svarbiausias dalykas dabar – nenustoti kvėpuoti

ir pirmąkart gyvenime žvelgti į ateitį, nesigręžioti atgalios, norint įsitikinti, ar neseka iš paskos praeities šmėklos.

Reikia paleisti jas, kad eitų savais keliais.

Reikia galutinai su jomis išsiskirti ir gyventi savo gyvenimą.

Jei jis tik nebūtų toks pavargęs.

Jį troškino. Gerklė visai išdžiūvo. Jis pasuko galvą ir šyptelėjo. Ulofas ant rašomojo stalo krašto buvo pastatęs grafiną vandens ir stiklinę.

Juo tikrai rūpinasi. Jo maldas išklausė.

Pasirėmęs ant alkūnės, tiesė ranką į stiklinę.

Pusiaukelėje ranka apmirė ore.

Kažką išgirdo.

Visai arti. Suvokęs, koks tai garsas, žaibišku greičiu pritraukė ranką ir įjungė lempą.

Kažkas šalimais alsavo.

Pašokęs lovoje, prispaudė nugarą prie sienos. Visos mintys ir jausmai dingo tarsi vėjui papūtus. Liko tik siaubingos grėsmės ir pavojaus jausmas. Jį supęs pasaulis išnyko, o kambarys susitraukė iki mažos dėželės dydžio.

Iš lėto pasuko galvą, žvairuodamas į grindis. Kėdė prie rašomojo stalo buvo atitraukta, o vietoj jos kyšojo dvi basos pėdos.

Basos pėdos su raudonai lakuotais devyniais nagais.

38

Apmiręs iš siaubo Peteris sėdėjo lovoje. Negalėjo net pakrutėti.

Kūnas ir siela rodė vienareikšmius ženklus, kad per pastarąsias dienas užtektinai prisivažinėjo amerikietiškais kalneliais. Dabar jau gana.

Kūnas ėmė greitai ir giliai alsuoti. Jis žinojo, jei nesusivaldys ir nekvėpuos lėčiau, gresia hiperventiliacija. Rankos jau nutirpo.

Žvilgsnį prikaustė jos pėdos. Praėjus amžinybei pėdos sujudėjo ir iš po stalo išlindo spoksanti akis.

Nė sekundės nesudvejojo, kieno ši akis.

Nuo sukrešėjusio kraujo jos šviesūs plaukai dabar buvo rudžių spalvos, o raudonai dėmėtą akį iš visų pusių supo tamsiai violetinė mėlynė.

Ji dar labiau išlindo, atidengdama visą veidą.

Įsitempusi sunkiai alsavo. Nenuleisdama nuo jo akių lėtai mirksėjo. Ji priminė jam mechaninę lėlę su išeikvotomis baterijomis.

Jos veidą nuolat iškreipdavo traukuliai. Jame ryškiai matėsi mušimo žymės.

Tylėjo ir spoksojo į jį tuščiomis akimis.

Jis nepajėgė sustabdyti hiperventiliacijos priepuolio. Per didelis deguonies kiekis jau pasiekė kiekvieną kūno dalį. Rankas ir kojas tampė mėšlungis. Vieną veido pusę suparalyžiavo. Skruostas ir burna nukaro lyg į smegenis staiga būtų išsiliejęs kraujas, o per smakrą tekėjo seilės. Pritrauktos prie krūtinės rankos sustingo. Su išskėstais lyg paukščio nagai pirštais. Jis prarado kontrolę ir visai nebevaldė kvėpavimo. Prieš akis ėmė mirguliuoti, tarsi pro švininį šydą jis pamatė, kad vargais negalais atsistojusi ji artinasi.

Jis trinktelėjo galva į sieną, norėdamas atkreipti dėmesį, bet mūrinės sienos sugėrė garsą.

– Tavęs niekas neišgirs, – prašvokštė ji. – Aš perrėžiau jam gerklę.

Pamatė ją tunelio gale. Juto, kad tuoj praras sąmonę. Tada viskas baigta.

– Tu per plauką manęs neužmušei, – šnopavo ji. – Bet pirmiausia noriu grąžinti tai, ką gavau iš tavęs anksčiau.

Ji svirduliavo.

Nusigręžė į rašomąjį stalą ir kažką paėmė į rankas. Sukaupusi visas jėgas žengė porą žingsnių link lovos ir dribtelėjo ant jos.

Jo veidą surakino traukuliai, nuo baisios įtampos skaudėjo rankas ir kojas.

– Pagaliau, tėveli, – vapėjo ji. – Pagaliau atiduosiu, ką man dovanojai.

Ji užsimojo peiliu laiškams atplėšti ir Peteris užsimerkė.

Jis išgirdo, kaip moteris suaimanavo, ir pravėrė akis.

Peilis styrojo iš jos kairės rankos, o ant antklodės tekėjo kraujas.

Žiūrėjo tiesiai jam į akis. Sukaupusi jėgų likučius ištiesė ranką ir kraujas varvėjo jam ant veido. Jo visą kūną suparalyžiavo, kad net neįstengė sučiaupti lūpų. Ant liežuvio pajuto kraujo skonį.

Ji nuleido ranką ir ištraukė iš žaizdos peilį, persikreipdama iš skausmo. Peilis lėtai pakilo virš jo veido.

– Geriausia bus, jei pradrėksim mažą žaizdelę, kad mano sveikinimas tave pasiektų. Būtų gaila, jei negrąžinčiau tos dovanos.

Jis pajuto buką peilio geležtę prie skruosto.

Staiga kambaryje nugriaudėjo sprogimas.

Ant jų pažiro stiklo šukės ir tą pat akimirką atsidarė durys.

Kai Peteris pakėlė akis, ji jau buvo tarp dviejų uniformuotų policininkų kitame kambario gale, o trečias lipo per išdaužtą langą.

Ji rėkė.

Šaižus riksmas pripildė kambarį ir Peteriui užtemo akys.

– Kur jus sužeidė? – šaukė vienas policininkas, bet Peteris neįstengė pratarti nė žodžio.

Į kambarį prigužėjo uniformuotų vyrų, o šalia jo atsirado Ulofas.

– Nusiramink, viskas baigėsi. Pasistenk kvėpuoti ramiai.

Apsigręžęs sušuko policininkui:

– Po velniais, veskit ją iš čia lauk!

Jis vėl pasisuko į Peterį.

– Ar tu sužeistas? Pasakyk, kur tave sužeidė!

Peteris tapo nesvarus ir pleveno palubyje. Apačioje matė policininkus, Ulofą ir save. Ulofui pasisekė jį paguldyti ant lovos, bet jo rankos ir kojos vis dar buvo sustingusios embriono padėtyje. Du baltai apsirengę žmonės įskubėjo į kambarį. Vienas tikrino širdies ritmą, o kitas matavo kraujo spaudimą. Jie susijaudinę kalbėjosi. Ulofas, išbalęs kaip kreida, glostė jam kaktą. Lova buvo pilna kraujo.

– Mums reikia jį greičiau atgaivinti, jis patyrė šoką, – tarė vyras baltu chalatu. – Duok atropino.

Prie burnos jam pritvirtino deguonies kaukę.

– Paduok vamzdelį. Reikalinga intubacija! Atsiprašau, gal pasitrauktumėt į šalį?

Ulofas pakilo ir atsitraukė nuo lovos, palikdamas vietos sanitarams.

Peteris juto, kaip jo gerkle žemyn judėjo vamzdelis, ir pamatė, kad jo krūtinė ėmė kilnotis.

Nusileidęs nuo palubių susijungė su savo gulinčiu kūnu ir pajuto, kad jį neša iš kambario.

39

Jis stovėjo ties bedugnės kraštu. Dar žingsnis ir kris ne vieną kilometrą žemyn. Ir jo niekada neras. Apačioje žemės nė pro kur nematyti.

Jis giliai įkvėpė. Oras čia kitokio skonio nei ten, kur buvo anksčiau. Nors saulė švietė, buvo žvarbu ir jis susisagstė striukę.

Ją uždarė.

Ir vėl.

Kiek sustiprėjęs nutarė ją aplankyti. Bekombergos ligoninėje jam paaiškino, kad jos organizmas gerai priėmė vaistus. Tačiau gydant prireikė tokių didelių dozių. Dėl to ji gerokai atbuko, nugrimzdo į apatiją. Ilgai negydytas sifilis pažeidė nugaros smegenis ir sukėlė insultą. Kadangi kraujagyslė trūko sunkiai prieinamoje vietoje, negalėjo jos operuoti.

Niekas negalėjo paaiškinti, kodėl ligos tiek metų nepastebėjo. Ir niekas tiksliai nežinojo, kiek laiko jai liko gyventi.

Stovėdamas prie durų kurį laiką stebėjo ją pro langelį. Moteris nekrutėdama sėdėjo ant gulto ir spoksojo į sieną. Baldai kambarėlyje buvo pritvirtinti prie grindų ar sienų, todėl jis labiau priminė kalėjimo celę nei ligoninės palatą. Palatoje nebuvo nė vieno nepritvirtinto daikto. Ligoninės darbuotojai papasakojo, kad iš pradžių buvę kitaip. Tačiau kartkartėmis jai užeidavo ūmūs niršulio priepuoliai ir jie bijojo, kad ji nesusižeistų.

Moteris nenutuokė, kad Peteris stovi ten ir stebi ją, todėl jis ir nesiskubino.

Ji sumenko. Atrodė tarytum mažas iš lizdo iškritęs paukštelis. Apleistas ir vertas pasigailėjimo. Ją išvydus, jo baimės jausmas virto liūdesiu. Ir pykčiu, kad taip sunku suprasti gyvenimą.

Koks buvo jos gyvenimas? Jis vis manė, kad yra didžiausias nelaimėlis, o pasirodo, jam net labai pasisekė. Tai ji ištraukė tuščią loterijos bilietą. Iš jos atėmė galimybę nugyventi orų ir garbingą gyvenimą.

Slaugės papasakojo šiurpią jos istoriją. Namai nuo vaikystės buvo pasibaisėtini. Tėvas, sunkus alkoholikas, ne kartą sumušė motiną taip, kad jai prireikė gydytojų pagalbos. Bet ji niekada nesikreipė į policiją ir nesuteikė aplinkiniams galimybės bent kiek padėti. Visa tai buvo užrašyta Anjos Frid storoje ligos istorijoje.

Motina miršta 1958 metais ir pacientė lieka gyventi su tėvu.

Vienuolikos metų pirmąkart pastebimi psichikos sutrikimai. Pacientė ne kartą gydoma įvairiose gydymo įstaigose. Visada pasiekiama gerų gydymo rezultatų. Tikslios diagnozės niekas nenustato.

Namie ligos simptomai dažnai paūmėja, todėl ją atiduoda globoti į kitą šeimą. Kai pacientė globėjų namuose keletą kartų pamėgina lytiškai suartėti su įtėviu, gydytojai konstatuoja „nenormaliai ankstyvą lytinį subrendimą“. Tuo gyvenimas globėjų šeimoje ir baigiasi, o pacientė siunčiama į psichiatrinę ligoninę išsitirti. Nustatoma, kad ji sutrikusios psichikos, nes nesuvokia savo ir kitų žmonių fizinio integralumo ribų.

Kai pacientei sueina trylika metų, jos tėvas paklauso gydytojų rekomendacijos ir suteikia leidimą sterilizacijai, kad užkirstų kelią nepageidaujamiems nėštumams. Po operacijos pacientė grįžta į tėvo namus.

Paskui seka tik trumpi įrašai apie privalomus sveikatos patikrinimus. Juose pacientė apibūdinama kaip „užsisklendusi“, bet „socialiai prisitaikiusi“. 1988 metais miršta jos tėvas. Iki tol nė vieno įrašo apie pasikartojusį ligos atvejį. Kitus trejus metus pacientė gydoma nuo gilios depresijos, dažniausiai uždaruose skyriuose.

1991 metais pacientei skiriamas butas, tikintis, kad sugebės savimi pasirūpinti ir gyventi viena. Jai išmokama ankstyvoji pensija.

1996 metais pacientė pati kreipiasi į Bekombergos psichiatrinę ligoninę, nes ją dažnai kamuoja smurtinio pobūdžio fantazijos. Pacientei paskiriamas gydymas

vaistais ir susitariama, kad ji ateis pasitikrinti. Paskutinis įrašas darytas 1996 metų spalį. Ten pažymima, kad pacientė į nurodytą terminą neatsižvelgė, laiku pasitikrinti neatvyko ir kad reikėtų imtis atitinkamų priemonių.

Jis atsargiai pabeldė į duris.

Ji iš lėto pasuko galvą.

Pamatė jį pro langelį duryse ir jos veidą nutvieskė nuoširdi šypsena. Seselė atrakino duris ir jis įėjo.

Pakilusi ji priėjo prie Peterio.

– Tėveli, – tarė ji ir apkabino jį.

Jis irgi negrabiai užkėlė rankas.

– Pagaliau atėjai, aš taip tavęs laukiau.

Pasiūlė jam atsisėsti. Prisėdo ant gulto ieškodamas tinkamų žodžių. Norėjo atnešti jai gėlių, bet ligoninės darbuotojai uždraudė.

Jie sėdėjo ir tylėjo.

Ji žvelgė atsidavusiu žvilgsniu ir jos veidas švytėjo. Jis pravėrė burną norėdamas kažką pasakyti, bet pamiršo ką.

– Ką pasakei, tėte? – paklausė ji nerūpestingai linksmai ir nusijuokė.

Gerklėje augo gniužulas. Jis nurijo seiles ir nudūrė akis į žemę.

– Atleisk, – sušnabždėjo.

Kambaryje įsivyravo tyla. Peteris krenkštelėjo ir pažvelgė jai į akis.

– Atleisk, – aiškiau pakartojo jis.

Iš lėto jos švytinti šypsena išnyko ir veidą iškreipė kankinantis skausmas. Stambios ašaros pasipylė iš akių. Ji garsiai sukūkčiojo.

Paėmęs jos ranką, Peteris švelniai paglostė.

– Atleisk man, – dar kartą tarė.

Apkabino ją ir priglaudė prie savęs. Verksmas purtė jos kaulėtą kūną. Prasiveržusios ašaros pasruvo upeliais ir jam.

Prarastas gyvenimas.

Jie ilgai taip sėdėjo. Siena pamažu šliaužė grotuoto lango metamas šešėlis.

Į duris pasibeldė. Įėjęs vyriškis pranešė, kad laikas valgyti.

Jie pakilo.

Pačiupusi ranką šyptelėjo jam.

– Lik sveikas, – tarė eidama link durų.

Tarpduryje sustojo. Jis stebėjo jos nugarą ir juste pajuto, kad kambarys pritvinko keistos nuotaikos. Iš lėto atsigręžusi ji pakėlė akis. Iš jų buvo likę tik siauri plyšeliai.

Jis nustėro iš baimės.

– Lik sveikas, mažasis Peteri, – sukuždėjo ji. – Mes greit pasimatysime.

Jis stovėjo ant pasaulio stogo.

Visas pasaulis iš tiesų gulėjo jam po kojomis. Nors ir nėra arti viršūnės, bet pakankamai aukštai, kad nuo atsivėrusio didingo vaizdo apsvaigtų galva.

Laišką nešėsi su savimi. Ištraukė iš kišenės ir ėmė lankstyti popierinį lėktuvėlį. Pirštai mikliai dirbo,

atmintinai žinodami visus judesius. Taip lankstyti išmokė tėvas.

Jis nieko neužmiršo.

Iškėlė ranką ir lėktuvėlis pakilo virš skardžio, brėždamas ore apvalų lanką.

Peteris leido jiems išeiti.

EPILOGAS

Mielasis Peteri,

man sunku rašyti šį laišką. Gaila, kad neparašiau daug anksčiau, bet aš nedrįsau. Dabar nebegaliu tikėtis, kad man kada nors atleisi. Tie ilgi melo metai iškasė tarp mūsų neperžengiamą bedugnę, bet niekada nekaltink dėl to savęs. Žinau, kad melavai dėl manęs, kad tau tai buvo sunki našta. O aš melavau tik dėl savęs ir tai neatleistina. Labai apgailestauju, kad taip išėjo. Kad nuo pat pradžių klaidingai elgiausi, o paskui neįstengiau grįžti į teisingą kelią. Aš tuoj mirsiu, bet pirmiausia noriu, kad sužinotum tiesą.

Mylėjau Lenartą labiau už viską pasaulyje. Jis buvo mano gyvenimas. Mes buvome labai laimingi. Paskui gimė Eva. Gimdymas buvo su komplikacijomis ir iškart po jo man pašalino gimdą. Lenartas labai nusivylė, nes nieko taip netroško kaip berniuko. Nors ir pati jaučiausi išsekusi ir nelaiminga, kiek pajėgiau rūpinausi, kad visai nepanirtumėme į neviltį. Eva augo, bet Lenartas augino ją neįdėdamas visos širdies. Tada supratau, kad privalau kažko imtis, jei nenoriu, kad mūsų santuoka iširtų. Mane

labai nuvylė jo elgesys, bet galų gale pasiūliau įsisūnyti berniuką. Mes kreipėmės į įvaikinimo tarnybą. Po pusės metų mums pranešė, kad Sundvalio ligoninėje mūsų laukia naujagimis. Tai buvai tu. Tavo motina gimdydama numirė, o tėvas nieko nenorėjo apie tave girdėti, taigi tu patekai pas mus. Lenartas tapo kitu žmogumi. Jis pamilo tave nuo pat pirmos akimirkos. Jo meilė buvo begalinė, todėl jos užteko ir Evai. Bet tu buvo jo tikras džiaugsmas. Grįžęs namo visada pirmiausia paklausdavo, kur tu. Su tavimi praleisdavo laisvalaikį. Kad tarp vaikų būtų išlaikyta pusiausvyra, aš daug laiko praleisdavau su Eva. Prisipažinsiu, kartais mane pagaudavo pavydas. Jis skyrė tau visą savo dėmesį ir be proto mylėjo tave.

Jam mirus, mano gyvenimas subyrėjo į šukes. Gal tau ir sunku patikėti, bet toliau gyvenau tik dėl tavęs ir Evos. Žinau, kad išdaviau tave, Peteri, ir palikau likimo valiai. Dėl to mane stipriai graužia sąžinė. Tau teko pačiam savimi rūpintis. Mačiau, kad tu per galvą verteisi, stengdamasis laimėti mano meilę. Noriu, kad žinotum – visada mylėjau tave. Bet bėda ta, kad mano pavydas nenumirė kartu su Lenartu. Tu buvai kaip gyvas įrodymas, jog labiausiai mylėjo tave. Kai Lenartas suprato, kad miršta, jo paskutinai žodžiai buvo: „Pasirūpink Peteriu“. Aš tau niekada šito nepasakojau, nors žinojau, kad šie žodžiai tau būtų buvę labai svarbūs. Atleisk man.

Kaip nors norėčiau ištaisyti savo klaidą. Todėl suradau tavo tikrą šeimą. Tavo tėvas mirė 1988 metais, bet radau tavo vyresniąją seserį. Gal būtų gerai, jei susitiktumėte. Jos vardas Anja Frid. Kaip ir tu, ji

gyvena Stokholme. Siunčiu šį laišką jos adresu, tikėdamasi, kad ji tave aplankys. Galbūt jūs suteiksite vienas kitam naujų jėgų.

Tikiuosi, tu supranti, kad buvai mylimas.

Atleisk man.

Tavo mama.

Himalajai, Katmandu, 1997 m. kovo 17 d.

Sveika Eva!

Tikiuosi, pas jus namie viskas gerai. Mums sekasi puikiai. Nepalas yra nepaprasto grožio šalis. Vakar grįžome po trijų dienų kelionės po Šiša Pangmos perėją Himalajų pietinėje dalyje. Vaizdas nepakartojamas! Pilvas buvo kiek sustreikavęs, bet šiaip jaučiuosi gerai. Po savaitės grįžtam į Švediją. Tikiuosi, kaip susitarėm, atvažiuosit mūsų aplankyti per Valpurgijos naktį. Labai džiaugiuosi, kad greit pasimatysim!

Perduok visiems linkėjimų!

Tavo Peteris

P.S. Dėl tos moters nesijaudink. Dieną prieš išvažiuojant man paskambino iš ligoninės ir pranešė, kad ji mirė.

UAB „Baltų lankų“ leidyba
Kęstučio g. 10, LT-08116 Vilnius
leidykla@baltoslankos.lt
www.baltoslankos.lt
Spausdino UAB „Print-it“ spaustuvė
Gamyklos g. 27, LT-96155 Gargždai
info@print-it.eu
Tiražas 3000 egz.

Peteris Brulinas – įklimpęs į skolas, vienišas, bejėgiškumo surakintas stokholmietis – stumia laiką Nyleno konditerijoje. Staiga pro duris įvirsta nepažįstama moteris. Supainiojusi Peterį su kažkuo kitu, įduoda supakuotą dovanėlę, kurią paliepia už tūkstančio kronų atlygį pristatyti jos vyrui. Peteriui nespėjus nė paprieštarauti nepažįstamoji dingsta…

Neįprasta ir gąsdinanti dovanėlė tarsi į slogų sapną įtraukia Peterį į pamišusios moters medžioklę, kur jis susiduria su savo paties praeities šešėliais.

Karin Alvtegen knygos, nuolat pelnančios apdovanojimus, yra verčiamos į įvairias pasaulio kalbas ir ruošiamos ekranizacijoms. Lietuvių kalba 2006 m. išleisti trys žinomos švedų rašytojos romanai: *Dingusi, Išdavystė, Gėda.* Netrukus lietuvių skaitytojai sulauks dar vieno jos romano *Šešėliai.*

ISBN 978-9955-23-165-3

www.baltoslankos.lt